

Kevser Suresi

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir
alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.
Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

İSA POLAT

İKİ İSLAM

Dinde Doğrular ve
Doğru Gibi Görünenler

KEV SER

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Kevser Yayınları: 253

Eserin Adı: İki İslam

Yazar: İsa Polat

Edit: Hüseyin Yazıcıoğlu

Notlandırma: A. Osman Göktaş

Son Okur: Kevser

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Kapak: Faruk Atlan

Baskı: Yılmaz Matbaacılık (Sertifika: 27185)

Litros Yolu 2. Matb. Sitesi 3 NB 2 Zeytinburnu

Topkapı / İstanbul Tel: 0212 493 00 85

Basım Tarihi: Eylül 2016

ISBN: 978-605-4792-58-0

KEVSER YAYINLARI

Balabanağa Mah. Büyük Reşitpaşa Cad.

Yumni İş Mrk. No: 16 B / 25

Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 / 555 16 66

Faks: 0212 – 631 36 01 / 555 22 12

www.kevseryayincilik.com

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Yazar;

İsa Polat, 1958 Erzurum Oltu ilçesi İğdeli köyü doğumludur. Küçük yaştan itibaren çevresindeki hocalarından dinî, ahlaki ve ilmi dersler alarak bilgi alt yapısını inşa etmiştir. 1980 öncesi Türkiye'sinin çatışma ortamında '*ümmeççi bakış*' ve '*vahdet*' üzerine yaptığı okumaları kendine düstur edinmiş, mücadele vermiş, bu kimliğiyle çevresinde İslami düşüncenin oluşumuna katkıda bulunmuştur.

Bu mücadele içerisinde yaşadığı elim bir kaza sonucu gözlerini kaybetmiştir. Kaza sonrası mevcut siyasi otorite kendisini '*sakıncalı*' görmüş ve tutuklayarak 4 yıl hapse mahkûm etmiştir.

Mahkûmiyeti Allah'ın lütfu olarak gören İsa Polat, bugün yaptığı ilmi çalışmaları o dönem okuduğu İslami kaynaklar üzerine bina ettiğini söyler.

Merhum İmam Humeyni'nin İran da gerçekleştirdiği '*İslam devrimi*' (1979) İsa Polat üzerinde büyük etki yapmış, '*ümmeççi bakış*' düşüncesinin fiili tezahürünü orada görmüş ve bu vesileyle tanıştığı Ehlibeyt mektebine intisap etmiştir.

1980 ve 90'lı yıllarda İslami gelişmeleri, yönelişleri yakından takip ederek, Akademi yayınları ile Tevhid dergisinin kuruluş ve yayınında yer almıştır.

2000’li yıllardan itibaren çalışmalarını sivil toplum kuruluşları ve dernekler vasıtasıyla sürdürmüştür. Üniversite, akademi, vakıf vb. ilmi çevrelerin davet ettiği panel, seminer ve konferanslara katılarak kendi mütevazı tabiri ile ‘okumalarını paylaşmıştır.’

İsa Polat, “İlmi konular müzakere edilirken asla mezhep ve mektep taassubu olmamalıdır ki, “hak” tanımı ilmen ortaya konulduktan sonra ön yargısız kabul edilebilsin” ifadesiyle ‘vahdet’ için atılabilecek ilk adımı özetlemiştir.

2011 yılında şekillenen 2014 yılı Şubat ayında faaliyete başlayan “EDEBDER, Ehlibeyt Değerleriyle Buluşma Derneği” bünyesinde “Onursal Başkan” olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Dernek bünyesinde ilmi, ahlaki, irfani derslerine devam etmekte, çalışmalarını “ikiislam.com” ve “ikiislam.net” internet sitelerinde paylaşmaktadır. İsa Polat’ın ilmi araştırma ve yazıları çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmaktadır. Yine bazı televizyon programların da görüşlerini değerlendirmektedir.

Konuşma ve konferanslarından oluşan “Gadir-i Hum” kitabı 2014 yılında Önsöz yayınları, “Kerbela Üniversitesi” kitabı 2015 yılında Kevser yayınları tarafından basılmıştır.

Elinizde bulunan “İki İslam, Dinde Doğrular ve Doğru Gibi Görünenler” kitabı da İsa Polat hocamızın konuşmalarından derlenmiştir.

İsa Polat, sohbet, seminer, konferans ve konuşmalarını inşallah önümüzdeki süreçte kitap halinde okuyucuları ile paylaşmaya devam edecektir.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	15
Neden İki İslam?	15

1. KONUŞMA

MÜMİNLER KARDEŞTİR	19
Ümmetin İhtilafı	20
Kim Şeriatçı?	22
Duygusal Bir Yaklaşım	23

2. KONUŞMA

DİN NEDİR?	27
Din Deddiğimiz Zaman Ne Anlıyoruz?	27
Kime İtaat/Kulluk?	29
Kur'an'ın Aslı	30
Kur'an'a Dokunacak Temiz İnsanlar	31
Peygamber'den Sonra Otorite	33
Kendine Ulûhiyet Yetkisini Veren İnsan	36
Kur'an'ın Muhasara Altına Alınması ve Hadis Yasağı	37
Yeryüzünde Allah'ın Eli	39
Peygamber'in Önüne Geçirilen Sahabe	40
Nassa Rağmen İçtihat	41
Peygamber Müçtehid Değildir	43
Benî Sakife'de Ne Oldu?	44

Allah'ın Somut Delili Gadir-i Hum	46
Kalın Duvarlar	47
Dinin Sahibinin Din Mantığı	48

3. KONUŞMA

DİN İHTİLAF ÜRETMEZ	49
İhtilafı Kim Üretiyor?	50
Hakk'ı Bulmanın Yolu	51
Allah'ın Nimeti	52
Kerbela'da Allah'ın Nimetinin Katli	54
Bugünkü İhtilafın Temelleri	60
Benî Sakife'de Ensar ve Muhacir	61
Hakk'ın Ölçüsü	63

4. KONUŞMA

GADİR-İ HUM'DAN SONRA NE OLDU?	67
Resulullah'a Hac Dönüşü Gelen Vahy	68
Gadir-i Hum'dan Sonra	71
Kur'an'ın Müslüman Profili	74
Bizim İçin Kufe'li Olma Riski	76
Cennet Dedikleri... ..	76
Biz Neden Korkuyoruz, Ne İçin İbadet Ediyoruz?	78

5. KONUŞMA

KUR'AN-I KERİM ANLAŞILIR MI?	81
Kur'an Anlaşılır Mı?	81
Kur'an'ın Anlaşılması Üzerine Görüşler	82
Kullukta Esas, Teslimiyet ve İtaat	85
Çirkin Fiili Allah'a Atfetmek	87
Kur'an'a Dokunacak Temiz Kılınanlar	88
Teşrii ve Tekvini İrade	89

Kıyamete Kadar Kur'an'dan Nasıl Yararlanacağız?	92
Peygamberleri ve İmamları Kimler Öldürdü?	94
Kur'an Evrene Benzer	94
Ümmetin Kurtuluşu	96

6. KONUŞMA

KUR'AN TEK BAŞINA YETERLİ MİDİR?	99
Tahrif Edilmiş İslam.....	99
Kur'an Bütünsel Kurallar Vaaz Eden Anayasa Kitabıdır ..	100
Kur'an Tek Başına Din Değildir	102
Peygamber'den Sonra Kur'an Tefsiri	103
Konuşan/Yaşayan/Canlı Kur'an	105
Peygamber'den Sonra İcracı	108

7. KONUŞMA

HADİS YAZILIM YASAĞI	111
Resulullah'ın Hadis Yazılım Onayı	111
Kâmil Bir Düzenin Kâmil Bir Uygulayıcısının Olması Gerekir	114
Peygamber Kur'an'ın Açıklayıcısıdır	115
Kur'an'ı Anlamak İçin "Temiz Kılınmış Ele" Muhtacız ..	117
Hadis Yazılım Zarureti.....	118
Resulullah'tan Sonra Hadislerin Yakılması.....	119
Tarih Yazmak mı? Tarih Okumak mı?.....	122
Kur'an'ın En Büyük Mucizesi.....	125
İmam Ali'nin Kur'an-ı Kerim'i Cem Etmesi.....	126
Hadis Yazılım Yasağının Kalkması ve Yaşanan Problemler ..	127
Dinin Hafife Alınması	129
Tahrif Edilen, İçi Boşaltılan İslam	130

8. KONUŞMA

SÜNNET HÜKÜM KOYUCU MUDUR?	133
Sünnet Şariat ve Hüküm Koyucu mudur?	133
Din Yaşadığımız Hayatın Neresinde?	134
Kur'an Terk Edilirse!	136
İmamet Saltanat Mıdır?	137
Kur'an'ı Analiz Yöntemi	139
Kur'an Bize Yeter Modası!	140

9. KONUŞMA

PEYGAMBER EFENDİMİZ MÜÇTEHİD MİDİR? ...	145
Müçtehit-İçtihat ve İslam'ın Kaynakları	145
Kur'an'da Münafıklar	147
Ümmetin Parçalanma Nedeni, Peygamber'i Müçtehit Görmek!	149
Peygamberler Asla Müçtehit Değildir	152
Vahy-i Metlûv/Okunan Vahiy ve Vahy-i Gayr-i Metlûv/ Okunmayan Vahiy	155
Peygamberimizin Kur'an Vahyi Dışında Vahiyle Yönlendirildiğine Dair Ayetler	156
Uydurma Hadisler	167

10. KONUŞMA

PEYGAMBER EFENDİMİZİN MASUMİYETİ-(1) ...	173
Peygamberler Yanlış Düşer Mi?	173
Kemalin Merhaleleri	175
Ayetlerden Ne Anlamalıyız?	176
Peygamberler Ruh'u'l-Kudüs'le Desteklenmiştir	178
Bütün İyilikler Allah'tandır	180
Peygamber Size Bilmediklerinizi Öğretir	181

11. KONUŞMA

PEYGAMBER EFENDİMİZİN MASUMİYETİ-(2) ...	185
Ayetler Kur'an Bütünlüğü İçinde Değerlendirilmelidir....	185
Allah Peygamberini Tehdit mi Ediyor?	188
Peygamberler de İnsandır.....	189
Ayetlerde Peygamber İçin Kullanılan Tehdidin Nedeni ..	191
Resulullah'a Hitap, Ümmete İkaz.....	192
Kible'nin Tahvili/Değiştirilmesi	194

12. KONUŞMA

HÜCCETİN SÜREKLİLİĞİ	197
Yeryüzü Allah'ın Hüccetinden/Delilinden/Kanıtından	
Mahrum Kalmaz	197
Peygamber'den Sonra...?	206
İtaati Emredilenler	208
Allah Kıyamete Kadar İnsanların İhtiyaçlarını Tek	
Elden Karşılar	212

13. KONUŞMA

EVRENSEL DÜZEN AÇISINDAN İMAMET	217
Yaratıcı Tektir	217
Tevhid Dini	219
Pratik Açıdan Tevhid.....	221
Şariat ve İcracısı.....	221
Kur'an'ı Ancak Allah Açıklar.....	223
Göz Ardı Edilen.....	225
Din Algımızı Gözden Geçirmek	228

14. KONUŞMA

MÜLKİYET VE TASARRUF ÇERÇEVESİNDE	
İMAMET	231
Dinde Ayrışmanın Nedenleri.....	231

Dinin Sahibi, İcracısı ve Bir Örnek	232
Allah Adına Tasarruf Yetkisi... ..	232
Şeriat Allah'ın Hâkimiyetidir	235
Bir Hatıra.....	236
Allah'ın Kulu ve Resulü Peygamber	239
Sahabe Yerine Peygamber'in Korunması	242

15. KONUŞMA

TOPLUMSAL DÜZEN AÇISINDAN İMAMET	245
İnsanın Disiplini.....	245
Toplumsal Disiplin	246
Farklı Disiplinler	247
Bireysel Sorun.....	247
Birey-Devlet Çatışması.....	249
İnsan Fıtratı	249
Söz Üstünlüğü	251
Peygamber'in Huzurunda	252
Peygamber'den Sonra	254
Son Emanetçi ve Bir Rivayet	256
Hadis Hakkında Psikolojik Bir Analiz	257

16. KONUŞMA

RUBUBİYET ÇERÇEVESİNDE İMAMET	259
İmametın Zarureti	259
Kur'an Anayasa Kitabıdır.....	264
Allah'tan Başkasını Rab Edinenler	265
İlahi Namus.....	267
İlahi Adaletin Tecellisi	269
İmamet ve Vahiy	270
Çoğunluk Hakk'ın Ölçüsü Değildir	271

17. KONUŞMA

ALLAH DİLEDİĞİNİ SEÇER	273
------------------------------	-----

Ehlikıtap Arasındaki Problem.....	273
Resulullah'tan Sonra İlâhi Emanetçiye Yaklaşım	274
Kur'an'da Velayet, İmamet ve Mülk Sahipleri	276
Din Kullara Terk Edilmemiştir.....	277
İbadette İçtihat Olmaz	278
Allah Yeryüzünü Hüccetsiz Bırakmaz.....	279
Dinde Tahrifat İhtilafı Doğurur	280
Özgür Zihinler Ancak Doğruyu/Gerçeği Bulur	281

18. KONUSMA

ŞERİAT ÜZERİNE	283
Şeriat Nedir?	283
Dünyada Farklı Şeriat Uygulamaları	284
Yeni Bir Şeriat Tanımına Doğru	285
Şeriatın Fonksiyonu ve Hayata Uyarlanması	286
Etki Altına Alınan Şeriatın Sonuçları	288
Şeriat Kendisini Etki Altına Alınmaktan Nasıl Koruyabilir?	291
Şeriatın Sahibi Allah'tır	293
Sünnetullah'ta Bir Değişme Olmaz	296
Allah Kendi Şeriatını Korur.....	298
Her Şey Bir Sistem Üzeredir	300
Şeriat Allah'a Ait Sistemin Adıdır.....	302

19. KONUSMA

ŞÛRA-İMAMET	305
Gadir-i Hum, İmametın İlânı	305
İlâhi Düzenin Kodları	306
Kur'an'da Mülk.....	307
Kur'an'da Mümin ve Müslümanların Vasıfları	308
Velayet/İmamet Önündeki Duvar; 'Şûra' ve 'İstişare' ..	309
Otoriteyi Allah Seçer.....	311

‘Şûra’ Diyenlerin Büyük Çelişkisi.....	312
İstişare’nin Mahiyeti	313
Kur’an Kıssalarında İstişare	314
İlahi Düzen Mutlak Masumiyete Dayanır.....	317
Âdem’den Hâtem’e Otorite Seçme Yetkisi	319
Nifak Tehlikesi.....	320
Gerçekleri Görmek.....	322
Muaviye’den İŞİD’e.....	323

20. KONUŞMA

YERYÜZÜ ALLAH’IN HÜCCETİNDEN

MAHRUM KALMAZ	325
Varlığın ve İnsanın Yaratılış Sebebi	325
Kâmil Kul	326
Varlığın Sebebinin Zuhuru	330
İnsanların Peygamberlere Tavırları	332
İnsanların Allah’ın Hüccetlerine Tavırları.....	334
Kur’an’ın Dili	336
İnsanın Pişmanlığı	337

21. KONUŞMA

İMAM MEHDİ (A.F.)	339
Mehdeviyetin Evrenselliği	339
Kur’an’da Mehdeviyet	340
Allah’ın Geriye Bıraktığı.....	342
Mustazaflar Yeryüzünün Varisi Olacaktır.....	343
Kur’an’ı Asırlar Öncesine Hapsetmek!	344
“Allah Nurunu Tamamlayacaktır”	345
İmam Mehdi’nin (a.f) Gaybeti	346
Allah’a Sunulacak En Büyük İbadet.....	348
Ayakları Yere Basan Kulluk.....	349
İlk ve Son Devrim.....	350

TAKDİM

NEDEN İKİ İSLAM?

Din, sadece Allah'tan gelen kanunlar bütünü değildir. Dinin iki ayağı vardır, biri Allah'tan gelen kanunlar bütünü kitap, diğeri kitapla hükmedecek olan Allah'ın seçip yetkilendirdiği kişi. İkisine birden itaat etmenin adına din denilmiştir. Din yukarıdan aşağı iner. Aşağıdan yukarı din olmaz. Ümmetin ihtilafa düşmesinin en önemli sebebi, Müslümanların yapıp ettiklerinin din gibi algılanmasıdır. Nitekim saltanat bu algı yöntemiyle meşruiyet kazanmıştır.

Peygamber Efendimiz hayattayken din bütünsel anlamda onun şahsında somutlaşmıştı. Buna bağlı olarak ümmet tek renkti. İkinci rengin oluşma imkânı yoktu.

Resulullah'ın (s.a.a) vefatıyla birlikte icra makamı konusunda ümmet ikiye ayrıldı.

Birinci, etkin grup; "Muhammed (s.a.a) peygamberlerin, Kur'an-ı Kerim kitapların ve İslam da dinlerin en kâmilî ve sonuncusudur. Resulullah vefat etmiş, getirdiği din ve

kitap bakidir. Bundan sonra ümmet, kendi içinden seçeceği önder, otorite vasıtasıyla işlerini deruhte edebilir!" görüşünü ileri sürdü. Bu görüş sahiplerine Sünni denildi.

İkinci, azınlıkta kalan grup ise; "Allah, Âdem'den (as) itibaren insanlığın mutluluğu için gerekli olan ibadî, toplumsal ve hukukî ihtiyaçları karşılamak üzere her zaman kendisiyle ilişki kurabilecek liyakate, temizliğe sahip kimseler seçip göndermiştir. Gönderdiği elçiler; bazen haber getirici 'nebi', bazen hem haber getirici hem icradan sorumlu 'ulü-l azm' peygamber, bazen de yalnız icradan sorumlu 'imamlardır', dolayısıyla önderi, otoriteyi ancak Allah seçebilir." görüşünde ittifak etti. Bu görüş sahipleri tarihte İsna Aşeriye/İmamiye, Alevi, Şii olarak adlandırılmıştır.

Buna bağlı olarak birinci grup, etkin ve çoğunluğun kabulü ile iktidar olmuştur. İkinci ve azınlıkta kalan grup ise, itikatlarında sabit kalmakla birlikte İslam'ın ve ümmetin maslahatına binaen sükût etmişlerdir. Dolayısı ile hep azınlıkta kalmışlardır. Erki elinde bulunduranlar azınlıkta kalanları iktidarlarının devamı açısından tehlikeli bulmuş, her fırsatta onları tasfiye etmiş, yüz binlerce Müslümanın kanını akıtmışlardır. Söz konusu mezalimi, iktidarlara yakın âlimler bile kitaplarında yazmak zorunda kalmıştır. Aynı zamanda iktidarın enformasyonu ile azınlık grup, Müslüman halklara "ehl-i bid'at", "ehl-i dalalet" olarak tanıtılmıştır. Azınlıkta olmasına rağmen ikinci grup her fırsatta inandığı gibi yaşayabilme ve kendini ifade edebilme mücadelesi vermiştir.

Neticede; bir yanda Allah'ın kendisine itaat edilmesi için gönderdiği din, diğer yanda iktidar sahiplerinin kendi hizmetlerine aldıkları din! Yani bir tarafta hükmetmek için gönderilen din varken, diğer tarafta kendisine hükmedilen din oluşmuştur.

Bu iki farklı görüş ilk etapta siyasi gibi görünse de, zamanla birbirinden bağımsız, adeta iki ayrı İslam şeklinde tezahür etmiştir. Allah izin verirse kitapta bu iki anlayışın bazı temel farklılıklarına işaret etmeye çalışacağız.

“Gadir-i Hum” ve “Kerbela Üniversitesi” eserlerimde olduğu gibi bu kitap da çeşitli tarihlerde yaptığım konuşmalardan oluşmaktadır.

Farklı zaman ve ortamlarda yaptığım konuşmalar kitap haline getirildiğinde doğal olarak tekrarlar olmuştur.

Kitapta konuşma dili muhafaza edilmiş ve konuşmalarda geçen ayet, hadis ve alıntılar dip not ile kaynaklandırılmıştır. Kitap hakkında görüş ve temennilerinizi beklerim.

Gayret bizden başarı Allah'tandır.

İsa POLAT

İstanbul / Nisan 2016

İmam-ı Zaman'a (a.f) ithaf olunur...

1. Konuşma

MÜMİNLER KARDEŞTİR

Ümmeti oluşturan iki ekol arasında tarih boyu vücut bulan ayrılığın giderilemediği ortadadır. Nitekim uluslararası emperyalizmin bu iki ekol arasındaki farklılığı kendi çıkarı için rahatlıkla kullandığı, iki ayrı yolun takipçilerini birbirlerine düşürdüğü ve bu çatışmadan emperyalizmin nemalandığı da bilinmektedir.

“Bütün müminler kardeştir.”⁽¹⁾ söylemi ahlaki, duygusal, pratik ve stratejik açıdan çok güzel bir sözdür. ‘İlmî’ bir zaruret olmadıkça iki ekol arasındaki farklılıkları dillendirmeyiz. Şia’sı ile Sünni’si ile bütün Müslümanlar kardeştir, aramızda fark yoktur. Aynı Allah’a (c.c.), aynı Peygamber’e, aynı kitaba, aynı ahirete inanıyoruz, bu açıdan bir fark yoktur. Bu duruş ahlaki, duygusal, stratejik açıdan her Müslümanın dikkat etmesi gereken bir zorunluluktur.

1- Hucurat, 10.

Buna itirazımız yoktur. Konuya ‘ilmen’ yaklaşıldığında iki ekol arasında fark olduğu görülecektir. Doğal olarak bunun izahının yapılması gerekir. Bir taraftan bütün Müslümanlar kardeşler hassasiyetini koruyacaksınız, öbür taraftan Müslümanların ayrı düşmelerine sebep olan ilmî farklılıkları izah edip bütün ümmetin sükût edebileceği vahdeti kalıcı kılan bir sonuca ulaşacaksınız. Bunun zor bir iş olduğu görülmektedir. Bu zordan kaçınıldığı sürece gelecek vaat etmeyen yüzeysel vahdet söylemleri, ümmetin bugün içinde bulunduğu karmaşayı ortadan kaldıramayacaktır. Hatta emperyalistlerin elinde oyuncağ olmaktan da bizi kurtaramayacaktır.

Ümmetin İhtilafı

Öğretmenle öğrenci arasında duygusallık olmayacağı gibi ilimde de duygusallığa yer yoktur. Konuyu ‘ilmen’ ele almak, ümmeti ayrı düşüren illetleri bulmak zorundayız. Farklılığı ortaya çıkarabilmek için evvel emirde mevcut durumu irdeledik/durum tespiti yaptık ve dedik ki, ümmet ihtilaf hâlinindedir ve bu ihtilaf sürekli ihtilafı beslemektedir. Ümmetin tek renk olması gerekirken gün geçtikçe ümmet arasına yeni ara renkler/ihtilaflar giriyor. Mitoz bölünme gibi sürekli bölünüyorlar, yeni renkler, yeni zevkler geliyor, yeni ekoller, yeni tarikatlar, yeni şeyhler çıkıyor.

Ümmetin dünden bu yana ihtilafta olduğu gerçeği bu çalışmanın merkezini oluşturmaktadır. Bu ihti-

laftan kastımız sadece Şialarla Sünniler arasındaki ihtilaflar değildir. Şia'yı hiç hesaba katmasak da Eh-lisünnet camiası içeresin de hem tarih boyu ve hem de şimdi binlerce ihtilaf vardır. Bu bölünme devam etmektedir.

Bizim ülkemizde farklı cemaat ve ekollerden oluşan ama aynı mezhepten olan yüzlerce gruptan bahsedebiliriz. Hepsinin de duruşları, siyasal tercihleri, fikirleri farklıdır. Dinî konularda birbirine aykırı çözümler/cevaplar verebilmekte, bazen birbirlerini öteleyen suçlamalarda bulunmaktadır.

Türkiye'deki bu durumu Allah (c.c.) daha kötüye gitmekten muhafaza etsin, iyiye doğru değiştirsin inşallah. Henüz iç çatışma olmadığından bu gruplar arasındaki duruş farklılıklarını fazla önemsemiyoruz. Allah göstermesin Afganistan gibi olursa bu sözünü ettiğimiz kişilerin muhipleri arasında silahlı çatışma çıkma ihtimali yüksektir. Bunu biz Afganistan'da gördük. Afganistan'da çatışan taraflar Sünni idi. Tarihteki çatışmalara baktığımızda Eh-lisünnet ile Şia arasında değil daha çok Eh-lisünnet'in kendi içerisinde kanlı savaşların yaşandığı görülecektir. Emeviler, Abbasiler, Selçuklular ve Osmanlı Eh-lisünnet'tir. Bu bahsettiğimiz iktidarların değişiminde kan akmıştır. Siz bırakın Emevileri, Selçukluları, Osmanlı'nın kendi içerisinde taht kavgası sonucu kan akmıştır. Günahsız çocuklar ileride taht için risk unsuru olur diye kundaktayken öldürülmüştür. Bunların öldürülmesi için Şeyhülislam'dan fetva alınmıştır.

Dolayısıyla yapacağımız çalışmanın amacı, Şia ve Sünni arasındaki ihtilafları halletmekten çok yüce Allah'ın oluşturmak istediği ümmet yapısına ulaşmaktır. Olaya bu zaviyeden bakılınca çalışmamızın herhangi bir mezhebin propagandasını yapmak, bir diğerini ötelemek olmadığı anlaşılacaktır.

Kim Şeriatçı?

Gelmek istediğimiz nokta Şeriatçılık olgusudur. Gelin şimdi şeriat kavramını inceleyelim. Biraz önce bahsettiğimiz aynı mezhep içerisinde yer alan ama farklı-farklı düşünen cemaat ve gruplara sorsanız hepsi de şeriatçıyız diyeceklerdir. *Şeriat ne demektir? "Gidilen yol." Bu lügatteki anlamıdır. Kullanım anlamı ise, "Hâkimiyeti Allah'a ait bilmek, kanunda söz üstünlüğünü Allah'a terk etmektir."*

Şeriat iki ayrı devlet, iki ayrı halife kabul etmez. ***"İki halife fitnedir, ümmetin iki halifesi olmaz, bir halife varken halifelik iddiasında bulunan diğer kişinin katli caizdir. Şeriat iki halife kabul etmez."***⁽¹⁾ Neden kabul etmez şeriat iki halifeyi? Çünkü şeriatın sahibi Allah'tır. Şeriatta kanunda söz söyleme üstünlüğü kayıtsız şartsız Allah'ındır. Otoritenin Allah'a ait olduğu yerde iki ayrı icracı olamaz, olursa fitne çıkar.

Mesela ülkemizde A cemaati hükümete geçse, onun getirdiği şeriata B cemaati uyar mı? Eğer uyacak

1- Müslim, İmâre 46, Hadis: 3431.

olursa sağlamasını yapalım, şu anda hükümeti desteklemeyen C cemaatinin olduğu yerde olurdu. Birbirlerinin farklı yerde durmalarının sebebi nedir? Birbirlerinin İslam'dan anladıklarını kabul etmiyorlar. İslam'ın bu güne kadar gelme şeklini kabul etmiyorlar. Dolayısıyla A cemaati diyor ki, İslam'ı ben böyle anlıyorum, bugün İslam adına şöyle yapılır. B Cemaati ise böyle yapılır diyor, ayrı düşünüyorlar.

Bu şeriat nasıl bir şeydir ki ona inananlar ayrı düşebiliyorlar. Bu ayrılığın sebeplerini bulmamız gerekir. Bir taraftan Allah'ın şeriatını kabul ettim diyeceksin, öbür taraftan Kur'an'dan kendi anladığın ile bir yol belirleyeceksin, o yola Allah'ın yolu diyeceksin. Burada bir problem vardır? Dolayısıyla *"Bizim kardeşlerimiz bizi anlamıyorlar, biz zaten aynı düşünüyoruz"* diyorlar. Bu söz ne kadar gerçekçidir? Peki, aynı düşünüyorsak niye ayrı yerlerdeyiz? Niye siyasal tepkilerimiz aynı olmuyor.

Duygusal Bir Yaklaşım

İlmin olduğu yerde duygusallık olmaz, Müslümanlar kardeşir, hiç birimizin malı, kanı birbirine helal değildir, bunlar doğrudur. Fakat pratik bir gerçeklik var ki ümmet paramparçadır. Ümmetin bu durumuna sebep olan olguların ilmen tespit edilip ortadan kaldırılması gerekir.

Bu konuyu kalabalık bir cemaate sahip olan kişiyle oturmuş konuşmuşum. O günlerde fakültede

iki cemaat arasında kavga çıkmıştı. Gittim olaylar büyümesin diye, “*dostuz kardeşiz*” dedim, sizin ilgilendiğiniz cemaatte yüzlerce binlerce insan, bizim ilgilendiğimiz cemaatte yüzlerce insan var. Bu insanlara söz dinletebilir miyiz? Yüzlerce insanı nasıl tutalım? Ama şu mümkün, sen şurada duruyorsun; ben burada; oysa biz Müslümanız, elimizde Kur’an-ı Kerim’imiz var, gel ayrı düştüğümüz konuları tartışalım. Gel sen bana bağır-çağır, ben de sana bağırıp-çağırayım. Ama ne olur gel, bu sıkıntıyı aramızdan kaldıralım. Bunu başardığımızda otomatikman yüzlerce insan kardeş olacak ve husumet ortadan kalkacaktır.

Bizim elimizde Kur’an var, ikimizin de sükût edeceği ilahi kelimeler dedim. Cevap olarak “*İsa sen benim kardeşimsin, bana bir bildiri getirirsen altında İsa Polat imzası göreyim okumadan imza atarım.*” dedi. Ben de Allah razı olsun dedim, ben de atarım ama sıkıntı o değil, bak fakültede gençler karşı karşıya geldiler. Sen benim kara dediğime ak diyorsun, ak dediğime kara diyorsun; yüzlerce ayet getiriyorsun, ben de senin ak dediğine kara derken yüzlerce ayet getiriyorum. Kur’an merkezli tartışalım, bir-iki ay sürsün, bir sene sürsün ama bu süre içerisinde dergilerde hiçbir şey yazmayalım. Yahu dedi biz kardeşiz, bırakalım bu konuları, çay getirin içelim. Muhababımın bu yaklaşımı duygusal açıdan çok güzeldi. Fakat ilmî ve fiili durum açısından hiçbir yaramıza merhem olmazdı, olmadı da. Biz kardeşiz diyen o şahıs

şu an bilmem hangi ülkedeki birbirlerini katleden Müslümanlardan bir tarafı destekliyor. Ben ise Müslümanların birbirlerinin kanını akıtmasını istemiyorum. Hiç kimse kusura bakmasın *“biz kardeşiz”* sözü duygusal bir sözdür, pratikte bir karşılığı yoktur. O kendi zaviyesinden bakarken diyor ki, *“ben şeriatçıyım İsa da şeriatçı; dolayısıyla biz kardeşiz.”*(!) Henüz ortam sakinken ne olursunuz gelin birbirimizi anlamak için konuşalım.

Vallahi billahi hangi tonda olursa olsun ben Müslümanım diyenin Müslümanlığına şahadet ediyorum, onlar hak bildikleriyle amel ediyorlar, muttaki, inancını yaşayan kardeşlerimizdir. Onlar yaptıkları şeyi Allah rızası için yapıyor, muhalefet ettikleri şeye Allah rızası için muhalefet ediyorlar. Şu anda Suriye’ye savaşmaya gidenlerin de samimi olduğunu biliyorum. Bunları bilmem ayrı şey, ilmen yanlış olduğunu bilmem ayrı şeydir. Burayı ayırt etmemiz gerekir.

2. Konuşma

DİN NEDİR?

Din Dediğimiz Zaman Ne Anlıyoruz?

Din dediğimiz zaman bunu Allah'tan (c.c.) gelen kanunlar bütünü olarak biliyoruz ve hep böyle bildiğimiz için de yanlış/yanılgıya düşüyoruz.

Meseleyi doğru okuduğumuzda, tarihte dini tepe taklak etme gücüne sahip münafıkların oyununa geldiğimizi görürüz.

“Din, sadece Allah'tan gelen kanunlar bütünü değildir. Dinin iki ayağı vardır, birisi Allah'tan gelen kanunlar bütünü kitap, ikincisi de kitap üzerinde icracı olan Allah'ın seçip yetkilendirdiği kişi. Bu kişiye itaat etmenin adına da din denilmiştir. Din yukarıdan başlar, aşağıya iner. Aşağıdan yukarı din olmaz. Ümmetin ihtilafa düşüş sebeplerinden biri de Müslümanların yapıp ettiklerinin din gibi algılanmasıdır. Oysa Müslümanların yapıp ettikleri asla din olamaz. Saltanat bu yolla meşrulaştırılmıştır.”

Allah-u Teâlâ merhametlidir, bütün bir varlık âlemi-
ni insan için yaratmıştır. Bu konuda Kur'an-ı Kerim-
de şöyle buyrulur: **“Ben yeryüzünü, gökyüzünü ve
ikisinin arasındakileri yarattım insanoğlunun emri-
ne/hizmetine verdim.”**⁽¹⁾ İnsanoğlu en üstün varlık
olunca kabiliyetleri de çok üstün olmuş ve o kabi-
liyetlerinde riskli tarafları var olmuştur. Ayet-i keri-
mede, **“Melekler, biz seni tenzih edip dururken sen
kan akıtacak birini mi yaratıyorsun?”** dediler.”⁽²⁾ Me-
lekler yalnız insanın kan akıtma kabiliyetini gördü-
ler veya Allah'tan o kadarını öğrenmişlerdi. İnsanın
kabiliyetleri açısından kan akıtmak boyutunu bili-
yor ancak diğer boyutlarını bilmiyorlardı. Allah-u
Teâlâ, **“Sizin bilmediklerinizi bilirim.”**⁽³⁾ dedi.

Mesela, insanın öfkesi vardır, insanı insan eden gü-
zel bir kabiliyettir ama bu öfkenin riskli bir tarafı da
vardır. İnsanın şehveti vardır, insanı insan eden gü-
zel, hoş bir şeydir, o olmazsa insan olmaz. İnsanın
hayal kabiliyeti vardır. Bunlar gibi her bir kabiliyeti-
nin riskli tarafları vardır. İnsanın takva kabiliyeti de
fücur kabiliyeti⁽⁴⁾ de vardır. Kim ki kendisini tezkiye
eder, muhtemel fücur kısmını ayaklar altına alır tak-
va kısmını üste çıkarırsa kurtuluşa erer.⁽⁵⁾

1- İbrahim, 32; Bakara, 22-29; Casiye; 13.

2- Bakara, 30.

3- Bakara, 30.

4- Şems, 8.

5- Şems, 9.

Kime İtaat/Kulluk?

İnsan toplumsal bir varlık olması hasebiyle Resulullah'a/Peygamber'e/Elçiye/Öndere/İmama ihtiyaç duyar. *"Allah insanı en üstün varlık⁽¹⁾ olarak yaratmıştır, asla bir başkasına kul ve köle olmamalıdır. Allah-u Teâlâ insanların sapmaması, saadeti, toplumsal düzen için gerekli olan yasaları da ben göndereceğim, o yasaları icra edecek kişiyi de ben seçeceğim demiştir."*⁽²⁾ Siz benim seçtiğim Âdem'e (s.a.) itaat ettiğiniz zaman insan boyutu ile Âdem'e itaat etmiş olmayacaksınız ki rencide olasınız. Bana/Allah'a itaat etmiş olacaksınız. Siz Abdullah oğlu Muhammed'e (s.a.a) itaat etmiş olmayacaksınız. Siz Muhammed'e itaat ettiğiniz de bana itaat etmiş olacaksınız. Çünkü onları ben seçip yetkilendirmişim. Böylece özgürlüğünüz, bağımsızlığınız, haysiyetiniz, izzetiniz elden gitmiş olmayacaktır. Allah insanın fitratına kulluk kabiliyetini yerleştirmiştir.

"Allah, insanın kendisine kul olduğu zaman özgür, gayrisine kul olduğu zaman esir ve köle olacağını bildiği için kendisine kul olmamızı istemektedir."⁽³⁾ Her namazda okuduğumuz Fatiha Suresi'nde, **"Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz."**⁽⁴⁾ ayetini sürekli okumamızdaki hikmet de budur.

1- Tin, 4.

2- Şûra, 13.

3- Âl-i İmran, 64.

4- Fatiha, 5.

Kur'an'ın Aslı

“Din iki ayaklıdır; Kitap ve icracı demiştik. Âdem’in (a.s.) hem ilk insan hem de ilk peygamber olmasının sırrı da burada yatmaktadır.” İlk insandan itibaren Allah otoriteyi kendi elinde tutmuştur. İlahınız benim, başkasının önünde eğilmeyin demiştir. Rabbiniz benim, sakın başkasının terbiyesi altına girmeyin demiştir. Ulûhiyetinin, rububiyetinin, malikiyetinin, hâkimiyetinin, merhametinin, adaletinin gereği olarak ezeli ilmiyle temizliğini bildiği kulları otorite olarak seçmiştir. Allah biliyor ki Âdem’i seçersem Âdem kullarıma zulmetmez, Âdem temizdir, İsa temizdir, Musa temizdir, Muhammed temizdir. Peygamberlerin gönderiliş maksatlarının biri de bizim fücür tarafımızı alsın, bizi temizlesin.

“Peygamberler temizdirler. Din, ilahi kitap ve o kitaba dokunma liyakatine sahip olan temiz insanla ancak din olur. Seçilmiş temiz insanı kitaptan ayırdığımız zaman din ilahi hüviyetini kaybeder.” Kur'an'ın aslı hakkında Allah-u Teâlâ şöyle buyurur , **“O kitabın aslı saklı/korunmuş kitaptadır.”**⁽¹⁾ O elinizde tuttuğumuz zip-lenmiş/sıkıştırılmış/ küçültülmüş hâlidir. Herkes zipli dosyayı açamaz.

Bu elimizdeki Kur'an'ın asıl hâli değildir, yani der-yalar vardır orijinalinde. Kim alacak ondaki ilmi, kim muhatap olacak onunla, **“O’na temiz olanlardan**

1- Vakıa, 78.

başkası dokunamaz/ dokunamayacaktır.”⁽¹⁾ Allah-u Teâlâ burada imkânsızlıktan bahsediyor. İki kapak arasında okuyup faydalandığımız zahiri boyutuna kabiliyetimiz nispetinde nüfuz edebiliriz. Meknun boyutuna dokunamayız, imkânsızlık vardır. Oysa biliyoruz ki Kur’an-ı Kerim’e müşrikler de, kâfirler de dokundu.

İmkânsız olan kitabın saklı/meknun olan boyutuna dokunmaktır. Kitabın meknun boyutuna ancak temiz olanların dokunacağı beyan edilmektedir. İlahi emanetçilerin öğretmenliği de buradan kaynaklanmaktadır. **“Nitekim biz size aranızdan, ayetlerimizi okuyacak, sizi her türlü kötülükten arıtacak, size kitabı ve hikmeti öğretecek ve bilmediklerinizi bildirecek bir peygamber gönderdik.”⁽²⁾**

Kur’an’a Dokunacak Temiz İnsanlar

Bir gün Harun Reşid’in dostlarından birisi huzuruna gelir, oğulları Emin ve Me’mun da yanındadır. Dostuna der ki: *“Nasıl buldun Eminle Memun’u?”* Dostu, *“Ey Müminlerin Emîri, çok güzel çocuklar yetiştirmişsin, Allah mübarek etsin.”* der. Harun Reşid’in gözlerinden yaşlar akmaya başlar. Dostu üzülür, ne dedim de ağladı diye. *“Ey Müminlerin Emîri, niye ağladınız.”* der. Bunun üzerine Harun Reşit oğulları Emin ile Memun’a, *“Çıkın dışarı.”* der. Emin

1- Vakıa, 79.

2- Bakara, 151.

ile Memun çıkarlar. Dostuna döner, “*Evet ben çocuklarımı iyi yetiştirdim ama ikisi birbiriyle savaşıacak, Me’mun Emin’i öldürecek.*” Dostu şaşırır, “*Sen ne diyorsun, gaybdan haber mi geldi sana, nereden biliyorsun Me’mun’un Emin’i öldüreceğini?*” Harun Reşit, “*Bana On İki İmam’ın yedincisi Musa Kâzım söyledi.*” der.⁽¹⁾

Harun Reşit, Musa Kâzım’ı zindanlarda süründüren, en sonunda zindanda şehit eden halifedir. Harun Reşit İmam Musa Kâzım’ın ilmini biliyor, ilmine teslim olmuş, ilmine iman etmiştir. Ağlamaktadır, iman etmese ağlar mıydı? Öyle bir yakın etmiş ki ağlamaktadır.

Gidiyoruz geriye doğru, Ali (a.s.) diyor ki: “**Allah Resulü Muhammed Mustafa (s.a.a) Allah’ın kendisine verdiği bütün ilmi bana verdi; ben onun ilminin varisiyim.**” Nitekim hepiniz şu hadisi duymuşunuzdur, “**Ben ilmin şehriyim, Ali’de onun kapısıdır.**”⁽²⁾ Kıyamete kadar ne varsa Allah Resulü biliyordu, içinde bulunduğu muhitin/zamanın ilmî ihtiyaçları kadarını topluma açıkladı. Diğer kısmını Ali’ye devretti, zira kıyamete kadar bu ilmin sürmesi/gitmesi ve insanlara ulaşması lazımdır. Ama Resul’le İmam arasındaki fark şudur. İmam direk o ilme sahip değildir. İlmi Allah Resul’e verir, Resul de İmam’a verir. İmamlar ilimlerini

1- Ebu Hanife Ahmed b. Davud ed-Dineverî, el-Ahbarü’t-Tıval, s. 388, 1960, Kahire.

2- Tirmizi, Menâkıb, 20; Hakim, Müstedrek, Hadis: 4612, 4613, 4614; Taberânî, el-Mu’cemü’l-Kebîr, Hadis: 10898

Allah Resulü'nden almaktadırlar. Dolayısıyla bu mana-da şunu da temel prensip olarak kafamıza yerleştirmemiz lazımdır. İmamlar hakkında ne söylenirse söylensin hepsi Peygamber'dendir. Peygamber'in bereketinin, Peygamber'in nurunun taşması sonucu oluşmuştur. Nasıl ki Peygamberimiz hakkında ne bahsederek edelim o hep Allah'tandır, İmamlarınki de Peygamber'dendir.

Dolayısıyla Allah din işini iki ayağa oturtmuştur. Âdem'den başlamış Hatem'e/Son Peygamber Resulullah'a kadar böyle gelmiştir, böyle de devam etmelidir. Zira Allah'ın sünnetinde değişme yoktur.⁽¹⁾ En son bizim Peygamberimiz kâmil peygamber olarak gelmiş, kâmil din, kâmil kitap, kâmil oluşu hasebiyle de son bulmuştur.⁽²⁾

İmamet olgusunu anlamak için şu ayet-i kerime çok manidardır. **“Muhakkak o peygamberlerden bir peygamber/Resul'dür. Nebilerin sonuncusudur/Artık bundan sonra peygamber gelmeyecektir.”**⁽³⁾ Şariat gelmeyecek, kitap gelmeyecek ama az önceki din tanımını anladıysak Resul'den sonra da Allah'ın seçtiği bir otoritenin olması gerekmektedir.

Peygamber'den Sonra Otorite

Peygamber'den sonra ilahi otorite lazım mı, değil mi? Bu sorunun cevabını bulmamız gerekir. Üm-

1- Ahzab, 62; Fetih, 23; Fatır, 43.

2- Maide, 3

3- Ahzab, 40

metin bir kısmı dedi ki, “Bundan sonra ilahi kökenli rehber/otoriteye/imama/öndere ihtiyaç yoktur. İçimizden seçeceğimiz insanla bu işi hallederiz.” Oysa Allah’u Teâlâ Kur’an-ı Kerim’de seçme işini kendine mahsus kılmıştır. **“Rabbin, dilediğini yaratır ve seçer. Seçim hakkı onların değildir. Allah onların ortak koştuklarından münezzehtir ve yücedir.”**⁽¹⁾ **“Her şey senin elindedir.”**⁽²⁾ **“Dilediğine verirsin.”**⁽³⁾ Seçme işi her zaman Allah’a aittir.⁽⁴⁾ Ve mantık da bunu zorunlu kılmaktadır. Ayetlerden de anlaşılacağı gibi Allah kitabında, **“Benim seçtiğim, benim yetkilendirdiğim insan, benim verdiğim yetki üzerine söz söyler.”** demektedir. Allah’ın verdiği yetki dışında kimse söz söyleyemez. Allah’ın yetkilendirmedeği birisi Kur’an-ı Kerim’i ancak kendi kapasitesince anlar, çok adil olsa bile Kur’an’daki ayetlerin nihai merramına ulaşamaz. Böyle bir sorumluluğu herhangi birine nasıl verebiliriz?

Sahabeden seçtiğimiz birisi mümkündür ki adil, salih, muttaki olsun. Bu kişi Kur’an’daki bir ayeti tefsir ettiğı zaman Allah’ın muradı da odur diyebilelim. Yoktur böyle bir delil.

Hız. Ebubekir’i kim seçti, kim yetkilendirdi? Benî Sakife’de Medine’nin ileri gelenlerinden birkaç kişi

1- Kasas, 68.

2- Âl-i İmran, 26.

3- Bakara, 269.

4- Kasas, 68.

seçti, yani Allah seçmedi. İlk hutbesinde, “İmdi ey insanlar! En hayırlınız olmadığım hâlde size yönetici oldum.”⁽¹⁾ Hz. Ebubekir’in burada ki ifadesini bugünkü Müslüman kardeşim tevazu olarak algılıyor, bu çok yanlıştır. Sorumluluk tevazu kabul etmez.

Rabbimiz, İlahımız Allah’tır diyoruz. Kur’an-ı Kerim’de Allah-u Teâlâ Yahudilerden bahsederken **“Onlar dediler ki, Allah’ın iki eli de bağlıdır.”**⁽²⁾ İmam Cafer tefsirinde diyor ki: “Yahudiler Allah’ın iki eli de bağlı derken, O’nun otoritesi yeryüzüne inmedi, O yarattı, gerisini bize bıraktı!”⁽³⁾ Aynı hatalı duruma Muhammed ümmeti de düştü. Muhammed ümmeti de dedi ki: “Bizim elimizde Kur’an var, biz kendi işimizi kendimiz hallederiz.” Oysa gelin rububiyetin mantığına bir göz atalım. Rububiyette tevhit, hükümde tevhit, ibadette tevhit. Yani Allah’ın merkezinden/ tevhit’ten hiç bir şekilde kaçılmaması lazımdır, ibadette de kaçmamak lazımdır rububiyette de.

Bir örnek verelim. Bütün mezheplere göre intiharın hükmü nedir? Haramdır. Buradan biz neyi anlıyoruz, öldürme yetkisi Rabb’e aittir. Benim canım Rab-

1- İmadüddin İsmail b. Ömer İbn Kesir el-Kureşî (h. 774), el-Bidayetü ve’n-Nihaye, s. 1006, Beytü’l-Efkari’-Düveliyeye, Suudî Arabistan, 1425.

2- Maide, 64.

3- el-Ayyaşî, Ebu’n-Nasr Muhammed b. Mesud b. Ayyaş es-Sülemî es-Semerkandî, Tefsirü’l-Ayyaşî, c. 1, s. 359, Beyrut, 1991.

bim'indir, Rabbim vermiş, Rabbim alır, Rabbimin emriyle ben göçüp giderim. Rububiyetin ve Ulûhiyet'in yeryüzünde tecellisi Allah'ın tayini ile olur. Benim kendi canım üzerinde yetkim yokken gidip başkasına bu yetkiyi veremem.

Dolayısıyla burası bize şunu icbar eder ki; Kur'an-ı Kerim'e bitişik olan, Kevser havuzuna kadar ondan ayrılmayacak olan, Allah'ın temizliklerine/masumiyetlerine ezeli ilmiyle şahadet edip seçtiği, Peygamber'inin diliyle de ilan ettiği seçkin kişiler vardır. Sakaleyn hadisi veya velayet ayetleri veya Gadir-i Hum hadisi vb. onlarca hadis ve ayet din mantığında tabiri caiz ise ipin her halükârda yukarıdan aşağıya indiğini ifade eder.

Kendine Ulûhiyet Yetkisini Veren İnsan

Ulûhiyet yetkisi insana verilemez, bizim yetkilen-dirdiğimiz insanın hükmü batıldır. Çünkü onun hükmünün kaynağı tamamen nefse ve zanna dayalıdır. Bizim kendi canımız üzerinde yetkimiz var mı? Yok. Ey insanoğlu, intihar etme özgürlüğüne sahip değilken kendi cinsinden birisine Ulûhiyetin alanına giren yetkiyi nasıl verebilirsin? Dolayısıyla sen kalkar ulûhiyet alanına giren yetkiyi herhangi birine verirsen merkezi kaçırırsın. Yetkiyi verdiğin kişiler de asıl merkezler/imamlar/önderlerin kim olduklarını bildikleri halde onları muhasara altına alırlar. Zira onları muhasara altına almasalar iktidarları riske girecektir.

Kur'an'ın Muhasara Altına Alınması ve Hadis Yasağı

İmamların muhasara altına alınması, Kur'an'ın muhasara altına alınması sonucunu doğurdu. Kur'an'ın muhasarasını da tefsir yolu ile yaptılar. Bunun da ilk aşaması hadis yasağı ile başladı. Tarih kitaplarında ilk hadis yakma ve hadis yazılımının ne zaman yasaklandığı bilinmektedir. Hz. Ebubekir zamanında bizzat Hz. Aişe validemiz naklediyor. *“Babam halife seçildiği gün benim evimde kaldı, yatakta bir sağa bir sola döndü; uyku tutmadığını gördüm. Gittim baba ne oldu, niye uyuyamadın dedim. Döndü bana, kızım senin yanında yazılı hadis var mı dedi. Var dedim. Getir onları dedi. Getirdim ve benden hepsini yakmamı istedi, ben de yaktım ve sonra rahatlayıp uyudu. Ertesi gün Mescid-i Nebevi’de dedi ki, yanında yazılı hadis olan varsa getirsin. Herkes getirdi ve bir meydanda toplayıp bütün hadisleri yaktılar.”*⁽¹⁾ Gerekçe olarak da şunu okuyoruz: *“Hz. Ebubekir, Resulullah’ın hadisleriyle ayetlerin birbirine karışmasından endişelendiği için yazılı hadisleri yaktırdı.”*⁽²⁾

Bu gerekçeyi irdelememiz gerekmektedir. Konu ile ilgili Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor, **“Bu kitabı biz indirdik, onun koruyucusu da biziz.”**⁽³⁾ Bu ayetten şu iki sonuca ulaşabiliriz. Birincisi, Kur'an-ı Kerim'i

1- ez-Zehabî, Muhammed b. Ahmed b. Osman Kaymaz ez-Zehabî, Tezkiretü'l-Huffaz, s. 5, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1374.

2- İslam Ansiklopedisi (M. Yaşar KANDEMİR) c. 15, s. 31.

3- Hicr, 9.

Allah koruma altına almıştır. İkincisi, isterse peygamberin keliması olsun Kur'an'ın keliması ile karıştırılamaz. Kaldı ki, sahabe-i kiram da ayetle hadisi karıştıracak kadar cahil değildi.

Hangi kitabından okuduğumu hatırlayamadığım Şehit Seyyid Kutup'dan şöyle bir anekdot aktarmak istiyorum: *“Bir gün kürsüde konuşma yaparken konuşmalarımın arasında zaman zaman ayet-i kerimeler de okuyordum. Konuşmam bitti, dinleyicilerden yaşlı Hristiyan bir hanımefendi bana geldi ve beyefendi çok güzel konuşuyorsunuz ama bazen çok daha tatlı, insanın yüreğine dokunan cümleler kullanıyorsunuz, neydi onlar diye sordu. Onlar Kur'an'ın ayetleriydi dedim.”* Arapça bilen Hristiyan yaşlı bir kadının kulağı ayete dikkat kesiyor, etkilenebiliyor. Burası çok önemlidir.

Üçüncü olarak, Peygamber Efendimizin haşa ve kella var sayalım ki hadisleri ayetlere karıştı. Peygamber'in sözleri de zaten vahiydir. **“O Kur'an'ı biz toplayacağız ve sonra onun açıklamasını da biz yapacağız.”**⁽¹⁾ buyruluyor. Müslümanların çoğunun göz ardı ettiği bir ayettir. Allah-u Teâlâ açıklamayı da kendi üstüne aldı, açıklamayı neyle yapacak? Elbette ki peygamberiyle.

Peygamber'in hadislerini dışlayan bir anlayış Kur'an'a sahip çıkamaz. Peygamber'in her sözü vahiydir, O Kur'an-ı açıklamak için gelmiştir. Allah Kur'an'ı peygambe-

1- Kıyamet, 17-19.

riyle açıkladı. **“Onu biz açıklayacağız.”**⁽¹⁾ diyor, sen açıklayacaksın demiyor, dikkat edin bu ne anlama geliyor? *“Peygamber’in dine, ilme tekabül eden her sözü dindir ve Allah’dandır. Allah Kur’an’ı peygamberi ile açıklamıştır. Peygamberiyle ne kadarını açıklamıştır? Peygamber’in içinde bulunduğu zamanın ihtiyacı kadarını açıklamıştır.”*

Yeryüzünde Allah’ın Eli

Peki, Peygamber’den sonraki toplumun durumu ne olacaktır? Onu da yine Peygamber açıklayacak ama emanetçisine, varisine açıklayacaktır. İlahi emanet masum olmayana verilmez. Dolayısıyla Fetih Suresi’ndeki, **“Ey Muhammed! Muhakkak ki sana biat edenler Allah’a biat ettiler.”**⁽²⁾ Bu ne demektir? Muhammed’in elini tutan Allah’ın elini tuttu. Dolayısıyla yeryüzünde mütemadiyen Allah’ın elinin olması lazımdır. Bu, Allah’ın sünnetidir. Allah’ın sünnetinde değişme olmaz. Ve vallahi-billahi sahabenin hepsi biliyordu bu durumu ve bile bile Allah’ın eli, Peygamber’in emanetçisini, varisini terk ettiler. Gerçekçeleri de vardı bu konuda!

Bir yazar kardeşimiz, *“Tarihte ve Günümüzde Caferîlik”*⁽³⁾ diye bir kitap yazmış. Aldım okudum, bazı

1- Kiyamet, 19.

2- Fetih, 10.

3- İsmail Mutlu, Tarihte ve Günümüzde Caferîlik, İstanbul, 1995.

yerlerini çizdim, bana geldi, Sünni kaynaklardan yararlanmış. Ali halife seçilseydi fitne çıkardı diyor. Fitne çıkar diye Allah'ın elini terk ettiler. Kendisine, *"Ehlisünnet usulü hadis kuralınca sahabenin hepsi adil midir?"* diye sordum. *"Adildir."* dedi. *"Peki, sahabenin hepsi gökteki yıldızlar gibidir değil mi?"* dedim. *"Evet."* dedi. Son olarak, *"Öyleyse hocam, şu kitapta on yerde diyorsunuz ki Ali'yi seçselerdi fitne çıkardı. Peki, bu fitne-yi kim çıkaracaktı?"* dediğim zaman şaşkınlıkla, *"Aaa! Sahabe!"* diye karşılık verdi!

Peygamber'in Önüne Geçirilen Sahabe

Sünen-i Ebu Davud kitabında sahabeden Amr İbn As'ın içtiḥadî dehası başlığıyla şöyle yer alıyor: Bir gün sabah namazı bittikten sonra Amr, Resulullah'ın önüne yanaştı ve dedi ki: ***"Ey Allah'ın Resulü! Ben bu sabah kalktım ihtilam olmuşum, teyemmüm aldım geldim."*** Allah Resulu diyor ki: ***"Sen cünüp namaz kılmışsın."*** Amr diyor ki: ***"Ey Allah'ın Resulü! Hava soğuk, su soğuk, ben şimdi gusül alıp gelseydim hastalanırdım, nefsimi zulmederdim."***⁽¹⁾

Önce biz Peygamberimizi koruyalım. Allah'tan korkalım, hiç kimseyi Peygamber'in önüne geçirmeyelim. Allah ve Resulü'ne itaat etmiş, tebessümüne mazhar olmuş bir sahabeye hakaret edenin Allah belasını versin. Ama Allah Resulü'nü üzmüş

1- Ebu Davud Süleyman b. Eşas es-Sicistanî (h. 275), Sünen-i Ebi Davud, 334, Beytü'l-Efkari'd-Düveliyye, Riyad.

bir sahabe ise niye ben ona kutsal diyeyim. Benim kutsalım önce sahabe mi yoksa Peygamber mi? Benim kutsalım önce Peygamber'dir, gelin Peygamber'i kutsayalım, Allah'ın kutsadığını kutsayalım. Herhangi bir sahabeyi kutsamak veya kutsamamak bizim tercihimizle alakalı bir şeydir. Yani ya isabet ederiz ya edemeyiz. Sahabenin hepsi biliyor Ali'nin veli olduğunu. Hepsi biliyor Allah Resulü'nün onu ilan ettiğini, ama onlar içtihat(!) bulunuyorlar.

“Arkadaşlar, dinî kitaptan ibaret algılamaya başladığınız zaman dinin bütün sütunları sarsılır. Sarsılan sütunlardan biri de budur ki, nassa -kitap ve sahih sünnete- rağmen içtihat caiz değildir. Ortada nass varsa içtihat olmaz.”

Nassa Rağmen İctihat

Ehlisünnet ve'l-Cemaat'te nassa rağmen içtihat vardır. Bu konuda birçok örnek verilebilir ama en yaygın ve bilinen bir örnek teravih namazını vermek istiyorum. İslam'da kaynak nedir? Kitap ve sünnet. Resulullah'ın teravih namazı kıldığı sabit mi? Sabit. Cemaatle kıldığına dair kaynak var mı? Yok. Teravih namazını cemaatle kıldığı sabit değildir, Ebubekir döneminde de kılınmamıştır, ta ki Hz. Ömer döneminde cemaatle kılınmaya başlamıştır. Hz. Ömer camiye giriyor bir bakıyor herkes başka tarafta tek başına teravih namazı kılıyor. *“Kalkın hepimiz beraber kılacağız.”* diyor ve geçiyor teravih namazını kıldırıyor. Kıldıktan sonra diyor ki: *“Ben bir bidat çıkardım*

ama ne güzel bidat!"⁽¹⁾ Ve Ehlisünnet ve'l-Cemaat ekolu bidat olgusunu Hz. Ömer'in bu sözünden sonra yeniden formatlıyor.

Ehlisünnet'te bidat iki türlüdür: "*Bidat-ı seyyie/kötü bidat*" ve "*bidat-ı hasene/güzel/iyi bidat.*" Oysa bidat, dinde olmayan bir şeyi icat etmektir, yani sapmadır. Sapmanın iyisi/güzeli olur mu? Ve şimdi geriye dönelim Peygamber Efendimize soralım, Ey Allah'ın Resulü bidat nedir senin dilin de? "*Dinde sonradan çıkan her şey bidat'tır. Her bidat sapıklıktır, sapıklık ise insanı ateşe sürükler.*"⁽²⁾ Yine başka bir hadiste şöyle buyuruyor: "*Allah bidat sahibinin orucunu, namazını, sadakasını, haccını, umresini, cihadını, hayır yoluna harcamasını, şahitliğini kabul etmez. O, kılın yağdan çıktığı gibi dinden çıkar.*"⁽³⁾

Nassa rağmen içtihat konusunda buna benzer birçok örnek verilebilir.

Mesela, Allah Resulü zamanında ezanda olan, "*Hayye ala hayri'l-amel*"⁽⁴⁾ cümlesinin kaldırılması, Temet-

1- Sahih-i Buharî, et-Teravîh, 1.

2- Müslim, Cuma, 43; Ebu Davud, Sünnet 5; Nesâî, İydeyn, 22; İbn Mâce, Mukaddime, 7.

3- Sünen-i İbn Mace, Bidatlerden ve Cedelden Kaçınma Babı, Hadis: 49.

4- Sünen-i Beyhaki, c. 1, s. 424-425; Mebadiü'l-Fıkhî'l-İslami, s. 38, Musannef Abdirrezzak, c. 1, s. 460-464; Cevahirü'l-Ahbari ve'l-Asar (es-Sa'di), c. 2, s. 191-192; Mecmaü'z-Zevaid, c. 1, s. 330; Kenzü'l-Ummal, c. 4, Hadis: 5504-5567-5568; el-Muvatta' (Malik b. Enes), c. 1, s. 93; Şerh-u

tü Haccı'nın yasaklanması, Müellefe-i Kulub'un kaldırılması, Zi'l-Kurba hissesinin kaldırılması, tek celsede üç talakın verilmesi vb.

Peygamber Müçtehid Değildir

Peygamber müçtehid midir? Peygamber müçtehid değildir. Müçtehid isabet edebilir de etmeyebilir de. Ama Peygamber'in ağzından çıkan söz Allah'ın sözüdür. Peygamber'e müçtehid dendiği zaman, dinde hangi kapı açılıyor biliyor musunuz? Peygamber'in şu görüşüne itibar etmeyebiliriz, yani Peygamber herhangi bir görüşünde yanılmış olabilir, bunun kapısı açılıyor.

Konu ile ilgili verilen örneklerden biri hurma ağacı olayıdır. Hurma aşılama olayında Peygamber'i den-siz konumuna düşürüyorlar. Peygamber diyor ki: *"Niye aşılamıyorsunuz hurmaları? Daha bol ürün alırsınız!"* Çiftçiler geliyor: *"Ey Allah'ın Resulü, sen dedin aşıladık ve hiç ürün alamadık!"* Allah'ın Resulü diyor ki: *"Siz bu işi benden daha iyi biliyorsunuz!"*⁽¹⁾ Karde-

Tecrid (Kuşci), İmamet bahsi, s. 484; Kenzü'l-İrfan, c. 2, s. 158; es-Siretü'l-Halebiyye, c. 2, s. 105; el-Muhalla, c. 3, s. 160; Sa'du's-Suud, s. 100; en-Necmu'r-Raiq, c. 1, s. 275; Mekatilü't-Talibiyyin (Ebu'l-Ferec İsfanahi), s. 446; Rav-zü'n-Nazir, c. 2, s. 42; Mizanü'l-İtidal (Zehebi), c. 1, s. 139; Lisanü'l-Mizan (Askalani), c. 1, s. 268; Neylü'l-Evtar (Şevkani), c. 2, s. 32; el-İmam-u bil-A'lam Fima Ceret bihil Ahkam (İbn Kasım en-Nüveyri), c. 4, s. 24-32-40-41.

1- Müslim, Fezail, 139; İbn Mace, Ruhun 15, Hadis: 2470-1.

şim, onlar daha iyi biliyorsa sen niye karıştın onlara? Bilmediğin alana girme demezler mi? Haşa, adamdaki pişkinliğe bak! Aşılaysın demiş, millet hiç ürün alamamış. Yani böyle bir şeyi sıradan bir insana bile yakıştıramazsınız. Peygamber'e nasıl yakıştırıyorsunuz bu bir. İkincisi bu peygamber Washington'da mı yaşıyordu? Mekke'de doğmuş Medine de yaşamış bir insan hurmayı nasıl bilmez? Hurma hakkında bu kadar cehaleti hem de peygamber olan yüce şahsiyete nasıl yakıştırıyorsunuz? Dolayısıyla baştan sona uydurma bir hadis. Ne yazık ki bu çerçevede daha nice uydurma hadisler var.

Benî Sakife'de Ne Oldu?

İmam Cafer (a.s.) buyuruyor ki: *"Ceddim Hüseyin Kerbela'da değil Benî Sakife'de öldürüldü."*⁽¹⁾ Sakife olmasaydı ne Cemel olurdu ne Sıffin ne Nehrevan ne Haricilik ne Kerbela olurdu ne de Sünni ve Şii olurdu. Eğer Sakife olmasaydı 1,5 milyar Müslüman var derdik ve hepsi Allah'ın kopmayan sağlam ipine tutunmuş olurdu. İzzetiyle, şerefiyle şevketiyle var olan, yeraltı ve yerüstü kaynakları sömürülmeyen bir İslam dünyası olurdu. Oysa şimdi bu 1,5 milyarın ne kadarı Şii ne kadarı Sünni ne kadarı Vahhabi ne kadarı bilmem neci?

1- el-Husaybî, Ebu Abdullah el-Hüseyin b. Hamdan, el-Hidayetü'l-Kübra, s. 417, 1991, Beyrut. Her ne kadar rivayet isnadı açısından itibare şayan görülme de olgusal açıdan manidar gördüğüm için alıntılanmış oldum.

Gelin Allah Resulü'nün hadisine bakalım, Resulullah Huzeyfe'ye anlatıyor: *"Benim evladım Hüseyin'i şehit edecekler ve kendilerinin benim ümmetinden olduğunu söyleyecekler. Allah onların kalplerine nifak ve ayrılık sokacak. O nesil arasına Allah yaptıkları bu zulümden dolayı öyle bir ihtilaf koyacak ki onlar kıyamete kadar bir araya gelemeyecek."*⁽¹⁾ Bu bir bedel cümlesidir, Kur'an-ı Kerim'de buna benzer ayetler vardır. Mesela, **"Allah fasıkları/hak yoldan çıkmışları hidayet etmez."**⁽²⁾ Niye etmez? Faskın ne günahı var? Fısk sabitlendikten sonra bedel cümlesi geliyor, insanlar bedel cümlesini hüküm cümlesi ile karıştırıyor. Allah fasıkları hidayet etmez bedel cümlesidir, neyin bedelidir fıskın bedelidir. Fısk şer cümlesindendir. Allah bir kula şer vermez. Allah niye şer versin? Şer fiilini Allah'a isnat etmek Yezid'in formatıdır.

Allah bize ulu'l-emr'e itaat edin diyecek, ulu'l-emr'in kim olduğunu bildirmeyecek, seçimi bize bırakacak! Kavga gürültü siz seçin, makamı siz doldurun diyecek! Oysa tarihin şahitliğinde Sakife'de yıldızlar topluluğu sahabe (!) Peygamber'in naaşını bırakıp birbirlerine kılıç çektiler. Bugün sıradan birine dahi yapılamayacak bir vefasızlık sergilediler. Halife falan olacak, filan olacak derken kavga, niza, çekişme

1- Ebul Müeyyid Harezmi, Maktelü'l-Hüseyin s. 163; Kenzü'l-Ümmal, c. 6, s. 224; el-Mu'cemü'l-Kebir, Hz. Hüseyin'in Hayatı Bölümü.

2- Tevbe, 21.

sonucu hilafet oldu-bittiye getirildi. Daha sonra bu vefasızlığı kamufle etmek için, *“Aman! Ümmet bir gün bile halifesiz kalırsa fitne çıkar!”* diye tevil ettiler. Bunun adına da şûra dediler. Böylece Kur'an'daki şûra ayetinin tahakkuk ettiğini söylediler? Oysa Allah kitapta, **“Sizden olan ulu'l-emr'e itaat edin.”**⁽¹⁾ diye emredecek ama kim olduğunu bildirmeyecek! Böyle bir şey olabilir mi? Zira emirde müphemliğe/belirsizliğe yer yoktur.

Allah'ın Somut Delili Gadir-i Hum

Allah (c.c.) bir şeyi emrettiyse onu somut olarak göstermesi lazımdır, o *“ulu'l-emr”* kim ise bana söylemesi gerekir. Allah'ın kendisine hak bildiği bir şeydir bu ve Allah bu hakkından feragat etmemiştir. Daha önce Allah Peygamber'ine imamların kimler olduğunu vahyetti. Peygamber bunu veda Haccı dönüşü dünyanın dört bir yanından gelen Müslümanlara ilan etti. Peygamberimiz sahabelerin birçoğunun Hz. Ali'yi kıskandıklarını bildiği için çekinceleri vardı. Ancak Allah, **“Korkma açıkla, çekinme, Allah seni koruyacaktır.”**⁽²⁾ buyurdu. Gadir-i Hum'daki velayet ile ilgili hutbenin orijinalini alın okuyun, o gün 12 İmam'ın ismini birer birer zikrediyor Peygamber. Ve 110 bin sahabe de 12 İmam'a itaat edeceklerine söz veriyorlar. **“Ey Muhammed! Sana biat eden mu-**

1- Nisa, 59.

2- Maide, 67.

hakkak ki Allah’a biat etmiştir. Allah’ın eli onların ellerinin üzerindedir. Her kim ki o biatten dönerse kendi nefsinin aleyhine döner.”⁽¹⁾ uyarısına rağmen ne yazık ki döndüler! Hem de Resulullah’ın vefat ettiği gün döndüler!

Kalın Duvarlar

Şimdi bu sözler de neydi diyebilirsiniz. Ben de sizin bulunduğunuz yerden, Sünni kültürden geliyorum, ben de sizin teneffüs ettiğiniz kültürü teneffüs ettim. Çok sıkıntılar çektim, geceleri uykum kaçtı, acaba ben küfre mi düşüyorum, acaba nifaka mı düşüyorum, Ey Allah’ım! Ne olursun yardım et diyordum. Hz. Ebubekir var, Hz. Ömer var, Hz. Osman var, Ebubekir Sıddık mağara arkadaşı. Muaviye çok rahatsız etmedi beni ama diğerlerinde çok zorlandım, kabullenmek için zorlanmakta da haklıydım, zira içinden çıkageldiğim kültür önüme kalın duvarlar örmüştü. Ama Allah’a hamdolsun O’nun yardımıyla meselelerin üzerine gittikçe nerede nasıl yanıltıldığımızı gördüm. Bir abiniz olarak düşünün diyorum. Hz. Ebubekir hakkında söylediklerimin ilmen, şer’an yanlış olduğunu sabit kılar ve bana geri dönmezseniz size hakkımı helal etmem. Bu da Müslümanlık, Müslüman kardeşlik hakkıdır. Gelin bana deyin, abi ağzın güzel laf yapıyor; ama bu ayete, şu hadise ters konuşuyorsun deyip beni ikaz etmezseniz hakkımı

1- Fetih, 10.

helal etmem. Ben diyorum ki, önce gelin Kur'an'ı kutsayalım, önce Peygamber'i kutsayalım, önce Peygamber'in oluşturduğu düzenin usul ve esaslarını doğru okuyalım. Bu usul ve esasları doğru okuduğumuzda görülecektir ki Peygamber'in oluşturduğu düzende nassa rağmen asla içtihat caiz değildir.

Dinin Sahibinin Din Mantığı

Kur'an-ı Kerim çerçevesinde Resulullah'ın muhatap olduğu toplumun profilini çözünce Resulullah'tan sonraki olayları daha rahat değerlendirebiliriz.

“Sonuç olarak, din mantığını dinin sahibinin öngördüğü şekliyle almaz isek beşerî zaafların yönlendirdiği Rabbani olmayan bir takım zanların, vehimlerin yönlendirdiği din olgusuna mahkûm oluruz. Allah korusun bu durumda hem dünyamız ve hem de ahiretimiz hüsrân olur.”

Her Müslümanın bu konularda gücü ve imkânı nispetinde araştırma yapma sorumluluğu vardır. Rab-bimizin ikramı olan akletme melekemizi doğru kullanırsak yanlışlardan arınmış dosdoğru dini, Muhammedî İslam'ı derk eder ve salih amelle hareket ederek iki dünya saadetine ulaşırız inşallah.

3. Konuşma:

DİN İHTİLAFA ÜRETMEZ

Bugüne kadar öğrendiğimiz din algısı, zaman içinde çeşitli ekoller, mektepler ve mezheplerden etkilmiştir. Buna bağlı olarak ümmet farklı bakışlara, yaklaşımlara, renklere bürünmüştür. Bu algı bir Allah'a, bir kitaba, bir Peygamber'e inanan, aynı kibleye yönelen insanların en temel problemi olmuştur. Bunun sonucunda Müslümanlar farklı-farklı hukuki, ahlaki ve siyasi gruplara bölünmüşlerdir. İhtilafa düştükleri konularda günümüzde olduğu gibi birbirlerinin kanını helal gördüklerine tarihin çeşitli dönemlerinde rastlıyor, şahit oluyoruz.

Bütün bunların izahını yapmak mümkün değildir. Yaşanan ve geline bu noktada iki ihtimal söz konusudur; ya din, Kur'an ve Peygamber zatı itibariyle ihtilaf üreten bir olgudur ya da o dine inandığını söyleyen insanların o din ile olan münasebetlerinde bir problem vardır ki ihtilafa düşmüşlerdir. Bu iki ihtimalden öncelikli olarak birincisini reddetmemiz gerekir. Yani din, zatı itibariyle ihtilaf üretmez. İhtilaf üretiyorsa din olma hüviyetini kaybeder.

Din dediğimiz zaman Allah'tan (cc) gelen kurallar bütününe ve Allah'ın seçtiği otoriteye itaati anlıyoruz. Allah'tan gelen din, bilgi kaynağı itibari ile de Allah'a ait olup tek doğru olma özelliğine sahiptir ve Allah tarafından kıyamete kadar korunacaktır.

İhtilafı Kim Üretiyor?

Her şeyi kuşatan Allah için kaç tanedir diye sormak abestir. Allah birdir, tektir, eşi ve benzeri yoktur. Bir adım daha ileri giderek anlıyoruz ki bir olan Allah'tan birbirine ters iki doğrunun gelmesi mümkün değildir. Bir olan Allah'tan *"iki doğru"* gelmeyeceğine göre iki veya daha çok *"hak"* da olmayacaktır. İçinde doğduğumuz kültürün bize öğretip dikte ettiği din anlayışında problem vardır. Zira içinde doğup büyüdüğümüz kültür bize dört hak mezhep var demektedir! İlmen ve aklen, adım adım dinin kaynaklarında ilerleyerek ulaştığımız noktada bunun yanlış olduğu görülecektir. Bir Allah'tan iki doğru gelmeyeceğine göre üç, dört veya daha fazlası da gelmeyecektir. Oysa bizim önümüzde hak diye adlandırılmış dört doğru vardır! Her ne kadar dört dense de bunların dışında da birçok ekol ortaya çıkmış ve çıkmaya devam etmektedir. Bu gidişle önünün alınması da mümkün değildir. Bunları düşünmek, sorgulamak ve elemek zorundayız. Hakk'ı bire indirene kadar araştırmak zorundayız.

Hakk'ı Bulmanın Yolu

Allah'tan hak olarak gelen doğrunun adına biz "X" diyelim. Çünkü başlarken o doğrunun adını koyarsak bağımsız bir çalışma yapmamış, zihinsel sınırlandırma, yönlendirme yapmış oluruz. Hepimiz bu "X"i bulmakla yükümlüüz. Eğer Allah'a inanıyorsak, bir gün ölüp ebedi hayatta onun huzurunda toplanıp hesap vereceğimize inanıyorsak, onu razı etmenin yolu olan, o tek ve adı "X" olan hakkı bulmak zorundayız. Öyleyse bu "X"i bulmak için beyin fırtınası yapmamız, düşünmemiz, tartışmamız ve araştırmamız gerekir. Hangi mezhep, meşrep, mektep, siyasi ekol olursa olsun başta âlimler olmak üzere bütün Müslümanlar bu çalışmaları yapmak zorundadır.

Din dediğimiz olgu hayata dair ne varsa kuşatmıştır. Kuşatamazsa zaten din olma hüviyetini kaybeder. Dinin Allah'tan geldiğini söyledik, bu konuda dördüyle beşiyile bütün mezhepler müttefiktirler, aralarında problem yoktur. İlk insanla beraber ilk risalet tahakkuk etmiştir. Allah ile kulları arasında bir elçilik müessesesi oluşmuştur. Allah, emirlerini elçilere, elçiler de insanlara ulaştırmıştır. Rivayetlere göre tarih boyunca 124 bin elçi/peygamber gelmiştir.⁽¹⁾ Ne acıdır ki, Allah'ın nimeti olan peygamberler işkencelere maruz kalmış hatta birçoğu da öldürülmüştür. Efendimiz konunun vehameti ve önemine binaen,

1- Ahmed b. Hanbel, el-Müsned c. 5, s. 265-266; İbn Hibbân, es-Sahîh, c. 2 s. 77.

“Benden önceki peygamberlerin çektiği sıkıntıların toplamından daha fazla sıkıntı ve eziyet çektim.”⁽¹⁾ buyurmuştur.

Allah-u Teâlâ, son nazil olan Maide Suresi’nde, **“Bugün üzerinize olan nimetimi tamamladım.”⁽²⁾** buyurmuştur. Risalet en büyük nimettir. Risalet sona erse de hayat devam ettiği sürece ta kıyamete kadar insanlara yol gösterecek, Allah’ın hükümlerini icra edecek önderlere, nimetlere mutlak manada ihtiyaç vardır. İşte Resulullah Allah’tan aldığı emirle hac dönüşü Gadir-i Hum denilen mevkide takriben 110 bini aşkın sahabenin huzurunda kendisinden sonraki önderlerin/imamların/nimetlerin kimler olduğunu açıkça ilan etmiştir. Bunun üzerine **“İşte bugün üzerinize olan nimetimi tamamladım.”** ayeti nazil olmuştur.

Allah’ın Nimeti

Nimet olgusunu irdelememiz gerekiyor. Halk dilinde nimeti, yediğimiz, içtiğimiz, faydalandığımız şeyler olarak biliriz. Tarihte de böyle algılanmıştır, fakat ilahi emanetçiler nezdinde böyle değildir. Nimet diye aklımıza gelen her varlık, varlık itibari ile yansız/tarafsız/nötrdür. Kullanım şekli itibari ile değer kazanır ya da kaybeder. O yüzdendir ki Allah-u Teâlâ Kur’an-ı Kerim’de bazen varlık anlamındaki şeyleri överken, bazen de aynı varlığı yererek,

1- Sünen-i Tirmizî, el-Kıyamet, 34. Bab, Hadis: 2472

2- Maide, 3.

“Dünya oyun ve eğlenceden ibarettir, eğer bilerseniz, Allah’ın katındakiler sizin için daha hayırlıdır.”⁽¹⁾
“Bırak kâfirleri oyalanadursunlar. Onlar dünyada az bir müddet daha oyalanacaklar ve eğlenecekler, nimetlerimizden yararlanacaklar.”⁽²⁾ buyurur.

Kur’an-ı Kerim’in diline göre kâfirlerce dünyalık olan her şey oyun ve eğlenceden ibarettir. Yani basittir, fitnedir, ahirette insanın yakasına yapışacak bir iletir. Fakat varlık, gayesi çerçevesinde kullanıldığında değer kazanır. İmam Rıza (a.s) muhaliflerinden birisine **“O gün siz nimetten sorulacaksınız.”⁽³⁾** ayetini sorar. **“Bu ayetteki nimetten ne anlıyorsunuz?”** O da: **“Yediğimiz-içtiğimiz ihtiyaçlarımızı giderdiğimiz şeyleri.”** der. İmam bunun üzerine, **“Siz bir davet düzenleseniz, çeşit-çeşit ikramda bulunsanız, bilahere ikram ettiğiniz şeylerin hesabını sorar mısınız?”** Adam şaşırır, **“Olur mu öyle şey, önce davet edeyim ikramda bulunayım, sonra da hesap sorayım, böyle şey olamaz.”** der. Bunun üzerine İmam, **“Kendinize yakıştırmadığınız şeyi, Allah’a nasıl yakıştırıyorsunuz? Allah elmasını, armudunu, narını, suyunu, ekmeğini size ikram edecek, sonra da size hesap soracak.. Olacak şey mi?”** İmam devam eder, **“Vallahi hesaba çekileceğiniz nimet, biziz.”⁽⁴⁾** der.

1- En’am, 32.

2- Zuhuf, 83.

3- Tekasür, 8.

4- Seyyid Haşim Bahranî, Tefsirü'l-Burhan, c. 8, s. 375, Müessesetü'l-Alemî, Beyrut, 1427.

İlahi emanetçi, nimetlerin en yücesidir. İtaat edildiği müddetçe, yansız/tarafsız/nötr durumda olan diğer nimetler de yücelir, değer kazanır. Nar bir nimettir. Soğuk su bir nimettir. Ekmek bir nimettir. Kâfir de yedi, ben de yedim. Kâfirle aramızdaki fark; ben Allah'ın nimetlerinden faydalanırken aynı zamanda emirlerine de itaat ettim. Fakat kâfir itaat etmedi. Ben itaat edince, varoluş sebebine uygun yaşamış oldum. İnsanın varoluş sebebi Zariyat Suresi'nde şöyle açıklanmıştır, **“Ben cinleri ve insanları yalnız bana ibadet/kulluk etsinler diye yarattım.”**⁽¹⁾ Allah insanın kulluğuna muhtaç da mı bunu istiyor, yoksa insan zatı itibari ile Allah'a kul olmaya muhtaç olduğu için mi? Allah kendisine itaati, bizzat seçtiği somut mercie, nimete itaat edersek kabul ediyor. Tekraren diyoruz ki: “İnsan ancak itaat etmesi gereken mercie, otoriteye, Allah'ın nimet olarak adlandırıp bildirdiği imama itaat ederse dünyevi nimetler de kıymet ifade edecek. Ama itaat edilmesi gereken asıl nimete asi olursa, bu defa dünyalık nimetlerin tamamı onun için yük olacak ve ahirette yakasına yapışacak.”

Kerbela'da Allah'ın Nimetinin Katli

Geldiğimiz bu aşamada önemli bir konuya işaret etmemiz gerekiyor. Kerbela'da, 30 bin Müslüman tarafından muhasara altına alınan, 72 kişi ile beraber şehit edilen Peygamber evladı İmam Hüseyin de

1- Zariyat, 56.

Allah'ın kulları için bir nimetti. O gün orada Müslümanlar Allah'ın nimetini katlettiler. Allah'ın nimetini katleden bir ümmet iflah olmaz. Ve o günden beri de iflah olmamışlardır.

Yukarıda, ihtilafların sebeplerini ilmî açıdan irdeledik, şimdi varoluş açısından irdeleyelim. Siz, Allah'ın nimetini katlederseniz veya Allah'ın nimetine dünyayı dar ederseniz, diğer nimetlerden nasıl yararlanacaksınız? Yararlandığınızı zannettiğinizde kâfirlerin yararlanması ile sizin yararlanmanız arasında ne fark olacaktır? Yeryüzünde çokça zengin kâfir var. Nice Müslümanın yiyemediği şeyleri yiyorlar. Ama onların yedikleri şeylerin ahirette kendileri için bir ağırlık, bir yük, bir azap sebebi olduğunu Allah-u Teâlâ ilan etmektedir. Siz bir taraftan Allah'ın nimetini öldürecekmeniz, öbür taraftan mutluluk ve saadet bekleyeceksiniz. Hadi varsayalım kendi çapınızda mutlu oldunuz, eğer inandığınızı söylüyor idiyse ebedi saadeti nasıl temin edeceksiniz?

Kerbela vakası cehaletle vücut bulmuş, o nimetin katli cehaletle yapılmış bir şey değildir. Bu ifadeleri kasten kullanıyorum. Geçenlerde ülkemizde çoğu Müslümanın hocası/üstadı durumundaki bir şahsın yazısını okudum. Şöyle diyordu: *"İmam Hüseyin'i katleden birkaç densizin yaptığı şeyden dolayı bu kadar yaygara koparmaya gerek yok!"* Yani İmam Hüseyin'i öldüren insanların densizlik yaptıklarını söylüyor. Oysa tarihi iyi okursanız ortada bir densizlik yok-

tur; bilerek işlenmiş bir cinayet vardır. Allah'ın emaneti/nimeti bile bile katledilmiştir. Kerbela vakası bir günde cereyan eden bir olay değildir. Ehlisünnet ve'l-Cemaat'ın tarihî kaynaklarında, Muaviye'nin vefatından sonra Yezit halife olunca derhal Medine valisine mektup yazar. Mektubunda, *"Hüseyin'in ya biatini, yani itaatini ya da başını isterim."* der.⁽¹⁾

O günden itibaren Kerbela süreci yaşanmaya başlar. İmam Hüseyin yurdunu terk etmek zorunda kalır. Ve zaten kendisini çağıran insanlar vardır. Tarihe not düşecektir, o insanların talebi üzerine kalkar yola çıkar. Kerbela denen yerde muhasara altına alınır. Komutan, Sa'd b. Ebi Vakkas'ın oğlu Ömer İbn Sa'd'dır. İmam elçi gönderir, Sa'd'ı çağırır. *"Sa'd, sen ne yaptığının farkında mısın?"* der. O der ki: *"Benim çocuğum var, benim geçinmem lazım."* Yezid ona bir takım vaatlerde bulunmuştur. İmam der ki: *"Ben sana Yezid'in vadettiği şeyin on katını vaat ediyorum."* der. Fakat Ömer İbn Sa'd biliyordu ki, Yezid Hüseyin'in başını istiyor. Bunu sezen İmam Hüseyin der ki: *"Ben sana cenneti vaat ediyorum. Eğer benimle olursan ve benimle beraber ölürsen ben sana ebedi kurutuluşu, cenneti vaad ediyorum."* Ömer İbn Sa'd kabul etmez.⁽²⁾ Bu tarihî vesikayı benden daha iyi bildiğine inandığım bir hoca efendi Ömer İbn Sa'd'a densiz derse, bu

1- Harezmi, Ebü'l-Müeyyed Muvaffak b. Ahmed el-Mekkî (h. 568), Maktelü'l-Hüseyin, s. 262, 1418, Qum.

2- Ebu Cafer Muhammed b. Cerir et-Taberî, Tarihü'r-Rusul ve'l-Müluk, c. 5, s. 413, Mısır, Darü'l-Mearif.

katliamı hafife almış olmaz mı? Densizlik, cahil ve cehaleten, önünü arkasını sağını solunu hesap etmeden yapılmış bir hareket demektir. Bu diyalogla beraber Ömer İbn Sa'd'ın densizliğine hükmedemeyiz.

Olay orda da kalmamaktadır, ertesi gün artık Aşura günüdür. İmam Hüseyin çıkar ve Yezid'in ordusunun karşısında bir konuşma yapar: *“Siz benden ne istiyorsunuz, beni tanımıyor musunuz, ben sizin peygamber olarak inandığınız Hz. Muhammed Mustafa'nın (s.a.a) torunuyum. İçinizden birini mi öldürdüm de benim kisasımı yapmak istiyorsunuz. İçinizden birinin malını mı gasp ettim de onu benden tazmin etmek istiyorsunuz? Niye buradasınız, benden ne istiyorsunuz? Siz çağırdınız ben geldim. Yok, eğer istemiyorsanız geldiğim gibi giderim, bırakın gideyim. Niye siz elinizi benim kanıma bulaştırıyorsunuz.”* der. Karşı tarafın kulakları sağır, gözleri kör ve kalpleri katılaşmış, haykırırlar, *“Bırak ileri geri konuşmayı, varsa adamın çıkar savaşalım.”* derler.⁽¹⁾

İmam'ın sözleri karşısında bu davranışta bulunan bir insana siz densiz diyebilir misiniz? Cehaletle yapılmış, sağını solunu hesap etmemiş bir davranış diyemeyiz buna. Hadi öyle diyelim. İmam bir hamle daha yapar, beni biraz bekleyin der ve dö-

1- İbn Kesir, İmadüddin İsmail b. Ömer b. Kesir el-Kureşî (h. 774), el-Bidayetü ve'n-Nihaye, s. 1272, Gözden Geçiren: Hasan Abdülmennan, Beytü'l-Efkari'd-Düveliyye, Suudî Arabistan.

ner çadırına, bir başka kıyafetle ve bir başka kılıçla çıkar. Yine ordunun karşısına dikilir, **“Bu kılıcı biliyor musunuz.”** der. *“Evet biliyoruz, Rasûlullah’ın kılıcıdır.”*⁽¹⁾ derler. İmam bu hareketiyle tarihin sayfalarına bir resim çizmiş, not düşmüştür. Böylece tarih okuma biçimi açısından yapılacak tahrifatların önünü kesmiştir. Çünkü tarih yazılımı ile tarih okuma biçimi iki ayrı olgudur. Bizim insanımızın içine düştüğü hatalardan biri de budur. Tarih okuma ile tarih yazmanın farkını karıştırırlar. Bu ayrı bir ders konusudur.

Bu defa gömleğini gösterir, **“Peki bunu biliyor musunuz.”** diye sorar. *“Evet, Hz. Peygamber’in gömleğidir.”* derler. *Bu resme göre İmam, kılıcıyla, gömleğiyle, etiyle, kanıyla, ilmiyle, makamıyla, şehadetiyle Peygamber’in kendisi gibidir orada. Ve bunu karşı taraf çok iyi bilmektedir. Orada kılıç Peygamberimize karşı çekilmiştir. Yezid’in ordusu Peygamberimizi muhasara altına almıştır.*⁽²⁾ Hem zaten o mübarek İmam’ın kesik başı Yezid’in huzuruna götürüldüğünde, Yezid; *“Ah keşke atalarım kalksaydı da bugünü görseydi, işte ben bugün Bedir’deki atalarımın intikamını aldım!”*⁽³⁾ demiştir.

Diyorlar ki, **“Bunları niye gündeme getiriyorsunuz!”** Biz de diyoruz ki bunlar konuşulmaz ise yeniden

1- İbn Tavs, Seyyid Ali b. Musa, el-Luhuf fi Katile'l-Tufuf, s. 52, 1414, Beyrut.

2- age, s. 53.

3- el-Bidaye, s. 1278.

tezgâhlanmak istenen Kerbelaları anlayamayız. Bugün yeni baştan Yezid'in tuzağına düşebiliriz, bugün yeni baştan Kufelilerin düştüğü duruma düşebiliriz. Onun için İmam Cafer'e (a.s.) nispet edilen, *"Her gün Aşura, her yer Kerbela."*⁽¹⁾ şiarı bugün daha büyük bir önem kazanmaktadır. Aşura ve Kerbela o gün yaşandı. Fakat o günden beri hak, mağlup edilemeyip var olduğu ve batıl, hak'tan intikamını alamadığı sürece, *"Her gün Aşura, her yer Kerbela."* olacaktır.

Aşura ve Kerbela en ince teferruatına kadar bilinmelidir ki, uluslararası istikbarın yeni baştan yaşatmak istediği yeni Kerbelalar yaşanmasın. İlla da yaşanacaksa İmam Hüseyin'in yanında yer alan 72 kişiden biri olalım. Aksi takdirde 30 bin kişiden biri oluruz. İmam gerekli bütün uyarılarını yapmış, hüccetini tamamlamıştır. İmam siyasi iktidarın ve çevrenin ilmî ihtilaflar nedeni ile içine düşecekleri yanlışların önünü almıştır. Elleri Allah-u Teâlâ'ya arz edecekleri hiçbir gerekçeleri/bahaneleri kalmamıştır. Ve aynı zamanda tarih kitaplarının sayfalarını okuyacak insanın zihninde en ufak bir problem bırakmamış, bertaraf etmiştir ki o gün orada Allah'ın nimeti katledilmiştir. O gün orada dine/İslam'a karşı savaş verilmiştir.

Bizanslılar o gün İslam topraklarının komşusu güçlü bir devlet idi. Eğer İmam Hüseyin'i Bizanslılar veya Arap müşrikler öldürmüş olsaydı bugün bu kadar

1- Şeriatî, Adem'in Varisi Hüseyin, s. 49; <http://rasthaber.com/her-gun-asura-her-yer-kerbela-sozu-dogru-mu/>

konuşmayacaktık. Allah Resulü'nün kurduğu devletin başına gelen insan, Allah Resulü'nün torunu katlediyor. Bu konuşulmaya değer bir şey değildir? Bu dünün ihtilafını bugüne taşımak değildir.

Bugünkü İhtilafın Temelleri

Adım-adım mantıklı bir önerme yapalım. Birinci adım, biz İslam ümmetinin bugünkü halinden memnun değiliz. Niye İslam ümmeti ihtilaf halinde, parçalar halinde, farklı renklere ve farklı parçalara bölünmüş? Bunun ortadan kaldırılması gerekir. Peki, nereden başlayacağız? Doktor ve hasta ilişkisi açısından bakalım, bu hastalığın nereden kaynaklandığını bulmak zorundayız. İkinci adımda, acaba İslam ümmeti 10 yıl önce mi ihtilafa düştü sorusunu soracağız? 10 yıl önceye gidiyoruz, bakıyoruz yine aynı. 100 yıl önceye gidiyoruz yine aynı. 1000 yıl önceye gidiyoruz yine aynı. Ta, Peygamber Efendimizin vefat gününe kadar gidiyoruz.

Demek ki Peygamber Efendimizin vefatından sonra bir şey olmuş ki bu ümmet ihtilafa düşmüş. O şeyin ne olduğunu bulmamız gerekir ki bu hastalık tedavi edilebilsin. Eğer bu doğruysa, geçmişe dair konuşmak, geçmişte yaşanan ihtilafı bu tarafa taşımak değil, bugünkü ümmetin ihtilaflı durumunu ortadan kaldırmaya dönük bir ameliyedir yapılması gereken. Tabi eğer ilmi haysiyet içerisinde yapılırsa. Aynı ameliyeyi birisi fitne çıkarmak içinde yapabilir, ama biz ilmi açıdan yaklaşıyoruz.

Benî Sakife'de Ensar ve Muhacir

Peygamberimizin vefatından sonra bir şey olmuş, o ne ise o şeyden dolayı İslam ümmeti ihtilafa düşmüş kanaatine vardık. Bakıyoruz tarih ve fıkıh kitaplarına, ilk ihtilafa Peygamber'den sonra halifenin seçilmesi biçimi ile düştüldü diyor. Yani Benî Sakife olayı. Sakife'ye gidiyoruz, orada tartışma var. Tartışmanın bir tarafında Ensar, bir tarafında Muhacir. Geriye ne kaldı ki zaten, o dönemde Medine toplumu Ensar ve Muhacir'den oluşuyordu. Ensar ve Muhacir ihtilafa düşmüş, birbirlerini tehdit ediyorlar. Ehlisünnet ve'l-Cemaat kardeşlerimizin tarih kitapları bunu aktarmaktadır. Sakife'de tartışma var, o sırada Ali (a.s.) Allah Resülü'nün mübarek cenazesi ile ilgilenmektedir. Ümmet ise halife tayini peşinde. Bu tartışma sırasındaki konuşmalara ve kullanılan ifadelere dikkat etmek gerekiyor. Mesela birisi diyor ki: *"Halifenin Muhacirlerden olması gerekir. Ey Ensar! Siz daha Müslüman bile olmamıştınız, Peygamber'e biz sahip çıktık, onunla beraber nice eziyetler yaşadık, nice işkenceler gördük ve en sonunda memleketimizden sürüldük, dolayısıyla halifelige biz layığız."* diyorlar. Tartışılan İslam ümmetinin liderliğidir. Din ile oluşmuş devletin liderliği. Din Allah'tan idi ve Allah'tan gelen dinin başkanlığını muhacirlerin yapması gerektiğini söylüyorlar. Ensar da diyor ki: *"Siz üç beş tane adamdınız. Rasûlullah'a doğru-düzgün sahip bile çıkamadınız, Rasûlullah memleketini terk etmek zorunda kaldı. Biz Rasûlullah'a kucak açtık. Rasûlullah Medine'ye geldikten sonra devlet sahibi oldu, şan şöret, ün sahibi oldu."*

Allah'tan gelen dinin icracısı vefat etmiştir ve onun yerine biz icracı olmalıyız, buna daha çok biz layığız." diyor. Hatta içlerinden başka birisi daha çıkıyor diyor ki: *"Ne tartışıyorsunuz, halife biri Ensar'dan, biri de Muhacir'den olsun."*⁽¹⁾

Şimdi bu noktada bazı sohbetlerde diyorlar ki: *"Siz Allah Resulü'nün sahabesi hakkında nasıl böyle konuşursunuz?"* Alın size Allah Resulü'nün sahabesi hakkında bir görüntü. Bugünkü en cahil Müslümanın söyleyemeyeceği şeyleri söylüyorlar. Sahabe, *"Halife, biri Ensar'dan, biri de Muhacir'den olsun."* diyor. İslam ümmetine iki tane baş olur mu hiç? Bu beşerî devletlerde bile yoktur. Mümkün değildir böyle bir şey. Türkiye Cumhuriyeti'nin iki tane başbakanı olur mu, olmaz. Yine ABD'nin veya İngiltere'nin iki tane başkanı olması mümkün değildir. Bu eşyanın tabiatına aykırıdır. İki imamın/halifenin olduğu yerde çatışma olur. Allah-u Teâlâ bu konuyu varlık düzeni üzerinden örnekleyerek şöyle buyurur: **"Eğer yeryüzünün ve gökyüzünün iki ayrı ilahı olsaydı, aralarında çatışma olurdu."**⁽²⁾ İki ilah olmaz, İlah birdir.

Yeryüzü ve gökyüzü gayriihtiyari mahlûklardır. Deniz, güneş, ay, ormanlar... Hepsi iradesiz mahlûklardır. Dikkat ederseniz bunların arasında çatışma yoktur. Milyonlarca yıl gece ve gündüz, mevsimler aksamadan devam etmektedir. Güneş ay ile

1- Siret-ü İbn Hişam, c. 4, s. 405.

2- Enbiya, 22.

çatışmaz, aralarında belli bir ölçü vardır. Bu konu Kur'an-ı Kerim'de etraflıca işlenmiştir. İkinci bir ilahları ve emir sahipleri yoktur onların. İtaatsizlik diye bir şey söz konusu değildir, çatışma da yoktur.

Fakat insan iradi bir varlıktır. İradi olan varlığın Allah'a itaatinin somut tecellisi olmalıdır. İnsanlar ona itaat edince Allah'a itaat etmiş olurlar. Böylece gayri iradi mahlûkatta olduğu gibi, iradi olan mahlûkatta da tek renklilik, ahenk ve düzen olsun.

İşte önermemizin üçüncü adımında dinde/İslam'da yaşanan problemin çözümüne ulaşabiliyoruz: *“Peygamber'den sonra Allah tarafından seçilmiş, Allah ile ilim alışverişi olan, temizlenmiş olan, insanlardan gelecek bir çıkar veya tehdide göre politika belirlemeyen, hak'ı ve adaleti esas alan, ölüm pahasına da olsa hak'tan vazgeçmeyen bir ilahi emanetçinin olması gerekiyor. Ümmet olabilmenin bundan başka bir yolu da yoktur.”*

Hakk'ın Ölçüsü

Bu konunun daha iyi anlaşılabilmesi için Kerbela güzel bir örnektir. İmam Hüseyin en son diyor ki, *“Bu soysuz beni iki şey arasında bıraktı. Birisi gidip kendisine itaat etmem, ikincisi ölmem. Eğer ben Peygamber'in evladı olarak gider ve bu soysuza itaatimi bildirirsem, ceddin Rasûlullah'ın dininin Fatiha'sını okuyun.”*⁽¹⁾ Eğer Hüseyin gidip Yezid'e

1- el-Hillî, Cemalüddin Ahmed b. Muhammed b. Fehd, Müsîrû'l-Ahzan, s. 24-5, Basım yeri ve tarihi yok.

biat etseydi, metni korunmuş Kur'an, açılım itibarı ile tahrif edilecekti. Zaten tarih bize bunu gösteriyor ki, Kur'an'ın açılımında tahrif çalışmaları olmuştur. Ve halen de olmaktadır. Fakat İmam'ın Kerbela'daki o mukaddes kanı ile birlikte Yezid ve Yezidilerin ve o ihtilafın cevazına inananların Kur'an açısından yaptıkları her tahrifat imamların şahsında kırılmış ve etkisizleştirilmiştir. Bu cilve-i ilahi sayesinde olsa gerek ki, asırlardır iktidarlar tarafından mahkûm edilen imamet mektebi güçleniyor ve ileri gidiyor elhamdülillah.

Kerbela ümmetin içine düştüğü bir problemi daha aralıyor ve hallediyor. Şöyle ki, *"Çoğunluk hak'ın ölçüsü değildir. Hakk'ın ölçüsü Hak'tır."* Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin kıssalarının aktarılması konumuz açısından önemlidir. Mesela, Nuh (a.s) 950 sene peygamberlik yapmıştır. Bu 950 senede kendisi ile beraber gemiye binen inananların sayısı tarihçilerin dediği gibi bir elin parmakları kadardı. 950 senelik bir çalışmanın neticesinde bir elin parmak sayısı kadar inanan vardır, yani azınlıktır. Allah (c.c), **"İnananları pek az bulursunuz."**⁽¹⁾ **"Onların çoğu küfrederler."**⁽²⁾ **"Hele inananlara da gelince, onların çoğu şirke düşmeden inanmazlar."**⁽³⁾ der ayet-i kerimelerde. Çoğunluk şirktedir, küfürdedir, akletmez. Pek azı iman etti, akletti buyuruyor Allah-u Teâlâ.

1- Sad, 24.

2- Nahl, 83.

3- Yusuf, 106.

Onun için azınlık psikolojisine düşmek suretiyle acaba biz batılda mıyız şüphesi yanlıştır. Kerbela bunu da gür seda ile haykıran bir olgudur. Hakk'ın erleri 72 kişidir. Batılın ordusu, orada bulunanlar itibari ile çoğunluktur. Bir de arkası vardır onların, iktidardakileri de siz düşünün. Bütün İslam toprakları, o gün o iktidara evet demiştir ve yalnız 30 bin askerini Kerbela'ya yollamıştır. Hak azınlıktadır. Hakk'ı katlettiğini zannedenler ise çoğunluktadır. Fakat İmam Hüseyin'in oradaki duruşundan dolayı hak'ı katlemediler. Lisan-ı hal ile İmam, *"Eğer ben itaat edersem, ceddîm Rasûlullah'ın dininin Fatiha'sını okuyun. Geriye bir şey kaldı, ölüm. Benim ölümümle ceddîm Rasûlullah'ın dini ihya olacaksa, ey kılıçlar durmayın. Gelin parçalayın bedenimi, alın canımı."*⁽¹⁾ diyor. Hüseyin Rasûlullah'ın dininin kurtulması için, kendi canını feda etmiştir.

Ve bütün dünya Müslümanları şu an Allah'a minnet duyacaklarsa, bir minnet borçları olduğunu düşünüyorlarsa İmam Hüseyin'i hatırlasınlar. İmam Hüseyin olmasaydı, bugün İsa (a.s.) ve Musa'nın (a.s.) getirdiği dinin adından başka bir şey kalmadığı gibi, İslam'ın da adından başka bir şey kalmayacaktı. Allah İmam'a ve onunla birlikte şehit düşenlere salat

1- Bu sözler İmam Hüseyin'e (as) ait değildir. Ancak lisan-ı haliyle ona ait olarak kabul edilir. Bu beyitler Şeyh Muhsin Ebü'l-Hubb el-Kebir'e aittir. Bkz Divanü'ş-Şeyh Muhsin Ebü'l-Hubb el-Kebir, s. 169 http://www.ahlulbaitonline.com/karbala/New/html/research/research.php?ID=98#_ftn14.

ve selam eylesin. Allah onların düşmanlarına lanet eylesin, bizi düşmanlarının hilelerinden muhafaza eylesin.

4. Konuşma:

GADİR-İ HUM'DAN SONRA NE OLDU?

Resûlullah (s.a.a) Mekke'den Medine'ye hicret ettikten sonra ilk defa vatanı Mekke'ye hac yapmak için yola çıkmış ama müşriklerin engelleri ile karşılaşmış ve Hudeybiye anlaşması ile geri dönmüştür. Bu süreçte Müslümanlar hacca gidip-gelmekte, Resûlullah başlarına hac emîri atamaktadır. Hac devam etmektedir ama Allah Resulü hacca hiç gitmemiştir.

Mekke'den çıktıktan sonra ilk defa hacca gidecektir Resulullah. Yemen'e, Mısır'a, o gün İslam'ın iktidarı altındaki bütün topraklara haber salınmıştır; "Bu yıl Allah Resulü hacca gidecektir, gelebilme gücü olan herkes gelsin." diye. Bir olağanüstülük vardır bu hacda. Zaten daha sonra birde bakıyoruz ki, Resulullah hicretten sonra hem ilk defa, hem son defa gidiyordur hacca. Bu durum Resulullah'ın haccının olağanüstü olduğunun, orada olağanüstü bir şeyler olacağının ilk işaretleridir. Bu ilanı sayesinde olsa gerek ki Veda Haccı 110 bin Müslümanın iştiraki ile yapılmıştır.

Resulullah'a Hac Dönüşü Gelen Vahy

Hac farızası tamamlanmış, Müslümanlar hacı olmuş ve dönüşe geçmişlerdir. Müslümanlar ayrılacakları Gadir-i Hum bölgesine gelmiş ve ülkelerine dönme-ye başlamışlardır. Ancak o anda Cebrail'in (a.s) getirdiği yeni vahiy, **"Ey Rasûl, Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Doğrusu Allah, kâfirler topluluğunu hidayet etmez."**⁽¹⁾ ayeti nazil olur. Bunun üzerine Resulullah dağılan bütün Müslümanları toplar, konuşmak için yanına Ali'yi alarak oluşturulan platform üzerine çıkar.

Hutbesinde vefatının yaklaştığını ima eder. Bir babanın evlatlarına vasiyeti gibi orada vasiyetini yapar. Birkaç gün önce Veda Hutbesi'nde beyan ettiği, **"Ben artık içinizden ayrılacağım, benden sonra size iki emanet bırakıyorum; birincisi, Allah'ın kitabı olan Kur'an, ikincisi, benim itretimden/neslimden olan Ehlibeyt'imdir."**⁽²⁾ Sanki Veda Hutbesi'ne kal-

1- Maide, 67.

2- Sahih-i Müslim, Kitab-u Fezail-i Ali b. Ebi Talib, c. 7, s. 122; Sahih-i Tirmizi, c. 5, s. 328; İmam Nesei, el-Hasais, s. 21; Müsned-i Ahmed b. Hanbel, c. 3, s. 17; Müstedrek-i Hakim, c. 3, s. 109; Kenzü'l-Ümmal, c. 1, s. 154; Dârimî, Fedâilu'l-Kur'ân, c. 1; Taberani, Muçmeu's-Sağır, c. 1, 252 nolu hadis; İbn Sa'd, et-Tabakatu'l-Kubra, c. 2, s. 194; İbn Esir, Camiu'l-Usul c. 1, s. 187; Suyuti, Camiu's-Sağır c. 1, s. 353; Haysemi, Mecmau'z-Zevaid, c. 9, s. 163; Nebehani, Fethu'l -Kebir, c. 1, s. 451; İbn Esir, Üsdu'l-Gabe fi Ma'rifeti's-Sahabe, c. 2, s. 12; Tarih-i İbn Asakir, c. 5, s. 436; Tefsir-i İbn Kesir, c. 4, s. 113.

dığı yerden devam eder gibi Ali'nin elinden tutar kaldırır *ve "Ben kimin Mevla'sıysam, Ali de onun Mevla'sıdır. Ali'ye itaat eden bana itaat etmiş olur, bana itaat eden de Allah'a itaat etmiş olur. Ali'ye isyan eden bana isyan etmiş olur, bana isyan eden Allah'a isyan etmiş olur."* der.⁽¹⁾ Daha sonra da Ali'ye ve Ali'ye itaat edenlere dua, Ali'ye karşı çıkacaklara ise beddua eder. Ve emreder, Ali için çadır kurdurur, ümmet de gider Ali'ye biat eder. 110 bin Müslümanın hepsi bunu yapar ve emanete şahitlik ederler.

Bundan sonra Allah Teâlâ şu ayeti nazil eder:

"Bugün kâfirler, sizin dininizden (onu yok etmekten) ümitsizliğe düştüler. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı beğendim/seçtim."⁽²⁾

1- Muhammed Nasırüddin Albanî, Silsiletü'l-Ehadisi's-Sahihah, c. 4, s. 330-344, Riyad basımı; İbn Hacer el-Askalanî, Metalibü'l-Aliye bi Zevaidi'l-Mesanidi's-Semaniye, c. 16, s. 96, Tahkik: Abdullah b. Zafir b. Abdullah eş-Şehrî. Tensik: Doktor Sa'd b. Nasır eş-Şetrî, Darü'l-Asıme; Müsnedü'l-İmam Ahmed b. Hanbel, c. 32, s. 56, Hadis: 19302 Tahkik Allame Şuayb el-Arnaut Müessesetü'r-Risale; Muhammed Nasırüddin Albanî, Sünen-i İbn Mace, c. 1, s. 56, Hadis: 94; Ebu Cafer Ahmed b. Muhammed b. Selame et-Tahavî, Şerh-ü Müşkili'l-Asar, c. 5, s. 18, Hadis: 1756 Tahkik, tahriç ve talik Allame Şuayb el-Arnaut, Müessesetü'r-Risale, 1427, Beyrut, 2. Basım.

2- Maide, 3.

Resulullah'ın Veda Hutbesi'ndeki, *"Size iki emanet bırakıyorum."* emri daha sonra bireysel tercih gibi gösterildi. İlmî olarak çok tafsilatına girmeden şunu söyleyebiliriz ki, bu vasiyet tahrif edilerek, *"Size iki emanet bırakıyorum, birisi Allah'ın kitabı Kur'an, ikincisi sünnetimdir."*⁽¹⁾ olarak insanlara aktarılır. Hadis ilmi açısından, *"sünnetimdir."* şeklinde gelen rivayet haber-i âhâd/zayıf hadistir.. *"Allah'ın kitabı Kur'an ve Ehlibeytim'dir."* şeklinde gelen rivayet haberi ise mütevatır/sağlam/kuvvetli hadistir. Haber-i mütevatırın olduğu bir yerde haber-i âhâdla amel edilmez. Ama bizim içinde doğduğumuz kültür haber-i âhâd olanı öne çekmiştir. Burası da hadis ilmi açısından bir parantez ve soru işaretidir. Burada dediğimiz gibi sanki Allah Resulü kendi insiyatifini, kendi temayülünü, kendi arzusunu söylemiş gibi tahrif edilerek aktarılmaktadır. Ve Allah Resulü ilave ediyor, *"Ehlibeyti'm hakkında da size Allah'ı hatırlatırım."*⁽²⁾

Mucizevi bir sözdür burası. Sanki burada, *"Ehlibeytim'e benden sonra neler yapacağınızı şimdiden görüyorsunuz gibiyim. Bunlara eziyet etmeyin, bunları üzmeyin."* diyor.

-
- 1- İmam Malik, el-Muvatta, c. 2, s. 480, 2618 No.lu hadis. Yahya b. Yahya el-Leysi el-Endülüsi'nin rivayetiyle, Tahkik tahriç ve talik; Doktor Beşar Avvad Maruf, Darü'l-Garbi'l-İslamiyye.
 - 2- Müslim b. Haccac el-Kuşeyri en-Nişaburi, Sahih-ü Müslim, c. 4, s. 216; Kitab-ü Fazaili's-Sahabe, Hz. Ali'nin Faziletleri Babı, Hadis: 2408, Tahkik Şeyh Müslim b. Mahmud Osman es-Selefi el-Eseri.

Âlimlerimizden biri şöyle bir yorum getirmiştir: *“Eğer Allah Resulü o gün benim Ehlibeyt’ime eziyet edin deseydi, bu ümmet Ehlibeyt’e yaptıkları kötülüklerden daha fazla ne yapabilirdi? Ölümünden ötesi var mı?”*

Gadir-i Hum’dan Sonra

O gün Rasûlullah’ın bu emirlerini şahsi tasarrufu gibi değerlendirenler olmuştu. Bu değerlendirme biçimi bugüne kadar etkisini sürdürmüştür. İslam ümmeti Resulullah’tan sonra nasıl evrildi, dönüştürüldü, parçalandı, ayak izlerini sürmek zorundayız. Gadir-i Hum bu açıdan önemli bir kırılma noktasıdır. Elimizdeki hali ile İslam bize nasıl ve kimlerin eli ile geldi. 110 bin sahabenin biat edip daha sonra amel etmediklerini kabul etmeyen kardeşlerimiz vardır. Bu kardeşlerimize iki açıdan cevap verebiliriz. *Birincisi*, bilmek, iman etmek, itaat etmek farklı şeylerdir. Bu psikolojiyi anlamamız için kendimizden örnek verelim. Mesela gıyabında birilerini suçlamak çok kolaydır. Gıybetin haram olduğunu bilmeyenimiz yoktur. Ama bunu bildiği halde gıybet etmeyen de yoktur. Yalanın haram olduğunu hepimiz biliyoruz. Ama yine de söylemeye devam ediyoruz. Buna benzer örnekleri çoğaltabiliriz. Mesela namazın farz olduğunu biliyoruz; ama kılmayanımız da var. Gece namazının faziletini biliyoruz, ama kaçımız kalkıp kılıyoruz? Demek ki bilmekle yapmak farklı şeylerdir. Dolayısı ile bu konu özelinde sahabenin durumu da farklı değildir.

Kur'an'dan bir örnek verelim. Firavun, Musa'yı (s.a.) soydaşları ile beraber kovmaya başlamıştır ve yakalayınca öldürecektir. Firavun'un gözünün önünde Musa asasını denize vurur ve deniz ikiye ayrılır, ortaya kara parçası çıkar. Firavun bu mucizeyi görür ama Musa'nın asası ile açtığı o kara parçasında Musa'yı hala kovalamaya devam eder. Burada Musa'nın olağanüstü bir insan olduğu hakkında bilgi problemi yoktur. Ama Firavun kovalıyor hala. Bu yüzden bilmekle teslim olmak farklı şeylerdir diyoruz.

İkinci olarak, kitle iletişim araçları açısından içinde bulunduğumuz dünyaya göre düşünüyoruz. Dünya bugün kitle iletişim araçları sayesinde bir köy durumuna düşmüştür. Köyde birisi birisine bağırırsa öteki onu duyar. Fakat o gün öyle değildi. O gün Rasûlullah'ın başkenti Medine'dir. Medine'nin nüfusu da takriben üç bin kişidir diyelim. Mekke'den tutun Taif'e, Yemen'e kadar Müslümanlar dağınık haldelerdi. Medine'de olan bir olay Taif'te, Yemen'de çok uzun zaman sonra duyuluyordu. Bu durumu hiç hesap etmiyoruz, diyoruz ki Gadir-i Hum'da o kadar insan Ali'ye biat ettikleri halde Sakife'de halife seçimine niye müdahale etmediler.

Kitle iletişim araçlarının önemi açısından, bir tarih kitabında önceden okuduğum ve hafızamda kalan bir pasajı sizinle paylaşmak istiyorum. Rasûlullah vefat etmiş, Sakife'de tartışma olup halife tayin edilmiştir. Halife tahtına oturmuş ve civar beldelere zekât toplama memurlarını göndermiştir. Kapıları-

na gelen zekât memuruna, “Buyurun, hoş geldiniz.” derler bir kabilenin önde gelenleri. Zekât memuru; “Biz halifemiz Hz. Ebu Bekir adına zekât toplamaya geldik.” diyerek ziyaret sebebini izah eder. Kabilenin önde gelenleri; “Hoppala, Ebu Bekir de nerden çıktı.” diyerek şaşkınlıklarını ifade ederler. Niye diyorlar bu ifadeyi. Çünkü bu kabileden de Gadir-i Hum'da bulunanlar var. Allah Resulü onların gözü önünde demişti ki: “*Ali sizin imamınızdır.*” Bunu duymuşlar ve kendi beldelerine dönerek hayatlarına devam etmişlerdir. Bir ara duymuşlar ki Allah Resulü vefat etmiş. Onlara göre Allah Resulü'nden sonraki emanetçi belliydi, bize Ali'nin zekât memurları gelir diye düşünüyorlardı. Ama bir bakıyorlar zekât memuru Ebu Bekir'in adına gelmiş. Duymamışlar tabi, Medine'de ne olmuş, ne bitmiş haberleri yok.

Aktardığımız bu olgu tarih kitaplarında Ridde savaşları başlığı altında buharlaştırılmaktadır. Ridde savaşları dikkatli okunduğunda ortak özellik Halife Ebu Bekir'e zekât verilmemesidir. Fakat zekât vermeyenlerin iki tür-lü olduğu görülmektedir. Bir kısmı mürtet olduğu için vermemektedir. Diğer bir kısmı ise Müslüman oldukları halde zekât vermeyenlerdir. Mürtetlerin neden zekât vermeyeceklerini anlamak kolaydır. Müslüman olduğu halde zekât vermeyenler konumuz açısından önemlidir. Zira onlar zekâta değil, halifeye itiraz etmektedirler.⁽¹⁾

1- İslam Ansiklopedisi (Mustafa FAYDA) c. 35, s. 92.

Şimdi kitle iletişim araçları açısından Veda Haccı'ndaki 110 bin kişilik sahabeyi 3 bin kişiye düşüreceksiniz. Peki, bu 3 bin kişi yeterli midir Allah'ın emanetçisini korumaya, evet yeterlidir. Onları da gıybetin haramlığını bildiği halde gıybet eden bizlerden yola çıkarak yavaş yavaş eleyelim. Muhacir'in tutumunu görüyorsunuz. Medine'deki Müslümanların bir kısmı muhacirlerdendi. Çıkıp bir zamanlar halife muhacirlerden olsun demiyor muydu? Bu adam Allah Resulü'nün kendisinden sonraki emanetçisini orda duymamış mıydı? Duymuştu. Peki, neden böyle yapıyor? Aralarındaki tartışmalara dikkat ederseniz diyorlar ki: *"Ey Muhacirler, çabuk davranın. Eğer hilafet işini Ensar'a bırakırsanız o bir daha dönmez."* Ötekiler de diyor ki: *"Ey Ensar, çabuk davranın, eğer hilafet işini Haşimilere bırakırsanız bir daha size dönmez."* Yani olayın kutsallığı kalmamış. Beşerî bir devlet, beşerî bir iktidar vardır artık ortada.

Kur'an'ın Müslüman Profili

Bu aşamada irdelenmesi gereken bir şey daha vardır. Kur'an-ı Kerim'i elimize alıp inanan Müslüman profilini çıkarmamız lazımdır. Çünkü bunlar tek tip değildir. Mesela münafıkları gönlümüz direkt dışlıyor, Münafıkla da işimiz yok diyoruz. Ama şu tipler de var, diyor ki ayette: **"Onların imanı pek zayıftır. Dışarıdan gelecek sese kulakları hep açıktır."**⁽¹⁾

1- Fâtır, 32.

Bu tip Müslümanların imanı oturmamış, kalplerine iman girmemiştir. Hatta Hucurat Suresi'nde de şöyle anlatır: **“O gün Bedevi Araplardan bir kısmı dedi ki biz iman ettik. Allah-u Teâlâ, Ey Muhammed onlara de ki hayır iman etmediniz, fakat biz Müslüman olduk desinler.”**⁽¹⁾ Burada Allah-u Teâlâ iman ettik demekle, Müslüman olduk sözünü ayrı tutuyor.

Müslüman olduk ne demektir? Ey Peygamber ben senin otoriteni kabul ettim, sen ne dersen yapacağım demektir. Teslim olmaktır. İman etmekle teslim olmak başka şeydir. Ayet devamında diyor ki: **“Çünkü iman sizin kalbinize girmedir.”**⁽²⁾ Ne zaman iman kalbinize girer, **“Ne zaman ki Allah ve Resulü'ne itaat ederseniz.”**⁽³⁾

“Şeksiz, şüphesiz, Ali'yi size otorite tayin etse bile herhangi bir kıskançlığa, Ensarlık ve Muhacirlik olgusuna, Evs ve Hazrec olgusuna takılmazsanız, Allah ve Resulü'ne itaat ederseniz, amellerinize de herhangi bir şeyi karıştırmazsanız, namazı Allah için kılarsanız, zekâtınızı ve haccınızı şöhret için yapmazsanız ancak o zaman mümin olduk diyebilirsiniz.”

Allah-u Teâlâ'nın analiz ettiği bu mümin profiline göre de o 3 bin kişi içerisinde eleme yaptığımız zaman görüyoruz ki, Ali ile beraber on-on beş kişi kalı-

1- Hucurat, 14.

2- Hucurat, 14.

3- Hucurat, 14.

yor ve onlar da o zaman zaten Allah Resulü'nün cenazesi ile meşguldürler. Diğer müminler ise Medine dışında olaydan habersizdiler.

Bizim İçin Kufe'li Olma Riski

Peygamber Efendimizden sonra sahabenin içine düştüğü durumun aynısını İmam Hüseyin ve Kufeliler arasındaki ilişkide de görüyoruz. Zira İmam Hüseyin Kufe'den gelen Şair Ferezdak ile karşılaştığında Kufelilerin halini sormuştu. Ferezdak cevaben *"Onların kalpleri seninle beraber, kılıçları sana karşıdır."*⁽¹⁾ dedi. Bu psikolojideki Kufeli olma riski her zaman bizim için de geçerlidir.

Onun içindir ki tarihte okuduğumuz zaman kendimizi bu tiplerden beri tutmayalım. Mesela bizim insanımız Kufelilerin adını duydukları zaman lanet okurlar. Ben de derim ki: *"Durun, hayır, biz Kufelilere lanet okuyacak noktada değiliz. Bırakın onlara lanet okuyacaklar okusunlar, biz okumayalım. Çünkü bizim için de şu anda Kufeli olma riski mevcuttur."*

Cennet Dedikleri...

İmam Hüseyin (a.s.) Kerbela'da ashabını son gece huzuruna çağırdı, dedi ki: *"Bu insanların istedik-*

1- Halîfe b. Hayyât, Tarih, s. 176; Dineverî, el-Ahbârü't-Tıvâl, s. 226; İbn Abdirabbih, el-İkdü'l-Ferîd, c. 4, s. 384; İbn Kesîr, el-Bidâye, c. 8, s. 166.

leri benim, sizinle bir alıp veremedikleri yok. Ben sizin üzerinizden biatimi de kaldırıyorum, gecenin karanlığından faydalanın gidin.”⁽¹⁾ Yani “Şimdi giderseniz günah işlemiş olmazsınız. Ben imamım ve bana biatlisiniz, ben öl deyince ölmek zorundasınız ve ben size benimle ölüne demiyorum, biatimi kaldırıyorum üzerinizden, gecenin karanlığında çıkın gidin.” diyor. Ama onlar gitmiyorlar. Oysa ilahi azap ve sorumluluk kalkıyor üzerlerinden. Yani cehennem tehlikesi yok. O gün çıkıp gitseler oradan cehennem yok, çünkü imamları çıkın gidin demiş onlara. Ama cennet falan umurlarında değil zaten o insanların, biliyorlar çünkü Allah’ın rızası Hüseyin’in rızasıdır, Hüseyin’in rızası Allah’ın rızasıdır.

Kerbela’da bu inanmış ve adanmışlıkla ilgili bir örnek vardır. Tasua gecesı İmam, yarenlerinin vefasını gördükten sonra onlara, “*Gelin size cennetteki yerlerinizi göstereyim.*” der. Ashab, İmam’ın iki parmağının arasından cennetteki yerlerini görürler; ancak Ebulfezl Abbas gelmez. Kenarda durur. İmam, “*Cennetteki yerini görmek istemez misin?*” diye sorar. O da der ki: “*Ey kardeş, benim cennetim sensin.*”

Onun için olsa gerek Yunus der ki: “*Cennet-Cennet dedikleri. Birkaç köşkle birkaç huri. İsteyene ver onları, bana seni gerek seni.*”⁽²⁾

1- Tarihü'r-Rusul ve'l-Müluk, c. 5, s. 419.

2- Mustafa Tatcı, Yunus Emre Külliyyatı, Yunus Emre Divanı Tenkitli Metin, c. II, İstanbul 2005, MEB. Yayını, s. 367-368.

Biz Neden Korkuyoruz, Ne İçin İbadet Ediyoruz?

“Yüzlerin asık olacağı o gün için Rabbimizden korkarız.”⁽¹⁾ diyor ayette. O günün şiddetinden değil, Rabbinden korkuyor. Ben Müslüman olduğumu, iman ettiğimi, namaz kıldığımı, oruç tuttuğumu ve ölümle O’na kavuşacağımı zannediyorken, onun huzuruna çıktığında o bize dudak bükerse, sonra cennete koyarsa kaç kuruş eder. Cehenneme atsa ne olur. İmam Ali duanın bir yerinde der ki: *“Ey Allah’ım, farz edeyim ki beni cehenneme attın. Ona dayanırım; fakat senden ayrı düşmüşlüğü nasıl dayanayım.”*⁽²⁾ İmanı bu şekilde algılamış olan bir topluluk olsaydık bir problem yoktu; ama öyle miyiz?

İmam Humeyni *“Kırk Hadis Şerhi”* adlı kitabında ihlas bahsini işlerken şöyle sorar: *“Siz muhlis misiniz, değil misiniz? Bunu anlamak için ve kendi kendinizi test etmeniz için şöyle bir ölçü birimini kullanabilirsiniz. Varsayın ki size vahiy geldi. Şöyle demekle, ‘Ey kullarım, artık ben cehennemi iptal ettim. Cehennem diye bir şey yok, itaat etseniz de etmeseniz de geldiğiniz zaman cennete gideceksiniz. Namaz kılmanız da, kılmanız da cennetisiniz.’ O durumda namaz kılar mısınız, kılmaz mısınız? Allah’a kulluk eder misiniz, etmez misiniz?”*⁽³⁾

1- İnsan, 10.

2- Kumeyl Duası.

3- Ayetullah Uzma İmam Humeynî, *Kırk Hadis Şerhî*, 1989, İstanbul, s. 383-9.

Eğer cehennemin iptaline rağmen biz ibadete devam ediyorsak, işte o zaman Kufelilere lanet okuyabiliriz. Eğer yok cehennemden dolayı namaz kılıyorsak, hatta cehenneme rağmen namaz kılmıyorsak uluslararası irade bizi çok kolay Kufeliler durumuna düşürebilir. Kufelinin ensesinde İbn Ziyad'ın kılıcı vardı. Eğer Hüseyin'in yanında yer alsalardı öldürüleceklerinden korktular. Ölüm korkusu ile zillete düştüler. Arifler der ki, Allah'tan gayrı her korku insanı zillete düşürür. Eğer fakir düşmekten korkuyorsanız, eğer arabasız kalmaktan korkuyorsanız, eğer evsiz kalmaktan korkuyorsanız, eğer taşlanmaktan korkuyorsanız, eğer zindandan, eğer öldürülmekten korkuyorsanız Uluslararası istikbarın kullanmasına açık bir tarafınız var demektir. Bir şekilde Kufelileşebilirsiniz, Kufelileştirilebilirsiniz. Eğer siz ırkınızı kutsuyorsanız, eğer siz şehrinizi kutsuyorsanız, eğer siz makamınızı, mevkiinizi, eşinizi ve çocuğunuzu kutsuyorsanız bir şekilde istismara açıksınız demektir.

Onun için Allah'tan gayrı kutsal yoktur. Allah'tan gayrı "*mahbub*" yoktur. Allah'tan gayrı korkulacak yoktur nispetinde bir imana sahip olmak zordur ki herhangi bir şekilde şeytan ve şeytanın beşer kılığındaki askerleri tarafından istismar edilmeyelim. Allah hepimizi o kıvamda bir imana ulaştırsın.

5. Konuşma

KUR'AN-I KERİM ANLAŞILIR MI?

Kur'an Anlaşılır Mı?

Kur'an anlaşılır mı konusunda da ümmet arasında ittifak yoktur. Bütün bu derslerde dikkat ederseniz hiçbir mevzuda ittifakla yüz yüze gelemiyoruz. Bunu hafızamızda tutmamız gerekiyor. Neden ümmet her konuda ihtilaf etmiş? Yani Kur'an anlaşılır mı-anlaşılmaz mı konusunda bile. Kur'an bizim temel kitabımızdır, Allah'ın kelmamıdır, bütün Müslümanların şapka çıkarması, sükût etmesi gereken bir kitaptır. O kitabın ayetleri hakkında, usulü hakkında, kelimeleri hakkında ve bütünsel anlamda Kur'an anlaşılır mı konusunda bile ittifak yoktur, hiziplere/gruplara ayrılmışlardır.

Ahbariler diye meşhur olan bir grup -yani haberle amel eden- Kur'an'ın Allah kelmamı olduğuna, bizim beşer olarak ona nüfuz edemeyeceğimize ve bizim Kur'an'ı anlayamayacağımıza hükmetmişlerdir. Hakkında hadis olmayan hiçbir ayete yaklaşmamış, dokunmamış, o ayetten yararlanma yoluna gitmemişlerdir. Veya herhangi bir konuda açık bir hadis

hükmü var ise ayete bakmaksızın o hadisle amel etmişler, eğer karşılaştıkları mevzu hakkında açık bir hadis yoksa o konuda hüküm vermemişlerdir. İmam Nevevi'den aktarılır. Bir mecliste karpuz ikram edilmiş ancak İmam Nevevi karpuz yememiş. “Niye yemiyorsunuz üstat?” dediklerinde, “Ben Resulullah’ın (s.a.a) karpuz yediğine dair bir rivayete rastlamadım!” demiştir. İmam Nevevi’nin bu tutumu ahbari bir tutumdur. Ki bu yaklaşımları ile İslami hi-zipler arasında çok meşhurdurlar.⁽¹⁾

Kur’an’ının Anlaşılması Üzerine Görüşler

Ahbariler ne demişti? “Kur’an Allah kelimidir, biz be-şeriz, Allah kelimine nüfuz etme güç ve kuvvetine sahip olmamız imkânsızdır! Resulullah beşerdir, biz de beşer olduğumuz için bir beşerden sudur eden söze daha rahat nüfuz etme imkânına ve şansına sahibiz. Öyleyse biz bir mevzu hakkında hadis varsa onunla amel ederiz. Hadis yoksa orda dururuz!”

Birinci grup, Ahbariler bu görüştedirler. Bu sözünü ettiğim grup hem Sünni âlemde hem Şii âlemde varlık bulmuşlardır. Pratikte aralarında iki fark vardır. **Birincisi,** Sünniler hadis derken Resulullah’ın sözle-rini hadis kabul etmişler, dolayısıyla Resulullah’tan kendi ellerine ne kadar hadis geldi ise o kadarınca Kur’an’a nüfuz etmiş veya Kur’an’dan yararlanmış-

1- Prof. Dr. Emin IŞIK Altınoluk, Kasım, 1986, s. 14.

lardır. Şii âleminde ise, Masum İmamlar'ın sözlerini de hadis kabul ettikleri için Sünnilerden daha fazla Kur'an'a nüfuz edebilme şansı bulmuşlardır.

Peygamber Efendimizin hadisleri vefatı ile bitmiş ve Peygamber Efendimizden sonra Sünnî literatüre göre sözü hadis olan bir kimse yoktur. Ancak Şia âlemi İmamlar'ın sözünü de hadis kabul ettikleri için Peygamberimizin vefatından sonra yaklaşık 250 senelik bir dönem içinde hadis külliyatına sahip olmuşlardır. Yeni mevzular karşısında İmamlar'dan yeni hadisler söz konusu olmuş ve dolayısıyla mektebî duruş açısından, usul açısından aynı noktada olsalar da pratik faydalanma açısından Şia âlemi Sünnîlerin önünde olmuştur. Yani külliyat farkı vardır.

İkincisi, Sünnî âleme göre Resulullah'ın vefatından itibaren Ömer İbn Abdülaziz dönemine kadar hadis yazılması yasaktı. Dolayısıyla bu süreç içerisinde Sünnî âlemin itibar ettiği raviler kulaktan kulağa hadis aktarmışlardır. Ta ki Ömer İbn Abdülaziz döneminde hadis tedvinine/yazılımına başlanmıştır. Ve yazdıkları hadisler ise yine kulaktan kulağa aktarılan hadislerdir. Oysa Şia âleminde böyle bir inkıta/kopukluk dönemi olmamıştır. İmamlar'dan imamlar'a kendi hadisleri yazılı olarak menkulen rivayet edilmiştir. Yine bu açıdan yani pratik yararlanma açısından Ehlişia'nın Ahbarileri Ehlisünnet'in ahbarilerinden pratik anlamda daha şanslıdır.

İkinci grup, Şialar da İsmaililer diye bilinen, İmam Cafer'in (a.s) oğlu İsmail'in imametine inanan, İmamlar'ın sayısını altı ile sınırlandıran bir grup vardır. Bunlar bir başka açıdan "*Batıniyyun*" diye adlandırılmıştır. Çünkü bunlar da Kur'an'ın zahiri ile amel etmemişlerdir. Kur'an'ın her ayetinin bir tevili vardır demişler ve kendi zevklerine göre tevil etmişlerdir. Şimdi hatırlarsanız biz tevil dersini işlerken -doğrudur Kur'an'ın her ayetinin tevili vardır şeklinde hükmetmiştik. Ama "*Kur'an'ın her ayetinin tevili vardır.*" derken ortaya bir usul koymuştuk. Bir müteşabih ayeti bir muhkem ayet ile tevil edip onun hakikatini elde edebilirdik. Ayetleri ayetler ile tefsir edebilirdik. Daha sonra ayetleri Peygamber Efendimizden gelen sahih rivayetler ile tefsir ederdik. Yine İmamlar'dan gelen sahih haberlerle tefsir ederdik, tevilini yapardık. Ama kendi görüşünüzden tevil etmeye kalkarsanız ne olur? İş rayından çıkar. Nitekim kendi yanlarından öylesine tevillerde bulundular ki, işte namaz için -*Kur'an'da salat diye geçer*- salatın bir anlamı da duadır demişler ve namaz kılmamışlardır. Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerin zahiri-ne göre hareket etmeyip kendi yanlarından teviller yapmışlardır.

Üçüncü grup, Mutasavvıflardır. Mutasavvıflar dediğimiz grup yine hem Ehlişia'da hem de Ehlisünnet'te vardır. Fakat Ehlisünnet'te daha yaygındır. Mutasavvıflar, Kur'an'ın zahirine itibar etmemişlerdir. Resulullah'tan gelen sahih bir hadis vardır,

“Her ayetin bir bâtını, her bâtının da bâtınları vardır.”⁽¹⁾ Bu hadisi biz de kabul ediyoruz, hadis doğru ve sahihtir. Bu hadisi esas alarak Kur'an ayetlerinin batınını esas almışlar, kendi yanlarından batını tefsirler yapmışlardır.

Örnek olarak, İbrahim'den (a.s) maksat akıl idi, İsmail'den (a.s) maksat nefis idi, akıl nefsi kesti diye tefsir yaparlar. Şimdi doğrusunu isterseniz İsmaililerle Ehlişünnet mutasavvıflar arasında pratikte bir farklılık vardır ki, Sünni mutasavvıflar namaz kılar, oruç tutarlar, Kur'an'ın zahirine de ittiba/itaat etmiş, şeriatın zahirine de ittiba etmişlerdir. Fakat Kur'an'ın nihai anlamı açısından *“Kur'an'ın ilmi bizim yanıımızdadır, bu bir zevk işidir, bir mukaşefe/gizli olanı açığa çıkarma işidir, bu mukaşefeye de nefis tezkiyesi ile ulaşılır, biz mutasavvıflar nefislerimizi tezkiye etmek sureti ile ayetlerin batınına nüfuz etmekteyiz.”* demişler ve kendi yanlarından bir yığın yorumlar yapmışlardır.

Kullukta Esas, Teslimiyet ve İtaat

Sünni âlemde meşhur mutasavvıflar şeriatın zahiri-ne tabi oldular, fakat tefsire gelince bir takım batıl tefsirlerde bulundular. Ama bu usulün önü kesilmediği/kesilemediğinden -tarihte olmuştur- öylesine

1- Suyûtî, İtkân, c. 2, s. 236; Nak. Gazâlî, İhyâ, 1/125; Rızâ, Muslih ve Mukallid, 44; Bak. İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Tarihi, DİB Yayınları, Ankara, 1988, c. 2, s. 11.

batıl/çürük/temelsiz, batını/içe dönük tefsirlere gitmişlerdir. Ki, mesela Allah Resulü'ne hitaben **“Sana yakîn gelinceye kadar Rabbine kulluk et.”**⁽¹⁾ ayet-i kerimesinin batını tefsirini yaptıklarında, “*yakîn*”-den maksat kevnî hakikati müşahede/gözlemleme, yani varoluş hakikatini müşahede etmektir. Kişi varoluş hakikatini müşahade ettiği andan itibaren ondan kulluk düşer. Artık ne namaz kılması, ne oruç tutması gerekir. Eğer biz bunu kabul edersek, Peygamber Efendimizin vefat ettiği güne kadar yaptığı ibadeti esas alırsak, bizim Peygamberimiz, iki cihan serveri mutasavvıfların arifleri kadar yakîne erememiş demektir! Oysa âlimler derler ki, “kevnî/varlık hakikatini müşahade çokta ileri bir derece değildir, çünkü şeytan dahi kevnî hakikati bilmektedir.”⁽²⁾

Allah-u Teâlâ, Âdem'e (a.s) secde edilmesi emrini verdiğinde şeytan dedi ki, **“Sen onu topraktan yarattın, beni ise ateşten yarattın, ateş topraktan üstündür.”**⁽³⁾ Şeytan da yaratılışın bütün sırlarını biliyor. Yaratılışın bütün sırlarını bilmek bir şey değildir. Kullukta esas, teslimiyettir, itaattir. Kullukta esas ilim değildir, ilimde derinleşme değildir, o kulluğun bereketi ile gelen bir neticedir. Eğer Allah'a götürüyor ise ilim faydalıdır, eğer Allah'a götürmüyorsa o ilim hem hicap hem de fitnedir. Kulların korktuğu,

1- Hicr, 99.

2- İbn Teymiyye, Mecmu', c. 10, s. 156-157-158.

3- A'raf, 12.

kaçtığı bir şeydir. Allah ile bizim aramıza giren her şey perdedir. Yoksa ilim açısından şeytan da aynıdır. Şeytan cahil biri değildi ki, kendi yaratılışını da biliyordu, Âdem'in (a.s) yaratılışını da biliyordu, Allah'ı da biliyordu. Allah onu huzurunda lanetlediğinde dönüp dedi ki, **"Ey Rabbim! Mademki beni kovdun, beni lanetledin; öyleyse bana mühlet ver."**⁽¹⁾ Rabbini tanıyor ve mühleti kimden isteyeceğini biliyor. Yani kendi varlığının Allah'ın yed-i kudretinde olduğunun idrakindedir.

Çirkin Fiili Allah'a Atfetmek

Mevlana'nın bu konuda güzel bir nüktesi vardır. *"Çirkin fiili Allah'a atfetmek şeytani bir duruştur, çirkin bir fiili failden bilmekse nebevi bir duruştur."*⁽²⁾ Şeytan saptırma fiilini Allah'a atfetti -*mademki beni saptırdın*- dedi, oysa Allah nasıl saptırır. Haşa! Allah zalim midir? Seni hem saptırsın hem de daha sonra seni saptığın için cezalandırsın, Allah bu işten beridir. Allah adildir. Ama şeytanın mantığı öyle çalışıyordu. Âdem (a.s) yasak olan şeyden/meyveden yiyince, **"Ey Rabbimiz, biz nefsimize zulmettik."**⁽³⁾ diyerek zulmü kendisine atfetmiştir. Yasak meyveyi yeme fiilinin faili olarak kendisini gördü. Bun-

1- Hicr, 36.

2- Mevlana, Mesnevi, c. 2, s. 779-782 (1965 basım); A. Konuk, Mesnevi Şerhi, s. 220.

3- A'raf, 23.

dan yola çıkarak ileriki derslerde göreceğiz ki, öyle ayet-i kerimeler vardır: **“Allah fasıklar topluluğuna hidayet etmez.”**⁽¹⁾ Sünni âlimler, bu ayeti tefsir ederken, *“Saptıran da hidayet eden de Allah’tır.”* dediler. Oysa Ehlibeyt ekolüne göre hidayet eden Allah, sapan kuldur.

Kur’an’a Dokunacak Temiz Kılınanlar

“Kur’an’ın bir zahiri vardır, bir de batını vardır. Her batının da yedi batını vardır.”⁽²⁾ hadisi Resulullah’tan ve İmamlarımızdan gelen sahih bir hadistir. Ama o batına kim nüfuz eder? **“O Kur’an’a temiz kılınanlardan başkası dokunamaz.”**⁽³⁾ Kendisini temizleyenler, kendi temizlikleri miktarınca dokunma kapasitesine sahip olsa da *-burada Allah tarafından temizlenenler söz konusu edilmiştir-* dolayısıyla nihai anlamda ona dokunma yetkisine sahip olan, kendisini temiz kılanlardan çok Allah tarafından temiz kılınanlardır. Kimdir onlar? Hemen hemen her yerde bu ayeti söz konusu ediyoruz. Dolayısıyla buradaki temiz kılınmaktan maksadın ne olduğunu irdeleyeceğiz. **“Ey Ehlibeyt! Allah ancak sizden her türlü kiri gidererek tertemiz yapmak ister.”**⁽⁴⁾ Abdest ayetini okuyalım:

1- Maide, 108.

2- Tabatabaî, Muhammed Hüseyin, el-Mizan fi Tefsiri'l-Kur’an, c. 3, s. 84, Beyrut, 1411.

3- Vakıa, 79.

4- Ahzab, 33.

“Ey İman edenler! Namaza kalktığınız vakit yıkayın yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi. Mesh edin başınızı ve topuklara kadar ayaklarınızı. Cünüp iseniz tam temizlenin. Hasta yahut yolcu iseniz veyahut biriniz tuvaletten gelmiş iseniz, kadınlara dokunmuş ve su bulamamış iseniz temiz toprakla teyemmüm edin. Ondan yüzlerinize ve ellerinize sürün. Allah size güçlük çıkarmak istemiyor; fakat sizi temizlemek ve size olan nimetini tamamlamak istiyor.”⁽¹⁾

Niye okudum bu ayeti? Sünni kardeşlerimiz Ahzab Suresi 33. ayet meali için diyorlar ki: *“Allah bütün Müslümanları temizlemek ister.”* Yani orda Ehlibeyt’e özel bir şey yok diyorlar. Önemli ve açıklanması gereken bir konu değil mi? O halde ayet kime işaret ediyor? Bizim şöyle bir usulümüz vardı hatırlarsanız. Ayetleri ayetler ile tefsir ederiz. Sünni kardeşimiz bu metodu kullanarak abdest ayetini getiriyorlar ve işte Allah burada bütün Müslümanları temizlemek istediğini söylüyor. Dolayısıyla Ehlibeyt’te Müslümanlardandır. Yani Ehlibeyt için özel bir durum yoktur derler.

Teşrii ve Tekvini İrade

Allah-u Teâlâ’nın iki iradesi vardır. Birisine, *“Teşrii İrade”* diğlerine, *“Tekvini İrade”* diyoruz. Teşrii irade ne demektir? Kanun koyma iradesidir. Allah diyor

1- Maide, 6.

ki: **“Namaz kılın.”**⁽¹⁾ Bu teşrii iradedir. Teşrii iradenin tahakkuku emr olunanın emre uyması ile olur. Allah-u Teâlâ bütün insanların namaz kılmasını istiyor mu, istiyor. Bütün insanlar namaz kılıyorlar mı? Hayır. Öyleyse Allah-u Teâlâ’nın teşrii iradesi tahakkuk etmemiş. Teşrii iradenin tahakkuk etmemesi Allah’ta acziyeti gerektirir mi? Hayır! Neden? Çünkü Allah-u Teâlâ irade ile teslim olanın ibadetini mükâfatlandıracaktır. İcbar ile teslim olanın mükâfatlandırılmasının bir anlamı var mıdır? Yoktur. Siz bir adamın alnına silah dayayın. Gel bana itaat et deyin. Ondan sonra da sana itaat ettiği için tut adamı mükâfatlandır. Adam silah zoru ile sana itaat etmiş. İslam’da silah zoru ile iman edenin imanı kabul olmadığı gibi silah zoru ile inkâra sevk edilenin de inkârı kabul değildir. Dinde zorlama yoktur. *Dolayısıyla teşrii irade şudur; Allah ister. Kullar icra ederler ise bu irade tahakkuk eder. Kullar icra etmezler ise o irade tahakkuk etmez.*

Tekvini İrade; Allah’ın var etme, yaratılış kanunları ile ilgili iradesidir. Bu iradesi hakkında Kur’an’da birçok ayet vardır. **“Allah bir şeye ol dedi mi, o hemen olur.”**⁽²⁾ Öyleyse temizlenmek ile ilgili verdiğimiz Ahzab-33 ve Maide-3 ayetlerindeki temizleme iradesinin Allah’ın hangi iradesine tekabül ettiğine bakmamız gerekir. Abdest ayetinde Allah ne

1- En’am, 72; Nur, 56; Rum, 31.

2- Bakara, 117; En’am, 73; Nahl, 40.

emrediyor bize? Abdest almayı emrediyor. Bu emir teşrii bir emirdir. Bu emre bağlı olan temizlik de teşrii temizlik olur. Bireyler bu emre uyarlarsa sözü edilen temizliğe ulaşırlar, uymazlar ise ulaşamazlar. Buradaki temizlik itibari bir temizliktir. Manevi bir temizlik de olabilir. Abdest alıp namaz kılan birinin manevi temizliği de söz konusu olabilir. Bu temizlik teşrii bir olguya bağlanmıştır.

Ahzab Suresi'nde, **“Ey Ehlibeyt! Allah sizi temiz kılmak ister.”**⁽¹⁾ ifadesinde kastedilen temizliğe gelince, ayetin önünde ve arkasında teşrii bir emir yoktur. Öyle ise burada kastedilen temizlik Allah'ın tekvini iradesine tekabül eder. Allah'ın tekvini iradesi ise **“Ol deyince hemen olan”** idi.

Muhalipler ayetteki “ister” kelimesine takılmaktadırlar. Biz bu ayetteki iradenin tekvini irade olduğunu anlayabildiysek, Allah'ın bir şeyi istemesiyle o şeyin hemen olacağını da anlamamız gerekir. Tekvini iradede dilemek ile olmak arasında fasıla yoktur. **“Ey Ehlibeyt! Mutlaka Allah sizi temiz kılmak ister.”** Bu istek üzerine **“Allah bir şeye ol dedi mi, o hemen olur.”** Allah ister de olmaz mı? O halde Kur'an-ı Kerim'de geçen her kelime her yerde aynı manada tercüme edilemez. Bir kelime birkaç manada kullanıldığı gibi, birkaç mana da bir kelimede içtima edebilir.

1- Ahzab, 33.

Dikkat ederseniz Vakıa Suresi'ndeki ayette, **“Ona temiz kılınanlardan başkası dokunamaz.”**⁽¹⁾ Ayette kitaba dokunacaklardan bahsediyor. Peygamber Efendimizden On İkinci İmam'a kadar İlahi emanet sahiplerinin mutlak manada temiz olmaları gerekiyor. Böylece, Allah'ın meknun/saklı yerden insanlar için indireceği kitaba dokunabilsinler ve kitaptan insanları faydalandırsınlar. Kitaba dokunabilecek temizlenmiş, temiz kılınmış birileri olmazsa, kitabın indiriliş hikmeti de sakıt olur.

Kıyamete Kadar Kur'an'dan Nasıl Yararlanacağız?

Kur'an'ın bir batını/gizli bir de zahiri/açık yönü vardır. Öyleyse biz batınından nasıl faydalanacağız. Öteden beri diyoruz ki: **“Allah Kur'an'ı bir nur olarak, bizi aydınlatsın diye indirdi.”**⁽²⁾ Öyleyse biz bu Kur'an'dan faydalanmalıyız. Kur'an karşısında herkesin şapka çıkarması gerektiğini söylemiştik. Şimdi Kur'an'ın zahiri karşısında herkes şapka çıkardı. Tamam, çok güzel. Kur'an zahirinden ibaret midir? Kur'an'ı zahirinden ibaret kabul edersek, Kur'an'ı belli birkaç ritüele, belli birkaç kalıba hapsetmiş olmaz mıyız? Oysa öbür taraftan biz şunu demiyor muyduk, Kur'an kıyamete kadar bakidir, kıyamete kadar insanların bütün ihtiyaçlarına cevap verebile-

1- Vakıa, 79.

2- Nisa, 174.

cek formüllerle indirilmiştir.

Öyleyse kıyamete kadar Kur'an'ın nurundan nasıl yararlanacağız? Onun batını tefsirine de ihtiyacımız vardır. Fakat her önümüze gelenin, ben şu anlamda batını tefsir yapıyorum demesine itibar edebilir miyiz? Tabi ki hayır! Öyleyse Kur'an'ın batını hakkında bize söz söyleyecek, bütün ümmetin de teslim olacağı güvenilir, masum birisinin olması şarttır. Ancak Kur'an'ın zahiri karşısında bütün akıl sahipleri kendi akılları kapasitesince, kendi nefisleri kapasitesince faydalanırlar.

Âlimlerimiz Kur'an'ı evrene benzetmişlerdir. Evrende sırrı çözülmüş birçok şey olduğu gibi henüz sırrı çözülememiş birçok şey de vardır. Sırrı çözülen birçok şey vardır diye biz evrenle uğraşmayı terk mi ettik? Hayır, hala keşfediyoruz. Elimizdeki bir bilinenden yola çıkarak diğer bilinmeyenlere ulaşmaya çalışıyoruz. Kur'an da öyledir. Kur'an'da mutlaka bilinmeyenler vardır. Ki o mutlaka bilinmeyenler de **“Ona, temizlenip arınmış olanlardan başkası dokunamaz.”** ayeti mucibince *‘o bilinmeyenler’* Masum İmamlar'ın ve nihayet onların sonuncusu İmam-ı Zaman'ın (a.s.) yanında mevcuttur. Allah zuhurunu acil eylesin. Zuhur eylediğinde Kur'an'da hiçbir şey kapalı/gizli/bilinmeyen kalmayacaktır. Ama *‘o bilinmeyenler’* şu anda kapalıdır. Çünkü o yoktur. Onun yokluğu da bizim ellerimizle yapıp ettiklerimizin sonucudur.

Peygamberleri ve İmamları Kimler Öldürdü?

İsrailoğulları, Allah'ın kendilerine rahmetinin tecellisi olarak gönderdiği peygamberleri birer birer öldürdüler. Bizler de, Allah'ın ilahi nimet olarak gönderdiği imamları katlettik. İsrailoğulları'nın durumuna düştük. On Bir İmam, "*Ben Müslümanım.*" diyen insanlar tarafından katledilmiştir. Bu, tarihî bir tesadüf olamaz. Kaynaklarda On İki İmam diye geçen insanların kimler olduğu ve neden öldürüldüklerinin araştırılması gerekmez mi. Bu insanlar kimdi? Ne diyorlardı? Ne istiyorlardı? Günahları neydi? Ki, hiçbiri ne bir kâfirin, ne bir müşrikin, "*Ben Allah Resulü'nün, hatta ben Allah'ın halifesi-yim.*" diyenlerin eliyle öldürülmüşlerdir. Allah'ın Müslümanlara yol göstermek ve onların kurtuluşu için gönderdiği ama yine onların eli ile katledilen bu İmamlar hakkında araştırma yapmamız gerekir. Peygamber soyundan gelen ve hiç birine kendi yatağında ölmek nasip olmayan on bir insan. Allah'ın salât ve selamı cümlesinin üzerine olsun. Allah'ın laneti zalimlerin ve katillerinin üzerine olsun.

Kur'an Evrene Benzer

Kur'an'ın batını tefsiri yönünde elimizde bir yığın rivayet vardır. Kur'an evrene benzer, her Müslüman Kur'an'dan zahiri yönü ile bir şey anlayabilir demiştik. Evrende keşfedilmiş ve keşfedilememiş sırlar vardır. Biz evrenle ilgileniyor, henüz keşfedemedik-

lerimizin peşine düşüyoruz. Şu anda Kur'an'ın zahirine ve batınına muttali olan masum bir imamın huzurunda değiliz. Oysa insan, yapı itibarı ile hem günaha hem takvaya meyillidir, kendini temizleyen kurtulur.⁽¹⁾ Kişi kendini temizlediği miktarca ilahi hakikatlere nüfuz edebilir. Fakat burada bir fark var. Bu, kişiye özel bir şeydir. Kişi kendi temizliği nispetinde bir ayetin batınına nüfuz etmiş olursa o kendisini bağlar. Ümmete onu icbar edemez. Veya ümmetin ona itaat etme zorunluluğu yoktur. Burası çok önemli, anlayabildik mi? Ama **“Ona, temizlenip arınmış olanlardan başkası dokunamaz.”** ayet-i kerimesi mucibince Allah tarafından temiz kılınmış, emanet sahibi bir insan *“Şu ayetin batını budur.”* dediğinde ümmetin içinden hiç kimsenin ses çıkarmaya hakkı yoktur. Onun sözünün üstüne söz söyler, yorum yapar, ses çıkarırsak, o zaman Kur'an'ın batınından hiçbir şekilde faydalanamayız.

Akla şöyle bir soru gelebilir. Neden Kur'an da hem zahir hem batın vardır? Bu durum mecaz konusunda olduğu gibi kulların yapısından kaynaklanmaktadır. Allah bu kitabı bütün insanlığa göndermektedir. İnsanlar maddi varlıklardır. Ve insanların günlük yoğunlukları yine maddi âleme yöneliktir. Maddi âleme yönelik olan insanların mana âlemine nüfuz etmeleri zordur. Oysa Allah'tan gelen ilim sadece maddi kalıplar içermez. Kur'an ta kıyamete kadar vuku bulacak manevi olgulardan da bahsetmiştir.

1- Şems, 8-9.

İnsanlar kendi temizlikleri nispetinde manevi âleme nüfuz ederler. Her insanın böyle bir imkânı söz konusu değildir. Hiçbir insan böyle bir şey ile icbar edilemez. İnsanlar sınıf sınıftırlar. Kimi insan vardır, Kur'an'ın zahiri ile amel etmekle kurtuluşa erer. Nitekim Kur'an'ın zahiri her insanın anlayabileceği üslupla yazılmıştır. Ama insan cehdi/gayreti, kabiliyeti nispetinde mana âlemine, ayetlerin batınına nüfuz edebilir. Ne birinci ne de ikinci grup bu kitaptan mahrum bırakılmamıştır.

Yaşadığımız beşerî dünyada profesör bir kitap yazıyor. O kitabın muhatap bir kitlesi vardır, o da akademisyenlerdir. Dolayısı ile o profesörün akademisyenleri muhatap alarak yazdığı kitaptan avam yararlanmıyor. Beşerin gücü şuna yetmiyor ki, öyle bir dil, öyle bir kalem kullanasınız ki yazdığınız o kitaptan hem avam hem de havas faydalansın. Bu, Kur'an'ın mucizesidir. Kur'an'ın Allah kitabı olduğuna dair bir örnektir. Öyle bir kitap göndermiştir ki Allah, hem avam faydalanır hem havas/âlimler faydalanır. Avam, *“Kur'an benim anladığımdan ibarettir!”* dedikleri ve havas da, *“Kur'an'ın zahirinin bir önemi yoktur, benim bildiğim kısmıyla doğrudur!”* dedikleri yerde problem başlamaktadır. Bu yaklaşımların ikisi de yanlıştır.

Ümmetin Kurtuluşu

Dersimizin özetine dönecek olursak; Müslümanların, karşısında sükût etmeleri gereken kitabın, ayetleri, tefsiri ve hükümleri hakkında ümmet arasında

bir ittifak yoktur. Bu durumu matematiksel mantıkla değerlendirdiğimiz zamana korkunç sonuçlarla karşılaşmaktayız. Kur'an'da bir sorun olmayacağına göre ümmetin Kur'an'a yaklaşımında sorun olduğu açıktır.

Resulullah (s.a.a) Veda Hutbesi'nde, *“Ey Müslümanlar, ben size iki emanet bırakıyorum. Biri Allah'ın kitabı, diğeri Ehlibeyt'imdir. Bunlara sıkıca sarılırsanız asla dalaletе düşmezsiniz.”*⁽¹⁾ diye buyurmuştur. Bu hadise, *“Sekaleyn/İki ağır ve değerli emanet”* hadisi denmektedir. Sekaleyn “sekal” veya “sıkl” kökünden gelir, Sekaleyn “iki değerli” veya “iki ağır şey” demektir. *“Size ağır veya değerli iki emanet bırakıyorum. Birisi Allah'ın kitabı Kur'an, diğeri benim İtretim/Ehlibeyt'imdir.”*⁽²⁾ Bu konuda Ehlisünnet kaynaklarında ikinci emanet, *“sünnetimdir.”* şeklinde haber-i ahad rivayetler bulunmaktadır. Şii kaynaklarda, *“sünnetimdir.”* şeklinde rivayet yoktur. Oysa *“Ehlibeyt'imdir/İtretimdir.”* diye gelen rivayetler hem Ehlisünnet ve hem de Ehlibeyt kay-

1- Bu hadis-i şerifin kaynakları daha önce detaylarıyla belirtilmiştir.

2- Ebubekir Ahmed b. Ömer b. Asım, es-Sünnet, c. 2, s. 1021, Riyad, 1426; Hafız Sehavi, İsticlabü İrtikai'l-Ğuraf Bi-hübbi Akribai'r-Resul ve Ehli'ş-Şeraf, c. 1, s. 350, Tahkik Halid b. Ahmed Babteyn, Darü'l-Beşairi'l-İslamiyye; İmam Hafız Ebubekir Abdullah b. Ebu Şeybe, Müsned-ü İbn Ebi Şeybe, c. 1, s. 108, Riyad, 1418, 1. Basım; Ahmed b. Ali el-Askalani'nin el-Metalibü'l-Aliye bi-Zevaidi'l-Mesanidi's-Semaniyye, c. 4, s. 65, Hadis: 3972, Beyrut, 1414.

naklarında “*mütevâtir*”dir. Diğer taraftan Ehlişünnet hadis usulünce “*mütevâtir/sağlam rivayet*” bir hadis varken “*haber-i ahad/zayıf rivayet*” ile amel edilmez. Öyle ise “*Ehlibeyt’imdir.*” hadisi karşısında “*sünnetimdir.*” hadisi “*merduttur/reddedilir*”, onunla amel edilmez.

Ümmet, “*Size ağır ve değerli iki emanet bırakıyorum. Birisi Allah’ın kitabı Kur’an, diğeri benim İt-retim/Ehlibeyt’imdir.*” emrine riayet etseydi bu güç duruma düşmezdi. Bizi Ehlibeyt’ten uzak düşüren, ümmetin seyrini Ehlibeyt’in yolundan ayıranların şerrinden ve nüfuzundan Allah İslam ümmetini halas eylesin.

6. Konuşma

KUR'AN TEK BAŞINA YETERLİ MİDİR?

Tahrif Edilmiş İslam

Hayatımızda önümüze çıkan sorunlar karşısında “*Kur'an tek başına yeterli midir?*” sorusuna cevap bulmaya çalışalım.

Tarih boyunca siyasi otorite bu ve benzeri sorular karşısında insanları manipüle etmişlerdir. Gelenek, görenek, hurafelerle yoğurdukları ve kendi elleriyle yazıp uydurdukları dinden/İslam'dan güya çözümler sunmaya çalışmışlar, ama bir türlü çözüm üretip insanlara sunamamışlardır. Günümüzde çekilen sıkıntıların temel nedeni buradan kaynaklanmaktadır.

Kaynaklarından koparılarak kendi menfaat ve iktidarlarının payandası yapılmış/uydurulmuş/tahrif edilmiş bu İslam'dan, yaşanan sıkıntılardan kurtulmak için, Allah'ın Kur'an ve Peygamber'i vasıtası ile gönderdiği gerçek İslam'ı tekrar okumaya, öğrenmeye, anlamaya ihtiyacımız vardır. O zaman görülecektir ki İslamda ayrılığa, ikiliğe, şiddete, katliama, hiçbir boşluğa yer yoktur. Tahrif edilmemiş

dinde Allah, Peygamber ve Kur'an çatışma doğurmaz, ikilik yaratmaz, birkaç tane hak yoktur, cina-yet ve zulüm geçit bulamaz. Ama içinde bulunduğumuz, bize dikte ettirilmeye çalışılan ve İslam diye telkin edilen geleneksel din anlayışının, yani İslam dünyasının içinde bulunduğu fiili durum ne yazık ki bunun tamamen tersini göstermektedir. Maalesef insanlar gerçek din ile muharref dini birbirinden ayıramadılar. Gerçek zannettikleri muharref din ile hayatın sorunlarına çözüm getirmeye çalıştılar, fakat başarılı olamadılar.

Uydurulmuş dine sarılan iktidarlar, istismara açık hale getirdikleri din anlayışı üzerinden ümmetin sırtından geçinmekte, gözyaşı ve kan üzerine saltanatlar, saraylar kurmakta, mülk sahibi olmaktadır. Hatta daha da ileri gidip, ümmetin yeraltı ve yerüstü kaynaklarını sömürgeci emperyalist küresel güçlere peşkeş çekerek saltanatlarının bekası uğruna hibe etmektedirler. Ne yazık ki içler acısı bu duruma dünya perest kapıkulu saray mollaları da en büyük desteği sağlamaktadırlar.

Kur'an Bütünsel Kurallar Vaaz Eden Anayasa Kitabıdır

Kur'an-ı Kerim'in dili yoktur, elinde sopa yoktur, elinde kelepçe yoktur ki, kendisini yanlış yorumlayan birisini uyarsın, dövsün ve eline kelepçe vursun, cezalandırsın. Kur'an-ı Kerim'in elinde bıçak yoktur ki hırsızın elini kessin. Kur'an-ı Kerim'in elinde bir

t.me/caferilikcom

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

terazi yoktur ki kendisi hakkında yanlış tefsirde bulunan bir insanın yanlışını ölçsün-biçsin ve onu yüzüne çarpsın. Kur'an-ı Kerim soyut, sessiz bir anayasa kitabıdır. Eğer Kur'an tek başına yetiyor olsaydı Allah (c.c) onu bir peygamber üzerinden göndermezdi, onu bir beşere ilişirmezdi.

Samanyolu'nu, galaksileri, yeryüzünü, gökyüzünü yaratan, bulutları yürütüp onlardan şırl şırl sular/ yağmur akıtan Allah, o bulutları her ırkın yaşadığı coğrafyanın üzerine, onların diliyle ayetler biçiminde resim-resim asardı ve bize onları öğretirdi. Güneşi, ayı, yıldızları gördüğümüz/öğrendiğimiz gibi biz Allah'ın ayetlerini görür, öğrenirdik.

İlk olarak Allah, yarattığı insanlarla seçtiği elçiler vasıtası ile diyalog kurdu. İkinci olarak, onların takip edeceği anayasayı yani kitabı gönderdi. Üçüncü olarak, emir ve yasaklarını o elçilerin eliyle deruhte etti.

Birbirinin tamamlayıcısı olan bu zinciri bir bütün olarak ifade etmek ve anlamak yerine, sadece anayasa bölümünü ele almak ve yalnız o parçasına dikkat çekmek maksatlı bir duruşu ifade etmektedir. Böylece meydan adeta boşaltılmakta ve gücü elinde tutanlar kafalarındaki menfaatleri için tahrif ettikleri İslam adına yorumları anayasa diye topluma dikte etmektedirler.

Örneğin, Türkiye Cumhuriyeti anayasasının çok kâmil bir anayasa olduğuna hükmedelim. Cumhurbaşkanı, başbakan, parlamento ve yargıçlar (*yasama, yürütme, yargı kurumları*) olmadan anayasa iş göre-

bilir mi? Beşerî anayasalar bile yetkinlik açısından uyum ve ahenge muhtaçken, İlahi anayasanın uygulayıcısının Allah tarafından tayin edilip seçilmesi gerekmez mi? Allah'a ait olan anayasayı ancak Allah-u Teâlâ'nın seçtiği bir insanın deruhte etmesi lazımdır ki, anayasa ile o kişi arasında bir anlaşmazlık/çatışma olmasın. Eğer Allah'ın seçtiği bir insan olmaz ise, o anayasaya bağlı kaldığını zanneden kişinin her zaman o anayasanın hilafına iş görme riski vardır.

Âdem'den (a.s) itibaren Allah (c.c) insanlar arasından sürekli elçiler göndermiştir. Müşrikler burayı anlamadıkları/algılayamadıkları için elçilere itiraz etmişlerdir. *"Bu ne biçim peygamber, bizim gibi dolaşıp çarşı pazar geziyor, yiyip içiyor, üzülüyor, ağlıyor, seviniyor, o da bizim gibi bir beşer!"*⁽¹⁾ dediler. Allah Teâlâ'nın seçimine mazhar olması açısından ayetlerde olan **"Ben de sizin gibi bir beşerim; ama bana vahiy geliyor."**⁽²⁾ mesajını görmezden geldiler.

Kur'an Tek Başına Din Değildir

Allah'ın beşerden olan elçilerini vahye muhatap kılmasının sebeplerini izah için ciltler dolusu kitap yazılsa yetmeyecektir. Niçin Allah (cc) falanı veya filanı seçmedi de vahyine muhatap olarak Abdullah oğlu Muhammed'i (s.a.a) seçti. Muhakkak buralar da çok önemlidir, ancak bizim için daha önemli olan konu

1- Furkan, 7.

2- Kehf, 110; Fussilet, 6.

Kur'an'ın tek başına din olmadığıdır. Peygamberle beraber Kur'an dindir, Peygamber o dinin icracısıdır, o dinin hem getiricisi hem de uygulayıcısıdır. Bu mantığın bir sonucudur ki *“Muhammed Allah'ın Resulü/elçisidir.”* sözü, *“Allah'tan başka ilah yoktur.”* şiarının tamamlayıcısıdır.

Peygamberimizin vefatından önce Kur'an'ın nüzulü tamamlanmış ve Kur'an-ı Kerim kâmil bir anayasa olmuştur. Artık insanlığın yeni bir anayasaya ihtiyacı yoktur, bu anayasa kıyamete kadar insanların ihtiyacını giderecek kemale sahiptir. Peygamberimizin vefatıyla anayasa bâki kalmış; ancak Allah'ın seçtiği icracı vefat edince boşluk oluşmuştur. Gerçekten boşluk oluştu mu oluşmadı mı? İşte bütün problem burada başlamaktadır.

Peygamber'den Sonra Kur'an Tefsiri

Peygamberimizin vefatından sonra Kur'an'ın taharetine, saflığına denk bir tefsir ve Kur'an'ın hükümlerini uygulayacak bir icracının Allah tarafından görevlendirilmesi gerekmektedir. Bir farkla ki, Peygamberimizden sonra yeni bir nebi, vahiy, kitap gelmeyecektir. Öyleyse Kur'an'da nebinin dışında, yukarıda söz konusu ettiğimiz keyfiyette, o vasıflara haiz birileri var mı yok mu? Bu konuyu araştırmamız, irdelememiz, incelememiz gerekmez mi?

Eğer yukarıdaki tez kabul edilmeyip, Peygamber'den sonra Kur'an var ve bize yeter denilirse, Müslümanların sa-

yısı kadar Kur'an olacak demektir. Yani yeryüzünde zamanımız itibarıyla bir buçuk milyardan fazla Müslümanın Kur'an yorumu olabilecek demektir ki, bunun önünü almak mümkün olmayacaktır!

Falan şahsa göre bu ayetten şu anlaşılır, filan şahsa göre şu, bir başka şahsa göre ise bu anlaşılır ve ila ahir devam eder gider bu yorumlar. Falan şahıs veya bir başkası benim dediğimle amel edeceksiniz diye icbarda bulunamaz. Hiç kimse başkalarını mecbur edemez benim dediğimle amel edeceksiniz diye. Bu çelişkili durumlardan dolayı İslam tarihinde Kur'an üzerine birçok savaşlar olmuştur. Cemel ve Sıffin ile başlayan ve daha niceleriyle devam edip günümüze kadar gelen savaşlar...

Şimdi günümüz dünyasından somut bir örnek verelim ve Suriye üzerinden İran-Türkiye ihtilafına göz atalım. Daha dün kadar Beyazıt meydanında kol kola girerek ortak tavır gösteren İslamcılar bugün, Suriye konusunda bir kısmı taksim meydanında, bir kısmı Suriye elçiliği önünde destek veya karşı miting yapmaktadırlar. Bu insanlar daha birkaç yıl öncesine kadar Beyazıt'ta, Fatih'te aynı dertle kol kola girip ortak platformlar oluşturunuyordu. Fakat daha on beş gün önce cumartesi günü üç grup ayrı-ayrı yerde, bir grup Fatih'te bir salonda, bir grup Suriye elçiliği önünde, bir başka grup ise Taksim meydanında program yaptı. Ayrı söylemlere sahip üç grup da bırakın avam halktan olmayı, her dönemde cesurca meydanlara inen Türkiye'nin önde gelen

İslamcılarından oluşuyordu. Kimisi Kur'an böyle diyor, kimisi yok Kur'an şöyle diyor iddiasıyla taban tabana zıt söylemlerle ihtilafa düştüler. Bunlar somut bir şekilde gözümüzün önünde yaşandı ve yaşanmaya da devam ediyor.

Konuşan/Yaşayan/Canlı Kur'an

"Kur'an'ın dili yok." Bu sözü unutmayalım ve gelin hep beraber bütün tarih kitaplarında yer alan Sıffin savaşındaki şu sahneye göz atalım. Birisi haykırıyor ve *"Vurun, ben natık/konuşan Kur'an'ım."*⁽¹⁾ sözü yankılanıyor Sıffin meydanında. Bir insan bu sözü nasıl, neye dayanarak söyleyebilir? Bu psikolojiyi irdelememiz gerekir. *"Ben canlı Kur'an'ım"*, *"Konuşan Kur'an'ım"* sözünü iki insan söyleyebilir. Birincisi; üçkâğıtçı, hokkabaz, istismarcı, din sömürücüsü, iktidar heveslisi, Kur'an'ı kendi çıkarları için kullanan bir insan *"Canlı Kur'an benim, gelin bana itaat edin!"* diyebilir. İkincisi; birinci saydığımız özelliklerde olmayan bir insan, yani *"yetkin kişi"* söyleyebilir bu sözleri. Gerçekten o, *"yetkin/ehil kişi"*dir ve ondan başka da hiç kimse söyleyemez bu sözleri.

Yaptığımız bu psikolojik tahlil doğru mudur, değil midir? Bunun üçüncü bir ihtimali var mıdır, yok mudur? Ne olabilir üçüncü ihtimali, yani şu iki kişiden başka biri bunu söyleyebilir mi? Eğer bu sözü

1- el-Kunduzi, Şeyh Selman b. İbrahim, Yenabiü'l-Mevedde li-Zevi'l-Kurba, c. 1, s. 191.

söyleyene hokkabazlığı, üçkâğıtçılığı yakıştıramıyorsanız, *“Ben konuşan Kur’an’ım.”* sözünün ehli o kişi olur. Eğer o kişi o sözün ehli olursa onun yanında ikinci bir kişi ehil olamaz. Zaten tarihte de ondan başka bu sözü söyleyen olmamıştır. Bizim kitaplarımız yazıyor bunu, Müslümanlar kendi aralarında savaşıyorlar. Bir taraf mızrağın ucuna Kur’an sayfalarını takıp kaldırırken, diğer taraf kılıçlarını indiriyor. Komutan/lider/imam diyor ki, *“Saldırın sakın durmayın”*, Müslümanlar diyor ki, *“Biz Kur’an-ı Kerime karşı nasıl saldıracağız?”* O, *“Hayır durmayın sakın, Onlar Kur’an-ı istismar ediyorlar.”* demesine rağmen silahlarını indiriyorlar. Ki burası da itaatsizlik boyutuyla ayrıca ele alınması gereken bir bahistir. Bunun üzerine o, tekrar, *“Savaşın, ben konuşan/canlı Kur’an’ım.”* diyor. Kim söylüyor bu sözü? Hz. Ali (a.s). Peki, Hz. Ali yalancı mıdır? Hokkabaz mıdır? İstismarcı mıdır? Elbette hayır diyeceğimize göre geriye ne kalıyor o zaman? Hz. Ali’den başka *“Ben Kur’an-ı natıkım/ konuşan/yaşayan/canlı Kur’an’ım.”* diyeni duyduk mu hiç? Duymadık. Yaşadığımız toplumun itibar ettiği kaynaklarında da geçiyor bunlar, ancak o kültüre siyasi otorite yön verdiği için bize duyurmuyorlar/duyamıyoruz.

Tek bir sözden insan sinerji/güç alıp etkilenebilir. Yaşadığım ilginç bir örneği aktarayım. Yıllar önce bir akraba ziyaretine gitmiştik, aradan yirmi yıl geçti, iade-i ziyarete geldiler. *“İsa abi, yirmi yıl önce bize gelmiştiniz ya.”* dedi, *“Evet.”* dedim, *“O gün bir söz söylediniz ve ondan sonra ben yirmi yıldır hiç namazımı*

kazaya bırakmadım.” “Acaba ben ne büyük laf söylemişim.” dedim kendi kendime. Bir sözümle namaza başlamış ve yirmi yıldır namazını kazaya bırakmamış. Doğrusu merak da ettim ki nasıl hikmetli bir sözmüş bu? Sordum, “Ne demiştiniz size?” “Bana namaz kılıp kılmadığımı sorduğunuzda maalesef kılmıyordum.” deyince, “Sen kocaman bir sıfırsın.” demiştiniz. Söylediğim bu sözmüş. Bugün kesinlikle söylemeyeceğim kaba, yobazca, itici bir laf bile vakti-saati geldiğinde namaz konusunda bir insanın hidayetine vesile olabiliyorsa, ilmî bir analizin de gerçekten hidayet vesilesi olması gerekmez mi?

Şu basit psikolojik tahlili tarih kitabından okuyoruz. Hz. Ali diyor ki: Ben, *“Kur'an-ı natıkım.”* yani *“Ben konuşan Kur'an'ım.”* Hani az önce yukarıda kitap olarak iki kapak arasındaki hali ile Kur'an'ın dili yoktur demiştik. Allah Kur'an'ı dilsiz bırakmıyor, ayetler nazil oluyor, biz o beşerin dili ile ayetleri işitiyor ve okuyoruz. O olmasaydı biz o ayetleri hiç duyamayacaktık. Bu sesi biz nereden duyuyoruz? Peygamber'in dilinden duyuyoruz. Dile ihtiyacı var bu ayetlerin ve bu dilin temiz olması gerekiyor. Öylesine temiz olması gerekir ki, bu kelimeler Abdullah oğlu Muhammed'in (s.a.a) kelimeleri değil, Allah'ın kelimeleri olsun. Bu da yetmez, kulağın işitmesinin ötesinde icrasının da tahakkuku gerekiyordu ki, bunu da yine o temiz el icra etti. O vefat edince ses zaten onunla beraber kesildi, yazılı metin kaldı. Bu sefer o yazılı metnin yine/yeniden icracı bir dile ihtiyacı olacaktı. O dilin de yine temiz olması

gerekiyordu. Öyle temiz olması gerekiyor ki, kimse itiraz edemesin ve teslim olsun.

Aramızda bir ihtilaf/tartışma olduğunu düşünelim. Biz tartışırken semadan bir nida gelse, dese ki: *“Aranızdaki tartışmalarda kulum falanı size hakem olarak seçtim.”* O andan itibaren falanın sözüne karşı çıkabilir miyiz? Hayır. İşte vahdet budur, yani hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir yetkilinin belirlenmesi gerekir ki bunu da sen, ben değil ancak ve ancak Allah’ın belirlemesi gerekir. Yani erkin *“Nas”* ile belirlenme zarureti vardır. Allah-u Teâlâ ümmet üzerinde son söz yetkisini birisine vermez ise kaosun kapısı açılır, bu da Allah’ın adaletine uymaz.

Peygamber’den Sonra İcracı

Allah Teâlâ buyuruyor ki: **“Biz bir kavme uyarıcı göndermedikçe onlara azap etmeyiz.”**⁽¹⁾ Ümmet adına son sözü söyleyecek birinin olmaması nurun, vahdetin, aydınlığın zıddıdır. Allah sizi aydınlığın zıddı olan karanlığa düşürecek, sonra da niçin o karanlığa düştünüz, yanlış gittiniz diye hesaba çekecek? Bakın farkında mısınız, konu Allah itikadına kadar gidiyor, Allah hakkındaki bilince kadar uzanıyor. Onun için Mutezile ve Şia tarihinde *“Adliyyun”* grubu olarak adlandırıldılar. Ötekiler ise *“Cebriyeci”* diye adlandırıldı. Bunlar Allah-u Teâlâ’nın adaletini akıl ötesinde bir yere oturtular. *“Allah dilerse bütün pey-*

1- İsra, 15.

gamberleri cehenneme, bütün kâfirleri de cennete koyar!" dediler. Bu durum akıl ötesinde bir olgudur. Mutezile ve Şia dedi ki: "*Hüsn ve kubh*" yani "*güzellik ve çirkinlik*" aklidir. Akıl ise Allah'tan bir nurdur. Aklın ters gördüğü şey Allah'a yakıştırılamaz. Dolayısı ile "*hüsn ve kubh*" aklidir. Eş'ari dedi ki "*hüsn ve Kubh*" naklidir.⁽¹⁾ Allah derse öyledir öyle olur. Burada göz ardı edilen, birbirine karıştırılan şey, Allah'ın izni olmaksızın yaprağın dahi kıpırdamayacağı⁽²⁾ olgusu iken, Allah'ın razı olacağı şeyle olmayacağı şeyleri de Allah'a isnat etme yanlışlığına düştüler. Akıl, imkânsızı Allah'a nispet veremez. "*Sen peygamberleri cehenneme, kâfirleri cennete atma olgusunu Allah'a isnat edemezsin.*" Bu durum butlanla, yoklukla maluldür.

Hâlbuki bu konuda ümmet, "*Allah'ın falan kulum sizin içinizdeki temsilcidir, son söz yetkisi ondadır.*" emrine itaat etseydi ihtilaflar ortadan kalkacaktı

Peygamber Efendimiz hayatta iken ümmet arasında ihtilaf var mıydı? Yoktu. Elbette birtakım çekişme, ayrışma oluyordu ama derhal otoritenin insiyatifiyle bertaraf ediliyordu. Peki, çatışma ayrışma ne zaman başladı? Peygamber Efendimizden sonra. Öyleyse Peygamber Efendimizin hayatın içindeki varlığı, duruşu ile vefatından sonra bir gariplik, eksiklik vardı ki, o eksiklikten dolayı çatışmalar, ihtilaflar

1- Bu konuda mezheplerin görüşleri için bkz: Sübhani, Cafer, et-Tahsin ve't-Takbihi'l-Akliyyani, Qum. Bkz: <http://imam-sadeq.com/ar/index/book?bookID=94&page=1#3>

2- En'am, 59.

çıktı. Peygamber Allah'ın seçtiği bir insandı, dolayısı ile herkes onun karşısında sükût etmek zorundaydı. O'na itaat edildiği sürece de her şey yerli yerince mecrasında akıp gidiyordu. Bilahare, Allah'ın Peygamber Efendimizden sonra seçtiği insan reddedilip itaat edilmeyince ve herkes din konusunda söz sahibi olma iddiasında bulununca, çatışmaların, nizaların, ihtilafların kapısı açıldı. Peygamberimizin vefatından 14 asır geçmesine rağmen İslam ümmeti, ümmet ve imamet bilinciyle elde edilmesi gereken mutluluk tablosunu hala yakalayabilmiş değildir.

Günümüzden geriye doğru giderek, tarihi doğru okumak ve bir sonuca ulaşmak zorundayız. Paradigmalarımızın mutlak doğrular olamayacağı ihtimalini göz ardı etmeksizin atacağımız cesur adımlara ihtiyaç vardır. Mevcut kaynaklara tarafsız, objektif baktığımızda çok şeyin doğru olmadığı net olarak görülecektir. İlmî, ahlaki bir haysiyet ve hassasiyetle meselelere yaklaştığımızda Allah'ın rızasına dönük nice mesafeler kat edilecektir. Küresel istikbar karşısında yeraltı ve yerüstü kaynakları talan edilen ümmetin yeniden izzetine kavuşabilmesinin tek yolu, vahdetin lafta değil somut bir şekilde anlaşılıp hayata geçirilmesiyle mümkün olacaktır. Bu türden samimi çalışmalarda Allah'ın yardımı yakın ve mutlaktır. Buraları çok iyi tahlil edip anlamak zorundayız.

“Akl-ı selim” ile cesur adımların atılması, İslam ümmetinin ve tüm insanlığın selamet sahiline çıkması umuduyla, Allah'a emanet olun.

7. Konuşma

HADİS YAZILIM YASAĞI

Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra ilahi emanetçiye muhalefet etmenin doğurmuş olduğu en önemli neticelerden birisi de hadis yazılım yasağıdır. Bundan dolayı İslam ümmeti içerisinde ilmî, fıkîhî, itikadî ve tarihsel açıdan farklılıklar, ayrışmalar başlamıştır. Aslında bunun ayak izleri Resulullah henüz hayattayken baş göstermişti.

Resulullah'ın Hadis Yazılım Onayı

Hadis kaynaklarında, Resulullah henüz hayatta iken sahabeden Abdullah b. Amr b. As Allah Resulü'nden duyduklarını not etmektedir. Sahabeden biri, *"Sen ne yapıyorsun böyle?"* deyince, *"Allah Resulü'nün sözlerini/duyduklarımı/hadislerini not ediyorum."* der. *"Niye yazıyorsun?"* deyince aralarında tartışma çıkar. *"Hadi Resulullah'a gidelim."* derler. Sahabe, *"Ey Allah'ın Resulü! Ben sizden işittiklerimi not ediyorum. Bu kardeşim yanlış olduğunu söylüyor. Siz bu konuda ne buyurursunuz?"* Allah Resulü, *"Yaz."* daha sonra ağzını işaret ederek, *"Valla-hi buradan haktan başka bir söz çıkmaz."*⁽¹⁾ der.

1- Sünen-i Ebu Davud, İlim, 3.

Üstat Allame Tabatabai (r.h) Tefsirü'l-Mizan'da çok hoş bir tespit yapar, *"Yasalar, kurallar, düzenlemeler, öngörülen disiplinler ne kadar kâmil olursa olsun onların icracısı kâmil bir insan olmadığı müddetçe, o sözü edilen kâmil yasalar, düzenler, disiplinler, kendi başlarına iş görme ve etkin olma kabiliyetine sahip değildir."*⁽¹⁾

Hepimiz inanıyoruz ki İslam dini kâmil bir dindir, Kur'an-ı Kerim kâmil bir kitaptır. Kâmil din derken kelime anlamı itibarı ile kurallar, kanunlar bütünü-nü ifade eder. O kâmil dinin, kanunlar ve kurallar bütünü-nün kâmil bir uygulayıcısı vardır. Bu kema-linin içinde Peygamber'e itaat ediniz diyen yüzlerce ayet vardır ki, bu ayetler dolayısıyla o din kâmil olur. Hemen hemen bütün beşerî düzenler/anayasalar böyle olduğu gibi İslam da böyledir. Temel anayasayı belirleyen yazılımlar külli yazılımlardır. Olayların teferruatına inmez, hep bütünsel bakarlar. Kur'an-ı Kerim de külli kanunlar, külli ilimler, bütünsel kanunlar vaaz eder. Detaya, teferruatlandırmaya asla ve kata gitmez/girmez. Bu hukuk, ibadet düzleminde de böyledir.

Namaz konusunu örnek verelim. Kur'an-ı Kerim bizim namaz kılmamızı emretmiş, üç vakitte, beş namazdan söz etmiştir. Kur'an-ı Kerim'de vakit üçtür, namaz beştir. Yani bunun dışında Kur'an da namaz ile ilgili başka teferruat yoktur.

1- el-Mizan, c. 11, s. 158-161.

Ceza hukuku açısından bir örnek verelim. Kur'an-ı Kerim, **"Hırsızlık yapan kadın ve hırsızlık yapan erkeğin ellerini kesin."**⁽¹⁾ der. Bütünsel bir vaazdır, bütünsel bir yasadır. *"El"* dediğimiz zaman ne anlarız? Bilekten aşağısını mı, parmaklardan aşağısını mı, dirsekten aşağısını mı, omuzdan aşağısını mı anlarız? Pek dirsekten ve omuzdan aşağı anlaşılmaz. Fakat tarihte ilginç örnekler ile karşılaşırız. Bir hırsızın elinin kesilmesi için hükme varılır. Fakat o günkü âlimler arasında ihtilaf çıkar. Bazıları bilekten, bazıları da koldan kesilecek der. O günün halifesi *"Peygamber evladını çağırın."* der. O günkü İmam Muhammed Cevad Taki (a.s) çağırılır. Ona danışılır, o buyurur ki: ***"Parmaklardan itibaren kesebilirsiniz."*** Öteki âlimler derler ki: *"Buna delilin nedir? Niye parmakları kesin diyorsun?"* İmam, ***"El denildiği zaman genellikle bilekten aşağısı anlaşılır."*** der. Bir başka ayetten delil getirir: ***"Secdegahlar/secde yerleri Allah'a aittir."***⁽²⁾ ve ***"el, secde uzvudur."***⁽³⁾ ***Secdenin kâmil olması için iki elin yerde olması lazımdır.*** Secde uzuvlarının Allah'a ait olduğu ayetinden yola çıkarak der ki: ***"Bunlara kimse dokunamaz."*** Adam hırsızdır, günah işlemiştir, tövbe eder. Namazı kıldığı halde hırsızlık yapmış olabilir. Siz hiç kimsenin namaz uzvuna dokunamazsınız.

1- Maide, 38.

2- Cin, 18.

3- el-Ayyaşî, c. 1, s. 348-9.

Kâmil Bir Düzenin Kâmil Bir Uygulayıcısının Olması Gerekir

Birini ibadetten, birini de ceza hukukundan niye aktardım? Kur'an külli kurallar, kanunlar vaaz eder. Külli kurallar, kanunlar vaaz edince o bütünün cüzlerine, parçalara uyarlanması gerektiğini anlatmaya çalıştık. Kur'an-ı Kerim 1400 sene önce inzal olmuş durağan yasalar bütünüdür. Hayat ise değişerek devam etmektedir. Kur'an'daki sabit, bütünsel yasaları değişen ve gelişen hayatın yeni ihtiyaçlarına uyarlayacak bir yolun olması şarttır. Bu yol Masum İmamlar'ın yaşadığı dönemde onların eliyle, masum imamın gaybetinde ise müçtehitlerin eliyle yapılacaktır.

Bugün beşerî hukukta da durum aynıdır. Sürekli olarak yasalar güncellenmektedir. Anayasalar sabit kalmakla birlikte yeni olaylar karşısında yeni içtihat kararları alınmaktadır. Mesela, otoban yeni bir olgudur. Otobanda bir yayanın karşıdan karşıya geçerken ona bir aracın vurmasıyla, eski yollarda vurması arasında yasa içtihat ederek yeni bir karara varıyor ve otobanların durumu, özelliği, farkı içtihat edilerek ortaya konuyor ve otobanda öncelikli olarak yaya suçlu bulunuyor. Bunu niye izah ettik? Çünkü dün olmamış bir olguyla bugün karşılaşabiliriz. Yasa onun için içtihat ederek bir ceza öngörmeli. Bu açıdan kâmil düzenin kâmil uygulayıcısının olması gerekir.

İslam dini, Allah-u Teâlâ'nın Cebrail (a.s) vasıtasıyla son elçisine indirdiği kurallar bütünüdür. Din bütünsel kurallar vaaz etmektedir. Cüzlerine ancak Al-

lah'ın seçtiği nebi eliyle ulaşırız. Peygamberimizden sonra Kur'an cüze nasıl uyarlanacaktır? Burası çok önemlidir.

“Onu -Kur'an'ı- okumada çabuk davranmak için dilini kımıldatma. -Vahiy bitinceye kadar sabret.- Şüphesiz, onu toplamak ve okumak bize düşer. Onu biz okuyunca, sen de onun okunuşunu izle. Sonra şüphesiz, onun açıklaması da bize aittir.”⁽¹⁾ *“Onun sorumluluğu bana aittir, sen hiç telaş etme. Ben onu sana hıfz ettirir ve onu toplarım. Ezberlemek için heyecanlanma, acele etme.”* En son olarak da, *“Onu açıklamak da bize aittir.”* buyuruyor. Burayı çok önemsiyorum.

Peygamber Kur'an'ın Açıklayıcısıdır

Allah-u Teâlâ ayetlerini nasıl açıklar? Peygamberinin diliyle açıklar. Peygamber'in sözü, Peygamber'in hadisi Kur'an gibi önemlidir. Allah-u Teâlâ külli kurallarını Kur'an'da cem etti/topladı. Onun cüzlerinin açıklanması da Allah'tan geliyorsa, Peygamber'in o mübarek ve pak ağzından cari olan şeyler de Kur'an'dır. Bu sözümüz örf açısından kulağa hoş gelmiyor olabilir. Meselenin anlaşılması için bu cümleleri kullandım. İlim açısından hiçbir aykırılık yoktur. **“O asla hevasından konuşmaz. O size ne söylerse vahiyden söyler./ O vahiyden başka bir söz söylemez.”⁽²⁾**

1 Kıyamet, 16-17-18-19.

2- Necm, 3-4.

Peygamber'in ağzından çıkan söz vahiydir. Dolayısıyla âlimlerimiz vahyi ikiye ayırdılar. Vahy-i metlûv/okunan vahy ve vahy-i gayri metlûv/okunmayan vahy, ikisi de vahiydir. Vahiylilik açısından aralarında fark yoktur. Farkı şudur; Okunan ile ibadet yapılır, diğeri ile yapılmaz.

Peygamber Kur'an'ın açıklayıcısıdır. **"Nitekim biz size aranızdan ayetlerimizi okuyacak, sizi her kötülükten arıtaacak, size kitabı ve hikmeti öğretecek ve bilmediklerinizi bildirecek bir peygamber de gönderdik."**⁽¹⁾ Bu ayet bunu içermektedir. **"Muhakkak ki onun açıklaması da bizim üzerimizdedir."**⁽²⁾ Öyleyse Peygamber Efendimizin sünneti, *-İslam ümmeti arasında ittifak vardır-* yapıp ettikleri ve söylediklerinin tümüdür/bütünüdür. Sünneti, kavli, fiili, takriri, sükûnu, sözü, sükûtu, kabulü ve yapıp ettikleri bunların hepsi şer'i delildir. Sadece Mutezile mezhebi sünneti şer'i delil olarak kabul etmemiştir. Mutezile kitap ve akıl demiştir, yani akıl yeterlidir demiştir. Öteki tüm mezhepler *-Şia'sıyla Sünni'siyle-* kitap ve sünnet konusunda müttefiktirler. Şia'ların Sünni'lerden ayrıldıkları nokta ise Kitap, Sünnet ve Akıl demesidir. Mutezile'nin Şia'dan ayrıldığı yer, Mutezile sünnet dememiştir, Şia akılla beraber sünneti şer'i delil olarak almıştır.

1- Bakara, 151.

2- Kiyamet, 19.

Kur'an'ı Anlamak İçin "Temiz Kılınmış Ele" Muhtacız

Biz şunu anlıyoruz ki, Resulullah'ın sözüne, fiiline, kabulüne, sükûtuna, itirazına muhtacız. Onun her sözü ve her fiili Kur'an'daki külli bir kuralın, yasanın, ilmin cüzlerine, açılımına tekabül eder. Vakıa Suresi'ndeki bir ayet yine bu sözünü ettiğimiz olguyu teyit eder: **"Muhakkak ki o kerim bir Kur'an'dır. O gizli bir kitaptadır. Temiz kılınmışlardan başkası ona dokunamaz."**⁽¹⁾

Elimizdeki kitabın aslı meknun/gizlenen/korunan/saklı bir kitaptadır imiş. Elimizdeki hali o saklı kitap-taki halinin bizim dünyamıza iniş biçimidir. Aslı ve bütünü değildir. Bütün cüzler, bütün teferruatlarıyla o meknundadır. O meknunda onun dili var mıdır, Arapça mıdır değil midir onu da bilmiyoruz. Oradan inerken hangi kavim ve hangi dilden elçinin üzerine indiyse o elçinin dil kalıbıyla indiriliyor. Zaruret yoktur ki meknunda iken Arapça olsun. Ve **"Ona temiz kılınmışlardan başkası dokunamaz."** dan da şunu anlıyoruz ki, elimizdeki kitaba temiz olanlar da dokunuyor, temiz olmayanlar da dokunuyor. Bu ayette, *"Temizlenmeden ona dokunmayın."* şeklinde bir emir kipi yok. Sünni kardeşler bu ayetten yola çıkarak, *"Kur'an-ı Kerim abdestsiz ele alınmaz."* diye hükmettiler. Yok, burada emir kipi yok. Burada bir durum tespiti var. İmkânsızlık haberi

1- Vakıa, 77-78-79.

var. **“Ona temiz kılınmışlardan -temizler de demiyor- başkası dokunamaz.”** diyor. Elimizdeki kitaba/ Kur’an’a dokunmak kast edilmiyor.

Aslına dokunmaktan kasıt nedir acaba? Ayet meali elimizdeki dil kalıbına girdiği zaman özünden bir şeyi arka plana atıyor. Cüzlerini arka plana atıyor. Ön planda küllünü, bütünü tutuyor, onun teferruatını arkaya atıyor. Elimizdeki Kur’an’ın/kitabın aslı nerede idi? Meknun’da. Kim o meknuna gider ve almak isterse, onu ancak oradan alabilir. Kim o? Temiz kılınmışlar alır/dokunurlar. Allah’ın temiz kıldıkları ancak onun teferruatını oradan alabilirler.

Öyleyse, Peygamber Efendimiz melekût âlemine dönük bir eliyle Kur’an-ı Kerim’i bize tutarken diğer eliyle meknun kısmından alıp bize güncelliyor, bizim ihtiyaçlarımızı gideriyor. Peygamber Efendimiz bizi o külli kuralların cüzünden faydalandırıyor.

Hadis Yazılım Zarureti

Kur’an-ı Kerim’in bütünsel yasaları hakkındaki cüzlere peygamberî dille, peygamberî lisanla, peygamberî fiille kavuşabilme imkânını kaybedince kendiniz onu zorlamaya, onun adına bir şeyler söylemeye çalışırsınız. Allah-u Teâlâ bu yüzden, **“Ona ancak temiz olanlar dokunabilir.”** diyor.

Bir kere Peygamber’den başkası onun aslına gidemez/dokunamaz. Aslına gidemeyince elindeki bütünün cüzlerini; kendi kabiliyeti, becerisi, irfanı

ve kemali nispetinde ondan bir şeyler alabilir ki, ümmeti bağlama yetkisi de yoktur. Mümkündür ki insan Kur'an-ı Kerim okusun, bir hükme varsın, kendisi için ümmeti bağlamadan bir şeyler çıkarabilsin. Çünkü onun çıkardığı şeyin Allah-u Teâlâ'nın kastına denk düşüp düşmediğinin garantisi yoktur. Ancak, Allah'ın seçtiği masumun söylediği, O'ndan getirdiği her şey Allah'tandır. Dolayısıyla garantisi vardır, şer'an bizi bağlar. İfadelere dikkat ediyor musunuz? Buraları çok iyi kavramak zorundayız.

Bu açıdan Peygamber'in yapıp ettiklerinin yazılmış olması zarureti söz konusudur. Ve sahabe yazmıştır. Yazma konusunda çok hassaslarmış. Birçok Ehl-i Sünnet kaynağında sahabelerin, özellikle de Ashab-ı Suffe'nin hadis yazılımı ve ezberlenmesi konusunda titiz davrandıkları aktarılmıştır. Allah Rasulü'nü adım adım takip etmişler ve hatta bu konuda nöbetleşerek ağzından çıkan hiçbir şeyi kaçırmamaya çalışmışlardır.⁽¹⁾

Resulullah'tan Sonra Hadislerin Yakılması

Bizim sahabe ile herhangi bir alıp veremediğimiz yoktur. Allah Resulü'ne itaat etmiş bütün sahabeler bizim baş tacımızdır. Onlara hakaret edenlerin karşısındayız, onlardan beriyiz. Biz, birilerinin ya-

1- Kaynak; TDV İslam Ansiklopedisi c.37 s.470; Sahih-i Buhari, c.1 s.111; Tecrid Tercemesi, c.7 s.47

pıp ettiklerinden söz ediyoruz ki, onlar Resulullah'ın yaşadığı dönemde yaşamış ve sahabe olarak isimlendirilmişlerdir. *"Vay efendim, siz sahabenin aleyhinde konuşuyorsunuz!"* Hayır. Biz kişilerin yapıp ettiklerini konuşuyoruz. Malumdur ki insanlar isimleriyle, sıfatlarıyla değil fiilleriyle, amelleriyle değerlendirilirler.

Şimdi, sözünü edeceğimiz konularda yine sahabe diye bilinen insanlardan bahsedeceğiz. Adlarını kullanmayacağız, sadece yapıp ettiklerinden söz edeceğiz.

Birinci Halife'nin, ilk icraatının ne olduğunu Ehli-sünnet kaynaklarından okuyoruz. Ayşe validemiz aktarır/rivayet eder, der ki: *"Babam hilafete seçildiği günün gecesinde yatağında bir sağa döndü, bir sola döndü, oturdu, yattı, kalktı ama bir türlü uyuyamadı. En sonunda bana seslendi: 'Kızım! Yanında yazılı hadis var mı?' Ben de, 'Var babacığım.' dedim. 'Getir onları.' dedi. Aldı ve sahabelerden hadis yazanlarınkini de toplattırarak yaktırdı."*⁽¹⁾

Bu hadisleri kim not tutmuş? Resulullah'ın eşi, ümmetin annesi not tutmuş. Onları toplatıp ve yakan kim? Ayşe validemizin babası, Resulullah'ın kayınpederi. İlişkiler düzleminde baktığımız zaman insanın yüreğinin eriyesi geliyor. Konu etmeye korkuyor. Fakat Kur'an bir ilim kitabıdır. Kur'an bize, *"İnsanların yapıp ettiklerine bakın, asla ve*

1- Tezkiretü'l-Huffaz, s. 5.

kata biyolojik, hukuki, ideolojik aidiyetine bakmayın."⁽¹⁾ diyor. Nerede veriyor bu dersi bize? Tahrim Suresi'nde iki Peygamber'in eşinden bahsederken veriyor. Diyor ki: **"O iki Salih kuluma bunlar ihanet ettiler ve onlara kâfirlerle beraber azap edilecektir."**⁽²⁾ Lut'un (a.s) ve Nuh'un (a.s) eşleri bu ayetlere konu edilmiştir. Nuh'un oğlu Kenan'ı hepimiz biliyorsunuz. Allah buyurur ki: **"O senin ailenden değildir. O salih olmayan bir iş sahibidir."**⁽³⁾ Nuh diyor ki: **"Allah'ım, o benim ailemdendi."**⁽⁴⁾ Demek ki biyolojik açıdan bir problem yok. Biyolojik açıdan Kenan, Nuh'un oğludur. Fakat Allah-u Teâla, **"O salih olmayan bir amel yaptı."** diyerek onu Nuh'tan (a.s) öte-liyor. Kur'an bize öğretiyor ki, biyolojik, ideolojik, hukuki nispetlerin Allah katında bir kıymeti yoktur. Hukuki nispetlerden kastım nikâh bağlarıdır. Hz. Ebubekir Peygamber-i Zîşan'ın (s.a.a) kayınpederidir. Burada hukuksal bir ilişki vardır.

Kişileri, yapıp ettiklerini tarihî kaynaklar açısından konuşuyoruz. Birinci Halife'nin ilk icraatı Allah Resulü'nün mübarek ağzından cari olmuş, gerek eşi ve gerek sahabetinin yazdığı notları yakarak imha etmek olmuştur. Dikkat ederseniz sadece Hz. Aişe validemizin yazdıklarını değil, bütün sahabetinin yazdıklarını imha etmiştir. Sözümlüğün şahidi tarihî kaynaklardır.

1- Yunus, 41; Şûara, 216.

2- Tahrim, 10.

3- Hud, 46.

4- Hud, 45.

Tarih Yazmak mı? Tarih Okumak mı?

Tarihte bir problem yok, tarihin okuma biçiminde bir problem vardır. Bu da yine müstakil bir ders konusudur. Tarih yazmak ve tarih okumak ayrı şeylerdir. Tarih bağımsızdır. Olguları olduğu gibi aktarır. Ve bir insan tarih yazayım derken, tarihi değil kendi okumasını yazarsa problem de burada başlar.

Karışıklık olmaması için bir örnek verelim. Birçok tarih kitabında şu ibareler yer alır: *“Yezit b. Muaviye halife olur olmaz Medine valisine bir mektup gönderdi ve dedi ki: ‘Hüseyin’in ya biatini al ya da başını.’”*⁽¹⁾ Bu tarihî bir vakıa ve bu şekliyle tarih kitaplarında yer almıştır. el-Bidaye ve’n-Nihaye’nin yazarı İbn Kesir de bu hadiseyi tarih olarak kaydetmiştir. Fakat *“Biat etmez ise başını al.”*⁽²⁾ kısmını kendi okuma biçimine uygun olmadığı için almamıştır. Zira birkaç sayfa sonra bu hadiseyi aktarırken halife olan Yezid’i korumaya alarak, *“Aslına bakarsanız, müminlerin emîri Hz. Yezit, İmam Hüseyin’i öldürmek istememişti. Ubeydullah b. Ziyad bu cinayeti işledi. Halife buna razı değildi.”*⁽³⁾ diyerek okuma biçimine göre tarih yazmıştır. Şimdi bu kısım, tarih yazmak mıdır? Yoksa kişiye veya bir mantığa özgü tarih okuma biçimi midir? Elbette tarih okuma biçimidir! Çünkü bu görüşünü delillendirmemiştir.

1- Garevî, Muhammed Hadî, Yusuf, Mevsuatü’t-Tarihü’l-İslamî, c. 6, s. 52, Qum, 1417 (Tarihü’l-Yakubî’den naklen, c. 2, s. 241).

2- el-Bidaye ve’n-Nihaye, İbn Kesir, c. 8, s. 1259.

3- el-Bidaye ve’n-Nihaye, İbn Kesir, c. 8, s. 1282.

Bu konuda tarihî vesika sunmuyor. Az önce aktardığımız satırlarda mektup var. Diğer bütün tarih kitapları bunu kayıt altına almış. Tarihi bu şekilde aktaranlar kendi okuma biçimlerini dayatıyorlar. Dolayısıyla okurken bunlara çok dikkat etmeliyiz.

İnsan, tarih mi yoksa yorum mu okuduğuna dikkat etmelidir. Tarih okuyorsa kaynağa, yorum okuyorsa ilmî delillerine bakmalıdır. Diğer bir sorun da tarih kitabı diye okumaya çalıştığımız metin tarihi mi aktarıyor kendi yorumunu mu aktarıyor, tespit edilmesidir. İbn Kesir'den aktarılan metnin tarih değil de okuma biçimidir iddiamıza gelince; Eğer Yezid'in İmam Hüseyin'in öldürülmesine rızası olmadığını iddia ediyorsa tarihî vesika sunması gerekirdi. Mesela Yezit Kufe valisini azledebilirdi. İkinci tespiti-miz; bütün kaynaklar mektupta Yezid'in, *"Ya başını ya biatini al."* emrini sadece, *"biatini al."* diye teke indiriyorsun. Bu tutum İbn Kesir'in Müminlerin Emîri Yezid'e Hüseyin'i öldürme emrini yakıştırmamasında gizlidir. Zira İmam Hüseyin'i öldürecek bir Halife'nin, Müminlerin Emîri oluşu sorgulanır olacaktır. Sonuç itibari ile İbn Kesir'e göre, Yezit meşru bir halifedir anlayışı İbn Kesir'in bu yorumlarındaki en belirleyici unsurdur.

Konumuza tekrar dönecek olursak; hadis yazılımının yasaklanması hakkında önce bağımsız tarihi aktarıyor, kendi okuma biçimimizden bahsetmiyoruz. Tarih diyor ki, Birinci Halife hadisleri yaktı. Bunu aktarırken tarih okuma biçimine geliyorlar.

Diyorlar ki, “*Birinci Halife, ayetlerle hadisler birbirine karışır, din herc-ü merc olur endişesinden dolayı bunu yaptı!*” Burası tarih değil, bireylerin kendi yorumlarıdır. Bireyler elbette yorum yapabilirler. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi yorumun delile dayanması gerekir. Hadislerle ayetlerin birbirine karışacağına dair bir delil sunulmamıştır. Kur’an’da bunun aksine deliller vardır. Zira Peygamber sözü bile olsa Kur’an’ın belagatine ulaşamaz. Nitekim ilk nesil sahabe bu konuyu en iyi bilenlerdendir.

Bizler olaylara duygusal yaklaşıyoruz. Konunun merkezinde genelde sahabe, özelde Peygamberimizin kayınpederi var. Böyle bir şey olamaz. Biz bunu yıllardır okuyoruz. Hz. Ebubekir ile aramızdaki duygusal bağın bizi ilmen yanlışla götürebileceğini hesap etmedik. Veya Hz. Ebubekir’in yanlış yapacağına hiçbir zaman ihtimal vermedik. Ömer İbn Abdulaziz’in hadis tedvini Birinci Halife’nin hadis yasağı emrinin yanlışlığını ispat etmeye yeterlidir. Bu sözümüz hadis yasağı emrinin yanlışlığına dair başka delilimizin olmadığı anlamına gelmemektedir.

Birinci Halife’nin, “*Ayetlerle hadisler karışır endişesi ile hadisleri yaktırdı.*” yorumunu yıllardır okuduk; ama sorgulayamadık. Zira İslam adına okuduğumuz her şeyi kutsadık ve dokunulmaz bildik. Geçmişte yaşamış ve yaşanmış da kutsadık.

Bu kutsamalar akli melekelerimizi durdurdu. Analitik, sorgulayıcı okuma yapamadık. Oysa analitik okuma yapabilseydik;

1.) Allah-u Teâlâ Kur'an'ın kendi korumasında olduğunu buyurmuştur: **“Kuşkusuz, Zikr'i -Kur'ân'ı- biz indirdik ve elbette onu biz koruyacağız.”**⁽¹⁾

2.) Onun ne önünden ne ardından batılın yetişemeyeceği garantisi verilmiştir. **“Önünden de, ardından da ona batıl gelmez...”**⁽²⁾

3.) Kur'an'ın en büyük mucizesi onun belagatidir. Peygamberler dâhil hiçbir beşer onun belagatine ulaşamaz.⁽³⁾

Kur'an'ın En Büyük Mucizesi

Peygamber Efendimiz (s.a.a) belîğ bir Arapçaya sahip olmasına rağmen Kur'an'ın belagati ile arasında farklılıklar vardır. Bugün okuma-yazma bilen bir Arap, ayetlerle beşere ait sözleri birbirinden ayırt edebilir. Bu, Kur'an'ın mucizelerinden biridir.

Bu açıdan, Birinci Halife, Aişe validemiz ve o günkü Müslümanların önde gelenleri biliyorlardı ki Allah Resulü'nün hadisleri Kur'an ile karışmaz. Bu hadisleri yakanlar da bu gerekçeyi öne sürenler de bunu biliyordu.

1- Hicr, 9.

2- Fussilet, 42.

3- Bakara, 23; Yunus, 38.

İmam Ali'nin Kur'an-ı Kerim'i Cem Etmesi

Hız. Ebubekir'in hilafetinin ilk günlerinde İmam Ali evine kapanır, üç gün içerisinde Allah Resulü'nün notlarıyla birlikte Kur'an-ı Kerim'i cem eder ve kitap halinde Halife'ye arz eder.⁽¹⁾ Halife açıp kitaba şöyle bir bakar, “Yok, hayır, bu bize gerekmez.” der. Daha sonra ayrı bir heyet oluşturarak Kur'an'ı toplamalarını emreder. O heyet Kur'an-ı Kerim'i toplar ve Halife'ye sunar.⁽²⁾

İmam Ali'nin cem ettiği Kur'an'da haşiyeler/açıklamalar vardı.⁽³⁾ Hatırlarsanız, eski Osmanlıca kitaplarda ana sayfada metin bir pano içerisinde, çerçeve içindedir. O çerçevenin yanında, ufak ufak ana metinden daha küçük harflerle açıklamalar/notlar vardır. Bunlara haşiye denilir. Ana sayfadaki bütünsel ve külli cümlelerin açılımları hakkında notlar tutulur. İmam Ali Kur'an-ı Kerim'i sayfa sayfa yazmış,

1- Ebubekir Abdullah b. Ebi Davud, Süleyman el-Eş'ases-Sicistani/Kitabu'l-Mesahif (Tah. ve Neşr. Arthur Jeffery, Mısır, 1936), (34) es-Suyuti/ İkrime'den İbn Şirin nakletti. Rivayet tartışma götürür. İbn Şirin'in rivayetine göre onda Nasih-Men-suh ayetler bulunuyordu.

2- Ebu Şame, s. 48-49; el-Cezairi, s. 99-100; ez-Zerkani, c. 1, s. 235; Ebu Şehbe, el-Maakkal, s. 243-244; el-Kattan, s. 124; Zurzur, s. 87; el-Buhârî/Fedailü'l-Kur'an.

3- Şerefuddin Amuli, Abdülhuseyn el Müracat, s. 411; Şeyh Mufid, Evailü'l-Makalat, s. 55; el-Mesailü's-Serviyye, s. 79; Aştıyan, Behrül-Fevaid, s. 99.

yanına da o sayfada geçen ayetler hakkında Resulullah'ın tefsirini/açıklamalarını not etmiştir. Kitabının kabul görmeme sebebi de budur. Zira bir taraftan hadisleri yaktırıp, öbür taraftan hadislerle açıklanmış Kur'an'ı kabul edemezsiniz!

Aklen İmam Ali'nin notlarına neden itiraz edildiğini sorgulamalıyız. Yapılmak istenen; Kur'an'ı istedikleri gibi tefsir ederek, bütünsel hükümlerden istedikleri sonuçlara ulaşmaktır. Oysa o notlar olsaydı insanlar ulu orta tefsir yapamaz ve fetva veremezlerdi! Allah Resulü'nün tefsiri, tevili ve yorumu bağlayıcı olurdu.

Hadis Yazılım Yasağının Kalkması ve Yaşanan Problemler

Hadis yazılımı yasağı Emevi halifesi Ömer bin Abdülaziz dönemine kadar devam etmiştir. Allah Resulü'nün hadisleri dilden-dile, kulaktan-kulağa aktarıldı.

Şimdi size soruyorum; birisi hakkında aktaracağınız bir şeyi, vakti zamanında not ederek aktarmak mı sağlamdır? Yoksa “*Ondan duymuştum.*” diyerek hafızanızda kalan biçimiyle aktarmanız mı sağlamdır? Yazılı olarak aktarılması sağlamdır değil mi? Oysa bugün Birinci Halife'nin yapıp ettiklerinin meşruiyetine inanan mektep, sem'a yolu ile aktarımı kabul etmişlerdir. Usul-i hadis kitaplarında, “*Tahammül'ülhadis*” diye bir bahis vardır.

Bu konu başlığı altında kişinin hadisi hangi yolla alıp, aktardığı incelenir. Bu düzlemde birkaç başlık sayar ve önemine göre de derecelendirirler. Bunlar da sekiz tanedir. Sema/işitme, kitabet/yazarak, icazet/üstat'ın izni ile gibi...

Bunların içinde en efdali hangisidir derler. Sem'a yoluyla/işitme yoluyla, kitabet yoluyla/yazma yoluyla, icazet yoluyla/gidip bir üstattan alma yoluyla -*üstat size izin verirse siz bunları aktarabilirsiniz demektir*- teferruatlara girmiyorum. Bunların içinden sem'a yolu mu, kitabet yolu mu daha efdaldır diye tartışmış, sem'a yolunun daha üstün olduğuna karar vermişlerdir. Bu tercihte, Birinci Halife'nin hadisleri yasaklamasını desteklemek belirleyici olmuştur.

Şu anda siz beni dinliyorsunuz. Allah hepinize hayırlı ömürler versin. Aradan yirmi yıl geçti tekrar bir araya geldiniz. Eski günlerinizi yâd ediyorsunuz. Hasan dedi ki: *'İsa hocam şöyle demişti'*, Vasfi kardeş, *'Yok ağabey öyle dememişti, böyle demişti.'* Mümkün mü böyle bir şey? Bir saat sonra bile bu ihtilaf söz konusu olabilir. Aralarında tartışma çıkıyor, Vasfi diyor: *'Hayır öyle dememişti.'* Hasan diyor ki: *'Hayır öyle dememişti.'* En sonunda Hasan çıkarıyor ajandasını cebinden, *'Ağabey yok öyle dememişti. Ben o gün not ettim. İsa ağabey böyle demişti.'* Vasfi'nin aktardığı mı doğrudur? Hasan'ın aktardığı mı doğrudur? İki kere ikinin dört etmesi gibi net bir şey, insanlara ters yüz edilerek öğretiliyor.

Sem'a yolu ile rivayet tercih edilince doğal olarak hadislerde kopmalar, eklemeler ve çıkarmalar olmuştur. Ravinin kasıtlı olduğunu buna ilave edersek, doğacak sonuçları siz hesap edin. Zira İslam toplumunda Müslümanlardan görünen ve bilinen Münafıkların Peygamber'den yanlış şeyler aktarmaları mümkündür. Mesela bir münafık, *"Ben Resulullah'ın şöyle namaz kıldığını gördüm."* Kim buna muhalefet edebilir? Kur'an'da teferruat var mı? Yok! Senin elinde bir kayıt var mı? Yok! Ehlişünnet'in hadis usulünde bütün sahabe adildir. Böyle olunca, sen öyle görmüşsen, ben de böyle görmüştüm mantığı meşruiyet kazanır. Oysa bu mantığa akıl sahibi hiç kimse onay veremez.

Nitekim bugün Müslümanların ibadi ve amelî farklılıklarının temeli de buraya dayanmaktadır.

Dinin Hafife Alınması

Dolayısıyla bugün geleneksel din anlayışını taklit eden, araştırmayan âlimlere bu farklılıkların sebebini soran bir Müslüman, *"Hocam, Resulullah elleri açık mı namaz kılmıştı? Elleri bağlı mı namaz kılmıştı?"* Sözde bu âlimler bütün Müslümanları idare edecek, bilip-bilmediği bütün sorulara cevap verecek ya, diyor ki: *"Resulullah bir gün namazda zammı sure olarak Bakara'yı okuyordu. Normalde elleri bağlıydı. Resulullah yorgundu. Sure ilerledikçe yorgunluğu arttı. Yavaş yavaş elleri aşağıya düştü. Daha sonra tamamen ellerini sarkıttı."*

Mübarek çok yorulmuştu. Dolayısıyla eli bağlı halde gören sahabe, 'Eli bağlı kılardı.', eli açık olarak gören sahabe, 'Eli açık olarak kılardı.' diye aktardı!'"⁽¹⁾

Bu, dini ve peygamberi hafife almaktır. Öbür taraftan bunları ortaya koyduğunuz zaman adam diyor ki: 'Neden şekle/şekilciliğe takılıp kalıyorsunuz ki? Din de şekil olmayan bir şey bana söyleyebilir misiniz? Namazın kendisi tepeden aşağı şekil değil midir? Niyeti, itaati, ubudiyeti aradan çekip çıkardığınız zaman geriye ne kalır? Rükû, secde, tavaf, sa'y, şeytanı taşlamak, hanımların tesettürü veya tesettürsüzlüğü şekille ilgili bir şeydir. Niye biz yıllardır hanımlarımızın tesettür kavgasını veriyoruz? Bu şekil de ubudiyet, Allah'a itaat, Allah'ın emri, Resulullah'ın yapıp ettikleriyle oynandı.

Hadis yazılımı ve hadisin yasak yayın olarak ilan edilişi bu açıdan çok manidardır. İnsanlar kulaktan kulağa hadisler aktardılar. Kasıtlıları bir yana bırakın bu düzlemde bile dinde, ibadette, itaatte, Resulullah'a ulaşmada fesadın önünü açtılar.

Tahrif Edilen, İçi Boşaltılan İslam

İncil'i nasıl tahrif ettiler? İsa'dan (a.s) soyutladılar. İsa'nın hiçbir şeyi not tutulmadı. Hiçbir şey yok ortada. Şu anda Kur'an-ı Kerim İsa hakkında bize bir

1- Mustafa İslamoğlu, <https://www.youtube.com/watch?v=je70PnVDIvY>.

şey söylüyor da biz İsa'yı tanıyoruz. Şimdi, İsa'dan soyutlayınca İncil'i rahat tahrif edersiniz. Musa'dan soyutlayınca, Tevrat'ı çok rahat tahrif edersiniz. Hz. Muhammed'den (s.a.a) soyutlayacaksınız ki Kur'an'da istediğiniz tahrifatı yaparsınız. Bir farkla ki, Kur'an'ın lafzını Allah garanti altına almıştır. Dolayısıyla neyi tahrif edeceksiniz? Kelimelerini, kavramlarını,⁽¹⁾ gayesini, hedefini, maksadını, külli olanı cüze uyarlamayı, bütünün parçalarını tahrif edersiniz. Niye edersiniz? Bu nokta da nifak olayını merkeze almamız gerekir. Müslümanlar münafıklık olgusunu göz ardı etmektedir. Münafık, kâfirdir ve kâfirler İslam'a karşı savaşır. Kâfirler açık savaşır ama münafık olmuş kâfir ibadetle oynayarak mücadele eder. Allah Resulü'nün emirlerini, Kur'an'ın kavramlarını değiştirerek, İslam'ın içini boşaltarak.

Bu yüzden Peygamberimizin (s.a.a) Veda Hacı'nda Sekaleyn hadisi ile vurguladığı iki emaneti çok manidardır. Onlardan birisi Kur'an, diğeri Kur'an'ın açıklayıcısı olan Resulullah'ın Ehlibeyt'i-dir. Kur'an'ın lafzını Allah garanti altına almıştır. Ancak açılım boyutunda tahrif riski vardır. Kur'an'ı Ehlibeyt'e emanet ederek bu riskin önünü almıştır.

İmam Mehdi'nin (a.f) zuhuru ile bütün tahrifler ayaklarımızın altına serilecektir.

Allah onun zuhurunu tacil eylesin. Âmin.

1- Nisa, 46.

8. Konuşma

SÜNNET HÜKÜM KOYUCU MUDUR?

Sünnet, Şeriat ve Hüküm Koyucu mudur?

Ayet-i kerimede, “Sana kitabı ancak hakkında ihtilafa düştükleri şeyleri onlara açıklamak ve iman eden topluluk için hidayet ve rahmet kaynağı olarak gönderdik.”⁽¹⁾ Bir başka ayette de, “Allah ve Peygamberi bir şeye hüküm verdiği zaman, hiçbir mümin erkek ve mümin kadına kendi işlerinde -isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Allah ve Peygamberine karşı gelen, açıkça sapmış olur.”⁽²⁾ buyrulmaktadır.

Zahiren Kur'an'a baktığımızda bir taraftan Kur'an'ın Peygamberimize indirildiğini, öbür taraftan onun hükümlerini pratikte uygulamaya sorumlu/yetkili kılındığını görmekteyiz. Nitekim Peygamber'in bireysel olarak icra makamında bulunması hasebiyle inisiyatif sahibi olmalıdır. Aksi takdirde iş göremez, dini içinde bulunduğu güne taşıyamaz, din hayatın dışında kalır. Peygamber'den sonra da bu icracı ma-

1- Nahl, 64.

2- Ahzab, 36.

kam, ilahi görevle ilahi seçilmişlerle devam etmezse din indiği güne hapsolur kalır.

Din Yaşadığımız Hayatın Neresinde?

Müslüman bir şey yapacağı zaman onu dinine sormak zorundadır. Basit bir örnek verelim, organ nakli. Mesela Peygamber döneminde organ nakli yoktu. Bugün böyle bir imkâna sahibiz. Öyle ise bugün için organ nakli caiz mi, değil mi? Bakmalıyız.

- 1.) Kur'an-ı Kerim'de bu konuda açık bir hüküm yok.
- 2.) Peygamber Efendimizin sünnetinde de açık bir hüküm yok. Zaten Peygamber Efendimiz döneminde böyle bir imkân da yoktu.
- 3.) Bu konuda içtihadi bir hükmün olması gerekir.

Bu konu ile ilgili yaşadığım bir olayı ve içine düştüğüm psikolojiyi sizinle paylaşmak isterim. Dindar bir gencim, kendime göre Allah yolunda mücadele ediyorum. O mücadelede bir kaza geçirmiğim ve gözlerim kör olmuş. Hastanede göz nakli için sıra bekliyorum. Ama içim içime de sığmıyor. Acaba başka adamın gözü benim gözüme takılırsa abdestim olur mu olmaz mı? Ben günah mı işliyorum? Bir gün dinî konularda bilgisi ve ilmi olduğunu bildiğim büyüğüm hastanede ziyaretime geldi. *“Hocam!”* dedim. *“Ben göz nakli için sıra bekliyorum; ama rahatsızım, huzurlu da değilim. Caiz midir değil midir?”* Derin bir nefes aldı, *“Yaptır oğlum.”* dedi. Bu duygusal bir cevaptı. Tatmin olmamıştım.

Aradan bir hafta on gün geçti, daha âlim bildiğim bir büyüğüm yine ziyaretime geldi. “Evet.” dedim, bu sefer tam adamı geldi. Ona da sordum, şöyle derin bir nefes aldı, “*Taktır evladım, taktır.*” dedi. Ben yine rahat edemedim, belli ki o da duygusal yaklaşıyor ve cevap veriyor. Nihayet göz nakli oldum; ama hala huzursuzum, aradan yaklaşık on yıl geçti. Elimde Rahmetli İmam Humeyni’nin, “*Tevzihu’l-Mesail*” adında risalesi geldi. Farsça bir eserd, ilk yaptığım iş farsça bilen bir arkadaş bulmak oldu. Götürdüm, göz nakli konusundaki fetvasına baktırdım. İki sayfa civarında bir bölüm ayrılmıştı. Konu bütün ilmî detayları ile inceleniyor ve “*el-cevap; caizdir.*” diyordu. Şimdi tamam, iki büyüğümün yaptır dediklerini Rahmetli İmam Humeyni de yaptır diyor. Fakat İmam’ın dilinde derin ve ilmî bir farklılık var. Dostlarım bana ilmî değil duygusal olarak yaptır diyorlardı. Ama İmam Humeyni şer’i bir ölçü koyuyordu. O bütün mesnetlerini veriyor ve ondan sonra da diyordu ki caizdir. Bu ikisinin arasında çok ciddi farklar vardı.

Dini bugüne şer’i çerçevede taşıyamazsanız rahmetli Mehmet Akif Ersoy’un dediği olur. Ne diyor biliyor musunuz? Biz Mehmet Akif’i sadece şair biliriz. Bir şiirinde der ki: “*İçtihat kapısını kapattılar, kahvehaneler müçtehitlerle doldu.*”⁽¹⁾ Allah gani gani rahmet eylesin. Müthiş bir ilim bu. Şiir düzleminde söylüyor.

1- Mehmet Akif Ersoy, Safahat, s. 420, İstanbul, 2007.

Siz içtihadın kapısını kapatırsanız kahvehanede oturan Mehmet abi, Ahmet dayı, Fazıl amca müçtehit olur. Niye? Çünkü din boşluk kabul etmez. Doğa boşluk kabul etmez. Bu bir zarurettir, hayat devam ediyor. Hayatın getirdiği yenilikler var. Bu yenilikler hakkında inanan bir insan ya ehline gider onun içtihadını alır ya ehline bu yaptırılmıyorsa, yasaklanmışsa, insanlar kendileri içtihat ederler. İnsanlar kendileri içtihat ederlerse Mehmet Akif'in yine bir başka sistemi söz konusudur. Der ki: *"Atınızın ayağına nal çaktırmak için en usta nalbantı ararsınız da, din konusuna gelince hepiniz müçtehit kesilirsiniz."*⁽¹⁾ Atının ayağına nal çaktıracaksan gidiyorsun usta bir nalbant arıyorsun. Dinin ile ilgili bir ihtiyacında gidip usta bir müçtehit aramıyorsun. Bu dinin senin atının ayağı kadar kıymeti yok mu? Niye bu din hakkında fütursuzca konuşuyorsun? Niye bu dinin hakkında sen kendin içtihat vermeye kalkıyorsun? Bu kadar ucuz mudur bu din? Nice peygamber, ne çileler, eziyetler altında dini bize ulaştırdılar. Yetkin olmadığı halde sen içti-hatta bulunasın diye mi! Böyle bir şey olabilir mi?

Kur'an Terk Edilirse!

Dini ciddiye almak zorundayız. **"Allah'ın ayetlerini hafife/alaya aldılar."**⁽²⁾ diyor Allah-u Teâlâ. Bir başka ayette Kur'an-ı Kerim şikâyet ediyor kendisine inan-

1- Mehmet Akif Ersoy, Safahat, Müçtehit Taslakları Şiiri

2- Bakara, 231; A'raf, 51.

dığını söyleyenleri, **“Ey Allah’ım! Bunlar beni terk edilmiş halde bıraktılar.”**⁽¹⁾ Kur’an nasıl terk edilir? Hepimiz okuyoruz. Ama bu Kur’an bizden şikâyetle bulunuyor. Kur’an nasıl terk edilmiş olur? Bu ümmet kimi, neyi terk etti ki, onun ahiretteki tecessümü/zuhuru Kur’an, **“Bunlar beni terk ettiler.”** diyor.

Ümmet paramparça. Biz neyi terk ettik, neyi kaybettik ki bu musibet başımıza geldi? Çalışıyoruz, gayret ediyoruz ki bizden sonraki nesillerde bu musibetleri yaşamassın. Yeryüzü mütemadiyen Allah’ın seçtiği bir icracıyla ayakta durur. O icracı inkâr edilip, terk edilince Kur’an terk edilmiş olur. Allah yeryüzünü hüccetsiz, yani otoritesiz/imamsız bırakmaz. Bunun içindir ki Allah Resulü bize iki şeyi emanet etti. Kur’an’ı ve Kur’an’la beraber Kevser havuzunun başında Resulullah’a ulaşınca kadar birbirinden ayrılmayacak olan Ehlibeyt’i. Burada Ehlibeyt’in kıymeti, değeri, Allah Resulü ile olan kan bağından kaynaklanmıyor. Bazılarının iddia ettiği gibi burada veliahtlık ve saltanat yoktur. Burada ilahi irade vardır.

İmamet Saltanat Mıdır?

Gerek günümüzde ve gerekse geçmiş dönemlerde imamet ve saltanat birbirine eşdeğermiş gibi yazılıp çizilmiştir. Hatta birçok âlim, hoca ve aydın bu konuda pervasızca cümleler sarf etmişlerdir. Peygamber

1- Furkan, 30.

Efendimizin mutahhar Ehlibeyt'inin imamet ve velayeti konusunda en çok eleştirilen taraf ise babadan oğula geçmesi suçlamasıdır. Saltanat veliahtlık yolu ile devam eder. Belirleyici olan kan bağıdır. Burada ne liyakat aranır ne ilahi bir referans. On iki İmam silsilesi zahiren babadan oğula intikal etmiştir. Fakat On İki İmam'ı Allah atamıştır denilmektedir. Eğer itiraz edilecekse saltanata benzeyen kısmı babadan oğula intikal şekline değil, Allah atamıştır kısmına itiraz edilmelidir. Zira imamette, imamı ayrıcalıklı kılan şey babadan oğula intikal değil, Allah'ın atamışlığıdır. Nitekim Kur'an'ı Kerim de İsrailoğullarına gönderilen peygamberler babadan oğula intikal etmiştir. Peygamberleri Allah'ın gönderdiği konusunda şüphe olmayınca onlar için veliahtlık suçlaması yapılmamıştır. Öyle ise sorun İmamlar'ı Allah'ın atayıp-atamadığı sorunudur. İlim ehli buraya odaklanmalıdır. İmamet olgusunu saltanat rüzgârına savurmak ilmî edebe yakışmaz.

Bir şeyin bir şeye teknik açıdan benzemesi o şeyle aynı olduğu anlamına gelmez. Eğer o açıdan bakacak olursanız kâfirle mümin arasında teknik açıdan ne fark vardır? Bu da insan o da insan. Ama birine kâfir dedik, birine mümin dedik, bir insana adil dedik, bir insana zalim dedik. Fiziken ikisi de aynıdır. Birine adil dememizi gerektiren farklı bir olgu var, birine zalim dememizi gerektiren farklı bir olgu var. Ali'nin (a.s) Peygamber'e (s.a.a) nispeti kan bağından gelmiyor. Allah Resulü, "*Ben ilmin*

şehriyim, Ali onun kapısıdır.”⁽¹⁾ dedi, “Her kim ki benim ilminden yararlanmak istiyorsa, kapıya gelsin.” dedi. Burada belirleyici olan kan bağı değildir. Eğer kan bağı varsa ve Allah Resulü bunu kan bağını gözeterek söylediye, Allah Resulü’nün risaletinden ben kuşku duyarım. O zaman Peygamber’e de hiç inanmayalım ki zaten. Peygamber nasıl olur da kan bağını öne çekebilir? Peygamber kan bağını öne çekmeyeceğine göre, Peygamber’in sözü de boş bir söz olmayacağına göre, her şeyi ve bütün delilleri bir tarafa atın, ilim konusunda bu ümmet Ali’den başkasının kapısını çalmamalıydı.

Kur’an’ı Analiz Yöntemi

Hem tefsir usulünde ve hem de hadis usulünde “*Müşkil/Zor*” konular vardır. Bu genellikle birbirine zıt gibi görünen ayet ve hadislerde olmaktadır. Bu ayet ve hadislerin çözümü için her iki usul bir takım çözüm yolları belirlemiştir. Ve bu yollardan birisi de konu ile ilgili “*sahabe*” ve “*tabiun*”un görüşüne başvurmaktır. “*Falan sahabe bu konuda şöyle demiştir, filan sahabe bu konuda şöyle demiştir.*” der. Yöntem güzel bir yöntemdir. Fakat problem şuradadır. Bu konudaki okumalarımnda birçok sahabenin adı geçerken ilim şehrinin kapısının ve evlatlarının isimlerinin pek az olduğunu gördüm. Ciltlerle kitap yazılmış, İkrime’nin, Ebu Hureyre’nin adını binlerce

1- Bu hadis-i şerifin kaynakları daha önce belirtilmiştir.

kez duyarız. Oysa Ebu Hureyre, Resulullah'ın vefatından iki yıl önce Müslüman olmuş birisidir ve ondan yaklaşık altı bin küsur hadis rivayet edilmiştir.⁽¹⁾ Peygamberimizin kucağında büyümüş, ölene kadar ondan ayrılmamış ilmin kapısı Ali'den Ehlisünnet hadis kitaplarında takriben altı yüz hadis vardır.⁽²⁾

Burada bir problem var. Onun için ben tekrar sizden istirham ediyorum. Soracağınız soruyu en özgürce sorun, ama ne siz sorarken ne de beni dinlerken lütfen olaya mezhebî açıdan bakmayın. Biz bir yanlış yapıyor muyuz, yapmıyor muyuz sadece bunu anlamak için soralım. Ben de cevap verirken bir yanlış yapıyor muyuz, yapmıyor muyum hassasiyetiyle cevap vereyim. Bu olay mezhep olayı değildir. Bu konunun mezheplerle ilgisi yoktur. Eğer ben buraya mezhebî açıdan geliyorsam, Allah nefesimi tutsun, dilimi lal etsin, sesim çıkmaz olsun. Bu dini, din yapan aslı kaybettik. Dolayısı ile bu din ile Allah'ın rahmetini celp edelim derken, yüzyıllardan beri bu din sayesinde zulmete düştük. Bu din bu zulmetten beridir.

Kur'an Bize Yeter Modası!

Son dönem gençler arasında, *"Kur'an bize yeter."* modası vardır. **"Anlayasınız diye biz bu Kur'an'ı size böyle kolaylaştırdık."**⁽³⁾ Buna benzer birçok ayet-i

1- İbn Hazm, Cevâmiu's-Sire, Çıra Yayınları: 257.

2- age.

3- Zuhruf, 3; Kamer, 17; Fussilet, 3; Yusuf, 2; Meryem, 19-97; Duhan, 58; Hac, 16; Nur, 18; En'am, 65-97-114-126; Hud, 1.

kerime var. Bu ayetleri okuyan genç diyor ki: “Siz hocalar, kendi saltanatınızın sarsılmaması, idamesi için Kur’an’ın anlaşılmayacağını söylüyorsunuz. Oysa Allah anlaşılması için, ‘Biz Kur’an’ı kolaylaştırdık.’ buyuruyor.” derler. Bunlar, “Ben Kur’an’dan istediğimi anlarım!” diyor. Bu, genç açısından çok devrimci ve mantıklı bir duruş ve çıkış gibi görünüyor. Bu yaklaşımla bana gelen gençlere diyorum ki; Diyelim ki, Erzurum’a giderken yoldaki tabelalara dikkat ediyorsunuz değil mi? Bu tabelalar yolları çok iyi bilen, tecrübeli uzmanlar tarafından kaza yapmayalım, sıhhat, emniyet içerisinde yolculuk yapabilelim diye yerleştirilmiştir. Tabelalara gerek yok, ben gece-gündüz, yaz-kış, bildiğim-bilmediğim bütün yollarda istediğim hızda, istediğim şartlarda giderim diyebilir misiniz? Tabi ki, hayır! Yoksa Allah muhafaza hayatı sonuçlara yol açacak kazalar yapabilirsiniz. Siz bu tabelayı görüyor/okuyorsunuz ve ona göre emniyet içerisinde hareket ediyorsunuz. O tabela niye konulmuş oraya? O tabelanın konulmasına sebep arkasındaki gerçekleri/hikmetleri/ihtiyaçları bilmiyorsunuz, dikkat etmiyorsunuz.

İkinci bir örnekte ise, düşünün ki yolda bir reklam tabelası ile karşılaşıyorsunuz, “Erzurum’a gidiş kolaylaştırıldı, ulaşım bir saate düşürüldü.” O güne kadar olmayan bir şey icat edilmiş. Siz Erzurum’a otobüsle gidiyordunuz 18 saat, şimdi uçak denilen bir araç yapılmış. Uçağın kendisinin bir yığın disiplini var. Bir yığın elektrik, elektronik donanımı var. Teknik

ince hesapları var. Bu uçağın yapılması yetmiyor. Uçak havalandıktan sonra havadaki rotasını belirleyecek istasyonlar oluşturulmuş. Uçakla yer istasyonu arasında iletişim ağı kurulmuş. İletişim ağının başına mühendis oturtulmuş. Ve bu da yetmemiş uçağa bir pilot konmuş. Bu uçağın inebileceği bir havaalanı yapılmış. Sizin bu kolaylıktan yararlanabilmeniz için iki yolunuz var. Bir, ya bu uçağı kullanabilme kabiliyetinde olacaksınız. O uçağa binip uçup gideceksiniz, yararlanacaksınız. Ya da, o uçaktaki koltuklardan birinin parasını verecek, gidecek o koltuğa oturacaksınız. Bir pilotun velayetinde uçacaksınız ki bu kolaylıktan yararlanabilesiniz. Ben pilotu tanımam dersiniz, o uçağa binmem, Erzurum'a gidiş bir saatmiş, ben bir şekilde giderim dersiniz bu iş mümkün olmaz.

Allah-u Teâlâ, **"Anlayasınız diye ayetlerimizi kolaylaştırdık."** demeden önce, birtakım disiplinler öngörüyor. O disiplinlere riayet ederseniz evet, bu Kur'an kolaydır. Peygamber'e itaat ederseniz, Peygamber'den sonraki emanetçiye itaat ederseniz, onların olmadığı yerde onların yetkilendirdiği âlimlere itaat ederseniz bu Kur'an kolaydır. Ayetler âlimlerden de bahsetmektedir: **"Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?"**⁽¹⁾ **"Eğer bir bilene götürselerdi onlar hakkıyla gerçeği/iç yüzünü/istinbat ederlerdi."**⁽²⁾

1- Zümer, 9.

2- Nisa, 83.

Âlimleri öne çıkarıyor. Âlimleri öne çekmeniz gerekiyor. Peygamber'e, Peygamber'den sonraki emanetçilere itaat/riayet ederseniz din kolaydır. Ama bu kontrolü devreden çıkarırsanız bu din bırakın kolay olmayı insanın küfrüne bile sebebiyet verebilir. Çünkü Kur'an kendini vafeden ayetlerde, **"Bu kitap kimilerinin imanını arttırır, kimilerinin küfrünü."**⁽¹⁾ diye bahseder.

Kitap aynı kitaptır. Onun disiplinlerine riayet edersek imanımızı arttırır. Allah bizi onlardan eylesin. Onun disiplinlerine riayet etmezsek insanın küfrünü arttırır. Kitapla meşgul olduğunuzu zannetmeniz dahi... Allah bizi böyle bir akıbetten muhafaza eylesin.

1- Maide, 68; Müddessir, 31.

9. Konuşma

PEYGAMBER EFENDİMİZ MÜÇTEHİD MİDİR?

Bazı İslam ekolleri, “peygamberlerin de müçtehit olduklarını, içtihat ettiklerinde bazen yanıldıklarını” ileri sürmüşlerdir. Bu görüşe dair kanıtları ele almaya çalışacağız.

Müçtehit-İçtihat ve İslam’ın Kaynakları

“Müçtehit” ism-i faildir, “*icthāt eden*” demektir. İçtihat ise “*cehede*” kökünden gelip çalıştı, gayret etti demektir.⁽¹⁾ Arapçada çalışan talebeye de müçtehit denir. Sözlük anlamı böyleyken ıstılahi anlamı itibarıyla özel bir makamdır. İslam’ın yapısından kaynaklanan pratik bir zarurettir.

Çünkü İslam’ın temel kaynağı Kur’an-ı Kerim’dir. Kur’an-ı Kerim ise kıyamete kadar insanların ihtiyaç duyacakları problemlerin cevaplarını içeren bir kitaptır. İkinci kaynak Resullah’ın (s.a.a) sünnetidir.

1- Cevherî, Ebu Nasr İsmail b. Hammad, es-Sıhah, s. 207, Kahire, 2009.

Bu kaynaklarda insanın karşılaştığı problemlere açık cevap bulunamayınca müçtehitler bu kaynaklardan yola çıkarak yeni bir hükme ulaşırlar. Yani bir yerde Kur'an-ı ve sünneti yaşadığımız tarihe taşırlar. Dolayısıyla müçtehitlik çok ciddi, önemli bir makamdır.

Tanımdan da anlaşıldığı gibi Müçtehitler, Kur'an'da ve sünnette hükmü açık olmayan bir mevzu hakkın-da Kur'an ve sünnete başvurur, ondan hüküm çıkarırlar/istihraç ederler. Bir insanın Kur'an'dan hüküm istihraç edebilmesi için önce tüm teferruatlarıyla Kur'an'ın dilini bilmesi gerekir. Bizim müçtehitlerimiz bununla da yetinmez, *"Kur'an'ın nazil olduğu günkü kullanılan Kureyş lehçesinin bilinmesi gerekir."* derler. Daha sonra usul-i tefsir, usul-i hadis ve ilm-i ricalin bilinmesi gerekir ki senetler tahlil edilebilsin. Bu da yetmez, usul-i fıkıh ilminin bilinmesi gerekir. Bu da yetmez içinde yaşanan çağın ilminin ve insanların problemlerinin bilinmesi gerekir ki Kur'an ve sünnet o çağa, o döneme, hususen de o yaşanan probleme taşınabilsin.

Burada bir problem yoktur. Allah'ın hüccetinin olmadığı bir yerde bu zarurettir. Fakat bizim öteden beri yadırgadığımız şey Peygamber'e müçtehit gözüyle bakılmasıdır. Burada bir problem olup olmadığına irdedeleyeceğiz.

Düşünün ki Ebu Hanife, İmam Şafii, İmam Hanbel, İmam Malik birer müçtehitler. Bunlar neden ayrı ayrı müçtehit olarak kalmışlar ve neden ayrı ayrı

mezhep sahibi olmuşlardır? Demek ki farklı içtihat-larda bulunmuşlar, birbirlerinin istihraç ettikleri/sonuç çıkardıkları hükümlere güvenmemişler, ken-dileri hüküm istihraç etmişler/sonuç çıkarmışlar, istinbat etmişler/gizli manayı meydana çıkarmış-lardır. Ve avam Ümmet-i Müslimîn'in bir kısmı Ebu Hanife'nin içtihatlarıyla amel etmiş Hanefi mezhebi doğmuş, bir kısmı Şafii görüşleriyle, bir kısmı Han-belî'nin, bir kısmı Maliki'nin... Dolayısıyla bir müç-tehidin bir başka müçtehidin görüşüne muhalefet etmesi doğaldır, doğal karşılanmıştır. Bir müçtehi-din bir başka müçtehidin görüşüne muhalefet et-mesinin doğal karşılandığı bir ortamda Resulullah'ı (s.a.a) ve sahabenin hepsini müçtehit olarak kabul etmek demek, Resulullah'ın görüşüne uymayan sa-habelerin olmasına da cevaz vermek demektir. Bu noktayı fark etmeli ve iyi anlamalıyız.

Kur'an'da Münafıklar

Eğer Peygamberimize müçtehit dersiniz ve sahabe-nin de hepsine müçtehit gözüyle bakarsanız, saha-benin Peygamber Efendimizin bir emrine muhalefe-tini gördüğünüz zaman ona ses çıkaramazsınız. Ve burada ciddi bir problemle karşı karşıya geliriz. Zira Kur'an'ı Kerim'in disiplinine göre Allah nezdinde asıl olan sıfatlar değil, amellerdir. İyiyi kötüden, güzeli çirkinden amelle ayırırız. İslami disipline göre sıfatlar amellerden sonra gelir. Eğer kişinin vasfı, kişinin sıfatı amelleriyle mutabık değilse ona

hürmet edilmez. Muttaki ile fasıǵı, adil ile zalimi, mümin ile münafıǵı amelleriyle ayırırız. Amellerde ölçü kişinin Allah ve Resulü'ne itaat durumudur. Amellerine bakmak zorunda olduğumuz, amellerine göre tasnif etmek zorunda olduğumuz insanlara müçtehit gözüyle bakarsak ve bunların Peygamber'e muhalefetine farklı içtihat açısından bakarsak, saha-benin içerisinde iyiyi kötüden ayıramayız. Burada bir problemle karşılaşırız. Belki *"Ayırt etmek zorunda mıyız?"* diyebilirsiniz.

Kur'an'ı Kerim'de Allah-u Teâlâ müşriklerden ve kâfirlerden çok münafıklardan bahsetmiştir. **"Onlar inananlarla beraber oldukları zaman, 'Biz de inananlardanız.' derler. Şeytanlarıyla baş başa kaldıkları zaman, 'Biz onlarla alay edicileriz.' derler."**⁽¹⁾ Bu ayet-i kerimeye göre Resulullah'ın etrafında müminlerle beraber olduğu zaman inananlardan olduklarını, onlardan ayrıldıkları ve şeytanlarıyla baş başa kaldıkları zaman inananlarla alay ettiklerini söyleyenler vardı. Ayrıca münafıklar ile ilgili tehlike o kadar büyük, önemli ve ciddidir ki, Medine'de münafıklar ile ilgili yaklaşık 150 ayet inmiş, başlı başına Münafikun Suresi nazil olmuştur. Hatta bazı ayetlerin işareti ile⁽²⁾ münafıkların Medine'yi sarsabilecek güce sahip olduklarının izlerini sürebiliyoruz. Buradan anlıyoruz ki, Resulullah'ın etrafındaki insanları amel

1- Bakara, 14.

2- Münafikun, 7-8.

parametresi ile ölçmek zorundayız. Zira Resulullah'tan bize hadisler ilk senet olarak sahabenin eliyle geliyor. Eğer, ilk senette araştırma yapmaz, Sünni hadis usulcülerin dediği gibi *“Sahabenin hepsi adildir, cerh edilmez/olumsuzluk açısından incelemeye tabi tutulamaz!”*⁽¹⁾ dersek probleme düşeriz. Resulullah'ın etrafındaki muhtemel münafıkların İslam'ın çatısını bozmaya, Resulullah'ın izzetine dil uzatmaya, Resulullah'ın şahsiyetiyle oynamaya dönük rivayetlerini yutma/gözden kaçırma riski ile yüz yüze geliriz.

Ümmetin Parçalanma Nedeni, Peygamber'i Müçtehit Görmek!

Kur'an-ı Kerim ve Allah Resulü'nün bıraktığı emaret ve sünnet İslam ümmetinin vahdetini temin, tedarik etmekten aciz değildi. Bir inanç etrafındaki insanların birlikteliğini sağlarken içsel problemlerle karşılaşabilir. Peki, bu dinin içsel anlamda bir problemi var mıdır? Allah, **“Muhakkak ki siz tek bir ümetsiniz, ben de sizin Rabbinizim. O halde benden korkun.”**⁽²⁾ ayet-i kerimesi ile İslam ümmetini tek vücut olarak ifade etmişti. Haşa, Allah kendisine inananları, Son Peygamber'ine inananları yekvücut tutmaya muktedir değil miydi? İslam ümmetinin vahdetine bir el girdi, bir çomak sokuldu. Dört ayrı

1- el-Askalanî, Ahmed b. Ali b. Hacer (h. 852), el-İsabetü fi Temyizi's-Sahabe, c. 1, s. 13, Sayda, Beyrut, 1433.

2- Müminun, 52.

yerde duran insanın ayrı ayrı söyledikleri şey hak kabul edildi. Hak, Kur'an ve sünnetten hiçbir delil olmaksızın dört insanın insiyatiline terk edildi. İç-tihat, Kur'an ve sünnetin yapısından kaynaklanan sosyolojik bir zorunluluktur dedik. Dolayısıyla dört tane de müçtehit olur, beş tane de, altı tane de... Bunu dörtle sınırlayabilmek için gösterebileceğimiz herhangi bir ayet ya da hadis yoktur.

Bu dört kişinin kendi aralarında ihtilafa düştüğüne dair pek çok delil vardır. Ebu Hanife'nin vefat ettiğini duyan İbn Hanbel, "*İslam ümmetini deccalın şer-rinden kurtaran Allah'a hamdolsun!*" demiştir.⁽¹⁾ Aliyyu'l-Karî (*İmam Ebu Hanife'nin Fıkh-ı Ekber kitabının şarihi*), Abdulkadir Geylani'ye göre Ebu Hanife'nin Ehl-i Bidat olduğunu söylemiştir.

Bunlar bir yana bugün İslam ümmetinin ekseriyetini teşkil eden dört mezhebin mukallidi olan Sünni âlemin aralarında vahdet yoktur. Bırakın Hanefi'sini, Şafii'sini, Maliki'sini, Hanefiler arasında birlik yoktur. Burada bir problem vardır ve bunları araştırmak zorundayız.

Problem, Peygamber'e müçtehit olarak bakmalarından kaynaklanıyor. Ehli-sünnet âleminin meşhur ke-lamcılarından Fazıl Kuşçu diyor ki: "*Ömer b. Hattab mut'a nikâhını yasaklayarak acaba Resulullah'a muhalefet*

1- Bağdadî, Ebubekir Ahmed b. Ali el-Hatib, Tarih-u Medine-ti's-Selam, c. 15, s. 532, Beyrut, 2001.

*etmiş diyebilir miyiz? Hayır, diyemeyiz. Zira bir müçtehidin bir başka müçtehide muhalefet etmesinde bir problem yoktur!”⁽¹⁾ Peygamber’e muhalefete de cevaz verirsek kimin ve neyin doğru, kimin ve neyin yanlış olduğunu ayırt edemeyiz. Peygamber’e rağmen içtihat olmaz. Peygamber’e rağmen içtihadın kapısını açtığınız zaman Kur’an’a rağmen de içtihat edersiniz. Ve Kur’an’daki Allah’ın ayeti ile Allah’ın yeryüzündeki hüccetini katledersiniz. Nitekim Yezit, **“Yeryüzünde fitne çıkaranların el ve ayaklarını çaprazlama kesin ve onları gördüğünüz yerde öldürün...”**⁽²⁾ ayetini İmam Hüseyin’e (a.s) uyarlamış ve onu katletmiştir!*

Siz Peygamber’e müçtehit gözüyle bakar ve ona muhalefeti alkışlarsanız, ona muhalefete cevaz verirseniz bir başkası da kalkar Allah’ın ayetine rağmen iş görür, söz söyler. Allah’ın ayetine rağmen fıkıh ve hüküm geliştirirler.

Peygamber Efendimizin içtihat ettiği ve bazen içtihadında yanlışlığı hatta sahabe tarafından bu yanlışın düzeltildiği maalesef birçok Ehlisünnet âlimi tarafından kitaplarda vurgulanmıştır. Bu konu Mısır’da bulunan el-Ezher Üniversitesi Edebiyat ve İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Abdulcelil İsa’nın, *“Peygamberimizin İctihatları”* adlı kitabında geniş olarak işlenmiştir. Bu kitap, Dr. M. Hilmi Merttürkmen ve

1- Şerhu’t-Tecrîd s. 484’ten naklen, Cafer Sübhani, el-İlâhiyyât, c. 2, s. 200; Nasîrüddin et-Tusî, Şerhü Tecridi’l-İtikad, Babü’l-İmame.

2- Maide, 33.

Abdülvehhab Öztürk tarafından Türkçeye çevrilek 1976 yılında Ankara'da basılmıştır. Bu kitapta İbn Hazm,⁽¹⁾ İbn Teymiye,⁽²⁾ Kadı İyad,⁽³⁾ İbn Rüşd,⁽⁴⁾ İbn Haldun,⁽⁵⁾ Kemal İbn Hümmam,⁽⁶⁾ Karafi,⁽⁷⁾ Ahmet İbn Hanbel, İmam Şafi, İmam Malik, Kadı Ebu Yusuf gibi birçok âlimin⁽⁸⁾ bu görüşte oldukları delilleriyle ifade edilmiştir.

Peygamberler Asla Müçtehit Değildir

Peygamberler asla ve kata müçtehit değillerdir. Onların ağzından çıkan söz şeriattır, Allah'ın salât ve selamı cümlesinin üzerine olsun.

İlk olarak peygamberlerin mutlak itaat makamında olduklarını, onlara rağmen hiç kimsenin söz söylemeyeceğini, onların karşısında içtihad edilemeyeceğini, onların karşısında mutlak teslimiyeti ispat eden ayetleri işleyeceğiz.

1- Peygamberimizin İctihatları, s. 35, Ankara, 1976 (İbn Hazm / el-Fasl fi'l-Mileli ve'l-Ehvâi ve'n-Nihal).

2- age, s. 38, Ankara, 1976.

3- age, s. 45, Ankara, 1976 (Kadı İyad / Şifa, c. 4, s. 265, Ezheriye Matbaa Kahire, h. 1327).

4- age, s. 46, Ankara, 1976 (İbn Rüşd / et-Tahsil ve'l-Beyan).

5- age, s. 48, Ankara, 1976 (İbn Haldun / Mukaddime, s. 467, Emiriye Matbaa, h. 1321).

6- age, s. 50, Ankara, 1976.

7- age, s. 50, Ankara, 1976 (Karafi / Şerhu'l-Tenkihi'l-Fusul).

8- el-Amudî, Seyfüddin Ebü'l-Hasan Ali b. Ebu Ali, el-İhkam fi Usulî'l-Ahkam, c. 4, s. 134.

İçtihat konusunu ileri sürenler diyorlar ki: *“Peygamber Efendimiz vahyi aktarırken korunmuştur; fakat vahyin dışında korunma altında değildir. Yanlış yapabilir, dolayısıyla içtihadında hata edebilir!”* Dikkat ederseniz bu iddiada bulunanların eserlerinde şu tür rivayetler gelir: *“Ey Allah’ın Resulü, bu senden mi, Allah’tan mı?”* Eğer Allah’tan ise ses çıkarılmaz. Eğer Resulullah’ın kendinden ise muhalif görüş beyan edilebilir miş! İkinci olarak da bunu tahlil edeceğiz.

Öncelikle Resulullah’a Kur’an’daki zabt-u rapt altına alınmış vahyin dışında da vahyedildiğini ayetlerle ispatlayacağız. Resulullah’ın bütün hayatı vahiydir. Resulullah’ın ağzından çıkan her söz şeriattır. Ahlak, fıkıh, siyaset, ilim, felsefe, hayata bakış, dünyayı algılayış, insanı algılayış, beşerî münasebet vb. açılardan Peygamber’in ağzından çıkan her şey bize göre şeriattır ve ben Müslümanım diyenin sükût etmesi gereken bir makamdır.

Peygamberlerin mutlak itaat konumunda olduklarına dair ayet-i kerimelere bakalım.

Resulullah’ın her halükârda mutlaka vahiyle yönlendirildiğine dair, **“O asla kendiliğinden konuşmaz. onun konuşması ancak, bildirilen bir vahiy ile.”**⁽¹⁾

Bakara Suresi’nde hemen herkesin ezbere bildiği, **“İşittik ve itaat ettik.”**⁽²⁾ diye vasedilen müminle-

1- Necm, 3-4.

2- Bakara, 285.

rin dünyasında bu mevzunun halli için tek başına bu ayet yeter. Tek başına, **“O kendi heva ve hevesinden konuşmaz, o ancak kendisine vahyedileni söyler.”** ayeti yeter.

En’am Suresi’nde, **“De ki: ‘Size Allah’ın hazineleri elimdedir.’ demiyorum. Gaybı da bilmiyorum ve size, ‘Ben meleğim.’ de demiyorum. Ben ancak bana vahyolunana uyuyorum. De ki: ‘Görenle görmeyen bir midir?’ Düşünmüyor musunuz?”**⁽¹⁾ ayet-i kerime sinde, **“Bana vahyolunana uyuyorum.”** derken Allah Resulü hakkında bir istisnada bulunmuyor. Peygamber şuralarda Allah’a uyuyor, şuralarda nefsine uyup kendi başına hareket ediyor, dolayısıyla yanlış yapabilir demiyor. Hiçbir istisna bırakmıyor.

Nisa Suresi’nde, **“Ey Muhammed, doğrusu insanlar arasında Allah’ın sana gösterdiği gibi hükmedesin diye kitabı sana hak olarak indirdik. Hakkı gözet, hâlinlerden taraf olma.”**⁽²⁾ Resulullah hakk ile hükmetmek üzere görevlendirilmiş ve yanında Kur’an vardır. Diyelim ki Resulullah bir konuda hükme vardı. Bir başka müctehide ona muhalefet etme imkânı tanırsak, Resulullah’a inananların topyekûn itaatini temin edemeyiz.

Nisa Suresi’nde, **“Ey İnananlar, Allah’a itaat edin, Peygamber’e ve sizden emir sahibi olanlara itaat edin.**

1- En’am, 50.

2- Nisa, 105.

Eğer bir şeyde çekişirseniz, Allah'a ve ahiret gününe inanmışsanız onun hallini Allah'a ve Peygamber'e bırakın. Bu, hayırlı ve netice itibarı ile en güzeldir."⁽¹⁾ Bundan bir önceki ayette Resulullah, Kur'an'ı Kerim ile hükmetmek üzere görevlendirilmiştir. Dolayısıyla Kur'an-ı Kerim üzerinden hükmettiği zaman kimsenin ona itiraz etme hakkı yoktur denilebilir. Fakat bu ayette Peygamber'e itaat müstakillen zikredilmektedir. Buna ek olarak, *"Bir nizaya/ayrılığa/kavgaya/çekişmeye düştüğünüz zaman Allah'a ve Resulü'ne döndürün."* buyruluyor.

Vahy-i Metluf/Okunan Vahiy ve Vahy-i Gayr-i Metluf/Okunmayan Vahiy

Allah'ın hükmü Kur'an'dadır. Peygamberimizden gelen hükümler de Kur'an dışında olmasına rağmen Allah'tandır. Onun için âlimlerimiz vahyi ikiye ayırmışlardır; vahy-i metluf/okunan vahiy ve vahy-i gayr-i metluf/okunmayan vahiy. Birinci ile ibadet edersiniz, namazınızda onu okuyabilirsiniz. Ama ikinciyle ibadet edemezsiniz. Fakat ikinci de Allah'tandır, ilimdir, hükümdür, bağlayıcıdır.

Demek ki mahiyeti Allah'a, kalıbı ve lafzı Peygamberimize ait, Kur'an'ın dışında vahiyler de vardır. Peygamber Efendimizin hayatını ve sözlerini sınırlandırmaya tabi tutamayız.

1- Nisa, 59.

Haşr Suresi'nde, "Allah'ın fethedilen memleketler halkının mallarından Peygamberine verdikleri, Allah, Peygamber, yakınlar, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Ta ki içinizdeki zenginler arasında elden ele dolaşan bir devlet olmasın. Peygamber size ne verirse onu alın, sizi neden men ederse ondan geri durun."⁽¹⁾ Allah-u Teâlâ burada da bir istisna bırakmıyor. Bu ayet-i kerime Resullah'ın bir savaştan sonra yaptığı ganimet taksimatını beğenmeyenler olunca gelmiştir. "O size neyi verirse alın, neyi de men ederse, ondan beri durun." İstisna yok.

Sıradaki ayet de yine bu manada umumi bir durumu arz etmektedir: "İnanan erkek ve kadınlar Allah ve Resulü bir şey hakkında hükme vardığı zaman içlerinde en ufak bir sıkıntı duymadan teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar."⁽²⁾ Her şeyi açıkça belirtiyor, hiçbir şeyi dipnot düşmüyor.

Peygamberimizin Kur'an Vahyi Dışında Vahiyle Yönlendirildiğine Dair Ayetler

Şimdi de Allah Resulü'nün Kur'an'ı Kerim'deki zabt-u rapt altına alınmış vahyin dışında da, hakkında kesin Kur'an ayetleri olmadığı yerlerde Peygamberimizin vahiyle yönlendirildiğine dair ayetleri inceleyeceğiz.

1- Haşr, 7.

2- Ahzab, 36.

“Ey inananlar! Cuma günü namaz için ezan okunduğu zaman, Allah’ı anmaya koşun. Alım-satımı bırakın. Bilseniz bu sizin için daha hayırlıdır. Namaz bitince yeryüzüne yayılın. Allah’ın lütfundan rızık isteyin. Allah’ı çok anın ki, saadete erişesiniz. (Ey Muhammed!) Onlar bir kazanç veya bir eğlence gördüklerinde seni ayakta bırakarak oraya yöneldiler. De ki: Allah katında olan eğlenceden de, kazançtan da hayırlıdır. Allah rızık verenlerin en iyisidir.”⁽¹⁾ Bu ayetler, Cuma namazının üzerine gelen ayetlerdir. Cuma namazını farz eden ayetler değildir. Ayet-i kerimelerin yapısına dikkat ettiğimiz zaman, **“Namazı kılın, zekâtı verin.”**⁽²⁾ **“Haccı ve umreyi tamamlayın.”**⁽³⁾ **“Sizden öncekilere oruç yazıldığı gibi size de yazılmıştır.”**⁽⁴⁾ ayetleriyle aynı yapıda olmadığını görürüz. Bir olay üzerine gelmiştir.

Burada iki türlü ikaz vardır. Birinci ayette diyor ki: **“Cuma günü namaza çağrıldığınızda alışverişi terk edin ve namaza koşun.”** Bu ikazdan Cuma namazının kılındığını, namaza çağrı yapıldığını fakat Müslümanların bir kısmının alışverişten vazgeçmediğini, oyalandığını anlıyoruz. İkinci ikaz, Resulullah’ı hutbede ayakta bırakıp dışarıda duydukları ticaret ve eğlence kervanına çıktıklarında geliyor. Camideki on iki erkek bir kadın haricindekiler camiye terk edip gidiyorlar; Resulullah’ı terk ediyorlar.

1- Cuma, 9-10-11.

2- Nur, 56.

3- Bakara, 196.

4- Bakara, 183.

Hatta Resulullah'tan bu olay üzerine bir rivayet vardır: *"Eğer o on iki kişi de (o on üç kişi de) camiye terk etseydi, gökten başımıza taş yağardı."*⁽¹⁾

Birçok müfessir, Resulullah'ın hicretin ilk gününden önce Medine'ye girmeden Benî Salim'in mahallesinde Cuma namazı kıldırıldığını söylerler. Hatta *"Resulullah henüz Mekke'de iken Cuma namazı ile emredilmiştir."* derler. Ama Mekke'de Cuma namazı kılma şartları tahakkuk etmediği için Medine'deki vekili olan Mus'ab b. Umeyr'e emretti. Mus'ab b. Umeyr, Resulullah henüz Mekke'de iken Medine'de Cuma namazı kıldırdı.⁽²⁾ Yani, Resulullah henüz hicret etmeden önce Cuma namazı kılınıyordu. Hicretten sonra da Resulullah Cuma namazını kıldırmaya devam etti.

Cuma namazı konusunda Müslümanların tutumunda Allah'ın hoşnut olmadığı iki davranış tahakkuk ediyor ve bu davranışlar üzerine Allah-u Teâlâ ayetleri gönderiyor. Biz buradan ibadetin ancak Allah'ın emriyle olduğunu,⁽³⁾ Allah emretmedikçe Peygamber'in bir ibadet ihdas edemeyeceğini anlıyoruz. Bu kuralı hafızamızın bir kenarına yazalım.

1- Ebu'l-Fida İsmail b. Ömer b. el-Kesir el-Kureşîed-Dımaşkî, *Tefsirü'l-Kur'ani'l-Azim*, s. 1875, Beyrut, 1420, Dar-ü İbn Hazm.

2- Ebu Abdillâh Muhammed b. Ahmed el-Ensârî el-Kurtubî, *el-Cami li-Ahkami'l-Kur'an*, c. 20, s. 461, Tahkik Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî, Müessesesetü'r-Risale, Beyrut, 1427.

3- Maide, 48; Şûra, 13-21.

Elmalı'nın aktardığı bir rivayete göre Resulullah Mekke'de iken, Medine'den Müslümanlardan bir kaç bir sahabenin bahçesinde toplanıp, *"Yahudilerin özel bir günü, bayramı var; cumartesi günü özel ibadette bulunuyorlar. Hristiyanların ki pazar günü, biz Müslümanların niye olmasın? Gelin Cuma günü namaz kılalım."* demişler! Cuma namazı kılmaya başlamışlar.⁽¹⁾ Bu şiddetle reddedeceğimiz bir rivayettir. Çünkü ibadet, ancak Allah emredince ibadet olur.

Birinci delil: Resulullah'ın emriyle Mus'ab bin Umeyr Cuma namazı kıldırmıştır; dolayısıyla ibadet ilahi kaynaklıdır. Eğer Allah Peygamber'e emretmeseydi Peygamber Cuma namazı kıldırtmazdı. Peygamber'e emredilir, Peygamber de Mus'ab bin Umeyr'e emrederse o ibadet, ibadet olur.

Cuma Suresi'nden aktardığımız ayetler, Cuma namazı kılınıyorken nazil olmuş ayetlerdir. Cuma namazını farz kılan ayetler değildir. Cuma namazını farz kılan emir daha önce gayrı metlûv olarak vahyedilmiştir ve Peygamber o vahiy üzere Cuma namazı kıldırmıştır. Cuma namazı üzerine Müslümanların iki aykırı tutumundan dolayı Allah-u Teâlâ bu ayetleri indirmiştir.

İkinci delil: Enfal Suresi'nde, *"Nitekim Rabbin seni hak uğrunda evinden savaş için çıkarmıştı. Oysa*

1- Elmalı Hamdi Yazır / Hak Dini Kur'an Dili c. 7, s. 4976 (Eser Neşriyat, 1979 Basım).

Müslümanların bir kısmı bundan hoşlanmamıştı. Sanki göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi gerçek ortaya çıktıktan sonra bile seninle tartışıyorlardı.”⁽¹⁾

İttifakla, Şia ve Ehlisünnet bütün müfessirlere göre bu ayet Bedir savaşından sonra nazil olmuştur ve Bedir savaşı öncesini hikâye etmektedir. **“Sen Allah’ın emriyle savaş için evden çıkınca...”** ve ondan sonra birtakım vaatlerden bahsediyor. Peygamber, Allah’ın emri olmadan savaş için evden çıkmaz. Allah Peygamberine vahyetmiştir. Allah Resulü savaş emrini almış ve bazı Müslümanların itirazlarına rağmen evden çıkmıştır. Demek ki, Bedir Savaşından önce Allah’ın emri ve vahyi ile Resulullah evden çıkmıştır. Kur’an-ı Kerim’de zabt-u rapt altına alınmış vahyin dışında da Resulullah’ın vahiy ile yönlendirildiğine dair ikinci delilimiz de budur.

Üçüncü delil: Enfal Suresi’nde, **“Yeryüzünde savaşırken düşmanı yere sermeden esir almak hiçbir peygambere yaraşmaz. Geçici dünya malını istiyorsunuz. Oysa Allah ahireti kazanmanızı ister. Allah güçlüdür, hâkimdir. Daha önceden Allah’tan verilmiş bir hüküm olmasaydı aldıklarınızdan ötürü size büyük bir azap erişirdi. Elde ettiğiniz ganimetleri temiz ve helal olarak yiyin, Allah’tan sakının. Doğrusu Allah bağışlar, merhamet eder.”⁽²⁾**

1- Enfal, 5-6.

2- Enfal, 67-68-69.

Allah Resulü'ne Kur'an-ı Kerim'deki vahyin dışında da vahiy geldiğine bu ayetler de delalet etmektedir. Aynı zamanda Resulullah'ın masumiyetine muğayir/ters gibi addedilen ayetlerden biri de budur. Bu ayetlerin muhatabının Resulullah olduğunu söylüyorlar. Resulullah esirler karşılığında fidye almak istemiş ve dolayısıyla Allah bu ayetleri göndermiş! Resulullah'a demiş ki *"Dünya malına tamah ettiniz"*. Ehlisünnet müfessirlerin çoğu bu ayetlerin muhatabının Resulullah olduğunu söylemişlerdir. Allah'tan korkmak lazım, *"âlemlere rahmet olan"* bir kimseyi söz konusu ediyorsunuz. Eşref-i Mahlûkatı söz konusu ediyorsunuz. Bizim dünyevi ve uhrevi kurtuluşumuzun başlangıcından söz ediyorsunuz. Eğer o olmasa idi biz karanlıktaydık. Allah niye bize peygamber yolladı? Bu peygamberler niye bu çileleri çektiler? Niye horlandılar, niye aşağılandılar, niye öldürüldüler? Bu eziyetlerin karşısında hangi dünyalık malı kazanmışlardı ki diyesim onun için yaptılar? İnsan bu sözü söylerken en azından peygamberlerin çektiği eziyetleri hatırlar da edep eder.

Ayet-i kerime diyor ki: **"Yeryüzünde düşmanı yere sermeden hiçbir peygambere esir almak yakışık almaz."**⁽¹⁾ Demek ki Bedir Savaşı'ndan önce Resulullah'a bu ilim verilmiştir. Eğer Peygamber Efendimize bu ilim geldiyse tebliğ etmiş olması da gerekiyor.

1- Enfal, 67.

Nitekim bu savaşıta 70 müşrik öldürölmüşdür. Öldürölen yetmiş müşrikin otuzunu İmam Ali (a.s) öldürmüştür. Eğer böyle bir ilim tahakkuk etmiş olmasaydı, böyle bir hüküm önceden biliniyor olmasaydı, otuz kişiyi öldürmeye muktedir olan bir insan çok rahat bir şekilde esir de alabilirdi. Ama İmam Ali bu savaşıta hiçbir esir almamıştır. Dikkate canip bir nottur.

Şimdi gelelim bu ayetlerin muhatabının Resulullah olup olmadığına. Ehlisünnet'in gerek tefsirlerinde ve gerekse tarih kitaplarında esirleri fidye karşılığında bırakalım teklifine Resulullah'ın üzüldüğü kaydedilmektedir. Ehlibeyt âlimleri Ehlisünnet kaynaklarındaki bu delilden yola çıkarak ayetlerdeki muhatabın Peygamberimiz olmadığı sonucuna ulaşmaktadırlar.

Eğer *“Bu ayetlerin muhatabı Resulullah'tır.”* dersek şu sonuçlarla karşılaşırız: Bir, Peygamberimiz, **“Hiçbir peygambere yeryüzünde ağır basmadan esir almak yakışık almaz.”** ilahi düsturunun aksine amel etmiş olur. İki, **“Geçici dünya malını istiyorsunuz.”** Resulullah geçici dünya malını istemiş olur. Üç, **“Oysa Allah ahireti kazanmanızı ister.”** Resulullah üç-beş kuruşluk dünya malını görünce ahireti unutmuş olur. Dört, **“... Daha önceden Allah'tan verilmiş bir hüküm olmasaydı aldıklarınızdan ötürü size büyük bir azap erişirdi.”** Resulullah büyük bir azabı gerektiren bir hata işlemiş olur. Bu dört sonucu Resulullah'a yakıştıırıp sonra da bunlar, *“Zelle/Peygamber'in hatası.”* diyerek mesele geçiştirilemez. Zira Allah

ufak bir zelleyle büyük bir azapla mukabele etmez; çünkü Allah Adil-i mutlakdır.

Muvafakat-ı Ömer!

Kaynaklarda “*Muvafakat-ı Ömer*” diye çok meşhur bir bahis vardır.⁽¹⁾ Onlardan biri de bu konu ile ilgilidir. Şöyle ki; Resulullah ve bazı müminler fidye karşılığında esirleri serbest bırakmak görüşündeydiler. Oysa Ömer b. Hattap esirlerin öldürölmesini istiyordu. Suyutî’ye göre birçok yerde Allah Resulü ile Ömer b. Hattap farklı görüşlere düşmüşlerdi. Allah, Ömer b. Hattab’ı destekleyen vahiyler göndermişti. Onlardan biri de budur. Ömer b. Hattap diyor ki: “*Ey Allah Resulü! Bunların hepsinin boynunu vuralım.*” Ebubekir de diyor ki: “*Ey Allah Resulü! Fidye karşılığında onları serbest bırakalım.*” Resulullah Ömer’in görüşünü değil de Ebubekir’in görüşünü tercih ediyor. Ve ertesi gün Ömer, Resulullah’la Ebubekir’in beraber oturdukları bir yere gidince ikisinin ağladıklarını görüyor. Ömer b. Hattap soruyor: “*Ey Allah’ın Resulü, ne oldu?*” Allah Resulü de buyuruyor ki: “*Ey Ömer! Allah seni teyit etti. Ve eğer Allah o söz konusu ettiğı azabı lütfedip kaldırmasaydı Ömer b. Hattab’ın dışında hepimiz helak olacaktık!!!*”⁽²⁾

1- Bu konuda eser yazanlardan birisi Celalüddin es-Suyutîdir. Bkz es-Suyutî, Allame Celalüddin, Katfü’s-Semer fi Muvafekati Ömer.

2- Abdullah b. Ahmed en-Neseî, Medarikü’t-Tenzil ve Hakaikü’t-Tevîl, s. 412.

Bir Elime Ayı, Bir Elime Güneşi Verseniz de...

Biz diyoruz ki, gerek Ehlişünnet'in gerek Ehlişia'nın hadis usulüne göre elimizdeki bir rivayet Kur'an'a ters düşerse onu atmalıyız. Ama Kur'an, ellerindeki rivayete ters düşmesin diye o ayete tefsir getiriyorlar! Oysa tebliğin ilk yıllarında Allah Resulü'ne hitaben, *"Eğer istiyorsan sana mal, riyaset, kadın verelim. Eğer bir hastalığın varsa sana en nadide doktorları getirelim de seni iyileştirsin."* dediler. Resulullah'ın verdiği cevap bütün kaynaklarda yazıyor: *"Eğer sağ elime güneşi, sol elime ayı verseniz de ben bu davamdan vazgeçecek değilim."*⁽¹⁾

Daha muhtaç olduğu o gün bütün çilelere göğüs gereker güneşi ve ayı reddeden, dünyaya bir gram tenezzül etmeyen Allah Resulü ne oldu da bu savaşta üç beş tane esirden gelecek üç beş kuruşa tenezzül etti? Bu ne biçim Peygamber anlayışıdır? Bu Peygamber anlayışından siz nasıl bereket umarsınız? Nasıl o Peygamber'in bereketini ve rahmetini üzerinizde hissedersiniz? Nasıl onun şefaatinin umarsınız? Nasıl o gün onun karşısına çıkarsınız ve selam verirsiniz? *"Ey Allah'ın Resulü! Biz senin ümmetiniz, işte geldik."* dersiniz.

Bazı müfessirler de diyorlar ki: *"Resulullah ve müminler hem dünyayı hem de ahireti istediler!"* Bu her ne kadar hüsnü zanna uygun olsa da ayetler bu sonucu

1- Siret-ü İbn Hişam, c. 1, s. 374.

desteklemiyor. Çünkü ayet, **“Dünya malına tamah ettiniz.”** diyor, hiç ahiretten bahsetmiyor. Bilakis **“Ahireti unuttunuz.”** diyor. Eğer bu suçu kabul edersek, Peygamber de dünyayı istemiş olur!

Çözümleme

Ehlibeyt ulemasına göre ayetin tefsiri şöyledir: *“Allah Resulü yeryüzüne ağır basmadan/düşmanı ezmeden esir almayacaktır. Bu bilgi önceden Allah Resulü’ne gelmiştir. Bu kısım vahy-i gayri metludur. Fakat Müslümanlar savaştan galip çıkınca birtakım maslahatlara binaen esir almışlardır. Gelip Allah Resulü’nü esirleri fide karşılığında serbest bırakmak konusunda ikna etmeye çalışmışlar, Resulullah ile tartışmışlardır. Resulullah rahatsız olmuştur ve Allah vahyi ile müdahalede bulunmuş, Resulullah’ı rahatsız eden o insanları tenkit etmiş, uyarmıştır. Yaptıklarının çok büyük bir cürüm olduğunu, bu cürüme tekabül eden büyük bir azabın olacağını buyurmuştur. Fakat Allah lütfuyla o azabı da kaldırmıştır.”⁽¹⁾*

Dolayısıyla diyorlar ki, burada Resulullah yanlış bir içtihatta bulundu ve Allah Ömer’in içtihadını destekledi! Ömer b. Hattap da Resulullah da müçtehit! Ömer b. Hattap içtihadında isabet etti, Resulullah içtihadında hata etti! Biz bunun yanlış bir tefsir olduğunu söylüyoruz. Ne Resulullah’ın içtihadı vardır ve ne de Allah’ın bir başkasını teyidi söz konusudur.

1- Tabatabaî, Muhammed Hüseyin, el-Mizan fi Tefsiri'l- Kur'an, c. 9, s. 190, 2007, İstanbul.

Dördüncü delil: Fetih Suresi'nde bir olaydan bahsediliyor. Allah-u Teâlâ Resulü'ne rüya yoluyla vahiyde bulunuyor: **“Gerçekten Allah, Elçisi'nin rüyasını doğru çıkardı (gerçekleştirdi). Allah dilerse, mutlaka güven içinde, başlarınızı tıraş ettirmiş ve(ya) kısaltmış olarak korkmadan Mescidu'l-Haram'a gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğinizi biliyordu. Bu yüzden bundan önce (size) yakın bir fetih verdi.”**⁽¹⁾

Resulullah Müslümanlarla beraber kalkıp yola düşüyor. Hudeybiye denilen bölgede müşriklerle karşılaşılıyor ve orada bir anlaşma tahakkuk ediyor. O anlaşmanın üzerine Müslümanlar içerisinde itiraz edenler oluyor. *“Hani sen Peygamber'din? Yalan söylemezdin? Hani biz Mescid-i Haram'a girecektik? Niye gidemiyoruz? Niye geri dönüyoruz? Bu anlaşma da nereden çıktı?”*⁽²⁾

Allah-u Teâlâ elçisini sıkıntıya düşürenleri tenkit ediyor, bu ayetle elçisini destekliyor: **“Gerçekten Allah, Elçisi'nin rüyasını doğru çıkardı (gerçekleştirdi).”**⁽³⁾

Demek ki, Allah Resulü bu ayetten önce yine Allah'ın emriyle ve vahiyyle yola çıkmıştır. Bu da vahyi-gayri metlûv yoluyla olmuştur. Resulullah'ın burada herhangi bir içtihadı ve kusuru yoktur.

1- Fetih, 27.

2- Tarih-i Taberî, c. 2, s. 124; İbn Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihâye, c. 4, s. 170-178; İbn Esir, el-Kâmil, c. 2, s. 205.

3- Fetih, 27.

Kur'an-ı Kerim'deki zabt-u rapt altına alınmış vahyin dışında da Resulullah'a vahiy geldiğine dair son delilimiz buydu.

Uydurma Hadisler

"De ki: Ben ancak sizin gibi bir beşerim. Sadece bana, sizin ilahınız tek bir ilahtır diye vahyediliyor..."⁽¹⁾ Masumiyet konusu gündeme geldiğinde, *"Resulullah da günah işleyebilir!"* diyenler, hemen **"Ben de ancak sizin gibi bir beşerim."** ayetini alırlar ama devamını almazlar. Ayetin devamında, **"...bana vahyediliyor."** demektedir.

Bütün problem buranın anlaşılmmasıdır. Evet, Resulullah bir insandır. Hiçbirimiz Resulullah'ın insanüstü, fizikötesi bir varlık olduğunu söylemedik. Hem bizim gibi dünyamızı paylaşp, beşerî özelliklerimizi taşıdığı hem de melekût âlemiyle ilişkiye geçebildiği için onu kutsuyoruz. Bizim gibi birisi olmasına rağmen, Allah'ın özel seçimine mazhar olduğundan onu en üstün biliyoruz. Diyorlar ki: *"O da bizim gibi bir beşerdir."* ve ayette, **"...bana vahyediliyor."** denmiştir. Biz de insanız ama bize vahyedilmiyor. Onu bizden ayıran budur. O vahiy ise Allah'ın sözüdür. Yani Peygamber Efendimiz bir insandır ama bir tarafıyla da Allah'la murabıttır. Allah'tan Ona bilgi, vahiy gelmektedir, Allah onu yönlendirmektedir.

1- Kehf, 110.

Resulullah'ın içtihat edip içtihadında hata ettiğinin birinci ve en meşhur örneği Bedir kuyuları meselesidir. Rivayetlerde farklılıklar olsa da olay genel itibarıyla şu şekildedir: Resulullah Bedir Savaşı öncesinde düşmana yakın bir yerde konaklamak ister. Sahabe-den birisi sorar: *“Ey Allah'ın Resulü, bu senin görüşün mü yoksa Allah'ın görüşü mü?”* Resulullah, *“Benim görüşüm!”* der. Sahabe de, *“Ey Allah'ın Resulü, burası uygun değil, suların/kuyuların olduğu yerde konaklayalım ki müşrikler susuz kalsınlar.”* Ve burada derler ki: Resulullah bu içtihadında hata etmişti. Sahabenin içtihadını isabetli gördü ve sahabenin içtihadına uydu!⁽¹⁾

Resulullah hem içtihatıta hata etti hem de bir başkasının içtihadıyla amel etti! Oysa yine Bedir Savaşını hikâye eden Enfal Suresi'ndeki bir ayette Allah Müslümanların susuz kaldığını söyler. Kur'an'a muhalif olan rivayetleri reddedeceğimizi söylemiştik. Ayette, **“Siz susuz kalmıştınız da Allah'ta size yağmur yağdırdı.”**⁽²⁾ diyor. Yani Müslümanlar susuz bir yerde konaklamışlardı ve su tarafı müşriklerin elindeydi. Zaten yine tarihî rivayetlere göre cepheye müşrikler Müslümanlardan evvel gelmişlerdir. Stratejik açıdan düşünecek olursanız, cepheye önce gelen stratejik öneme haiz yeri tutar. Su ise o gün için önemli bir şeydir. Müşrikler su olan bir

1- İbn Hişam, Ebu Muhammed Abdülmelik b. Hişam b. Ebu Eyyub el-Himyerî, es-Siretü'n-Nebeviyye, c. 2, s. 320, Çeviri: Abdülvehhab Öztürk, Kahraman Yayınları, 2014, İstanbul.

2- Enfal, 11.

yeri size bırakmazlar. Dolayısıyla Bedir’de Müslümanlar susuz bir yerde idi. Dağın eteklerine, rampanın altına doğruydular. Bastıkları toprak yumuşaktı. Stratejik açıdan çok olumsuz bir yerdeydiler. Allah-u Teâlâ onları destekledi, yağmur yağdırdı, vadiler su doldu. Müslümanlar da havuzlar yaptılar, hayvanlarını suladılar, kendi susuzluklarını giderdiler. Rivayetlere göre gusül abdestlerini aldılar. Ve yine kaynaklarda aktarılan bir rivayete göre müşrikler gelip Müslümanlardan su talebinde bulunduğu zaman Müslümanlar müdahale etmek istediler, su vermek istemediler. Resulullah karşı çıktı ve müşriklerin özgür bir şekilde sudan yararlanabileceklerini beyan etti.⁽¹⁾

Olay bize Siffin Savaşı’nı hatırlatıyor. Siffin’de Muaviye Fırat’ın kıyısını kesmişti. İmam Ali’nin (a.s.) taraftarları susuz kalmışlardı. İmam’ın emriyle bir hamle yapıldı ve suyu ele geçirdiler. Bu sefer Muaviye’nin tarafı susuz kaldı. Muaviye’nin tarafı su talebiyle gelince İmam Ali’nin askerlerinden bir kısmı misilleme yapıp su vermek istemedi. İmam şiddetle muhalefet etti: *“Biz namert değiliz. Biz bileğimize ve kılıcımızla savaşırız. Su Allah’ın suyudur. Bütün kulların onda ortak hakkı vardır.”* dedi ve Muaviye’nin askerlerine su verdiler.⁽²⁾ İmam Ali’nin

1- Tefsiru’l Mizan, Allame Hüseyin Tabatabai, c. 9, s. 31-40.

2- Minkarî, Nasr b. Muzahim, Vakatü Siffin, s. 160-186, 1404, Qum.

bu edebini biz alkışlarız. Resulullah bunun hilafına amel etmiştir diyemeyiz. Dolayısıyla bu rivayet Kur'an'ın zahirine uygun değildir.

İkinci örnek de meşhur Hurma aşılama rivayetidir. Resulullah Medine'de insanların hurmalarını aşıladığını görünce, *"Ne yapıyorsunuz?"* diye sorar. Onlar da, *"Ey Allah'ın Resülü, hurmalarımızı aşıyoruz."* diye cevap verirler. Resulullah, *"Bunun bir fayda vereceğini zannetmiyorum!"* deyince aşılamaı bırakırlar ve o yıl bir tane hurma alamazlar. Daha sonra ürün alamadıklarını gelip Peygamber'e söyleyince Peygamber der ki: *"Bu işleri siz benden daha iyi bilirsiniz!"*⁽¹⁾

Bir başka rivayette de Resulullah diyor ki: *"Ben Allah'tan size bir şey aktardığım zaman bana itaat edin. Onun dışında bana itaat etmek zorunda değilsiniz. Ben yanılabilirim!"*⁽²⁾

Biraz insaflı olmak lazım, burada söz konusu olan Peygamberimiz. Bu davranışı sıradan bir insana bile yakıştıramayız. Sen kalk adama yol göster. Adam da sana itibar etsin! Medineliler kolay-kolay bir başkasının sözü ile aşılamaı terk etmez. Allah Resülü'nün sözü olduğu için itibar edip aşıyı terk etmişler! Ürün alamadıklarını söyledikleri zaman en

1- Bu hadis-i şerifin kaynakları daha önce belirtilmiştir.

2- İlgili rivayetler için bkz: Müslim, Fedail, s. 139-140-141; İbn Hanbel, Müsned, c. 1, s. 162; İbn Mace, Ruhûn, s. 15.

azından bir özür dilemek, üzüntünü belirtmek dururken, “*Beni hesaba çekemezsiniz.*” tavrını herhangi birimize yakıştıramayız. Herhangi birimize yakıştıramadığımız bir şeyi Allah Resulü’ne nasıl yakıştırmışlardır?

İkinci rivayet kendi kendini nakzediyor/çürütüyor/yalanlıyor. Resulullah da bir Arap’tır, yaklaşık 50 yıldır o bölgenin insanıdır. O yörenin temel geçim kaynağı hurmadır. Hurma hakkında bu kadar cehalet kimseye yakışmaz. Hele Resulullah’a hiç yakışmaz!

Peygamber’in içtihat ettiğine dair genellikle bu örnek verilir. Bu rivayetin doğru olduğunu kabul etsek bile konunun içtihatla ilgisi yoktur. İctihadın alanı ahkâma tekabül eder.

Öyleyse bu tür uydurma rivayetleri sorgulamalıyız.

Kanaatimizce bu rivayetlerle Peygamberimizin masumiyeti örselenmek istenmiştir. Dolayısı ile bu konuyu irdelemeliyiz.

10. Konuşma

PEYGAMBER EFENDİMİZİN MASUMİYETİ-(1)

Peygamberler Yanlışta Düşer Mi?

“Neredeyse, sana vahyettiğimizden başka bir şeyi bize isnat etmen için seni ondan saptıracaklardı. İşte o zaman seni dost edinirlerdi. Eğer sana sebat vermeseydik, neredeyse onlara birazcık yaslanacaktın. Bu durumda, sana hayatın da, ölümün de (azabını) kat-kat tattırırdık. Sonra bize karşı kendine bir yardımcı da bulamazdın.”⁽¹⁾

Bu ayetlerin zahirinden Resulullah'ın (s.a.a) Allah tarafından ayakları sabit kılınmış olmasaydı, yanlışta düşeceği, kendisine vahyedilenin hilafına bir yola sürükleneceği sonucuna ulaşıyorlar. Buradan peygamberlerin hata yapabileceklerini, yanlışta düşebileceklerini ve dolayısıyla günah işleyebileceklerini ileri sürüyorlar. Bu ayetler Yusuf'un (a.s) olayını anımsatıyor. **“Eğer Rabbinden bir burhan görmeseydi, o da ona meyledecekti.”**⁽²⁾ Bu ayetin zahiri yapısı-

1- İsra, 72-73-74-75.

2- Yusuf, 24.

na rağmen, yine muhalifler, “O da ona meyletti.” diye tefsir etmişlerdi. Yani Allah, Peygamber’in ayaklarını sabit kılmasaydı, müşrikler tarafından kendisine arz edilen tekliflere meyledecekti diye ifade vardır. Bu ayette sözü edilen şeyleri gerçekleşmiş gibi ele alıyorlar ve Resulullah müşriklerin öngörülerine ayak uydurmuş veya uydurmak istemiş gibi neticeye varıyorlar. Oysa ayet-i kerime hiçbir zaman Resulullah’ın böyle bir şeye tevessül ettiğine veya böyle bir şeyi zihninden geçirdiğine bile dalalet etmemektedir. Gayet normal, insani, beşerî ve toplumsal bir olgudan söz edilmektedir.

Olay şudur: Müşrikler Resulullah’a, **“Bir yıl biz senin Rabbine ibadet edelim, kulluk edelim, bir yıl da sen bizim putlarımıza kulluk et.”** diye bir teklif getirmişler.⁽¹⁾ Sebeb-i nüzul, hiçbir zaman için ayetlerin hükmünü tahsis etmez, ancak ayetlerin daha rahat anlaşılabilmesi için birer materyal hükmündedirler.

Gerek Yusuf (a.s) ve gerek Peygamberimiz hakkındaki ayetlerden yola çıkarak olayı tahlil ettiğimizde beşerî bir durum görülmektedir. Peygamber Efendimizin risaletini bir yana bıraktığımız zaman, toplumsal meselelerle ilgilenen, toplumun kurtuluşu, kemale ulaşması için mücadele eden, savaş veren, kafa çatlatan, fikir üretmeye çalışan bir insan, toplumda daha etkili olabilmek için birtakım yöntemleri deneyebilir. Sözünü ettiğimiz insan bir peygamberdir.

1- Kafirun, 1-6.

Göz ardı edilen en önemli olgu budur. Yusuf'un (a.s) masumiyeti hakkında daha evvel yaptığımız derslere bakılabilir. Orada şu noktaya değinmiştik: *"Peygamberler öylesine bir ilahi aşka cezp olmuşlardır ki, baktıkları her şeyde O'nu (c.c.) görmekte, O'ndan başka hiçbir şey görmemektedirler."* Baktığı her yerde O'nu gören birisi güzel bir kadının daveti karşısında bile, *"Ben ancak Allah'a sığınırım."* diyecektir. Yusuf'un ağzından çıkan ilk söz de buydu zaten.

Kemalin Merhaleleri

Söz konusu ettiğimiz insanlar Allah'ın seçilmiş kullarıdır. Risalet sıradan bir olgu değildir. **"Allah hikmeti dilediğine verir."**⁽¹⁾ Niye illa da Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'ya (s.a.a) verdi? Kur'an'a göre ilim, hikmet, takva, feraset, furkan bütün bunlarında üstünde risalet, övülmüş manevi değerler ve makamlardır, bu değerlere ulaşmanın yolları vardır. Konunun açıklığa kavuşması için kısa bir analiz yapalım.

Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ insanlara hitap ederek şöyle buyuruyor: **"Ey İnsanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize kulluk edin ki, muttakilere olasınız."**⁽²⁾ Kemalin birinci aşaması mutlak kulluktur. Kulluğun çerçevesi Kur'an-ı Kerim'de açıklanmıştır. Hedeflenen, kişinin takvaya ulaştırıl-

1- Bakara, 269.

2- Bakara, 21.

masıdır. Bunun için yine de kulluk, özelde ise bir takım ibadetler emredilmiştir. **“Siz Allah’tan hakkıyla sakınır/ittika ederseniz, Allah size furkan verir.”**⁽¹⁾ buyruluyor. Takvadan sonra kemalin ikinci aşaması olan furkana ulaşılacağı vaat edilmektedir. Furkan, hakkı batıldan ayırt eden bir meleke, güç, kuvvettir. İnsan o güce, o kuvvete ancak takvayla gelebilir. Takva ise kullukla gelir. Kulluk, isyan/haddi aşma ve masiyetin, takva ise günahın zıddıdır. Günahın olmadığı nispette takva vardır. İnsan takvası nispetinde yükselir. Her mükellef için, her akıl baliğ insan için mümkün olan bir şeydir bu. Kulluk nispetinde takva, takva nispetinde bir üste yükselme şansına sahiptir insan. Allah vaadinden dönmez, her insana takvaları sayesinde furkan verir. Hiç furkan ehli birisiyle risalet sahibi mukayese edilebilir mi? Bir beşerin furkan sahibi olabilmesi için kulluk etmesi ve takva sahibi olması gerekir. Takvanın kemaline ulaşması içinse günahlardan iyice uzaklaşması lazımdır ki, furkan sahibi olsun. Furkan sahibi olmak günahı, masiyeti dışlar da, risâlet sahibine günah nasıl isnat edilebilir?

Ayetlerden Ne Anlamalıyız?

Yukarıda işaret ettiğimiz İsrâ ve Yusuf surelerindeki ayetler, peygamberlerin masumiyetine ters gibi görünmesine karşılık, peygamberlerin masumiyetini ispat eden güçlü delil sunmaktadır.

1- Enfal, 29.

Az önce ifade ettiğimiz gibi o, bir liderdir, öncüdür, önderdir, toplumsal meselelerle ilgilidir, dertlidir, toplumun kurtuluşu için, kültürel, ilmî, medeniyet seviyesinin yükselmesi için çareler aramaktadır. Dolayısıyla karşı tarafın getirdiği teklifleri faydaya dönüştürebilmek açısından değerlendirmeye tabi tutabilir. Fakat o, bir peygamberdir ve Allah onun ayaklarını sabit kılar. Bu risaletin özelliğinin ve risaletin Allah'ın nezareti altında oluşunun göstergesidir. Ayetin devamında diyor ki: **"Bu durumda, sana hayatın da, ölümün de (azabını) kat-kat tattırırdık. Sonra bize karşı kendine bir yardımcı da bulamazdın."**⁽¹⁾ Burada Peygamber'in aksini yapma istidadına işaret edilmektedir. Aksini yapabilme istidadına rağmen Allah, onun ayaklarını sabit kılmıştır. Burada icbar yoktur. Zira bizim gibi herhangi bir kulun sunduğu kulluk nispetince takva, takva nispetince furkan tahakkuk ediyorsa, bütün bu aşamaların üstüne çıkmış Peygamber için de ayakların sabitlenmesi sonucu neden tahakkuk etmesin. Birey iradesi ile kulluk etmiş, Allah onu takvaya ulaştırmıştır. Birey takvasını koruyunca Allah ona furkan vermiştir. Her güzel iş ve sonuç Allah'a nispet edilir. Aslında kulluk eden takvaya ulaşan, furkana ulaşan bireyin kendisidir. Dolayısı ile Peygamber Efendimizin ayakları orada sabit kılınmış değildir, Peygamber'in ayakları zaten sabitti. Her güzelin Allah'a nispet edilmesi edebince Allah senin ayaklarını sabit kıl-

1- İsra, 75.

masaydı denilmiştir. Benim gibi bir kul için kulluk ettiği müddetçe Allah vaat ettiği takvaya ulaştırır. takvanın kemaline ulaştığın müddetçe Allah vaat etmiştir, furkan verir. Bana furkan veren Allah, elçisinin ayağını niye sabitlemesin?

Her iki ayette de fitr-ı tabiye işaret edilmektedir. Yusuf'un risâletini, ilahi aşkını bir yana koyarsak neden kadına meyletmesin? **“Eğer sana sebat vermeseydik, neredeyse onlara birazcık yaslanacaktın.”**⁽¹⁾ ayeti de fitr-ı tabiden söz etmektedir.

Peygamberler Ruhü'l-Kudüs'le Desteklenmiştir

İmam Cafer (a.s) buyuruyor ki: **“Ruh'ul-Kudüs/Ceb-rail, vahyin emindir. O ne unuttur, ne yanlış yapar, ne de yanlış yaptırır.”**⁽²⁾ Peygamber Ruhü'l-Kudüs'le desteklenmiştir. Yanlış düşmesi mümkün değildir. Bu zaviyeden baktığımız da ayetler Peygamberimizin masumiyetini ispat eder. Oysa muhalifler bu ayetlerden yola çıkarak peygamberlerin masum olmadıklarını söylerler. Peygamberimiz hiçbir zaman müşriklerin tekliflerine meyletmemiştir. Allah-u Teâlâ sadece fitr-i tabi açısından olayı ifade etmiştir. Ama söz konusu edilen Peygamber olunca olayda

1- İsra, 74.

2- Küleynî, Ebu Cafer Muhammed b. Yakub b. İshak (h. 329), el-USul mine'l-Kaî, c. 1, s. 471, Çeviri: Vahdetin İnce, İstanbul, 2008.

hiçbir sürçme, sarsılma söz konusu değildir. Ayrıca Üstat Cafer Subhani burayı Nisa Suresi'ndeki bir ayet ile iyice pekiştirmek istemiştir.⁽¹⁾ **“Allah'ın sana lütfu ve acıması olmasaydı, onlardan bir grup seni saptırmaya yeltenmişti. Onlar sadece kendilerini saptırırlar. Sana hiçbir zarar veremezler. Allah sana kitabı ve hikmeti indirdi ve sana bilmediğin şeyleri öğretti. Allah'ın sana lütfu pek büyüktür.”**⁽²⁾

“Allah'ın lütfu ve keremi olmasaydı, onlardan bir grup seni yanılsa düşürecekti...” Bu ayeti okur okumaz insan diyor ki, Peygamber yanılsa düşecekmiş, Allah lütfundan ve kereminden dolayı onu korumuş. Böyle bir şey tahakkuk etmemiştir. Fakat bunu tahakkuk etmiş gibi yorumlayanlar olmuştur. Az önceki ayetlerde müşrikler böyle bir talepte bulunmuşlar ve Peygamber Efendimizin sürçmesini istemişlerdi. Bu doğrudur, ayet bunu sabit kılıyor. Fakat okuyan muhalifler, Peygamber'in böyle bir aşamaya geldiğini söylüyor. Bu ayette yine, **“Allah'ın lütfu ve keremi olmasaydı bir grup seni yanılsa düşürecekti.”** diyor. Doğrudur evet bir grup böyle bir şeye tevessül etti ama Peygamber Efendimizin bu yanılsa düştüğüne dair bir delil var mı? Yoktur. Fakat Allah'ın lütfu olmasaydı elbette düşerdi.

1- Sübhani, Şeyh Cafer, İsmetü'l-Enbiyai fi'l Kur'ani'l-Kerim, s. 294.

Bkz:<http://www.alseraj.net/a-k/aqaed/esmat/esmat29.html#2>

2- Nisa, 113.

Bütün İyilikler Allah'tandır

“Bütün iyilikler, hayırlar Allah'tandır. Bütün kötülükler sizdendir.”⁽¹⁾ Allah bütün iyiliklerde fail olarak kendisine atıfta bulunmuştur. Bu, *-haşa-* Peygamber'in acziyetini göstermez. Bu ayetin sebebi nüzulü hakkında yine farklı rivayetler olmakla beraber Üstat Cafer Subhani şöyle demektedir: *“Sahabeden birisi zırh çalar. Zırhı çalınan kişi saygın kabileye mensup birisinden şüphelenir. Hırsız bunu fark edince zırhı bir Yahudinin bahçesine atar. Daha sonra Peygamber nezdinde kendisinin lehinde kabilesinden hüsnü şahadette bulunmasını ister. Zırhın falan Yahudinin evinde olduğunu söylemelerini ister. Böylece Yahudinin suçlanmasını ister.”*⁽²⁾ Yani hem kendisini temize çıkaracak hem de suçsuz günahsız Yahudiye töhmet altına sokacaktır. Ayet burayı sabit kılmaktadır: **“Bir grup seni yanlışla düşürecekti.”** Yani adam, kavminin şahadetini temin etmiş, zırh Yahudinin evinde bulunmuş, Peygamber Efendimizin Yahudinin aleyhine hüküm vermesi için tüm şartlar oluşmuştur. Allah Ruhü'l-Kudüs'le desteklediği elçisini olaydan haberdar etmiştir.

1- Nisa, 79.

2- Suyuti, Duru'l Mensur c.2 s.215; Lübabu'n Nukul s.92; Hakim, Müstedrek c.4 s.385; Vahi, Esbab-ı Nuzül s.183; Zehebi ve İbn-i Kesir bu rivayeti tefsirlerinde sahih olarak zikretmişlerdir.

Üstat, **“Biz sana kitabı ve hikmeti öğrettik.”**⁽¹⁾ ayetini merkeze alarak konuya açıklık getirmiştir. Peygamber Efendimiz yanlış yapabilme kabiliyetine, istidadına sahiptir. Bu kabiliyetlere rağmen yanlış yapmaması için gerekli malzeme yanında mevcuttur. Bu malzeme kitap ve hikmettir. Yani doğru hükmedebilmek için elinde doğru bir miyar/ölçü vardır. Kitap ve hikmet Allah tarafından gelmiş doğru miyardır. Yani onun yanında külli anlamda ilim vardır.⁽²⁾

Peygamber Size Bilmediklerinizi Öğretir

Yanlışın peydahlandığı yerde cehalet vardır, cehaletin olduğu yerdeyse yanlış yeşerir. Peygamber’in bütünsel anlamda Allah tarafından ilimle desteklenmiş birisi olması açısından yanlış yapma riski yoktur. Kabiliyeti vardır ama riski yoktur. Fakat Üstat diyor ki: *“Her zaman için bütünsel anlamıyla ilme sahip olmak, kişiyi yanlıştan korumaz.”* Zira nice âlimlerin nice yanlışlar yaptıklarını biliyoruz. Yani ilmî meselelere bütünsel anlamda vakıf olmak, ama onun teferruatına bakmamak, cüzlerine bakmamak, cüzlerinin arasındaki denklemlere, ayrıntılara bakmamak insanı yanlışla düşürebilir. Dolayısıyla Allah ikinci boyutu getiriyor bu sefer aye-

1- Nisa, 113.

2- Sübhani, Şeyh Cafer, İsmetü'l-Enbiya fi'l-Kur'ani'l-Kerim, s.294; Bkz: <http://www.alseraj.net/a-k/aaqed/esmat/esmat29.html#2>

tin devamında: **“Sana bilmediğin şeyleri öğrettik.”** buyuruyor. Bu konuyla ilgili olarak; **“Biz sizin içinizden sizin için bir peygamber gönderdik. O size kitabı öğretir, hikmeti öğretir nefislerinizi tezkiye eder ve size bilmediğinizi bildirir.”**⁽¹⁾ ayeti üzerinde duracağız. Burada Peygamber bize bilmediklerimizi bildiriyor; oysa yukarıdaki ayette Allah Peygamber’e bilmediklerini bildirmişti. Kitabın ilmi statik ilimdir. Üstat Cafer Subhani de burada ona, *“külli ilim-bütünsel anlamda ilim”* diyor. Yani teferruata, cüzlerine, ayrıntılarına, parçalarına girilmemiş bir ilim. Kitap statik ilimdir, değişmez ve belli kuralları vardır. Fakat **“Size bilmediklerinizi öğretir.”** statik olmayan, hayatın sürprizle karşınıza getirdiği şeydir ki, o şeyler hakkında da peygamberler önceden bilgilendirilmiştir. Hayatın getirdiği sürpriz sorular karşısında şoke olmasınlar ve cevap verebilsinler diye. Peygamberler o statik ilmin ayrıntılarına vakıf edilmişlerdir. Ve o ayrıntıları hayatın getirdiği sürpriz olaylara anında uyarlayabilme güç ve yeteneğine sahiptirler.

İlahi kelim beşerin söz kalıplarına girdiği zaman daralacaktır. Teferruatını, ayrıntılarını kaybedecektir. Ancak onun kaynaklanıp geldiği yerde orijinali ve bütün ayrıntıları vardır. **“Ancak temiz olanlar ona dokunabilirler.”**⁽²⁾ ve onu oradan alabilirler.

1- Bakara, 151.

2- Vakıa, 79.

Dolayısıyla bu külli ilmin ötesinde öze tekabül eden bir ilim vardır. O öze tekabül eden ilim koruyuculuk özelliği arz etmektedir. Hiçbir zaman hiçbir kimse Peygamber'i tuzağa düşüremez, ona yanlış yaptıramaz. Ayet, Peygamber'e yanlış yaptırma muradında olan insanlardan söz etmektedir. Yoksa Peygamber'in yanlışla düşmek üzere olduğu ifade edilmemektedir. Bu ifadelere dikkat edecek olursak, kelimeler arasında farklar vardır. Yanlış yaptırmak istemişlerdir fakat Peygamberimizin yanlış yaptığı görülmemiştir. Muhalifler tarih boyu bu ufak cüzlerden ve farklardan istifade etmek suretiyle bir yığın yanlışlar yapmışlardır.

Peygamber'in masumiyeti hakkındaki içine düştükleri yanlıştan dolayı Peygamber'in de içtihatta bulunduğunu ve bazen içtihatlarında yanıldığını hükmetmişlerdir.

11. Konuşma

PEYGAMBER EFENDİMİZİN MASUMİYETİ-(2)

Ayetler Kur'an Bütünlüğü İçinde Değerlendirilmelidir

“Sana bilgi geldikten sonra onların heva ve heveslerine uyarsan Allah’tan başka sana ne bir dost ve ne de bir yardımcı bulunur.”⁽¹⁾ Muhafızlar bu tür ayetlerden yola çıkarak Resulullah’ın (s.a.a) mümkündür ki, birilerinin nefsanî arzularına uymuş olabileceği sonucuna varıyorlar. Oysa Kur’an’ın kendisine göre bir takım üslûpları vardır. Ayet hususî beyan şeklinde gelir fakat umuma teşmil olunur. Tersine, umuma teşmil olunacak biçimde gelir fakat hususa, özele tahsis edilir. Öbür yandan zahiren bakıldığı zaman birçok yanlış anlamayı çağrıştıracak ayetler vardır ki, o ayetleri Kur’an’ın bütünü içerisinde değerlendirmemiz gerekir.

Bunu bir örnek ile açıklayalım: **“Siz beni hatırlayın ki ben de sizi hatırlayayım.”⁽²⁾** Kur’an mantığının dışında bu ayeti tek başına ele aldığımız zaman *-haşa-*

1- Bakara, 120.

2- Bakara, 152.

Allah-u Teâlâ'nın bizi hatırlamasının, bizim Allah'ı hatırlamamıza bağlı olduğu neticesini çıkarırız. *-Haşa ve kella-* aksi takdirde Allah bizi hatırlamaz. Bu ayetten böyle bir sonuç çıkarabilir miyiz? Oysa hepimizin ezbere bildiği birçok ayet-i kerime vardır: **“Onu ne uyku ne uyuklama tutar.”**⁽¹⁾ **“Senin Rabbin kesinlikle unutkan değildir.”**⁽²⁾ Bir başka ayet-i kerimede, **“Düşmüş bir yaprak yoktur ki o Allah'ın ilminin dışında düşsün.”**⁽³⁾ Allah'a unutkanlık arız olmaz. Demek ki sadece bu ayetin zahirinden yola çıkarak tefsir yapılamaz. Kur'an'ın bütünlüğü esas alınmalıdır. O zaman şöyle diyebiliriz: Sizin Allah'a olan ilginiz/rağbetiniz nispetinde Allah da size bir rağbet eder. Siz bir günah işlemek üzereyken Allah'ı anar, Allah'ı hatırlar, O'na dönerseniz, Allah rahmetiyle size döner, rahmetiyle sizi dikkate alır. Bakmak ve görmek farklı şeylerdir. Allah'ın gözünden, Allah'ın nazarından hiçbir zaman hiçbir şey gayb olmaz. Ama bir de Allah'ın özel nazarına muhatap olmak söz konusudur. Sizin nezdinizde Allah ne kadar kıymetliyse, Allah'ı kendi hayatınıza ne kadar müdahil kıldıysanız, sizin Allah katındaki yeriniz de öyledir. Konuyla ilgili bir hadiste şöyle buyrulur: **“Allah'ın yanındaki yerinizi merak ediyorsanız, Allah'ın sizin yanınızdaki yerine bakın.”**⁽⁴⁾

1- Bakara, 255.

2- Meryem, 64.

3- En'am, 59.

4- Suyuti, Camiu's Sagir, c. 6, s. 49, Hadis: 8386; İbn Hacer el-Askalani, Metalibu'l-Aliye, Tevhid Yayınları, c. 3, s. 161;

“Beni anın ki ben de sizi anayım.”⁽¹⁾ ayet-i kerimesinin zahirinden yola çıkarak yanlış sonuçlara ulaşabiliriz. Kur’an bütünlüğü ve ilmî zevk çerçevesinde değerlendirdiğimizde nice hikmetli sonuçlar olduğunu görürüz. Peygamber’in günah işleyebileceğini, hata yapabileceğini öne sürenler bütün ayetlere, özellikle de peygamberlerin masumiyetleri konusuna yukarda verdiğimiz örnekte olduğu gibi ayetlerin yalnız zahirine bakıyorlar ve tek ayet üzerinden hükme varıyorlar. Bu usulün yanlış olduğunu daha önce söylemiştik. Bu yanlışlıkların bir takım siyasal ve sosyolojik sebepleri olsa gerek.

“Sana bilgi geldikten sonra onların heva ve heveslerine uyarsan Allah’tan başka sana ne bir dost ve ne de bir yardımcı bulunur.”⁽²⁾ Bu ayetin zahiri tahakkuk etmiş bir olaydan bahsetmiyor. *“Eğer böyle yaparsan”* diye şartlı bir cümle kullanılmıştır. Bundan sonraki ayetler de bu kalıptadır. **“Onu iyice bildikten sonra, artık tutar onların dileklerine uyarsan şüphe yok ki zalimlerden olursun.”**⁽³⁾ ve **“İşte böylece biz Arapça bir hüküm olarak onu sana indirdik. Eğer sana gelen bilgidен sonra onların heva ve heveslerine uyacak olursan, artık Allah’a karşı senin bir dostun ve koruyucun olmaz.”**⁽⁴⁾ aynı kalıplarda gelen ayetlerdir. İsrâ

Darekutni.

1- Bakara, 152.

2- Bakara, 120.

3- Bakara, 145.

4- Ra’d, 37.

Suresi'nde ise, **“Ve dilersek sana vahyettiğimizi senden de gidermeye muktediriz. Sonra bize karşı onu koruyacak bir kimse de bulamazsın.”**⁽¹⁾ diye buyuruyor. Burada biraz farklılaşmıştır. Bu sefer tahakkuk etmiş bir şeyden değil de mümkün bir şeyden bahsedilmektedir. Allah-u Teâlâ buyuruyor ki: **“Dilersek sana vahyettiğimiz şeyi senden gideririz.”**

Allah Peygamberini Tehdit mi Ediyor?

Gerek muhaliflerin kitaplarında olsun gerek bizim kitaplarımızda olsun, mikroskopla araştırsak acaba Allah-u Teâlâ'nın Resulullah'a vahiy konusunda bir sıkıntı çektirdiğine, vahyettiği bir şeyi geri aldığına, onu vahiysiz bıraktığına, onu desteksiz bıraktığına dair bir kayıta rastlar mıyız? Burada sadece bir imkândan söz edilmektedir. Bu gerçekleştiği zaman Allah Resulü bir destekçi bulabilir mi? Allah'ın desteğinin çekildiği bir yerde, beşer başka bir destek bulabilir mi? Allah vahyi kestiği zaman Peygamber bir başka kanaldan vahiy alabilir mi? Fakat muhalifler bunları tahakkuk etmiş gibi algılıyorlar. Allah-u Teâlâ Peygamberini tehdit ediyor gibi düşünüyorlar. Böyle bir şey söz konusu olmayıp tahakkuk da etmemiştir.

“Ancak Rabbinin rahmeti onu korumuştur. Gerçekten de O'nun lütfu, ihsanı pek büyüktür sana.”⁽²⁾ **“Ve andolsun ki, sana ve senden öncekilere, ‘Gerçekten**

1- İsra, 86.

2- İsra, 87.

de şirk koşarsan yaptıklarınızı boşa çıkarırım ve elbette ziyana uğrayanlardan olursun.’ diye vahyedildi.”⁽¹⁾ Peygamber Efendimizin şirk koştuğuna dair bir şey duyulmuş mudur? Bütün mektepler peygamberlerin şirkten ve küfürden masum oldukları konusunda müttefiktirler. Bütün mekteplere göre peygamberler şirkten masumsa bu ayetten bizim anlamamız gereken Allah-u Teâlâ’nın mümkün bir şeyden söz ediyor olmasıdır. Bu ayetler peygamberlerin temizliğine ve ismetine delalet etmektedir.

Peygamberler şirk de dâhil bütün günahları işleyebilme istidadına, kabiliyetine sahiptirler. Buna rağmen ne şirk koşmuşlardır ne de günah işlemişlerdir. Böyle bir şey olsaydı Allah, **“Onu şah damarından yakalardık.”⁽²⁾** diyor. Bütün bu ayetler şunu gösteriyor ki, peygamberler mümkün değil, ne şirk koşmuşlardır, ne şirk riski ile yüz yüze gelmişlerdir, ne de bir günah işlemişlerdir. Zira Allah onları kendi emanetçisi olarak seçmiştir. Kendi emanetçisini, Allah koruyacaktır.

Peygamberler de İnsandır

Peygamberler de bir beşerdir, günah işleme riskiyle yüz-yüzedirler. Ancak onları diğer beşerden ayıran özellik temizlikleridir, dolayısıyla seçilmişler ve her türlü sürçmeden de korunmuşlardır.

1- Zümer, 65.

2- Hakka, 45.

Konu ile ilgili şöyle bir örnek verebiliriz. Bir yere emanet göndereceksiniz. Bu emanetin keyfiyetine paralel olarak işi sıkı tutmanız söz konusudur. Göndereceğiniz emanet bir sayfa yazıyla bir mesajdan ibaretse onu götürecek liyakatte bir arkadaşınızı veya bir elemanınızı gönderirsiniz. Mesajın nispetine göre eğer çok gizli, çok önemli, ülkenin ve milletin hayat ve mematıyla ilgili bir mesajsa onu götürme liyakati konusunda daha titiz ve daha profesyonel birini ararsınız. Emaneti ona teslim etmeniz yanısıra bir de onun yanına korumalar verirsiniz. Yani, sizin nezdinizde kişi o mesajı götürme liyakatine sahiptir, bireyin kendisi o liyakati kesp etmiştir. Ve siz mesajı birçok insan içerisinden onunla gönderme konusunda bir seçim yapmışsınızdır. Buna rağmen bir de bunun yanı sıra gönderdiğiniz emanetin önemine binaen yanına koruyucu veriyorsunuzdur.

Allah-u Teâlâ'nın peygamberlere ihsan etmiş olduğu ismet sıfatına baktığınız zaman sanki Allah onlara bir iltimasta bulunmuştur. Oysa Allah, ezeli ilmiyle onların temizliğini bilmiş ve seçmiştir. Yani sözünü ettiğimiz ismet sıfatı peygamberlerin iradi olarak temiz kalışlarının bir sonucudur. Ve bu sıfat onlar için koruyucu olmuştur.

Daha evvel bahsettiğimiz bir hadiste, Resulullah döneminde Müslüman birisi hırsızlık yapıyor ve suçu bir Yahudinin üzerine atmaya çalışıyordu. Kabilesinden de, "Resulullah'ın nezinde benim hakkımda hüsnü şahadette bulunun ve zırhın da falan Yahu-

dinin evinde olduğunu söyleyin.” diye rica ediyordu. Resulullah’ın vahiyle desteklendiğini unutup ismet sıfatını bir tarafa bırakırsak, normal bir beşer, toplumun önünde giden bir insan olarak olayı değerlendirecek, Peygamber’in hırsızın oyununa gelme riski vardır. Vahyi ve ilahi desteği göz ardı edersek, Resulullah’ın orada hainden yana bir fetva, bir karar verebilmesi mümkündür. Ayet- i kerime sonunda da, **“Hainleri destekleme.”** diyor. Muhalifler buradan yola çıkarak, *“Haini destekleme imkânı söz konusudur, böyle bir şey olmuş olabilir.”* neticesine ulaşıyorlar. Böyle bir şeyin olmaması için Allah-u Teâlâ onu uyarmıştır. Herhangi bir hâkimden, herhangi bir yargıçtan farklı olarak ilahi bir destek söz konusudur. O ilahi destek, ilahi emanetçi/Peygamber orada kalksaydı, Yahudinin aleyhine ve hırsızın lehine karar verseydi, toplumda güven kalmayacaktı. Resulullah’ın diğer bütün tasarrufları zan altına girecekti.

Ayetlerde Peygamber İçin Kullanılan Tehdidin Nedeni

Üstat Cafer Subhani bu konuyla alakalı şöyle diyor: *“Eğer Peygamber masum ise, niye Allah-u Teâlâ Peygamberini tehdit etmiştir?”* Burayı iki madde ile açıklıyor. **Birincisi:** Az önce de işaret ettiğimiz gibi peygamberlerin birer beşer olduklarını, günah işleme kabiliyetlerine sahip olduklarını ve buna rağmen günahsız ve temiz olduklarını tekit etmek/vurgulamak içindir. **İkincisi ise;** bir eğitim metodu olarak, *“Eğer*

böyle yaparsan ne kendin için bir kurtarıcı bulabilirsin ne de kendin için bir yardımcı bulabilirsin. Seni şahdamarından yakalarız. Yalnız başına kalakalırsın.” gibi tehditler. Türkçemizdeki, “Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla.” türünden bir yöntemdir. Bizzat suçlu insanlara veya bu manada risk altında olan insanlara doğrudan bir tebliğde bulunduğunuz zaman nefisleri savunmaya geçebilir, karşı koyabilir ve tebliğiniz hedefine ulaşamayabilir. Dolayısıyla böylesine riskli gördüğünüz yerlerde muhatabınıza direkt hitap etmektense yanındakini muhatap alıp hitap etmek suretiyle ona duyurursunuz. Ve hem de onun nefisini kabartmamış olursunuz. Burada, “Sana bilgi geldikten sonra şirk koşarsan, sana bilgi geldikten sonra cahillere uyarsan, sana bilgi geldikten sonra onların heva ve heveslerine uyarsan,” türünden ikazlar için Üstat Cafer Subhani, Allah-u Teâlâ, “Peygamber Efendimiz üzerinden müminlere ikaz ve nasihat ettiğini söylemektedir.”⁽¹⁾

Resulullah’a Hitap, Ümmete İkaz

Özele hitap etmek suretiyle umuma hitap etmek, Kuran-ı Kerim’in yöntemlerinden biridir. Burada Resulullah’a hitap etmek suretiyle ümmet ikaz edilmektedir. Üstat diyor ki: “Peygamber’i Allah öyle tehdit ediyor. Öyle bir şey vuku bulunca, bu Peygamber ki tehdide muhataptır, bizim gibi cahiller bunu yaptığı-

1- Sübhani, Şeyh Cafer, İsmetü'l-Enbiya fi'l-Kur'ani'l-Kerim, s. 294.

mız zaman halimiz nice olur. Dolayısıyla bu tür ayetlerin hepsini bu çerçevede, bu mantık muvacehesinde değerlendirdiğimiz zaman peygamberlerin özel kişilikleri, taharetleri, temizlikleri ve istikametleri açığa çıkar. Buna rağmen ‘kalplerinde maraz olanlar’ ve ilmi alması gereken yerden almayanlar, Allah Rasûlü’nün emrettiği kapıyı çalmadıkları için aksine neticeler devşirmişlerdir.”

Hakka Suresi’nde şöyle buyruluyor: **“Ve eğer bize isnat ederek bazı laflar etseydi, elbette onu kudretimizle alırdık ve sonra da elbette şahdamarını çeker koparırdık.”**⁽¹⁾ Bunun ardından Gadir-i Hum olayı ve velayet hadisinden bahsedecek olursak, Allah Resulü İmam Ali’nin (a.s) velayetini ilan ediyor. Daha sonra sahabeden birisi diyor ki: **“Bu senden mi, Allah’tan mı?”** ve Allah Resulü buyuruyor ki: **“Vallahi Allah’tandır.”**⁽²⁾ Bu cevabı vermesine rağmen ümmetin İmam Ali’nin başına getirdikleri ve bugünkü tutumları manidardır. Yani Resulullah vahyin dışında herhangi bir söz söylememiştir. Hele ki özellikle sorulduğunda, **“Bu Allah’tandır.”** demişse onun karşısında teslimiyet gerekirdi. Zira ayet-i kerime, **“Eğer Allah’tan olmadığı halde bir şeyi Allah’a isnat edip söyleseydi, biz onu yakalardık ve şahdamarını koparırdık!”**⁽³⁾ demiyor mu?

1- Hakka, 44-45.

2- el-Kurtubî, Ebu Abdillâh Muhammed b. Ahmed el-Ensârî, el-Cami li-Ahkâmîl-Kur’an, c. 21, s. 219, Tahkik Abdullah b. Abdülmuhsin et-Türkî, Müessesesetü’r-Risale, Beyrut, 1427.

3- Hakka, 44.

Kible'nin Tahvili/Değiştirilmesi

“Gerçek Rabbi’ndendir. Artık sakın şüpheye düşenlerden olma.”⁽¹⁾ Burada ümmete dönük bir ifade vardır ve kiblenin tahvili olayından bahsedilmektedir. Müslümanlar Resulullah dâhil olmak üzere Hicretten sonra Medine’nin ilk dönemlerinde Mescid-i Aksa’ya dönüp namaz kılıyorlardı ve bu Ehl-i Kitab’ın çok da hoşuna gidiyordu. Gizli gizli Resulullah’a üstünlük taslıyorlardı: *“Sen bizim kiblemize doğru namaz kılıyorsun, bizim kiblemize dönüyorsun.”* diye. Daha sonra Allah-u Teâlâ, **“Yüzünü Mescid-i Aksa’dan Mescid-i Haram’a çevir.”**⁽²⁾ diye ayet-i kerime gönderdi. Bu sefer münafıklar ve Ehlikıtab arasında Resulullah aleyhine birçok dedikodu çıktı. *“Bu nasıl peygamber? Bir gün böyle dönüyor, bir gün şöyle dönüyor.”* diye. Müslümanlar içerisinde de bu manada üzülen, sarsılanlar oldu. Ayet-i kerimede Allah-u Teâlâ diyor ki: **“Gerçek Allah’tandır. Şüpheye düşenlerden olma.”**⁽³⁾ Resulullah’ın şüpheye düştüğüne dair hiçbir emare yoktur.

Münafıkların ve Ehlikıtab’ın estirdiği rüzgârdan etkilenen imanı zayıf Müslümanlara sert bir ikaz vardır. Eğer buradaki şüpheyi Resulullah’ın şüphesi olarak algılırsak, tam burada Hz. İsa’dan (a.s.) bahseden şu ayeti okumamızda fayda var: **“Biz sana**

1- Bakara, 147.

2- Bakara, 144.

3- Yunus, 94.

kitabı insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği gibi hükmedesin diye bir gerçek olarak indirdik. Hainleri savunma. Allah'tan bağışlanma dile. Şüphe yok ki Allah suçları örtendir, Rahim'dir. Nefislerine hainlik edenlerden yana çıkıp uğraşma. Şüphe yok ki Allah hainlikte ileri giden suçluları sevmez.”⁽¹⁾

“Allah'la beraber başka bir mabut tanıma, sonra kınanmış bir halde ve tek başına yardımdan mahrum olarak oturup kalırsın.”⁽²⁾ Resulullah Allah'tan başka mabut tanımış mıdır? Buradan anlamamız gereken bu hitabın bize olduğudur. Allah-u Teâlâ Resulullah üzerinden bize hitap etmektedir.

İsra Suresi'nde Allah şöyle buyuruyor: **“Bunlar Rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdendir. Ve Allah'la beraber başka bir mabûd tanıma. Sonra kınanmış, kovulmuş bir halde cehenneme atılırsın.”**⁽³⁾ Bu, İsa'nın (a.s) Allah'ın kulu olduğuna dair gelen ayetlerden sonraki ayettir. Hiçbir gün Resulullah'ın, Hz. İsa'nın Allah'ın oğlu olduğuna veya Allah olduğuna dair bir kanaat getirdiğini duydunuz mu? Sonuç olarak, ayet-i kerimelerin zahirine takılıp Kur'an'ın bütünlüğü dışında değerlendirilme yapılamaz. Eğer öyle yaparsak vardığımız netice ne İslam'ın, ne Kur'an'ın, ne de Resulullah'ın görüşü olur.

1- Nisa, 105-107.

2- İsra, 22.

3- İsra, 39.

12. Konuşma

HÜCCETİN SÜREKLİLİĞİ

Yeryüzü Allah'ın Hüccetinden/ Delilinden/Kanıtından Mahrum Kalmaz

Bu konuyu iki ayet-i kerimeyi esas alarak irdelemeye çalışacağız.

Bakara Suresi'nde, **"Nitekim (nimetimi size tamamlamak için) ayetlerimizi okuyan, sizi arıtan, size kitabı ve hikmeti öğreten ve yine size bilmediklerinizi öğreten, kendinizden bir peygamber de gönderdik."**⁽¹⁾ buyuruluyor.

Cuma Suresi'nde, **"Okuma ve yazma bilmeyenler içinde, kendilerinden olan ve onlara ayetlerini okuyan, onları arındıran, kitap ve hikmeti onlara öğreten bir elçi gönderen O'dur. Oysa onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık içinde idiler."**⁽²⁾ buyuruluyor.

Bu ayetlerden genel olarak 4 önemli sonuca varabilir, ayrıntıda ise 5 neticeye ulaşabiliriz.

1- Bakara, 151.

2- Cuma, 2.

Ayetlerden Genel Olarak Çıkan 4 Önemli Sonuç

1.) Biz insanların, Allah'ın ayetlerini okuyacak, nefislerimizi tezkiye edecek, kitabı ve hikmeti öğretecek, bize bilmediklerimizi öğretecek birine ihtiyacı vardır.

İnsanoğlunun bunları yapacak birisine ihtiyacı vardır. Eğer bu olmazsa insan karanlıklar içinde kalacaktır. **“Oysa onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık/dalalet içinde idiler.”**⁽¹⁾ buyrulmaktadır. Buradaki dalalet, yol bilmezlik, çaresizlik, karanlık anlamındadır. Allah'ın öngördüğü evrensel yapı ve bu evrensel yapıdaki insanların konumlanması açısından burası önemlidir. Yani insanların Peygamber'e, imama/hüccete/öndere/rehbere/ilahi emanetçiye ihtiyacı vardır.

2.) Bu ihtiyaç zaman ile kayıtlı değildir.

İlk insan ilk peygamberdir. Buradan anlıyoruz ki Allah insanların ihtiyaçlarına binaen ilk insanı bu ihtiyaçları giderecek donanımda göndermiştir. Peygamberimize kadar böyle devam etmiştir. Hatemü'n-Nebi'nin vefatından sonra ne olacaktır?

Burada üç ihtimal vardır.

a. İnsanlık âlemi Son Peygamber'e kadar buna muhtaç idi. Peygamber'den sonra insanlık kemale erdi. Artık sözü edilen şeylere muhtaç değildirler!

1- Âl-i İmran, 164.

b. Son Peygamber'in getirdiği son din kâmil din, son kitap kâmil kitaptır. Ayrıca Peygamberimiz bu dini pratikte uygulamış, bu çerçevede sünnet dediğimiz bir külliyata sahibiz. Bu ikisiyle ihtiyaçlarımızı giderebiliriz!

c. İnsanların ihtiyaçları devam etmektedir. İnsanların muhtaç olduğu ihtiyaçları Peygamber'den sonra kıyamete kadar giderecek olan Allah'ın atadığı, Kur'an-ı Kerim'de kendilerine itaat etmemiz emredilen makamlar vardır.

Bu ihtimallere birazdan değinecek/değerlendireceğiz inşallah.

3.) Sözü edilen ihtiyaçların bir elden giderilmesi gerekir.

Ayetlerde sözü edilen, insanların nefislerinin tezkiyesi, kitabın, hikmetin ve insanlara bilmediği şeylerin öğretilmesi bir elden karşılanmalıdır.

Birbirinden farklı oldukları kadar iç içe olan bu ihtiyaçlar bağımsız bireylere terk edilince çelişkilerin, ihtilafların engellenmesi mümkün olmayacaktır.

Dikkat edilecek olunursa ümmetin ihtilafının ilk ve temel sebebi burada yatmaktadır.

4.) Bu ihtiyaçları giderecek kişinin Allah tarafından seçilmiş, atanmış, masum, güvenilir birisi olması gerekir.

<https://t.me/caferilikcom>

www.caferilik.com

Dinin ve peygamberin ilahi kökenli olması hasebi ile Peygamber'den sonra bu görevi icra edecek kişinin de Allah'ın seçtiği masum birisi olması zorunludur.

Ayetlerden çıkardığımız bu dört temel ve önemli genel sonuçtan sonra ayetlerin ifade ettiği ayrıntıdaki beş neticeye geçebiliriz.

Ayetlerin İfade Ettiği Ayrıntıdaki 5 Netice

1.) “Nitekim (nimetimi size tamamlamak için) ayetlerimizi okuyan...”

Yani Peygamber bize Allah'ın ayetlerini okur. Allah'ın ayetlerinden maksat hemen-hemen bütün müfessirler Kur'an-ı Kerim'in ayetleri diyorlar. Çünkü tilavet okumaya tekabül ediyor. **“Nitekim (nimetimi size tamamlamak için) ayetlerimizi okuyan...”** Allah ayetler indirecek, Peygamber de bunları bize okuyacak. Bu kısmı iblağ/ ulaştırmak/tebliğ ile ilgili bir şey, yani Allah'ın ayetlerini bize ulaştıracak, Kur'an-ı Kerim'in Peygamber'e inzal/inme kısmı ile ilgilidir. Peygamber'e Kur'an inzal oluyor ve Peygamber de onu bize okuyor. Ama burada inzal sanki biraz geriye atılmış, sanki onda mevcut ve bunu bize okuyor.

2.) “...Sizi arıtan...”

Yani temizler. Zekât da buradan gelir. Zekât malı temizliyor, tezkiye de nefsi temizliyor.

Burada masumiyetle ilgili bir durum vardır. Şöyle ki, temiz olmayan biri temizleyici olamaz. Bu üm-

metin ihanetinden dolayı peygamberlerin veya ilahi emanetçilerin masumiyeti için binlerce delil getirmek zorunda kaldık. Nefsi temiz olmayan, kendi nefsini temizlemeyen biri başkasının nefsini temizleyemez. Buradan çıkardığımız netice, bu işlerin tek elden yapılması ve bu işi yapacak kişinin temiz olmasıdır.

Peygamber, bizi tezkiye edip temizleyecek/arındıracaktır. Nefsimizin aykırılıklarını, nefsimizden kaynaklanacak ve bizim helakimize sebep olacak her ne varsa, aklımıza ne gelirse bizi nefsimize karşı koruyacak, bizi terbiye edecek. Yani bir antrenör gibi bizi eğitecek ve nasıl gardımızı almamız gerektiğini, saldırıda bulunmamız gerektiğini, karşı koymamız gerektiğini bize öğretecektir.

Temiz Peygamberimizin sünneti vardır. O sünnet ile kendimizi tezkiye edebiliriz gibi bir itiraz gelebilir.

O gün için ümmetin mürşidi Peygamber Efendimizdir. Allah'ın seçtiği, masum kıldığı kimsedir. Peygamber Efendimizin nefsi ile kendi ihdas ettiğimiz mürşidin nefsi bir olabilir mi? Peygamber Efendimiz o gün kişiye özel tezkiyeler yaptı. Peygamberlerden sonra kim bu insanları tezkiye edecek? Bu insanlara kitabı, hikmeti kim öğretecek? Hadi bunların hepsine Kur'an cevap verdi diyelim. Peki, insanlara bilmediği şeyleri kim öğretecek? Dolayısı ile tezkiye işini insanın kendisinin çözmesi mümkün görünmemektedir.

Zamanın ilerlemesi ve fitnelerin değişmesine paralel olarak tezkiyenin de farklılaşması kaçınılmazdır. Yani İslam'ın bütünsel anlamda kendisini zamanın üstünde konumlandığı gibi, tezkiye konusunda da kendisini güncellemesi gerekmektedir.

3.) “...Size kitabı öğreten...”

Ayetlerin okunması, nefislerin tezkiyesi ile kalmayıp kitabın öğretilmesi gibi başka bir göreve işaret edilmektedir. Bu görevde ayetlerin aktarılması değil, o ayetlerden ne anlamamız gerektiği, ilahi muradın ne olduğu, pratik hayata nasıl uyarlanacağını içermektedir.

Birinci maddede Kur'an ayetlerini/kitabı bize okuyordu. Ne yazık ki ise bize onu okuyordu, karışmıyordu. Fakat vazifesi bundan ibaret değilmiş. Bize onu öğretecek, okuduğu ayetin ne anlama geldiğini, hangi hükmü içerdiğini, hangi ilimleri, hangi delilleri içerdiğini, nerelere kadar delil olabileceğini, kapsamını bize öğretecek. Kelimelerini, kavramlarını, şu kavram şu ayette ne anlama geliyor, şu kavram şu ayette aynı olmasına rağmen farklı anlam içeriyor, bize bunu öğretecek.

Peygamber Allah'ın ayetlerini okuyor. Bunu siz de okuyorsunuz biz de. Okumamız da gerekiyor. Fakat peygamberlerin burada öne çekilmiş bir başka özelliği daha var. “...Size kitabı öğreten...” Kitap statiktir. O Kitab'ın yaşayan bir kitap olması, gerçek hayata uyarlanabilmesi açısından açıklanması gerekir.

O kitabın afaktan enfüse indirilmesi gerekir. Bunu nasıl yapar Peygamber? **“Rahman Kur’an’ı öğretti.”**⁽¹⁾ Kime öğretti? Peygamber’e öğretti. Yani başöğretmen kim? Başöğretmen Allah. Bu sefer topluma iniyoruz. Orada da Peygamber öğretmen. Peygamber bizim öğretmenimiz, onun öğretmeni ise Allah’tır. Dolayısıyla Allah ile ilahi emanetçi arasında mütemadiyen ilim alış veriş olması gerekiyor. Bu ilim hayat devam ettiği müddetçe devam etmesi gerekir. Aksi takdirde, yaşayan hayatın getirdikleri karşısında Peygamber tıkanır kalır. Rahman ile münasebetin sürekli olması gerekiyor.

4.) “...Size hikmeti öğreten...”

Hikmetin tanımını şu şekilde yapabiliriz: İlim ateş etmeyi öğrenmektir, hikmet ise her attığınızda 12’den vurmayı becermektir. Herkes ateş edebilir. Herkes ateş etmeyi öğrenebilir. Fakat herkes her attığında 12’den vuramaz. Hikmet 12’den vurabilmektir. Yani ilmi yerli yerince kullanmaktır. Peygamber’in vazifelerinden biri kitabı öğretmek ve onu nasıl yerli yerince kullanacağımızı öğretmektir. Onun için olsa gerek ki bizim Türkçemizde deyim haline gelmiştir: *“Her doğru her yerde söylenmez.”* Oysa doğrudur neden söylenmesin? Muhit, mekân, zaman bunlar çok önemlidir. Eğer doğruyu, o doğruya uygun olmayan bir muhitte/zamanda sunmak suretiyle reddedilmesine vesile olduysanız, o doğruyu zayi etmiş olursunuz.

1- Rahman, 1-2.

Konuyu örnekle açıklamak istiyorum.

İlmin yerli yerince kullanılması çok önemlidir ve buna hikmet denir. Ehlibeyt fıkhında hükümler bahsine kadar uzanmış, kural altına alınmıştır.

“Siz birisinin haramla meşgul olduğunu gördüğünüzde, onun haram olduğunu hatırlatmanıza rağmen devam edeceğine dair ihtimaliniz varsa, haram olduğunu hatırlatmanız caiz değildir. Tersine, onun haram olduğunu söylediğiniz an terk edeceğine dair bir ihtimal varsa hatırlatmamanız caiz olmaz.”

Hatırlatmaya rağmen terk etmeyeceğine yakîniniz varsa, hatırlatma da caiz değil ise, onu terk mi edelim, bırakalım haram mı işlesin? Hayır. Yine ona bir ikaz da bulunmalı ama haramla yüz yüze getirmemelidir. Yanlış olduğunu, kötü olduğunu, şahsına yakışmadığını söyleyebilir ama asla haram kelimesi kullanılmamalıdır. Çünkü haram kelimesini kullanmana rağmen haram işlemeye devam ederse kişinin günahını artırmış olursunuz.

Hikmet bu açıdan çok önemlidir. Ve Peygamber’in görevlerinden biri kitabı bize öğretmek, bir diğeri ise de onu nasıl kullanacağımızı yani hikmeti öğretmektir.

Hikmet’in başöğretmeni yine Allah’tır. Peygamber’ine/emanetçisine hem kitabı öğretecek hem de hikmeti öğretecektir.

Ayetlerin okunmasına nispetle; tezkiye, kitabın ve hikmetin öğretilmesi daha dinamiktir.

5.) “...Ve yine size bilmediklerinizi öğreten...”

Bu makamla muvazzaf olmuş peygamberin, karşısına gelebilecek en sürpriz konularda bile önceden bilgilendirilmiş olması veya o anda bilgiyle desteklenmesi gerekir. Aksi takdirde öngörülemeyen bir problemle karşılaştığı zaman insanların çaresiz kalması mümkündür.

Burada ucu açık bir ilimden/bilgiden söz edilmektedir. Kitabı öğretir kısmını statik ilim, yani sabit ve sabiteleri olan, önceden belli olan, bilinen, çerçevesi belli ilim olarak değerlendirebiliriz. Fakat size bilmediğiniz şeyleri öğretmesi dinamik bir ilimdir. Önceden tahmin edilemeyen, bilinmeyen, önceden hazırlığımızın olmadığı bir konu. İnsanın karmaşıklığı kadar insanın elinden çıkacak problemler de karmaşıktır. Buna bağlı olarak insanın muhtaç olduğu ilim de çok yönlüdür. Peygamber temsil ettiği toplumun içerisinde en girift, karmaşık, öngörülemeyen bir soruyla karşısına geldiği zaman ben bilmiyorum deme lüksüne sahip değildir. Mutlaka o konuda bilgi vermesi gerekir.

“...Ve yine size bilmediklerinizi öğreten...” Burada da yine bize gür sedayla ispat ediliyor ki Allah ile olan ilim ilişkisinin sürekliliği şarttır. Eğer emanetçi de ben bilmiyorum derse bu insanların elinden kim tutacaktır. **“Allah müminlerin velisidir. Onları ka-**

ranlıklardan aydınlığa çıkarır.”⁽¹⁾ Bunu emanetçisinin eliyle yapar. Bir başka ayette diyor ki: **“Allah sizi yarattı da başıboş mu bıraktı?”⁽²⁾** İki şekilde de algılanabilir. Tehdit cümlesi olarak da müjde ve himaye cümlesi olarak da algılanabilir. Yani sizi başıboş bırakmayacağız. Amellerinize dikkat edin, bir gün karşılığını göreceksiniz. Sizin elinizden her zaman tutar ve bütün ihtiyaçlarınızı karşılar. Bunu da emanetçisinin eliyle yapar. İnsan var oldukça bu da var olması gereken bir olgudur. Bunu da ayetlerden çıkarabiliriz.

Ayetlerin okunması ve nefislerin tezkiyesine nispetle Kur'an'ın ve hikmetin öğretilmesinin daha dinamik olduğunu söylemiştik. Bilmediklerinizi öğretir kısmı da kitabı ve hikmeti öğretir kısmına nispetle daha dinamiktir.

Peygamber'den Sonra...?

Bu aşamada, ayetlerden genel olarak varılan 4 önemli sonucun 2. maddesine tekrar değineceğimizi söylemiştik. Bununla ilgili önemli üç ihtimali değerlendirelim.

1. maddede, biz insanların Allah'ın ayetlerini okuyacak, nefislerimizi tezkiye edecek, kitabı ve hikmeti öğretecek, bize bilmediklerimizi öğretecek birine ihtiyacımız vardır demiştik. 2. maddede, bu ihtiyaçlar zaman ile kayıtlı değildir demiştik.

1- Bakara, 257.

2- Kiyamet, 36; Müminun, 115.

İlk insan ilk peygamberdir. Buradan anlıyoruz ki Allah insanların bu ihtiyaçlarına binaen ilk insanı bu ihtiyaçları giderecek donanımda göndermiştir. Bu, Peygamberimize kadar böyle devam etmiştir. Hate-mü'n-Nebi'nin (s.a.a) vefatından sonra ne olacaktır? Bunun cevabını aramıştık.

a. İnsanlık âlemi son Peygamber'e kadar buna muhtaç idi. Peygamber'den sonra insanlık kemale erdi. Artık sözü edilen şeylere muhtaç değildirler!

Bütün insanlar Allah Resulü'nden öncesi ve sonrası itibariyle insanlığın kemalinin değişmediğini, dün ne ise bugün de aynı özellikte olduğunu bilmektedir. Dolayısı ile burada ifade edilen ihtimal hakkın-da değerlendirme yapmağa gerek olmadığı açıktır.

b. Son Peygamber'in getirdiği son din kâmil din, son kitap kâmil kitaptır. Ayrıca Peygamberimiz bu dini pratikte uygulamış, bu çerçevede sünnet dediğimiz bir külliyata sahip olmuş durumdayız. Bu ikisiyle ihtiyaçları giderebiliriz!

Günümüz kahr ekseriyeti oluşturan din anlayışının içinde bulunduğu kaos, kargaşa, çatışma, bölünme, kan, çaresizlik, terör, cinayetler, Firavunlaşma, Karunlaşma vs. yalnız kitap ve sünnet külliyatına sahip olmanın yetersiz olduğunu göstermektedir. Ne Kur'an'ın dili vardır yanlış tefsirleri uyaracak, ne de Peygamber'den soyutlanmış, tahrif edilmiş sünneti düzeltecek makam. Dolayısı ile bu anlayış ve kaynaklarla insanların ihtiyaçlarına cevap bulma

bir yana, din, insanları sapıklığa, bağnazlığa, cina-yetlere, ayrılığa, savaşa, bunalıma sürüklemektedir. Bu ihtimalin de günümüze bakarak geçerli/çözüm olmadığı görülecektir.

c. İnsanların ihtiyaçları devam etmektedir. Peygam-ber'den sonra kıyamete kadar bunları giderecek bi-risinin olması gerekir. Bu düzlemde Kur'an'da Pey-gamber'den sonra itaat etmemiz emredilen üçüncü bir makam vardır.

Allah (c.c) ilk peygamber Âdem (a.s) ve Son Pey-gamber Hz. Muhammed'e (s.a.a) kadar insanların bu ihtiyaçlarını karşılamıştır. Peygamber Efendimiz 632 yılında vefat etmiştir. Bu zamana kadar insanlar bu ihtiyaçlarını kendileri gideremeyeceklerdi. Allah onlara merhamet etti ve yeryüzüne peygamber gön-dererek ihtiyaçlarını giderdi. 632 yılından sonraki insanlar da zekâlarında, becerilerinde bir artış mı oldu ki Allah (c.c) onları bundan mahrum bıraktı?

İtaati Emredilenler

1.) Kur'an-ı Kerim

Kur'an-ı Kerim'e, insanların ihtiyaçlarını karşılaya-cak kimdir diye sorduğumuzu düşünelim.

Kur'an'ın da bize, *"Allah size kitap vermiş."* diye cevap verdiğini düşünelim. Peygamber'in görevlerini ak-taran ayetlerde, *"O size Allah'ın ayetlerini okur."* de-yip bıraksaydı bu cevabı anlayabilirdik.

Ancak, Peygamber için, “...Size kitabı ve hikmeti öğretene...”⁽¹⁾ buyuruyor. Buradan kitabın elimizde olmasının yeterli olmadığını görüyoruz.

Bugün ülkemizde yüzlerce üniversite var. Neden bunca üniversite var ve hala açılmaya devam ediyor? Niye binlerce öğretmen, profesör, doçent istihdam ediyorlar? Üniversitede okutulan kitaplara ulaşarak ilmi öğrenebileceğimizi düşünelim. O zaman dağıtın kitapları insanlara öğretsinler.

Örneğin hukuk fakültesinde okutulan kitapları dışarıdan biri alıp okusa, ezberlese hukukçu olabiliyor mu? Hayır, olamıyor çünkü öğretmen lazım. Metin yetmiyor.

Biz biliyoruz ki gelişmiş ülkelerde en büyük bütçe eğitime ayrılır, ancak gelişmemiş ülkeler de en büyük bütçe savunmaya ayrılır.

Öyleyse Kur'an'ın bu cevabı yeterli değildir.

2.) **Sünnet-i Nebevi**

Şimdi de Kur'an'ın bize, Allah Resulü'nün sünneti vardır dediğini düşünelim.

Bu aşama da Allah, kitabında bize, “Peygamberimizin gerek öğretmenliği, gerek mürşitliği, gerek hâkimliği, gerek pratik uygulamaları ile oluşmuş bir külliyyatınız var.” diye cevap verdiğini düşünelim.

1- Bakara, 151; Cuma, 2.

Bu sözü edilenlerin hepsi doğrudur. Fakat bunların yeterli olmadığı, Müslümanların tarihi gözden geçirildiğinde rahatlıkla görülecek/anlaşılabacaktır.

Kur'an-ı Kerim'deki külli ilim, hikmet, ahkâm hakkında, Allah Resulü'nün ta kıyamete kadar pratikle ilgili yeterli ilminin olduğu doğrudur. Fakat Peygamber, içinde bulunduğu dönemin ihtiyacı kadarını açıklamıştır. Onun ötesinde bir açıklama yapmasının hem pratikte anlamsızlığı sabittir hem de gereksizdir. Sözüünü ettiğimiz külliyyat Peygamber Efendimizin risaletle görevlendirildiği günden vefat ettiği güne kadar olan öğretmenliktir.

Peygamberimizin vefatından kıyamete kadar insanlığın ihtiyaçları devam etmektedir. Ümmet arasındaki sorun işte burada başlamaktadır. Zira Peygamber'den sonra da insanlığın ihtiyaçlarını bir elden karşılayacak olan ilahi iradeyle seçilmiş ve atanmış birisinin gerektiği tezi kabul görmemiştir. Bunun hilafına öne sürülmüş hiçbir formülde ümmetin yarısına merhem olamamıştır. Olması da mümkün değildir. İhtiyaçları içimizden seçeceğimiz önderlerle giderebiliriz tezinin yaşanan süreçte yeterli çözüm olmadığı görülmüştür. Otoritenin yetkisini toplumsal alan ve asayişin temini ile sınırlandırdılar. Oysa din insanı yaradılış hedefi olan kemale ulaştırmak için vardır. Toplumsal istikrar bunun bir parçasıdır. Ümmet parça ile yetinip, kemali göz ardı etti. Dolaşısı ile Peygamber'den sonraki otoritenin bu keyfi-

yete uygun donanımında olması gerekir. Böyle birini ise ancak Allah bilir ve atar.

Bu konunun anlaşılmasının önündeki en büyük engel, Resulullah'ın Son Peygamber oluşudur. Peygamber'den sonra ilahi bir otoritenin gerekliliğinden bahsedilince yeni peygamber gerektiği endişesine düşüldü. Bu endişe haklı bir endişedir. Bu endişeyi giderebilmek için Kur'an'da peygamber olmayan ilahi bir otorite var mıdır? Bakmamız gerekir.

3.) İlahi İmamet

Kur'an-ı Kerim'de kendilerine itaat etmemiz emredilen makamlar vardır. Bunların başında Peygamberimiz gelmektedir. Onların bereketinden faydalanmamız onlara itaate bağlandı. İnsanlar Peygamber'e itaat etmezler ise ayetleri doğru anlayamaz, arınamaz, Kur'an ilimlerinden yararlanamaz, hikmete ulaşamaz ve güncel sorunlar karşısında sıkıntıya düşerler.

Buraya kadar ümmet arasında ciddi bir ihtilaf yoktur. İhtilaf Peygamber'den sonrası içindir. Bu konuyu yüzeysel olarak iki ayet-i kerime çerçevesinde açıklamaya çalışacağız.

Nisa Suresi'nde, **"Allah'a itaat edin; Resul'e ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin."**⁽¹⁾ buyrulmaktadır.

1- Nisa, 59.

Bu ayetten anlıyoruz ki Allah (c.c) asla kullarını terk etmez. O'nun lütfu sonsuzdur. O, lütfetti peygamber gönderdi, peygamberle beraber şariat gönderdi.⁽¹⁾ Şariatını ikmal etti. İlâhî sünnet üzere Peygamber de Allah'a kavuştu. Allah emir sahibi sıfatıyla birilerini donattı ve Peygamber'den sonra onlardan müstefit olmamız/faydalanmamız için itaat etmemizi emretti.

Diğer yandan velayet konusunda Allah üç makam zikrediyor. **“Sizin veliniz yalnız Allah, O'nun Resulü ve namaz kılıp rükû halinde zekât veren müminlerdir.”**⁽²⁾ Muhakkak ki sizin veliniz, otoriteniz; sizi tezkiye edecek, ilim ve hikmet öğretecek, karanlıklardan çıkaracak, bilmediğiniz şeyleri öğretecek ancak Allah, Resulü ve müminlerdir. Ancak her mümin değil, onlar namazlarını kılarlar, zekâtlarını verirler. Ama her namazını kılan, zekâtını veren mümin değil, rükûdayken zekât veren mümindir. Allah, Resulü'nden sonra itaat edilmesi gereken birinden bahsediyor. Allah ile kullar arasındaki ilişkinin devamlılığına uygun olan da budur. Aksi takdirde ilişki kopacaktır.

Allah Kıyamete Kadar İnsanların İhtiyaçlarını Tek Elden Karşılar

Allah'ın atadığı otorite kabul edilmeyince hayatın her alanında kaos oluşacaktır.

1- Maide, 48; Şûra, 13.

2- Maide, 55.

Tabiat boşluk kabul etmez. Örneğin çocuk beslenmek zorundadır. O yüzden Allah anneye öyle bir merhamet yerleştirmiştir ki gece uykusunun en tatlı anın da bile bebeğinin ihtiyacını giderir. Çocuk terk edildiğinde her türlü tehlike ile karşı-karşıya gelecektir.

İnsanlar ilahi otoriteyi terk eder, Allah'ın ayetlerini okuma işini birilerine, tezkiye etme işini birilerine, hikmeti birilerine verirlerse, bu ihtiyaçlar arasındakı olması gereken insicamı, denklığı, uyumluluğu garanti edecek hiçbir şey yoktur. Allah'ın ayetlerini okuyan biri Allah'ın ayetlerini öğreten birinden farklı şeyler söyleyebilir. Allah'ın kitabını öğreten biri hikmeti öğreten birinden farklı şeyler söyleyebilir. Bu ise kaos demektir.

Bütün bunlardan sonra ümmetin neden ihtilafa düştüğünü anlayabiliriz. Bu işleri tek elden yapacak kişiye dünya zindan edilince, hatta öldürülünce tabiat boşluk kabul etmiyor.

Tezkiye işini mutasavvıflara, Kur'an öğretmenliğini müfessirlere, hikmeti filozoflara, ayetleri okuma işini de hafızlara bıraktılar. Bilmedikleri şeyleri öğrenmek için ağabeyler, üstatlar, şeyhler ihdas ettiler. Her biri önderlerinden memnundur! **“Fakat onlar (insanlar), işlerini aralarında böldüler. Her topluluk, kendi yanında olan şeyden hoşnuttur.”**⁽¹⁾ ayetinde

1- Müminun, 53.

olduğu gibi din paramparça edildi. Allah bu durumu, **“Dinlerini ayıran ve gruplar hâline gelenlerden olmayın. Her grup, kendi yanında olan ile sevinir.”**⁽¹⁾ ayeti ile de kınadı.

“Ne o, yoksa siz kitabın bir kısmını kabul ediyor, bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz!?”⁽²⁾ Onların tezkiye ile yetkilendirdikleri fıkihta, tefsirde, hikmette yanlışla düştü. Fakihi öncüleyen tezkiyeyi göz ardı etti. Oysa din bir bütündür, hiçbir cüzü tek başına din değildir. Bütün olan dini bütünsel anlamda deruhte edecek ilahi otoriteye her zaman muhtacız.

Şeriat tamamlanmıştır.⁽³⁾ Nübüvvet son bulmuştur.⁽⁴⁾ Fakat kâmil şeriatla o şeriatın tek elden deruhtesi için Allah risâletten sonra kimi ayette **“Ulul-emr”**⁽⁵⁾, kimi ayette **“Velî”**⁽⁶⁾, kimi ayette **“İmam”**⁽⁷⁾, kimi ayette **“Sâdikûn”**⁽⁸⁾, kimi ayette ise **“Hâdi”**⁽⁹⁾ olarak bu emanetçiyi vasfetmiştir. **“Ey Peygamber! Muhakkak sen uyarıcısın, her topluluk için bir hâdi/hidayet edici vardır.”**⁽¹⁰⁾ Bu ayette ilahi emanetçi hadi/hidayet

1- Rum, 32.

2- Bakara, 85.

3- Maide, 3.

4- Ahzab, 40.

5- Nisa, 59.

6- Maide, 55.

7- Furkan, 74; Hud, 17; Bakara, 124.

8- Tevbe, 119.

9- Ra'd, 7.

10- Ra'd, 7.

edip doğru yolu gösteren kılavuz, rehber ve önder olarak vasf edilmiştir.

İmam Cafer (as) bir hadis-i şerifte şöyle buyurmaktadır:

“Her Cuma gecesi Allah Resulü ve benden önceki imamlar semaya inzal olurlar. Ben de semaya ref olur/yükselim. O haftaya özel ilim Allah’tan Resulü’ne, sırasıyla bana gelir. Eğer bu görüşmemiz olmasaydı bizim ilmimiz tükenirdi.”⁽¹⁾

Peygamber hayattayken Allah’ın talebesi Peygamber’di. Peygamber de ümmetine öğretiyordu. Peygamber’in vefatından sonra da bu durum değişmedi. Allah ilmini yine Peygamber’le devam ettirmekte, Peygamber’ine öğretmektedir. Allah bu günün ihtiyacı olan ilmi Peygamberimizin eli ile güncelliyor. Peygamber de kendisinden sonraki imama ve nihayet İmam Mehdi’ye aktarıyor. İlim güncelleniyor. İlim dinamiktir, durağanlık kabul etmez. Zira hayat devam etmektedir. Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz: Allah hiçbir dönem kullarını hüccetsiz bırakmaz. Onun bütün kullarına rahmeti ve bereketi aynıdır.

Allah, ümmeti ihtilafa düşüren/düşürecek her türlü yanlıştan halas eylesin.

1- Usul-i Kafi, c. 1, s. 587.

13. Konuşma

EVRENSEL DÜZEN AÇISINDAN İMAMET

Yaratıcı Tektir

“Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ve gündüzün birbiri ardınca gelişinde, akıl sahipleri için ayetler vardır.”⁽¹⁾ “Eğer yerde ve gökte Allah’tan başka ilah olsaydı, mutlaka (yer ve gök) bozulurdu. Arş’ın Rabbi olan Allah, onların yakıştırdığı vasıflardan münezzehtir.”⁽²⁾

Bu manada birçok ayet vardır. Her akıl sahibi insan, doğduğu günden itibaren algı dairelerini genişletmek suretiyle annesini, babasını, kardeşlerini, elini, ayağını, gözünü, burnunu, evdeki eşyaları *“Bu ne?”* diye sormak suretiyle tanımaya başlar. Yavaş-yavaş tanıma alanını genişletir. Gökyüzünü, yeryüzünü, denizleri, yıldızları, Güneşi, Ayı idrak etmeye başlar ve aklın/fitratın zorunlu hükmü olarak bütün bunların boşuna yaratılmadığına hükmeder.

1- Âl-i İmran, 190.

2- Enbiya, 22.

Her insanın fitraten bütün bunların “tek” yaratıcısının olduğu sonucuna ulaşacak gücü vardır. İki otoritenin olduğu yerde çatışma kaçınılmazdır. İnsanın kendisini kuşatan evrendeki dikkate değer uyum, sükûnet, nizam, düzen bunun ispatıdır. Her akıl sahibi bu düzenin mutlaka bir tasarruf sahibi, tasvir edicisi olduğu sonucuna ulaşır. Bütün bunların da “tek” yaratıcısı olması, o yaratıcının ise yaratılmamış olması lazımdır. Bu evrensel, felsefi bir kuraldır. Nitekim felsefe teselsülü/silsileyi/birbirine bağı reddeder. Allah’ı kim yarattı sorusu caiz görülüyor. Hatta anlaşılсын diye şöyle bir örnek veriyorlar, “*Bu yemek neden tuzludur?*” sorusu makul bir sorudur, cevabı da bellidir, tuzu fazla atılmıştır. Ama “*bu tuz neden tuzludur?*” sorusu evrensel akıl tarafından makul bir soru değildir. Çünkü tuzun tuzluluğu, onun zatının bir gereğidir. Felsefede bu, “*bir şeyin zatı hakkında soru sorulmaz*”⁽¹⁾ diye tanımlanır.

Her şeyin mutlaka var edeni vardır. O tektir, kendisiyle kaim/var olandır, diridir, hayat denilen olguyu yaratan da O’dur. Güçlüdür, gücü de O yaratmıştır. Kâmilidir, evrene kâmil bir düzen koymuştur. Âlim’dir, koyduğu düzen ilme tekabül eder, cehalet yoktur. Evrendeki düzendeilmekler halinde, iç içe geçmiş ilmî gerçeklikler ve güzellikler söz konusudur. O, yarattıklarına hak ettiği kabiliyeti vermiştir, mutlak adildir.

1- TDV İslam Ansiklopedisi, Osman Demir, Zat kavramı, c. 44, s. 149.

Allah-u Teâlâ'nın (c.c.) esmaü'l-hüsnaşı/güzel isimleri ve sıfatlarından yola çıkarak bizi kuşatan âlemin bir var edicisi olduğuna hükmedebiliriz. Evrene ve bize O hâkimdir. İrademizin dışında bütün varlığımızın O'nun elinde olduğunu anlarız. O'nun mülkünün bir parçasıyız. Kendi mülkümüze, elimize ve ayağımıza bile sahip değiliz. Bütün bunların sahibi Allah-u Teâlâ'dır. Kişinin O'na Allah'u Teâlâ deme zarureti yoktur. İçinden geldiği gibi seslenebilir. Kültür açısından insanlar O'na *"Ulu Manitu"*, *"God"*, *"ilah"* diyebilir.

İrademiz dâhilindeki alan fiillerimizle ilgilidir ve müstakil bir çalışma konusudur. Fakat kısa bir cümle ile zihinlerdeki şüpheleri giderebiliriz. Bu konuyu üstat Tabatabai Mizan tefsiri Bakara Suresi 26. ayette etraflıca işlemiştir. Üstat der ki, *"Fiillerin iki durumu vardır. Bir, fiilin varlığa mensubiyeti. İki, fiilin faile mensubiyeti."* İradi fiillerimiz varlığa mensubiyet açısından Allah'a, faile mensubiyet açısından bize aittir. Sorumluluklarımız da burada başlar. Burası ödül veya cezanın uygulanacağı alandır.

Tevhid Dini

Teorik açıdan bütün varlığı yaratanın Allah olduğuna inananlara mümin, dinin adına da İslam denir. Âdem'den (a.s.) Son Peygamber'e kadar bu dinin adı *"tevhid"* dinidir.

Tevhidin iki boyutu vardır. Birincisi, teorik tevhid-

dir. Allah birdir ve O'nun yarattığı her şeyde birlik hâkimdir. Descartes evreni saate benzetir. *"Allah saati kurdu ve bıraktı, artık o saat kendi başına çalışıyor."* der. Artık saate karışmıyor, çünkü saatte bir düzene vardır ve çalışmaktadır.⁽¹⁾

Saatin parçaları arasında irade sahibi insan olmasaydı tez doğru olabilirdi diyelim. Oysa biz görüyoruz ki saate benzetilen evrenin içerisinde irade sahibi, itiraz edebilme, karşı çıkabilme kabiliyetine sahip insan vardır.

"...Göğe ve yere, 'İster gönüllü, ister gönülsüz gelin.' dedi. 'Gönüllü olarak geldik.' dediler."⁽²⁾ Evrendeki parçalardan biri olan Güneş, Allah'ın kendisine neyi takdir ettiyse o yörüngede akıp gitmekte, görevini icra etmektedir. Gezegenler, Ay, samanyolu, yıldızlar, evren, dünya, yani gayri iradi her mahlûk Allah'ın takdiriyle hareket etmektedir. İrade dışı mahlûklarda teslim olmama gibi bir olgu yoktur. Yaratılış düzeni açısından kâfirler, müminler, müşrikler de aynı yaratılış düzenine tabidirler. Fakat insan cinsini iradelerinden ve ona bağlı tercihlerinden dolayı pratik duruş açısından gruplara ayırıyoruz: Kâfir, mümin, müşrik, münafık gibi...

1- Descartes'ın Meditasyonlar'ına Bir Çalışma Rehberi, Rae Langton s. 20.

Bkz: <http://www.acikders.org.tr/file.php/110/calismamamateriyalleri.pdf>

2- Fussilet, 11.

Pratik Açıdan Tevhid

Descartes'in sözünde iradi mahlûk olarak insan olmasaydı varlığın saate benzetilmesini kabul edebilirdik. Fakat saati oluşturan parçalar içerisinde irade sahibi, itiraz edebilme kabiliyeti olan parçalar vardır. Bu iradeye sahip olan parçalar düzeni bozma potansiyeline sahiptir. Bu sebeple, saatin iradi parçalarının düzene uyum sağlayabilmesi için ikinci bir düzene ihtiyaç vardır. Bu ikinci düzene de biz "*din*" diyoruz. Eğer Allah irade sahibi olan parçalar için öngördüğü anayasal yapıya, onların itaatini temin ederse veya temin edilirse, o saat yaratılış maksadı içerisinde çalışır. Fakat o irade sahibi parçalar içerisinde biri ona itiraz ederse, tevhidin sosyal yansıması olan vahdet çatısı dağılır ve o saatten beklenen amaç tahakkuk etmez. Saniyeler, dakikalar, günler şaşar, yanlış bilgi verir. Artık onunla vakitleri tespit edemezsiniz. Çünkü yörüngesinden çıkmıştır. Varlık âleminde insanın iradi varlık olduğunu bilmeyen yoktur.

Şeriat ve İcracısı

İnsanın dışındaki bütün âlemde uyum ve ahenk vardır. Âlemin bir parçası olan insan bu ahengi bozma kabiliyetine sahiptir. İnsanın da evrene hâkim insicama eklenilebilmesi için ilave bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. Allah içimizden seçmiş olduğu elçiler vasıtasıyla bu düzeni sağlamak istemiştir. Bu disiplin "*din*" diyoruz. Bunun da bir teorik, bir de pratik

yönü vardır. Allah pratik tarafını, seçtiği icracılara terk etmiştir. Böylece insan kaynaklı kaosun önünü almak istemiştir. Bu düzenin diğer adına şariat, tabi olana da şariatçı denilir. İlahi düzende sorun yoktur. Sorun insanın ilahi otoriteye itaat etmemesindedir.

Bizim çalışmamızın merkezini burası oluşturmaktadır. İçinde doğduğumuz kültüre göre ilahi düzenin teorik kısmında sorun yoktur. Sorun disiplinin pratik yönünde yaşanmaktadır. Pratik alanda yaşanan sorunu çözmek için bu günden geriye doğru bakmak zorundayız. Nihayet Peygamber'den sonra ilahi otoritenin keyfiyeti hakkında ümmetin ikiye ayrıldığı bilinmektedir. Ümmetin bugün içinde bulunduğu zilletten kurtulabilmesi için ilmen bu ayrılığın izah edilip, ortadan kaldırılması gerekir.

Bu iki görüşten biri ümmet içerisinde çoğunluk tarafından kabul görmüştür. Din işi ümmete terk edilmiş, Müslümanlar kendi içinden seçecekleri bir otorite ile bu işleri halledebilir demişlerdir.

Müslümanların tarihine hâkim olan bu görüş, ilahi düzenin teorik kısmını korumakla beraber, pratikte tevhidî bir toplumsal yapıyı temin edememiştir. Zira bu ekol Kur'an'ı yeterli görmüştür. İkinci sorun da burada başlamaktadır. Kur'an'ın yeterli olup olmayacağı müstakil bir çalışma konusudur. Şimdilik bir ayet çerçevesinde kısaca işaret edelim: **“Onu (Kur'ân'ı) okumada çabuk davranmak için dilini kılmıdatma. (Vahiy bitinceye kadar sabret.) Şüphesiz,**

onu toplamak ve okumak bize düşer. Onu biz okuyunca, sen de onun okunuşunu izle. Sonra şüphesiz, onun açıklaması da bize aittir.”⁽¹⁾ Bu ayetten Kur’an’ı Kerim’in açıklanmaya muhtaç olduğunu, onu da Allah-u Teâlâ’nın peygamberi ile yapacağını rahatlıkla anlayabiliriz.

Dolayısı ile Peygamber’i dışlayarak Kur’an’dan asla yararlanamayız. Peygamberimiz içinde bulunduğu çevrenin ihtiyacı kadarını açıklayacaktır. Vefatından sonra kıyamete kadar ki zamanları muhatap alan açıklamasını ise birisine devretmesi gerekir. O kişiyi Allah’ın seçip, Peygamber’in, *“Bu benim vasımdır diye ilan etmesi gerekir.”* Söylemek istediğimiz şudur: Kıyamete kadar sürecek bu ilahi emanet işinde Peygamber’e halef olacak kişiyi Allah belirlemelidir. Bizim belirleyeceğimiz kişinin Peygamber’e halef olmasının imkânı yoktur. Kur’an’ın açıklanmasına bizim seçeceğimiz insan muhatap olamaz. Zira muhatabını Allah kendisi seçer.

Kur’an’ı Ancak Allah Açıklar

Kıyamete kadar ihtiyaçlarımıza cevap verecek kitap, bütünsel kurallar vaz etmek zorundadır. 600 sayfalık bir kitap bu kadar uzun zaman için tafsilat veremez. Ama muhtaç olacağımız bu tafsilatı da Allah’ın açıklaması gerektiği muhakkaktır. Bu aş-

1- Kıyamet, 16-17-18-19.

mada yine kendi seçeceği icracı, merkezî bir öneme sahiptir. Üzerine kitabı inzal ettiği elçisine siyasal, sosyal, hukuki, iktisadi, ahlaki, medeni ayrıntıları açıklattırmıştır. Açıklama kısmının, kıyamete kadar, ilelebet devam etme zorunluluğu vardır. Nitekim **“Onu açıklamak da bizim üzerimizdedir.”**⁽¹⁾ buyrulmaktadır.

Birinci anlayışa göre, Peygamber Efendimiz (s.a.a) vefat ettikten sonra, Allah açıklama kısmını durdurmuş olmalıdır. Oysa ayetin ve aklın zarureti olarak bu kitap kıyamete kadar açıklanmalıdır, çünkü Peygamber Efendimizin içinde yaşadığı siyasal, hukuki, kültürel muhit ve ihtiyaçlar orada sabit kalmamaktadır. İnsanın tekâmülü ile birlikte siyasal, kültürel, ekonomik ve hukuki ihtiyacı, eşya ile tanışıklığı nispette değişmektedir. Kur'an'ın belirleyicilik konumu değişmemelidir. Külli kurallar içeren kitap, Peygamber'den sonra da açıklanmaya muhtaçtır. Bunu da ancak ilahi bir nefesin, dilin, bireyin, emanetçinin yapması şarttır.

Allah Resulü'nden sonra ümmet, **“Onu açıklamak bizim üzerimizdedir.”** kısmını göz ardı etti. O işi yapacak ilahi emanetçiyi inkâr etti. Evrene hâkim olan tevhidin sosyolojik ölçüsü/dengesi kaybedildi. Sonuç olarak İslam ümmeti ihtilafa düştü, bölündü ve parçalandı. Kur'an-ı Kerim sabitti, Allah-u Teâlâ onun metnini muhafaza etti, kimse onun metnine

1- Kıyamet, 19.

dokunamadı. Ama Kur'an'a inandığını söyleyen insanlar, Kur'an ayetleriyle birbirlerinin kanlarını akıttılar ve bu hala devam etmektedir. Nitekim bir Müslüman bombayı gövdesine bağlıyor, yanlış yolda olduğuna hükmettiği Müslümanları öldürüyor. Kendisinin cennete, öldürdüklerinin de cehenneme gideceğini düşünüyor! Bugün Suudi Arabistan İslam Devleti olduğu iddiasındadır; ama tanklarıyla komşu ülkeye girip, binlerce Müslümanı katlediyor. Öldüren de ölen de, *"Allah-u Ekber"* diyor! Böylesine korkunç bir sahneyi mezhebî farklılıklarla izah etmek mümkün değildir. Öteden beri süregelen din algısında problem vardır. Bu sorun kökten halledilmedikçe kıyamete kadar devam edecektir.

Göz Ardı Edilen

Müslümanlar dinî anlayışta bir şeyi göz ardı ediyor. Bu kitap, bu din zatı itibariyle ihtilaf üretmez. Oysa Müslümanların ihtilaf halinde olduğunu görüyoruz. Dinde göz ardı edilen temel olguyu/eksikliği bulmak zorundayız. Bu temel eksiklik tespit edilmeden dinin birey için öngördüğü, namaz, zekât, hac, oruç gibi farzların ifa edilmesinin evrensel tevhidin tahakkuku açısından faydası olmayacaktır. Bugün öldüren de namaz kılıyor, ölen de namaz kılıyor! Öldürenin hanımı da ölenin hanımı da tesettürlü! Şekil açısından fark yok, ama din anlayışı açısından fark var, bu görüşü Kur'an-ı Kerim ile de teyit etmeye çalışıyorlar.

Ayette, **“İki mümin topluluk birbiriyle savaşacak olursa, onların arasını bulun.”**⁽¹⁾ buyrulmuştur. Bir mecliste âlim bildiğim hoca; *“Ayetten anlıyoruz ki, iki mümin topluluk birbiriyle savaşılabılır!”* demişti. Savaşılabılır başka şey, savaş caizdir başka bir şey. Bir başka ayette şöyle diyor: **“İçinizden hırsızlık yapan kadın ve erkeğin elini kesin.”**⁽²⁾ Burada Allah-u Teâlâ hırsızlığa cevaz mı veriyor? Eğer burada Allah hırsızlığa cevaz veriyorsa, öteki ayette de iki mümin topluluğun savaşmasına cevaz veriyor demektir. Böyle bir mantık yürütülebilir mi? Ama tarih boyu bu mantık yürütüldü. *“Biz dinde neyi kaybettik, neyi anlayamadık ki bu oldu?”* deyip, o kaybettiğimiz şeyi bulma imkânını yakalamışken, tersine bir tefsir yapıyor ve sizi o eşikten uzaklaştırıyorlar. Oysa ayetin devamı var: **“Arasını bulun/düzeltilin.”**⁽³⁾ Burada muhatap kimdir? Müslümanlar bunu yapabilirler mi? Savaşan iki toplum arasını üçüncü bir grup bulabilir mi? Hangi üstün vasfıyla bunu yapabilir? Ayet devam ediyor ve diyor ki: **“Arabuluculuktan sonra birisi tekrar vurmaya devam ederse, ötekilerle beraber olun, siz de onlara vurun.”**⁽⁴⁾ Arayı bulacak kişi işe el koyduktan sonra bir taraf durmazsa, taşkınlık yapan ve haddi aşan durumuna düşer, mümin vasfı kalmaz. Artık iki mümin topluluktan bahsedilemez.

1- Hucurat, 9.

2- Maide, 38.

3- Hucurat, 9.

4- Hucurat, 9.

Tarafların biri mümin, diğeri bağıy/asi/taşkındır. Savaşan iki müminin durumu geçici, arızı bir olgudur. Ayet, **“O bağıy edene siz de vurun. Ta ki Allah’ın emrine gelinceye kadar.”**⁽¹⁾ diyor. Ayetin bu kısmından yola çıkarak kastedilen arabulucunun keyfiyetini de çıkarabiliriz. Şöyle ki; arabulucu işe el koyduktan sonra bağıy/taşkınlık yapan durumuna düşen tarafa Allah’ın emrine gelinceye kadar vurunuz deniliyor. Ayetten el koyanın, Allah’ın emrinin mazharı olması gerektiğini çıkarabiliriz. Allah’ın emrine mazhar olmak da ancak Allah’ın seçip atamasıyla olur.

Özetleyecek olursak, arızı olmak kaydı ile iki mümin topluluk savaşabilir. Allah’ın emrinin mazharı, Allah’ın seçtiği otorite olaya müdahale eder. Ya savaş biter ya da bir taraf muhalefet eder. Muhalefet eden Allah’ın emrine muhalefet etmiş olur. Allah’ın emrinin mazharı olan otorite, diğer müminlerin yanına geçer, bağıy durumuna düşenler bertaraf edilir.

Üzüntü ile belirtmeliyiz ki Peygamberimizden sonra müminler arasında çıkan savaşların bir tarafı Allah’ın emrinin mazharı olacak seçilmiş otorite idi, öbür taraf ise ben müminim diyen insanlardı. Allah’ın emrinin mazharı olan otoriteler zayıf düşünce, etkisizleştirilince Müslümanlar arasında çıkan savaşları durdurma imkânı da kalmadı. Bu durum savaşların sürekliliğine yol açtı. Asırlarca Müslümanlar arasında devam eden savaşlar, ben Müslü-

1- Hucurat, 9.

manım diyen bireyler arasında kanıksanmaya başladı. Artık İslam âlemine güçlü olanın alkışlandığı, İslam'ın asla kabul etmeyeceği bir anlayış hâkim oldu. Hakk'ın ve haklının ölçüsü güç/erk oldu. Bu baskın kültürün sonucu olsa gerek bugün birçok İslamcı aydın Hz. Ali'nin, Hz. Hasan'ın, Hz. Hüseyin'in siyaseti başaramadıklarını ima etmektedirler!

Din Algımızı Gözden Geçirmek

Allah bizi ölçüsüz bırakmamıştır. Din Allah'ındır, mütemadiyen/kıyamete kadar o dinin Allah tarafından seçilmiş bir sahibinin olması zarurettir. Bu formülün dışında hiçbir Müslüman diğer Müslümanları bir araya getiremez. Belki dünyevi, siyasi ve ekonomik çıkarlarla getirebilirsiniz, o çıkarlar baki olduğu müddetçe bir araya getirdiğiniz o gruplar da var olurlar. Ama o çıkarlar gölgelendiği, yok olduğu zaman onların arasında da çatışmayı seyredersiniz. Ve siz de çok rahatlıkla o çatışan taraflardan birisi olabilirsiniz.

Onun için diyoruz ki; gelin bugüne kadar inandığımız din olgusunu yeni baştan gözden geçirelim. Uluslararası istikbarın, kedinin fare ile oynadığı gibi bizimle oynamasına izin vermeyecek bir din olgusunu yakalayalım. Aziz olalım, izzetli olalım, hiçbir Müslüman bir başka Müslümana, *"Kaşının üstünde kara var."* deme cesareti bulamasın. Bu güne kadar yaşanan din buna geçit verdi ama bugünden sonra buna geçit vermeyelim.

Allah Resulü'nün rıhle-i tedrisinden çıkmış kutsal bildiğimiz sahabe birbirlerinin kanını akıtmışlardır. Bu duruma da Kur'an'dan cevaz getirilmeye çalışılmıştır. Böyle bir din olamaz. Bu dinin gözden geçirilmesi lazımdır. Müslümanların birbirlerinin kanını dökmeye cevaz veren dini kabul edecek olursak Hristiyanlara da Yahudilere de sözümüz olamaz. Katolikler ile Ortodokslar tarihte birbirlerini öldürdüler. Hala da öldürme politikaları/potansiyelleri var. Aynı Peygamber'e ve kitaba inanıyorlar.

Katolik ile Protestan'ı birbirine düşüren illet, Sünni ile Şii'yi de, Hanefi ile Şafii'yi de birbirine düşürmüştür/düşürebilir. Tarihte Hanefiler ile Şafiiler 1266 yılı Nizamü'l-Mülk dönemine kadar birbirleriyle savaşmışlardır.⁽¹⁾ Hanbelîler ile Malikiler de birbirleriyle savaşmışlardır. Oysa Allah-u Teâlâ bu dini "*rahmet*"⁽²⁾ olarak göndermiştir. Bu dini bir hidayet meşalesi⁽³⁾ olarak, bizi karanlıklardan aydınlığa çıkarsın diye göndermiştir. Her savaş, her çatışma karanlıktır. Her cehalet karanlıktır. Kanın olduğu, gözyaşının olduğu her yerde cehalet vardır, karanlık vardır. Orada din yoktur. Din bütün bunlardan beridir. Din muazzezdir, arıdır, yücedir. Din tertemizdir. O dinde kan kokusu yoktur.

1- İbnü's-Sübkî, et-Tabakatü's-Şafiiyye, c. 3, s. 389-405, Kahire, 1965; İbn Esir, İzzüddin Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed el-Cezerî eş-Şeybanî, el-Kamil fi't-Tarih, s. 1469, Beytü'l-Efkarî'd-Düveliyye, Riyad.

2- En'am, 157.

3- A'raf, 52; Nahl, 89.

14. Konuşma

MÜLKİYET VE TASARRUF ÇERÇEVESİNDE İMAMET

Dinde Ayrışmanın Nedenleri

Şia ile Ehlisünnet arasındaki temel ayrışma noktasının anlaşılması ve açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Bu temel ayrışma noktası ayakların mesh edilip-edilmemesi, ellerin namazda bağlanıp-bağlanmaması gibi fıkhi olgular değildir. Nitekim buna benzer fıkhi farklılıklar, Ehlisünnet'in dört mezhebi arasında da vardır. Okuyanlar bilir, aslında mezhepler dört değil daha fazladır. Hepsinin mukallidi olmuş, daha sonra mukallidi kalmanların adları unutulmuştur. Nihayet, 1266 yılında Nizamü'l-Mülk'ün, *"Şu dört mezhepten başka kadı atanamaz."* emirnamesine binaen bu dört mezhep varlığını sürdürmüştür. Zamanla halk bu dört mezhebi hak mezhep olarak algılamıştır. *"Dört Hak Mezhep"* olgusu dinî bir olgu olmaktan çok sosyolojik bir vakıadır. Dolayısıyla ilgilendiğimiz şey fıkhi farklılıklardan çok, din algısındaki ayrışmadır.

Dinin Sahibi, İcracısı ve Bir Örnek

Bir ekol ısrarla diyor ki, din Allah'tandır ve Allah'a ait kalması gerekir. Bunun için icracıyı da Allah'ın ataması şarttır. Diğer ekol diyor ki, din Allah'tandır fakat icracısını ümmet belirler. Konuyu Allah'ın mülkü çerçevesinde irdelemeye çalışacağız.

Bir örnekten gidecek olursak, intihar etmenin hükmü haramdır.⁽¹⁾ Bütün mezheplere göre böyledir, hatta bazı mezheplere göre intihar edenin cenaze namazı kılınmaz. Onun küfrüne hükmederler. Bazıları da cinayet nasıl haramsa, kendisini öldüren insan da haram işlemiştir derler. Peki, bunun hikmeti nedir? Ben canımın sahibi değilim. İslam'a göre de benim elimin, ruhumun, canımın, yani benim dediğim her şeyin sahibi Allah'tır. Bunlar üzerinde hiçbir tasarruf yetkimiz yoktur.

Allah Adına Tasarruf Yetkisi...

Bir ayet-i kerime'de Allah (c.c) buyuruyor ki: **“Peygamber size kendi nefislerinizden daha evlâdır.”**⁽²⁾ Peygamber'in nefsimize evlâlığı nereden geldi? O bana öl derse ölmek zorundayım değil mi? Bana bir vazife veriyor, ucunda da ölüm var. Ey Muhammed!

1- Sahih-i Buhari, Edeb, Hadis: 44-73; Cenaiz, Hadis: 81-84; Tıp, Hadis: 56; Sahih-i Müslim, İman, Hadis: 16-175-176; Tıp, Hadis: 7.

2- Ahzab, 6.

Bunun ucunda ölüm var, ben gidemem diyemeyiz. Çünkü Allah, ona benim canım üzerinde tasarruf yetkisi vermiş. Ama bireysel olarak değil, yetkiyi Allah verdiği için. Allah adına bir yetki kullanıyor, yani benim canım ve malım üzerinde tek mutasarrıf olan Allah, bu tasarrufunu elçisinin eliyle icra edecektir. Biz elçiye itaat ettiğimiz sürece Allah'a itaat etmiş oluruz. Otoriteyi kendimiz belirlediğimizde tasarruf yetkisini ona terk etmiş oluyoruz. Bizim ona verdiğimiz yetki ile o dönüyor canımız dâhil bizim üzerimizde tasarruf yetkisini kullanıyor. Nitekim devlet başkanları bir savaş kararı aldığı anda ya onun askerlerinden ya da karşı tarafın askerlerinden canlar heder olacaktır. Buraya dikkat etmemiz gerekiyor. Ben canım üzerinde tasarruf yetkisine sahip değildim. Canıma kast ettiğimde bazı âlimlere göre kâfir, bazılarına göre büyük günah işliyordum. Otorite yetkisi verdiğim birey beni cepheye sürüyor ve ben ölüyorum. Bunun bireysel intihardan ne farkı vardır!

Ayetteki evlâ kelimesi, velayet, vâli kelimesi ile aynı kökten gelmektedir. Vâli, bir şehirde yaşayan bütün insanların malı, mülkü ve canı üzerinde tasarruf yetkisine sahiptir. Bugün İstanbul Vâlisi Emniyet Müdürü'ne emreder ve der ki, falanca yerde sorun var. Emniyet müdürü alır polisleri, olay yerine gider, suçluları yakalar veya bir çatışma çıkarsa öldürür. Polis tek başına bunu yapamaz. Vâlinin ve düzenin verdiği yetki ile bunu yapar. Mesela Maliye Bakanı

bizim malımız üzerinde tasarrufta bulunur. Bizden vergi alır, şu kadar vergi vereceksin der.

Bu konuyu iki ayet çerçevesinde açıklamaya çalışacağız.

Birinci örnek; "...Kim bir cana kıyma veya yeryüzünde fesat çıkarma (suçu) olmaksızın bir insanı öldürürse, tüm insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir insanı diriltirse (ölümden kurtarırsa), tüm insanları diriltmiş gibi olur. Gerçekten elçilerimiz onlara apaçık delillerle geldiler. Yine de onların çoğu yeryüzünde aşırı giderler."⁽¹⁾ Ülkemizdeki otorite Suriye'ye girmek istiyor. Otoritenin, ordusunu savaşa göndermesi demek, o ülke askerinin canı üzerinde tasarrufta bulunması demektir. Kendi canım üzerinde söz sahibi değilken, canıma kastedemezken, canımı ilgilendiren bir konuda başkasına nasıl yetki veririm? Ülke otoritesi canım üzerinde nasıl yetki kullanabilir? Bu açıdan baktığımızda, sonsuza kadar tek Malike'l-Mülk/bütün mülkün sahibi Allah'tır. Buna bağlı olarak nihai anlamda tasarruf yetkisi de Allah'a aittir. Bu yetkiyi bir başkasına devredemeyiz. Beşerî düzenlerle ilahi düzenin ayrıldığı nokta burasıdır. Otorite yetkisini beşerden alan, isterse şeriatla hükmetsin kaynağına döner. Yani o da beşerîdir.

Bu konu her nefsin kendisini, ailesini ve vatanını koruması ile karıştırılmamalıdır.

1- Maide, 32.

İkinci örnek; Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **“Hırsız erkek ve hırsız kadının ellerini, yaptıklarına bir karşılık ve Allah tarafından bir ceza olarak kesin. Allah üstündür ve hikmet sahibidir. ”**⁽¹⁾ Bir canın elini keseceksin. Bu elin sahibi kim? Elin sahibi Allah, kes diyen kim? O da Allah. O zaman kesebilirsin. Ama kim kesebilir o eli, niye biz kesmiyoruz hırsızın elini? Çünkü bizim yetkimiz yoktur. Ben hırsızın elini kesmeye yetkili değilken, yüzlerce insanın ölümüne sebep olacak bir savaş kararını nasıl alabilirim?

İslam’da can, mal ve namus ile ilgili bütün ilahi hadlerin durumu aynıdır.

Şeriat Allah’ın Hâkimiyetidir

Henüz Müslümanlar tarafından şeriatçılık tam olarak anlaşılmış değildir. Şeriatçılıktan bizim insanımızın anladığı, Kur’an ile hükmetmektir. Şeriatçılık bu değildir. Şeriatçılık, Allah’ın yetkilendirdiği/seçtiği/atadığı kişinin hâkimiyetini kabul etmektir. Şeriatla hükmettiğini söyleyen ister saltanat, ister demokratik düzenler olsun beşerî düzenlerdir. Bunlar Kur’an’a uygun hükümler verseler de şeriat tahakkuk etmiş olmaz. Çünkü söz konusu otoriteler yetkiyi şeriat sahibinden değil, ya kan bağından ya da halktan almaktadır. Eğer buna caiz dersenez, tarih boyu İslam’ı istismar eden, iktidarlara ve men-

1- Maide, 38.

faatleri için bir araç olarak kullanan bütün istismarcıların haklılığını teyit etmiş olursunuz.

Nitekim şeriatla yönetildiği iddia edilen Suudi Arabistan'ın, bölgede Amerika ve İsrail'in ileri karakolu olup, Yemen, Lübnan, Bahreyn ve Suriye'de onlar adına akıttığı kanlar ortadadır.

Suudi Arabistan hakkında söylediklerimiz suçlama olarak algılanabilir. Bu doğrudur. O suçlamaları tersine çevirip, yani Suudi Arabistan Amerika ve İsrail düşmanı desek bile durum değişmeyecektir. Zira Suudi Arabistan'daki otorite, yetkiyi Allah'tan almaktadır. Aynı durumu İslam'la hükmettiğini söyleyen demokratik ülkelere de uyarlayabiliriz. Sorun otoritenin nasıl tahakkuk ettiğidir.

Bir Hatıra

Hiç unutmam, Güneydoğu Anadolu'dan gelen âlim bir misafirimın isteği üzerine meşhur bir hocayı ziyarete gittik. Hocanın masasında Suudi gazeteleri vardı. Misafirim olan hoca onları görünce rahatsız oldu. Tabi ev sahibi durumu anladı. Ev sahibi olan hoca misafir âlime dedi ki: *"Hoca söyle bakalım, sana göre Suudi yönetiminin durumu nedir?"* O da dedi ki: *"Kâfirdir."* Ev sahibi hoca, *"Niye kâfirdir, delilin nedir?"* diye misafire sordu. Misafir, **"Ey iman edenler! Yahudi ve Hristiyanları kendinize veli (koruyucu ve dost) edinmeyin. Onlar birbirlerinin velileridirler. Sizden kim onları kendine**

veli edinirse, şüphesiz o da onlardandır. Şüphesiz, Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.”⁽¹⁾ ayetini okudu. Suudi Kralı’nın İngiliz Kraliçesi ile kol kola çekilmiş bir resmini de gösterdi. Resimde, Kraliçe’nin hediye olarak Suudi Kralı’nın boynuna haç astığı görülüyordu. Bu resimden yola çıkarak Suudi Arabistan’ın İngilizlerle olan ilişkisini delillendirdi. Ev sahibi hoca dedi ki: *“O ayet-i kerimede dostluktan maksat kalbi dostluktur, zahirî dostluk değildir. Sen nereden biliyorsun, Suudi Kralı’nın Kraliçe’yi kalben sevdiğini, kalben dost olduğunu?”* Nezaket gereği misafir sustu.

Bu sefer ben rahatsız oldum, derdim Suud’un durumu değildi. Ev sahibi hocanın ayet hakkındaki çözümlemesinden rahatsız oldum. Çizgiyi aşmadan bir soru sormak istedim. Dedim ki: *“Allah-u Teâlâ bu ayetleri bize kendilerinden hüküm çıkaralım diye göndermedi mi? Peki, hocam, biz insanların kalbine vakıf olabilir miyiz?”* *“Hayır.”* dedi. Dedim ki: *“Peki hocam, bu ayet-i kerimede ki dostluktan maksat kalbi dostluk ise ve biz insanların kalplerinden ne geçtiğini bilemeyeceksek, bu ayetten nasıl hüküm çıkaracağız?”* Bunun üzerine ev sahibi hoca, *“Gidin buradan, görüşme bitmiştir.”* dedi. Hoca’nın bu tutumu Suudi rejimini şer’i devlet kabul etmesinden kaynaklanıyordu. Dolayısı ile Suudi yöneticilerinin ecnebilerle olan ilişkilerini tevîl etmek zorunda kalmıştı.

1- Maide, 51.

Bir devletin anayasasının Kur'an olması, o devletin Kur'an ile yönetildiği anlamına gelmez. Bunun iki sebebi vardır.

1) Otoritenin kaynağı meşru değildir.

2) Şeriatla hükmettiğini söylemesinin pratikte bir karşılığı yoktur. Zira ister otorite olsun ister birey olsun Kur'an'dan kendi anladığınca sonuca ulaşır. Hatta isabet etseler de sonuç İslami değildir.

Sonuç olarak; canımız ve ırzımız üzerinde tek tasarruf sahibi Allah'tır. Onun pratik yansıması ise kendisinin seçip atadığı otoritedir. Bunun dışında şer'i, ilahi bir düzen tahayyül bile edilemez.

Peygamber Efendimizin hayatta olduğu dönem için şer'i devlet ve şeriatçılığın tanımı açısından Müslümanlar arasında bir problem yoktu. Problem Peygamber Efendimizin vefatından sonra otoritenin belirlenmesinde olmuştur. Ümmetin bir kısmı otoriteyi Allah'ın ataması, onun da masum olması gerektiğini, masumiyetin ilahi otoritenin ayrılmaz parçası olduğunu söyledi. Ümmetin diğer kısmı ise otoriteyi ümmetin seçeceğini söyledi. Dolayısı ile otoritenin masumiyeti karinesi hiçbir zaman gündeme alınmadı. Peygamberimizin vefatından sonra otoriteyi ümmet seçer görüşü hâkim olunca, Peygamber de yanlış yapabilir, içtihat edebilir, hatta içtihatında yanılabilir dediler. Dini yeniden formatladılar. Böylece birçok konuda olduğu gibi Peygamberimizin masumiyeti de tartışılır oldu.

Allah'ın Kulu ve Resulü Peygamber

Masumun tanımı şöyle yapılır: Şeriatın hilafına amel etmez, amme nezdinde kerih görünen hiçbir şeye bulaşmaz.

İslam ümmeti Peygamber'in masumiyeti konusunda farklı görüşlere sahiptir.

1.) Ehlibeyt/Şia ekolü: Peygamberler, doğuştan vefat edinceye kadar her türlü günah ve hatadan masumdurlar.

2.) Mutezile'nin görüşü: Peygamberler, buluş çağına erdikten sonra peygamber olmasalar bile, inanç ve büyük günah işlemek açısından masumdurlar.

3.) Ehlisünnet'in çoğunluğunun görüşü: Peygamberler, peygamber olduktan sonra günah işlemekten masumdurlar. Fakat peygamber olmadan önce günah işleyebilirler.⁽¹⁾

Ehlisünnet'in çoğunluğu, masumiyeti risaletten sonrası için kabul etmiştir. Burayı irdelemek istiyoruz.

Peygamberimiz önce kul, sonra Resul'dür. Peygamber'in sunduğu kulluğa binaen Allah emanetini ona vermiştir. *Peygamber'in kul olarak temizliği, dirayeti, dik duruşu, zekâsı, ahlakı, isabetliliği risaletinden daha*

1- Biharü'l-Envar, c. 11, s. 89 ve Şerhü'l-Makasid c. 5, s. 49-50; Fahri Razi, Ebu Hüzeyl ve Mutezile mezhebinden Ebu Ali Cübai de bu görüşü savunanlar arasındadır.

öncelikli ve önemlidir. Aynı zamanda bu sıfatlar risaletinin gerekçesidir/teminatıdır. Peygamberimizin Allah ile arasındaki ilişkiyi izleme imkânımız yoktur. Bir ayet getirdiği zaman ayet doğru mu değil mi, Allah'tan mı değil mi? Nasıl test edeceğiz? Mesela Resulullah (s.a.a), **“Malınızın zekâtını vereceksiniz.”**⁽¹⁾ dediğinde, emrin Allah'tan geldiğine dair elimizde bir ölçü var mı? Sözleri vahiy mi değil mi nasıl anlayacağız? Ya, peygamberim diyerek yalan söylüyorsa? Nereden bileceğiz peygamber olduğunu? Allah ile konuşurken gördük mü? Ebu Cehiller, Ebu Lehebler onun peygamberliğini inkâr ettiler. Biz onun peygamberliğine, **“O asla hevasından konuşmaz. O, ancak (kendisine) vahyedilen bir vahiydir.”**⁽²⁾ ayetlerini delil getirerek inandık diyoruz. Biz onun yanında ki kitabı kabul etmiyoruz ki peygamber olduğunu kabul edelim diyenleri nasıl muaheze edeceğiz? Buraları çözmemiz gerekiyor.

Peygamber'in insani kulluk boyutu elçilik boyutundan daha önce ve daha önemlidir demiştik. Dolayısıyla içimizden biri olmasına rağmen aramızda açık ara fark olmalıdır. Kavmi arasında kusursuz, *“emin sıfatıyla muttasıf”* masum örnek bir şahsiyet olmalıdır. Ancak böyle mümtaz birisi ben Allah'ın elçisiyim dediğinde tereddütsüz kabul edip teslim olu-

1- Buhârî, Zekât Babı Hadis: 1, Tevhîd Babı Hadis: 1; Müslim, İmân Babı Hadis: 29.

2- Necm, 3-4.

ruz. Abdullah oğlu Muhammed (s.a.a) olduğu için değil. Saydığımız bu üstün meziyetlerinden, emin/güvenilir biri olduğundan, asla yalan söylemeyeceğine şahadet edeceğimizden dolayı inanır, iman ederiz. Dolayısıyla yanındaki kitabın da Allah'tan olduğunu tasdik ediyoruz dediğimizde bütün taşlar yerine oturacaktır. Bu durumda Ebu Lehebleri suçlayabiliriz. Çünkü Ebu Cehil, Ebu Leheb ve şürekâsı da ona, *"Muhammedü'l-Emin"* diye hitap ediyordu. Onun üstün meziyetlere sahip olduğunu ve asla yalan söylemeyeceğini biliyordu. O zaman Ebu Leheblere soracağız, Allah'ın peygamberini ve kitabını neden kabul etmedin? Bu soruya cevap veremeyecekler, hiçbir mazeret getiremeyecekler ve açıkta kalacaklar. Onca delile rağmen niçin kabul etmediklerini Kur'an bize şöyle açıklar: **"Hani meleklere, "Âdem'e secde edin demiştik. İblis'ten başka hepsi secde etti, (ama) o kabul etmedi, büyüklük tasladı ve inkâr edenlerden oldu."**⁽¹⁾ ayetinde olduğu gibi Şeytani hasletinden yani kibrinden, toplum nezdindeki mevkiimi kaybederim endişesinden, nefsinin zebunu olmasından dolayı kabul etmedi.

Biz diyoruz ki Peygamberimizin eminliği, tahareti, masumiyeti, yanındaki kitabın vahiy olduğunun delilidir. Kitap onun peygamber olduğunun delili değildir. Peygamber senin benim işlediğimiz türden günahlar işleseydi, ona güvenemezdik.

Halk dilinde günah denildiğinde şer'i şerifin aksine amel etmek anlaşılır. Peygamber günah işler dediğiniz zaman masumiyet karinesi açıkta kalır. Sonuç olarak ortada ne din, ne kitap, ne şeriat ne de risalet kalır. Bu durumda gücü elinde bulunduranlar kitaba uymayacaklar ama her işi kitabına uyduracaklardır.

Sahabe Yerine Peygamber'in Korunması

Peygamber de bir beşerdir tezinden yola çıkarak, sahabenin Peygamber karşısındaki olumsuz tutumlarını müdafaa etmek mi güzeldir? Yoksa Peygamber'i merkeze alıp onun hilafına amel eden sahabenin davranışını sorgulamak mı daha güzeldir? Niye illa sahabeyi koruyoruz?

Mesela, Allah Resulü diyor ki: *"Kalkın kurbanlarınızı kesin, ihram dan çıkın."*⁽¹⁾ Peygamber Efendimiz tek başına çıkıp kurbanını kesene kadar ona itaat edip kurban kesmediler. Bunun yanlışlığı sabit iken sahabenin bu davranışını müdafaa etmeye ne gerek var. Olay çok basit, Peygamber emretti ama onlar itaat etmedi. Bu olayda istişârî bir durum yoktur. Peygamber emretmiş, muhataplar itaat etmemiştir. Sözünü ettiğimiz muhataplar insandırlar, onların Peygamber gibi masum olma zorunlulukları yoktur. Masumiyeti zorunlu olan

1- Ahmed b. Hanbel, Müsned, c. 4, s. 326; Sahih-i Buharî, c. 3, s. 182; Vakidî, Megazi, c. 2, s. 613; İbn Hişam, c. 3, s. 333.

peygamberler için zaman-zaman hata yaptı denilebilirken, sahabeyi hatadan beri görmek anlaşılacak bir şey değildir.

Bu çelişki asırlardır âlimlerin ve düşünürlerin elini-ayağını bağlamıştır. Bundan kurtulmaktan korkmamak gerekir. Bütün bir ümmet Hz. Ali de dâhil olmak üzere bütün sahabe Peygamber'e feda olsun ama Peygamberimizi hiçbir sahabeye ve kendimize feda etmeyelim.

15. Konuşma

TOPLUMSAL DÜZEN AÇISINDAN İMAMET

İnsanın Disiplini

İnsan, tabiatı gereği toplumla birlikte yaşamak zorundadır. Güçlüsü-güçsüzü, akıllısı-cahili, beceriklisi-beceriksizi, tembeli-çalışkanı vardır. Ahlaki açıdan da zevkleri, hoşlandıkları, arzuları farklıdır. Güce, iktidara, paraya, şöhrete düşkünlük gibi zafiyetleri vardır. Bütün bu farklılıkları üst-üste topladığımız zaman ciddi bir çatışma potansiyeli ortaya çıkar. İnsan çıkarına düşkün, kendi dışındakileri çıkarı çerçevesinde kullanabilme kabiliyetine sahiptir. Bu kabiliyetleri disiplin altına almak ve insanların aralarındaki çatışma riskini en aza indirebilmek için, ilk tarihlerden itibaren insanlar devlet denilen bir düzene/sisteme ihtiyaç duymuşlardır. Antik çağda kurulan site devletleri, tarihte okuduğumuz “*Hamurabi*” yasaları bunun delilidir. Nitekim zayıfı güçlüye karşı korumak, güçlünün gücünü toplum lehine kanallandırmak, iktisadi dengesizlikleri gidermek, asayişini temin etmek gibi düzenlemelere gitmişlerdir. Suç denilen bir tanıma gitmişler, neyin suç oldu-

ğunu, neyin suç olmadığını belirlemişlerdir. Suçlara karşılık gelecek cezalar öngörmüşler ve bunları icra edecek bir erke/iktidara karar vermişlerdir. İnsanlık tarihinde devletin gereksizliğine hükmeden 19. yüzyılda yaşamış çok az düşünür/sivil toplumcular, insanın medeni bir varlık olduğunu, asla bir devlete ihtiyaç duymadığını, insanın akli ile amel ettiği sürece bir devlet disiplinine ve kanuni düzenlemeye gerek duymayacağı fikrini savunmuşlardır. Ve bu fikrin uzantısı olarak modern çağda Avrupa'da sivil toplum hülyaları dillendirilmeye başlanmış ama pek de kabul görmemiştir.

Toplumsal Disiplin

İnsanın toplumsal varlık olduğu gerçeğini daha rahat anlayabilmemiz için mikro düzlemde bir örnekten yola çıkarak bunu makroya uyarlayabiliriz. Aile baba, anne ve çocuklardan oluşur. Ailede son söz sahibi birisi olmak zorundadır. Her aile için bir düzen, bireylerinde ona uyması şarttır. Muhtemel çatışmaları ortadan kaldıracak, suçluya ceza, iyiliğe mükâfat verecek bir üst makamın olması fıtratın gereğidir.

Geleneklere göre farklılık arz etse de, mesela ataerkil toplumlarda bu yetki kocaya/erkeğe verilmiştir. Koca son söz söyleme yetkisine sahiptir. Kocanın varlığı evdeki çatışma riskini en asgari seviyeye indirmiştir. Bu mantığı mahalleye muhtar, ilçeye kaymakam, il için vali olarak uyarlayabiliriz. Bunların üstünde de devlet dediğimiz çatı bulunur.

Farklı Disiplinler

Burada çok önemli bir problem vardır. Tarih bize göstermiştir ki, liberalizm, demokrasi, sosyalizm, komünizm, krallık, oligarşi; sistemin niteliği ne olursa olsun hiçbir yönetim şekli toplumsal çatışmayı durduramamıştır. Teokratik/Din temelli rejimler de sorunu çözememiştir. Fakat din temelli devletin dinle alakası, yasal referansın kutsal ve dinî metinlerden alınmış olmasıdır. Yoksa devlet başkanını Allah seçtiği için değildir. İslam devletinin diğer rejimlerden farkı budur. O yüzden İslam devleti teokratik bir devlet değildir. Krallıklar, veliahtlıklar, saltanatlar ve isterse Müslümanların hilafet dönemlerinde olsun, hiçbir rejim toplumsal çatışmayı durduramamıştır. Hepsinde bir kaos, anarşi, savaş vardır. Zaman zaman güç el değiştirmiştir. Bir gün güç Doğu'ya, bir gün Batı'ya geçmiş, bir gün Amerika'ya, bir gün İngiltere'ye, bir gün Rusya'ya, bir gün Osmanlı İmparatorluğu'na geçmiştir.

Bireysel Sorun

Bu aşamada dinî disiplin açısından Sünnilerle Şiiler arasındaki bir farka daha işaret etmemiz gerekir. Bunu bir örnekle anlatmaya çalışalım. Geleneksel olarak toplumumuzda ailede otorite erkektir. Ahlakî ayrıntılarına girmemek kaydıyla İslam da otorite olarak erkeği öngörmüştür. Şekli açıdan gelenek ile dinin örtüştüğünü söyleyebiliriz.

Öyleyse gerek geleneksel gerek dindar ailelerde çatışma ve huzursuzluğun sebebi nedir? Bu çatışmanın sebebi ya sistemde ya da muhatapların tutumundadır.

Otorite erkekte olmalıdır tezinin doğru olduğunu varsayarsak çatışmanın merkezine düzen değil insani sorunlar yerleşmiş olur. Bu sorunun ortadan kaldırılması için düzenin ıslahına değil bireyin ıslahına yoğunlaşmak gerekir. Konuyu evrensel düzene uyarlayacak olursak bütün çatışma ihtimallerini ortadan kaldıracak bir sisteme ihtiyaç vardır. Bu düzenin var olduğu gerçeği üzerinden hareket ile toplumlar arası çatışmanın merkezinde de yine insan olacaktır.

Ehlibeyt ekolünün öne sürdüğü, otoriteyi Allah belirler görüşü bütün çatışmaları bertaraf edecek niteliktedir. Müslümanların tarihinde yaşanan sorunların merkezinde ümmetin itaatsizliği vardır. Ehlisünnet'in ileri sürdüğü otoriteyi biz belirleriz görüşü zâtı itibarıyla sürekli çatışmayı barındırmaktadır. Buna bireylerin itaatsizliğini de eklediğimiz zaman hiçbir çözüm umudu kalmamaktadır. Zâtı itibarıyla bütün çatışmaların önünü alan Ehlibeyt ekolünün görüşü kabul edilecek olursa geriye sadece itaatsizlik edecek olan bireylerin ıslahı kalacaktır. Bu insani problemlerin halli için önemli ve birinci aşamadır. Evrensel düzeyde çatışmayı engelleyen kuşatıcı bir düzenin olduğu bilinir ve kabul edilirse diğer bireysel sorunlar da rahatlıkla halledilebilir.

Birey-Devlet Çatışması

İnsanın tabiatı açısından bir devlete muhtaç olduğunu söylemiştik. En büyük delilimiz tüm zamanlarda kâfirleri, münafıkları, müşrikleri, ateistleri, müminleri ile her toplumun mutlaka bir devleti vardır. Her devletin de mutlaka bir idarecisi olmuştur. Bu beşerî oluşumların tahakkuku iki şekilde olmuştur. Bunlar da ya yukardan aşağıya babadan oğula, güç kullanmak yolu ile veya aşağıdan yukarıya seçim yoluyla olmuştur.

Bu iki türden hangisi olursa olsun halkların onlara itaat etmesini zorunlu kılacak hiçbir gerekçeleri yoktur. Yine olayın ahlaki boyutuna girmeden irdeleysek, hangi şekilde gelirse gelsin, devlet başkanı bizim gibi bir insandır. Onu benden üstün kılacak herhangi bir ayrıcalığı yoktur. Hele-hele benim zevklerime ve çıkarlarıma ters bir emri ve yaptırımını olduğu zaman niye ona boyun eğelim. Her beşerî düzende idareci ile bireyler arasında bu sorun yaşanmaktadır. Sorunun yoğunluğu nispetinde iktidarlar, devletler el değiştirmiştir. Her değişiklik milyonlarca insanın canına bedel olmuştur. Günümüzde de bu durum aynen devam etmektedir.

İnsan Fıtratı

İnsan, fıtratı itibari ile özgür ve bağımsız bir varlıktır. Asla ve kata kendi üstünde bir otoriteyi kabul etmez. İnsanın fıtratındaki bu olgu, kötü ve kınan-

ması gereken bir şey değildir. Tam tersine insanı insan eden bir değerdir.⁽¹⁾ Anlaşılsın diye batını özelliklerden bir örnek vereyim. İnsanın aklı, zekâsı, becerisi, siniri, sabrı, tahammülü öfkesi gibi! Mesela öfke kuvvesini ele alalım. Fıtraten her insanda öfke denilen bir kabiliyet vardır. Bu kabiliyet olmasaydı insan canını, malını, namusunu koruyamazdı. Çocuklarını, ailesini, vatanını, dinini, kutsal değerleri koruyamazdı. Öfke, olması gereken bir şeydir, kınanan bir şey değildir. Ama ayet-i kerime bu sefer müminleri tanımlarken diyor ki: **“Onlar öfkelenedikleri zaman öfkelerini yutarlar.”**⁽²⁾ Öfkeyi zulüm aracına dönüştürürseniz kınanan bir olguya döner.

Buna benzer, insanın bütün batını kabiliyetlerinin bir kırmızı tarafı vardır, bir yeşil tarafı vardır. Allah-u Teâlâ din ile beraber ilahi otoriteleri göndermek sureti ile insanın fıtratındaki kırmızı tarafını kontrol altına almak, yeşil tarafının ise önünü açmak istemiştir. İnsanın fıtraten özgürlüğüne düşkün olması da yaratılışından gelen bir özelliktir. İnsan özgürdür. Asla ve kata kendi üstünde birisinin olmasını istemez. Yukarıda işaret ettiğimiz sivil toplum eğilimlerinin de temelinde bu fıtrat vardır. Öyleyse bu teze karşı çıkacağımız ilmî bir gerekçemizin olması gerekir. Bunun karşılığını da biz ancak ilahi düzende buluyoruz. Zira ilahi düzen Allah’tan

1- Rum, 30.

2- Âl-i İmran, 134.

başlar aşağıya doğru iner. Bu düzende nihai anlamda itaat makamı Allah'tır. Allah ise bireylerden bir birey değildir. Allah ne Türk'tür, ne Kürt'tür, Ne Arap, ne İngiliz'dir. Allah'a itaat edildiği zaman ne bütün ırklar bir ırkın hâkimiyeti altına girip rencide olur, ne de bütün bireyler bir başka bireyin hâkimiyeti altına girerek özgürlüğünü kaybeder.

Söz Üstünlüğü

Allah-u Teâlâ'nın asla ve kata bizim kendisine sunacağımız kulluğa ihtiyacı yoktur.⁽¹⁾ Bütün bir mahlûkat Allah'a itaat etse kulluk etse, Allah'ın gücünde bir şey artmaz. Yine bütün bir insanlık Allah'ı inkâr etse Allah'ın şanından bir şey eksilmez. Allah-u Teâlâ biz muhtaç olduğumuz için peygamberler ve imamlar gönderdi. Fıtratımızı bizden iyi bilen, bizim halikımız ve sahibimiz olan Allah, toplumsal varlık olarak yarattığı insanın örgütlenmede söz üstünlüğünü kendisine ait kıldı ki, insanın fıtratındaki bağımsızlık ve özgürlüğü korunmuş olsun, kendi aralarında çatışma çıkmasın. Böylece muhtemel bütün çatışmaların önü alınmış olsun.

Allah bu söz üstünlüğünü kulları içerisinde seçtiği emanetçisi ile icra etmek istedi. Biz o emanetçiye itaat ettiğimiz zaman fıtratımızdaki bağımsızlık ve özgürlük arzumuz zedelenmeyecektir. Çünkü ben

1- Nisa, 131; Hac, 64.

Peygamber'e Arap ırkından Abdullah oğlu Muhammed (s.a.a) olarak itaat etmiş olmayacağım. Öyle itaat etseydim benim onurum zedelenenecekti. Ben Abdullah oğlu Muhammed'i (s.a.a) bütün akli ve naklî delillerle bildim ki, benim üzerimde Allah adına tasarrufta bulunmaktadır. Benim ona itaatim aslen Allah'a itaattir.⁽¹⁾ Dolayısıyla ben Hz. Muhammed'e itaat ettiğim zaman Allah'a itaat etmiş oluyorum. Söz üstünlüğünü Allah'a bırakmış oluyorum. Söz üstünlüğü ve hâkimiyet ona terk edildiği zaman, toplumsal istikrar tahakkuk eder ve toplumsal çatışma bertaraf olur.

Peygamber'in Huzurunda

Bu denklem sağlandığı zaman Ehlisünnet kardeşlerimizle bizim aramızdaki temel farklılıklardan birisi burada yine ortaya çıkıyor. Peygamber Efendimizin vefatına kadar Sünni kardeşim ile benim aramda bir fark yoktu. Sünni kardeşim, *"Allah birdir ve O'ndan başka ilah yoktur. Benim dünya ve ahiret hayatımda söz üstünlüğü Allah'a aittir. Ben şahadet ederim ki Allah'ın bu söz üstünlüğünü içimizden seçtiği kulu Muhammed ile icra etti."* diyor. Burada Ehlisünnet kardeşimle benim aramda problem yok. Problem şurada çıkıyor. Sünni kardeşim diyor ki: *"Resulullah vefat edince Allah'ın söz üstünlüğünü, Allah'ın gönderdiği kitaba uyarak tahakkuk ettireceğim!"* Şia da diyor ki: *"Yok hayır, Allah-u Teâlâ ilk insan Âdem'i elçi olarak seçip,*

1- Âl-i İmran, 50; Nuh, 3.

Son Peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.a) kadar 124 bin peygamber ve bunların arasında bu peygamberlerin vasisi olan imamlar gönderdi. Onların eli ile kendisinin söz üstünlüğünü icra ettirdi. Peygamber'in vefatından sonra da kıyamete kadar Allah'ın kendi söz üstünlüğünün mazharı olacak insanları bize göstermesi/göndermesi lazımdır."

Gerekçesi de şu oldu, Kur'an-ı Kerim'in dili yoktur. İnsan Kur'an-ı Kerim'e uymakla söz üstünlüğünü Allah'a ait kılmış olmaz. Resulullah hayatta iken çatışma yoktu dedik. Acaba insanlar Kur'an'a uydukları için mi çatışma yoktu, yoksa Peygamber'e uydukları için mi çatışma yoktu? Çatışmayı ortadan kaldıran Kur'an mıydı, yoksa Peygamber'in mübarek varlığı mıydı? Burayı incelersek hep beraber şu sonuca varacağız ki, Kur'an'a rağmen sahabeler bir takım meselelerde ihtilafa düşüyorlardı. Ortada Kur'an-ı Kerim vardı ve birçoğu Kur'an-ı Kerim'i biliyordu ama buna rağmen ihtilafı gidermek için Peygamber'e gidiyorlardı. Peygamber'in huzuruna gidince bütün çatışma bitiyor/sıfıra iniyordu. Onun mübarek bedeni, onun varlığı, sesi, nefesi ve hükmü ile çatışma yok oluyordu.

Allah-u Teâlâ ayet-i kerimede buyuruyor ki:

"Allah ve Resulü bir şeyde hükme vardığı zaman, inanan erkek ve kadınlar içlerinde en ufak bir sıkıntı duymadan ona teslim olmadıkça iman etmiş olmazlar."⁽¹⁾

1- Ahzab, 36.

Bu ifadelere dikkat etmek lazımdır. Yani diyor ki, Peygamber senin aleyhinde de karar verebilir. Çünkü ayette **“içinde en ufak bir sıkıntı duymadan”** diyor. İnsan niye sıkıntı duyar. Birisi senin aleyhine karar verirse sıkıntı duyarsın, senin lehinde karar verirse zaten sıkıntı duymazsın. Mümkündür ki sen Peygamber’e davanı götürdün, Peygamber seni haksız buldu. En ufak bir sıkıntı duymadan teslim olacaksın ki mümin olasın. Mümin olmak ne demek, Allah’a imanını tahakkuk ettirmiş olmak demek. Yani söz üstünlüğünü Allah’a verdiğini ispat etmiş olmak demektir. Söz üstünlüğünü Allah’a verdiğini nasıl ispat edeceksin? Senin aleyhine de olsa Peygamber’in hükmüne teslim olunca.

Peygamber’den Sonra

Peygamber’den sonra ilahi bir emanetçiyi kabul etmez, *“Allah böyle birini görevlendirmedir.”* dersek, kendi elimizle seçtiğimiz otorite aleyhine karar verdiğinde neden ona teslim olayım! Ona teslim olmaya kim beni icbar edebilir ki? Ona yetkiyi ben verdim şimdi de geri çekiyorum. Bunun anarşiyi ve kaos giderme garantisi yoktur.

Allah-u Teâlâ’nın rububiyeti ezeli ve ebedidir. Öyle ise Peygamber’den sonra kıyamete kadar rububiyetinin tecelli edeceği bir otoriteyi atamış olması gerekir.

Allah-u Teâlâ’nın rububiyeti iki boyutludur;

a) Tekvini/var etme rububiyeti.

b) Teşrii/kanun koyma rububiyeti.

Öyle ise kıyamete kadar Allah-u Teâlâ'nın teşrii rububiyetinin mazharı olan, kendisinin seçtiği otoriteye itaat etmeliyim. Sunacağım bu itaat benim özgürlüğümü, bağımsızlığımı ve onurumu asla elimden almayacaktır. Sözünü ettiğimiz bu otoriteye itaat ettiğim zaman Allah'a itaat ettiğim bilincinde olacağım.⁽¹⁾

Müslümanlar içerisinde bu ilahi düzen sadece Ehlibeyt ekolünde dillendirilmiştir. Bu ekole göre Ali ve onun on bir masum evladı Allah'ın seçtiği, atadığı, Peygamber Efendimizin ilan ettiği masum otoritelerdir.

Ehlibeyt ekolünün öne sürdüğü bu düzenden çok, isimler üzerinde tartışılır ise ilmî sonuç elde edilemez. Öncelikle yukarıdan beri anlatmaya çalıştığımız Peygamber'den sonrası için ilahi düzen kabul edildikten sonra isimler konusu tartışmaya açılabilir. Zira ilahi düzen konusunda mutabakata varılmadan isimlerin tartışılması ümmet içerisinde ayrışmayı ve çatışmayı sürekli kılmaktadır.

Nitekim Ehlibeyt ve Ehlisünnet kaynaklarında rivayet edilen *"Allah yeryüzünü hiçbir zaman hüccetinden boş bırakmaz."*⁽²⁾ hadisi de buna delildir. Bu hadis özelinde iki ekol arasında problem pratiğe uyarla-

1- Âl-i İmran, 50; Nuh, 3; Âl-i İmran, 31.

2- Usul-i Kâfi, c. 1, s. 147; Kemâlü'd-Din, c. 1, s. 202; İsbâtu'l-Hudâ, c. 1, s. 137.

mada olmuştur. Ehli-sünnet kendilerinin seçtiği insan için Allah'ın hücceti demiştir. Şia ise Allah'ın seçtiği insan Allah'ın hüccetidir demiştir. Bir insanın Allah'ın hücceti olabilmesi için Allah'ın atamış olması gerekir. Bizim seçtiğimiz insanın toplumsal çatışmayı ortadan kaldıramayacağını yukarıda anlatmıştık.

Son Emanetçi ve Bir Rivayet

Yenabiu'l-Mevedde (*Meveddet Pınarları*) adlı hadis kitabından bir rivayet aktaralım. Na'sel isimli bir Yahudi Allah Resulü'nün yanına gelerek bazı şeyleri sorup öğrenmek istediğini söyler. Allah Resulü de ona künyesiyle hitap ederek, *"Sor ya Eba Emare!"* buyurur. Yahudi, *"Bana Rabbini vasfet."* diyerek ilk sorusunu sorar. Allah Resulü de ona cevap verir. Bazı soruları sorup cevaplarını aldıktan sonra; *"Peki, senin vasin kimdir? Zira hiçbir peygamber yoktur ki, vasisi olmasın."* diye sorar. Allah Resulü: *"Benim vasım Ali bin Ebi Talip'tir. O'ndan sonra iki torunum Hasan ve Hüseyin. Onlardan sonra da Hüseyin'in sulbünden dokuz imam."* buyurur ve teker teker tüm imamların isimlerini söyler.⁽¹⁾ Bu hadis-i şerifi, Hanefi âlimlerinden Süleyman el-Kunduzi birkaç farklı raviden aktarmıştır. İlgilenen kardeşlerimiz bu eseri inceleyebilirler. Bu kitapta on iki imamın hepsinin ismi de zikredilmiştir. Diğer Sünni kaynaklarda ise bu rivayeti kopuk olarak aktarırlar.

1- Yenabiu'l-Mevedde, Süleyman Hanefi el-Kunduzi, s. 237-238-239-240. (Yeşil Yayınları, 2010 basım)

Mesela Sahih-i Buhari'de Allah Resulü buyurdu ki: *"Benden sonra imamet Kureyş'tedir ve onların sayısı on ikidir."*⁽¹⁾ Bu rivayette imamların Kureyş'ten ve sayılarının on iki olacağı haber verilmekte fakat ne hikmetse gerisi aktarılmamaktadır. Aktarılmayan kısmı biraz önce bahsettiğimiz hadiste olduğu gibi farklı rivayetlerde belirtilmektedir.

Hadis Hakkında Psikolojik Bir Analiz

Yahudi âlimler Resulullah'ı test etmeye geldiler. Gerçekten vaat edilen Son Peygamber midir yoksa yalancı mıdır diye. Ben şimdi soruyorum, siz birisini haklı mı değil mi diye imtihan etmeye gittiğiniz zaman, soracağınız soruların doğru cevabını sizin biliyor olmanız gerekmez mi? Müslümanlar genellikle bu ayrıntıyı kaçırıyor. Yahudi âlimler Peygamber Efendimizden alacakları cevapları daha önceden biliyor olmaları gerekir ki, Peygamber'in doğru ya da yanlış söylediğine hükmedebilsinler. Doğru cevabı bilmiyorsanız siz muhatabınızı test edemezsiniz. Bu nedenle Allah Resulü On İki İmam'ın adını sayınca iman ettiler. Buradan anlıyoruz ki daha önceki kutsal kitaplar On İki İmam'dan bahsetmiş, Ehlikıtap âlimleri de bunları biliyorlardı. Nitekim bugün Türkçeye çevrilmiş Tevrat'ta der ki: *"Rab, İbrahim'in duasını kabul etti ve onu 12*

1- Buharî, Ahkam, 51; Müslim, İmaret 5-9, Hadis: 1821; Tirmizî, Fiten, 46, Hadis: 2224.

beye baba yaptı."⁽¹⁾ Geldiğimiz bu aşamada Bakara Suresi'ndeki ayet çok manidardır. **"Rabbi İbrahim'i bir takım kelimelerle sınadı, daha sonra dedi ki: 'Seni ben insanlara imam yapacağım.' İbrahim de dedi ki: 'Rabbim soyumdan da.' Allah-u Teâlâ buyurdu ki: 'Benim ahdim zalimlere erişmez.'"**⁽²⁾ Allah-u Teâlâ bu ayette imameti kendi ahdi olarak adlandırıyor ve onun zalimlere ulaşmayacağını buyuruyor.

İmam Cafer (a.s.) buyuruyor ki: **"Bizim velayetimiz, bizim imametimiz, atamız İbrahim'in duasının bereketidir."**⁽³⁾ Peki, bir konuda bu kadar tesadüf, bu kadar bir denklik olabilir mi? Nasıl bu kadar kaynağı bir araya getirebilir ve örtüştürebilirsiniz. Birbirinden kopuk kültürel âlemlerdir bunlar. Tevrat bilmem nerededir, Sahih Buhari bilmem nerede, Yenabiu'l-Mevedde bilmem nerededir, İmam Cafer'in hadis kaynakları bilmem nerede. Bu kadar birbirinden kopuk, bu kadar muhalif kaynaklar içerisinden, siz bu kadar birbirini doğrulayan ve birbirine denk düşen ilahi sesler duyabiliyorsunuz.

Allah hepimizi hidayet etsin, Allah hepimizi Allah'ın yeryüzündeki hüccetlerinin kadrini, kıymetini bilen ve onlara itaat etmekle Allah Resulü'ne ve Allah'a itaat etmeyi başarabilmiş kullarından eylesin.

1- Tevrat, Tekvin, 18-20, 17 ashah.

2- Bakara, 124.

3- Tefsiru'l Mizan, Allame Hüseyin Tabatabai, c. 1, s. 388 (Şeyh Mufid, el-Emali adlı eserinde senet zinciri ile İbn Meğazili'nin el-Menakib adlı eserinde merfu olarak İbn Mes'ud'dan aktarmıştır.)

16. Konuşma

RUBUBİYET ÇERÇEVESİNDE İMAMET

İmametın Zarureti

Müslümanları diğer bütün beşerî düşünce akımlarından ayıran en temel özelliklerinden birisi varlık felsefesidir. Müslümanlar derler ki, bizim duyu organlarımızla veya akıl yoluyla müşahade ettiğimiz bütün bir varlık âleminin kendi kendine oluşması mümkün değildir. Bunlar illaki yaratılmışlardır, sonradan olmuşlardır. Felsefede bunun ifadesi “*Mümkünü’l-Vücuttur.*” Vücut kelime anlamı itibarı ile “*varlık*” demektir. Bizim Türkçede kullandığımız gibi iki eli, iki ayağı kasteden bir olgu değildir. “*Mümkünü’l-Vücut*” ise varlığı bir imkâna muhtaç olan varlık demektir. Yani onu var eden bir imkânın olması lazımdır. Öyleyse bu mümkünü’l-vücudun muhtaç olduğu şey ise “*Vacibü’l-Vücut*” olmak zordur. Bu aklın zaruretidir.⁽¹⁾

1- TDV İslam Ansiklopedisi, c. 2, s. 476, Bekir Topaloğlu, (*İbn Sina’nın İmkân Delili*)’

Vacibü'l-Vücut, varlığı için asla bir başka şeye imkân duymayan varlığı ifade eder. Vacibü'l-Vücut, varlığının evveli olmayan, ahırı olmayan, her şeyin O'na muhtaç olduğu ve O'nun hiçbir şeye muhtaç olmadığı Allah-u Teâlâ'dır. Allah birdir, tektir.⁽¹⁾ O'nun dışındaki bütün varlıkları O var etmiştir ve bütün varlık O'na muhtaçtır. Müslümanları diğerlerinden ayıran temel özellik budur. Eğer Allah'ı da var eden birisi olsaydı, Allah dediğimiz varlık mahlûk olurdu; o zaman onu var eden Allah olurdu. Felsefede bir kavramdır, teselsül kabul edilemez denir, yani süreklilik kabul edilemez. Ne kadar götürürsen götür en son dayandığın yer Allah'tır. Allah'tan ötesi olamaz. Zamanla mukayyet olmayan bir varlık olmalı ki, bir başkasını var etmiş olsun.

Buradan ikinci bir noktaya geliyoruz. Allah var etti de bıraktı mı?⁽²⁾ Bu Vacibü'l-Vücut'un keyfiyetine uymaz. Yarattıklarından anladık ki O, "*Hâlık/Yaratıcı*"dır. O'nun yaratmaya kabiliyeti vardır. O'nun kabiliyetini yarattıkları şeylere bakarak anladık. Yarattığı her şeyin bir hareket halinde olduğu ve bir şeyleri tüketerek varlığını devam ettirdiğini görüyoruz. Bir bitkinin, ağacın, denizin, insanın, hayvanın varlığı sürekli ihtiyaç halindedir. İnsan açısından düşünelim, sürekli bir şeyler yiyecektir ki varlığını devam ettirsin. Ama kendisinin dışında bir şey yiyecek. Bitki yiyecek, et yiyecek. Peki, bitki nasıl ge-

1- İhlas, 1-2-3-4.

2- Kiyamet, 36; Müminun, 115.

lişecek? Güneşi tüketecek, toprağı tüketecek, suyu tüketecek. Yani sürekli bir devinim, bir ihtiyaç vardır. Dolayısıyla ben var olduktan sonra varlığımın devamı için de O'na muhtacım. O her an yaratıyor. O var olan bir şey hakkındaki varlık iradesini bir anlık kessin, hepimiz olduğumuz gibi yok oluruz. Bu anlamda Allah dışındaki varlıkların gerçek ve hakiki bir gücü yoktur. Aynen hayalimizde yapacağımız bir resim gibi. Düşünün ki, sekiz kafalı, dokuz ayaklı, beş elli bir resim yaptınız. Siz iradenizle onu beslediğiniz sürece o vardır. Siz iradenizi ondan kestiğiniz an o yok olacaktır.

Allah'ın dışındaki bütün varlıklar O'na muhtaçtırlar. O her an yaratacaktır.⁽¹⁾ O'nun feyzinin her an devam etmesi gerekir. Bitki devam edecek, ağaç devam edecek, hayvan devam edecek, benim fizikî kısmım da devam edecek, ama benim bir de irade/ruh kısmım var. Ben akıl ve irade sahibiyim ama benim bir de ruhum var. O ruhumun da ihtiyaçları var. Nasıl ki Allah bedensel ihtiyaçlarımı her an yaratıyorsa, ruhumun da ihtiyaçlarının sürekli karşılanması lazımdır. Bu aynı bir annenin bebeği üzerindeki mürebbiyeliğine benzer. Anne iki şekilde mürebbiyedir. Birinci olarak, malzemeleri alır, mama yapar, bebeği besler. Bu fizikî mürebbiyeliktir. Bebek yemek zorundadır ama kendi başına yeme kabiliyeti henüz gelişmemiştir, dolayısıyla tek başına bunu yapamaz. Anne onu besler, bebek de serpilir, büyür.

1- Rahman, 29.

Aynı zamanda annenin bir mürebbiyeliği daha vardır. Bebeğine neyin doğru, neyin yanlış olduğunu öğretir, onu eğitir. Bu da ikinci kısmıdır.

Vacibü'l-Vücut'un, mümkünü'l-vücut üzerindeki yaratıcılığı dışında, mümkünü'l-vücutun ona sürekli olan muhtaçlığından Allah-u Teâlâ'nın rablik sıfatı geliyor. Allah-u Teâlâ Rabbimizdir. Rabbü'l-Âlemin/bütün âlemlerin Rabbidir.⁽¹⁾ Ve Rabliğini yapacaktır. Hem benim fizikî ihtiyaçlarımın devamlılığını sağlayacaktır, hem de beni hidayet edecektir. Annenin bebeğini hidayet ettiği gibi. Allah-u Teâlâ hidayet işini iki yolla gerçekleştirmiştir. Bir, bize akıl verdi ki buna içsel risalet diyoruz. İki, dışsal risalet, peygamberleri yolu ile hidayet etti. Peki, Allah-u Teâlâ'nın Son Peygamber'e kadar Rabliğini icra etmesi, Son Peygamber'den sonra Rabliğini çekmesi mümkün müdür? Böyle bir şey olamaz. Vacibu'l-Vücut'da var olan her şey, "Vacibu'l-Vücut"un kendisi gibi ebedi ve ezeldir. Yaratıcılığı, rububiyeti, uluhiyeti, âlimliği, basirliği, kudreti, Allah'ın sıfatlarından aklınıza ne gelirse gelsin, ezeli ve ebedidir. Rububiyet bir yere kadar gelip bir yerde duramaz. Rububiyet hem fiziken hem de manen devam etmelidir. Anne, çocuğu 40 yaşına da gelse yol göstermekten vazgeçmez. Bir söz vardır, "Çocuk 70 yaşına da gelse annenin gözündeki çocuktur." diye. Annemiz bu fitratla yaratılmıştır, o bizim mürebbiyemizdir. Buradaki Al-

1- Fatiha, 2

lah'ın rububiyeti ile annenin ki arasındaki fark şudur, 70 yaşındaki bir evlat annenin rububiyetine ihtiyaç duymuyor olabilir artık, ama “Vacibu'l-Vücut” ile “mümkünü'l-vücut” arasında hiçbir zaman bu ihtiyaçsızlık bitmez. “Mümkünü'l-vücut” her zaman Allah'ın Rabliğine, ububiyetine muhtaçtır.

Bunlardan sonra anlıyoruz ki, rububiyet iki boyutludur, birisine *“tekvini rububiyet/varoluşsal terbiye”* diyoruz. Annenin çocuğunu beslemesi gibi. Allah-u Teâlâ bizi yarattı ve bizim varlığımızın devamlılığı için gerekli olan su, güneş, oksijen, gıda maddeleri, sağlık ve tedavi gibi varlıksal rububiyeti devam ettirmektedir. Hangi yaşa gelirsek gelelim, O'nun rububiyetinden çıkamayız. Bizi çevreleyen varlık âlemi de hangi çağ olursa olsun, ta kıyamete kadar onun rububiyetine muhtaçtır. O'nun rububiyetine karşı ihtiyaçsızlık gösteremeyiz. İkinci olarak, *“teşrii rububiyet”* vardır. Kanun koyacaktır, hukuksal ihtiyaçları giderecektir. Hukuksal ihtiyaçlar iki türlü giderilir. Bir, anayasal anlamda ki bu vahiyle giderilir. İkincisi, yasama, yürütme ve yargı biçiminde giderilir. Bu süreklilik arzeder. Yasama, yürütme ve yargı biçimindeki rububiyetini insanlar içerisinden seçtiği birisi ile yapar. İnsanlar ona itaat ettikleri müddetçe Allah-u Teâlâ'yı rab bilmiş olurlar. O'nun dışındaki birine itaat ettikleri zaman yanılığa düşerler. Ayette der ki: **“Onlar rahiplerini ve hahamlarını rabler edindiler.”**⁽¹⁾ O günün Kitap Ehli Allah Resulü'ne

1- Tevbe, 31.

dediler ki: “Biz rahiplerimizi ve hahamlarımızı rabler itti haz etmedik.” Allah Resulü de dedi ki: **“Onların helalini helal, haramını haram bilmiyor musunuz?”** Onlar da, **“Evet.”** dediler.⁽¹⁾ Bu örnekten de anlaşıldığı gibi, biz neyin helal, neyin haram olduğuna gerçek hayatta her an muhtacız. Bu ihtiyacımızı ilahi nefese sahip olan birisi giderirse ve ben de ona itaat edersem Allah’ın rububiyeti altına girmiş olurum. Benim seçtiğim birisine söylettirirsem elimle rab seçmiş olurum. Ehli sünnet ile Ehli şia arasındaki temel fark buradadır.

Kur’an Anayasa Kitabıdır

Kur’an-ı Kerim bir anayasa kitabıdır. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte sağlık anlamındaki yasalar değişiyor. Doktor ile hasta arasındaki ilişkiyi belirleyen yeni kanunlar, trafik kanunları, inşaat kanunları gibi yeni kanunlar geliyor. Kadın erkek ilişkilerine tekabül eden yasalar, bunların hepsi gelmek zorundadır. Ama bu kanunlar, yasalar Kur’an’a ters düşmeyecek şekilde yapılmak zorundadır. Bunu her hangi biri yapsın diyemeyiz. Allah’ın rububiyetinin devamı için ancak Allah’ın yetkilendirdiği biri yapmak zorundadır. Allah-u Teâlâ’nın tekvini rububiyetine zaten biz tabiyiz. **“İsterseniz isteye rek, isterseniz istemeyerek ona teslim olun dedim**

1- İbn Kesir Tefsiri , c. 7, s. 3456; Tirmizi , Cem’u’l-Fevâid, c. 4, s. 68; İbn Cerir.

ve onlar da teslim oldular”⁽¹⁾ diyor ayette. Maddi boyutu açısından gökyüzü ve yeryüzü gibiyiz, istesek de teslimiz, istemesek de. Boyumuz, rengimiz, ırkımız, annemiz ve babamızı biz belirlemiyoruz. Tekvini rububiyette seçim yoktur. Allah-u Teâlâ’nın bir de “*teşrii rububiyeti*” vardır dedik. Allah-u Teâlâ’nın teşrii rububiyetinin hayatımızda gerçekleşmesi ise bizim itaatimize bağlıdır. Kur’an’ı güncel uyarlayacak bir âlime, bir hâkime ve bizim bilmediklerimizi bilen, bizi temizleyecek birine muhtacız. Peygamber’den sonra ilahi emanetçi yoktur, otoriteyi biz belirleriz diyenler ile hayır otoriteyi her zaman Allah belirlemelidir diyen gurup arasındaki temel fark buradan kaynaklanmaktadır.

Otoriteyi biz seçeriz mantığında otorite Allah’tan koparılmış oluyor. Böyle diyenler kendi içlerinden seçtikleri insanın rububiyetine terk ediliyor. Dolaşısıyla ihtilaf ve bölünmeler çıkıyor. Otoriteyi Allah belirler diyenler ise, rububiyet mütemadiyen Allah’a aittir derler. Allah’ın seçtiği ve atadığı insanlara itaat etmek sureti ile Allah’ın teşrii rububiyetine teslim oluyorlar.

Allah’tan Başkasını Rab Edinenler

Müşriklerle Allah-u Teâlâ arasındaki ilişkiyi anlatan ayetler vardır: **“Deyin onlara, neden o putlara tapı-**

1- Âl-i İmran, 83.

yorsunuz, onlar diyecekler ki bizi Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye."⁽¹⁾ Enteresan bir ayettir bu. Müşrikler, Allah yoktur bu taptıklarımız bizim tanrılarımızdır demiyorlar. Hatta Ankebut Suresi'nde der ki: **"İşte sorun onlara ölümünden sonra yeryüzünü kim diriltti. Onlar derler ki: Allah. Sorun onlara gökyüzünü ve yeryüzünü kim böyle yaptı, derler ki: Allah. Öyleyse Allah'tan başka bir ilah mı var?"**⁽²⁾ Yani müşrikler Allah'ı yaratıcı olarak kabul ediyorlar. Fakat bu putlara da Allah'a daha çok yaklaştırsınlar diye taptıklarını söylüyorlar. Allah-u Teâlâ, müşriklerin öne sürdüğü vesile boyutunu reddetmiyor. Diyor ki: **"Onların sizi Allah'a daha çok yaklaştıracığına dair elinizde bir kitap/delil/bilgi var da oradan mı okuyorsunuz?"**⁽³⁾

Dikkat edilecek olursa vesile olgusu kalıcı, müşriklerin vesile diye öne sürdükleri putlar reddediliyor. Allah-u Teâlâ putların vesile olamayacaklarını buyurmuş oluyor. Zira bizimle Allah arasında bir vesile olacak ise onu Allah'ın belirlemiş olması gerekir. O da ya Allah'ın kitabında ya da Peygamber'inin açıklamalarında yer almış olması gerekir. Ayette, **"Elinizde bir kitap mı varda oradan mı okuyorsunuz."** ifadesi bunu gerektirmektedir.

1- Zümer, 3.

2- Ankebut, 63.

3- En'am, 148.

İlahi Namus

İslamcılık; Allah tarafından yetkilendirilmiş bir mihverin etrafında toplanmaktır. Bu noktada hadisler de önem kazanıyor: *“Ey Ali! Sen hak ilesin, hak senin iledir.”*⁽¹⁾ Ehlisünnet kaynaklarından aktarılan hadis şöyledir: *“Ya Ali! Ben Kur'an'ın tenzili, sen ise Kur'an'ın tevili için savaşacaksın.”*⁽²⁾ Sahabelerden birinin sözü, *“Resulullah'tan (s.a.a) sonra biz insanların içerisinde münafıkları, Hz. Ali ile olan ilişkilerine göre belirledik. Ali, mümin ile münafığın belirleyici ölçütüdür.”*⁽³⁾ Bu hadisleri üst-üste topladığımız zaman Peygamber'den sonra ümmet içerisinde Hz. Ali'nin Allah'ın teşrii rububiyetinin tecellisi konumunda olduğunu görürüz. Siz bu tecelliye itaat etmediğiniz zaman onun bereketinden yararlanamazsınız. Onlar zannettiler ki, Ali imam olsa ne olur, olmasa ne olur! Elimizde zaten Kur'an var dediler! Hayır, Kur'an kimseye kendisini kullanırmaz. Kur'an ilahi namustur, Allah onu korur.

Kur'an'dan yararlanmak isteyen insanları iki kategoride değerlendirebiliriz. Allah-u Teâlâ şöyle buyuruyor: **“Biz onlara cürümlerini/günahlarını arttırsınlar**

1- İbn Asakir, Ali b. el-Hasan b. Hibetullah Abdullah eş-Şafîi (h. 571), Tarih-i Medineti Dimeşk, c. 20, s. 360-1, Darü'l-Fikir.

2- Sünen-i Tirmizî, Hadis: 3715; İbn Ebu Şeybe, el-Musanef, Hadis: 32082; Ebu Nuaym, Marifetü's-Sahabe, Hadis: 4646; Tarih-i Dimeşk, c. 42, s. 342.

3- Sünen-i Tirmizî, Kitabü'l-Menakıb, bab No: 20, Hadis: 3717.

diye fırsat veriyoruz, nitekim onlar bizim önümüzde toplanacaklar.”⁽¹⁾ Yani onların azaplarını arttırmak için biz onlara fırsatlar veriyoruz. Kur’an’ı istismar eden, Kuran’ı mihverinden koparan, kendi çıkarları için kullanan insanlar ya bu dünyada rezil ve rüs-va olmuştur ya da ahirette rezil olacaklardır. Bunun dışında bir ihtimal yoktur. Bu hesabın ahirette adaletle tahakkuk edebilmesi, kimin Kur’an’ı istismar edip etmediğinin adalet terazisinde belli olması için yeryüzünde her an Allah’ın adaletinin tecellisi olan bir kişinin olması şarttır. Dünyada bireyler o kişi ile olan münasebetlerine göre ahirette hesaba çekileceklerdir. Yani ahiretteki terazi bizim bu dünyada tanıdığımız bakkal, manavdaki terazi gibi bir terazi değildir. Ahiretteki terazi bu dünyadaki Allah’ın seçip atadığı otoritedir. O bu dünyada Allah adına yetki kullanır, ahirette ise terazi olur. İnsanların bu dünyada iken O’nun karşısındaki tutumları ahirette O’nun terazisine vurulur.⁽²⁾ Bu dünyada bizim seçip atayacağımız otoriteyi ahirette Allah’ın terazi yerine koyacağını ispat eden elimizde hiçbir delil yoktur. Zira seçme işi Allah’a aittir. Bu açıdan bakarsak imamet zarureti geliyor karşımıza. Zira Allah-u Teâlâ, **“Hiç kimseye takatini aşacak bir şeyi teklif etmez.”**⁽³⁾ buyurmuştur.

1- Âl-i İmran, 178.

2- Enbiya, 47.

3- Bakara, 286.

İlahi Adaletin Tecellisi

Ortada somut bir hak yokken Allah hiç kimseyi haktan dolayı hesaba çeker mi? İnsanlar Resulullah'ın (s.a.a) karşısındaki tutumları ile hesaba çekilecektir.⁽¹⁾ Resulullah ile ilgili tutumları demek, Kur'an'la ilgili tutumları demektir. Ama Resulullah'tan sonra hakkın ölçüsü Kur'an'dır demek yeterli değildir. Zira Allah-u Teâlâ'nın insanları Kur'an'a karşı tutumlarına göre hesaba çeker dersiniz sorun hallolmuyor. İnsanlardan biri de, *"Allah'ım ben bu ayetlerden böyle anladım."* deyince adalet nasıl tahakkuk edecektir? Allah-u Teâlâ bu kişiyi neye göre yargılayacaktır? İlahi adalet zerre şaşmaz, bunun için ilahi adaletin temsilcisinin kıyamete kadar açık ve biliniyor olması şarttır. Ben Müslümanım diyen insanların yaşadığı coğrafyada adalet henüz tahakkuk etmemiştir. Bunun gerekçesi olarak insanlar Kur'an'a uymuyorlar denilirse sorun yine hallolmuyor. Hatta aksine buradan yeni bir ahlaki sorun daha çıkıyor. Şöyle ki, bana göre siz Kur'an'a uymuyorsunuz, size göre ben Kur'an'a uymuyor olacağım. Zaten şu anda Müslümanların içinde bulunduğu acı durumun merkezinde de bu yok mu? Oysa Allah şöyle buyuruyor:

Biz Kur'an'ı insanlığı, karanlıktan aydınlığa çıkarması için indirdik.⁽²⁾

1- Talak, 8.

2- İbrahim, 1; Hadid, 9.

İmamet ve Vahiy

Peygamber'den sonra da ilahi emanetçi gerekir tezimiz sanki Peygamber'den sonrada bir peygamber gerekir gibi algılanmaktadır. Oysa Peygamberimiz Son Peygamber'di diyerek tezimiz ret edilmektedir. Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın seçtiği otoriteler içerisinde sadece nebi, hem nebi hem imam ve sadece imamların olduğunu görmekteyiz. Nebiler ve peygamberler vahiy alırlar, ama imamlar vahiy almazlar. Kur'an-ı Kerim'de Talut (a.s) örneğinde olduğu gibi imam; Nisa Suresi'ndeki Peygamber'den sonra itaati emredilen "*Ulu'l-Emr*", Ra'd Suresi'nde her topluluk için bir "*Hâdi*" gibi otoriteler peygamber değildir ve onlara vahiy gelme zarureti de yoktur. Peygamberimiz Son Peygamber'dir⁽¹⁾ ve O'ndan sonra olması gerekir dediğimiz otorite vahye muhatap birisi olmayacaktır.

Sözünü ettiğimiz ayetlerdeki otoriteler her iki ekolün tefsirlerinde de kayıt altına alınmıştır. Fakat Peygamber'den sonra otoriteyi ümmet belirler tezine sahip olan müfessirler mezhebe özel tefsirler yapmışlardır. Bu tefsirleri ile peygamberden sonra da ilahi emanetçiye ihtiyaç vardır görüşünden ayrılırlar.⁽²⁾

1- Ahzab, 40.

2- Fahrudin er-Râzi, Tefsir-i Kebir Mefâtihu'l-Gayb, Akçağ Yayınları, c. 8, s. 105.

Çoğunluk Hakk'ın Ölçüsü Değildir

Mezhebe özel tefsirler yapanlar, “*Bu Cumhur’un görüşüdür.*” diye sunarlar. Cumhur ümmetin çoğunluğu demektir. Gerçekten de Müslümanların tarihinde otoriteyi ümmet belirler görüşü çoğunluk tarafından kabul görmüştür. Yukarıda sözünü ettiğimiz tefsir yöntemi ile çoğunluk referans gösterilerek ispat yoluna gidilmiştir. Okuyucular çoğunluğun kabul ettiği görüş olduğunu görünce teslim olmaktadır. Ümmet içerisindeki ilmî problemlerden birisi de budur. Çoğunluk hakkın ölçüsü olabilir mi?

Kur’an’ın düşünce sistematığına göre çoğunluk hakkın ölçüsü olamaz. Kur’an’da bu düşüncenin tam tersi birçok ayet vardır: **“Onların çoğu akletmez. Akletmez misiniz? Onların çoğu akılsızdır.”**⁽¹⁾ **“Onların çoğu küfreder. Onların çoğu şirke düşmeden iman etmez. Onların pek azı iman etti, onların pek azını şükredici bulursunuz. Pek azı iman eder.”**⁽²⁾ ayetleri bunun kanıtıdır. Bütün bu ayetlerden sonra cumhurun görüşüdür sözü karşısında teslim olmanın mantığı yoktur. Esefle söyleyelim ki Müslümanların tarihine bu okuma biçimi hâkim olmuştur.

1- Ankebut, 63; Maide, 103; Furkan, 44; En’am, 32; Müminun, 80.

2- Maide, 103; Yusuf, 106; Nisa, 46; Sebe, 13; Bakara, 88.

17. Konuşma

ALLAH DİLEDİĞİNİ SEÇER

Ehlikıtap Arasındaki Problem

Yahudilerin Hıristiyanlara göre durumu nedir? Hıristiyanlar Yahudileri niye sevmezler? Niye ayrılır? Eğer sen Hz. Musa'ya (a.s) inanan birisi isen ve Allah (c.c) birdir, Allah'tan başka ilah yoktur, Musa O'nun elçisidir diyorsan, -amenna saddakna- ben de öyle diyorum. Ama İsa da (a.s) Allah'ın elçisi, sen neden İsa'ya inanmıyorsun?" diyor. Yahudilerle Hıristiyanlar arasındaki problem bu değil mi? Peki Hıristiyanlarla Müslümanlar arasındaki problem nedir? Biz de diyoruz ki: *"Allah birdir, O'ndan başka ilah yoktur. Musa Allah'ın Resulü'dür, İsa Allah'ın Resulü'dür, Muhammed de (s.a.a) Allah'ın Resulü'dür."*

Hıristiyanlarla bizim aramızdaki problem de buradan kaynaklanıyor. İsa Allah'ın peygamberidir. Muhammed'in (s.a.a) Allah'ın peygamberi olmadığına dair deliliniz varsa getirin o delili biz de görelim. Yok, eğer deliliniz yoksa siz neden İsa'dan sonra devam eden nübüvvete, risâlete iman etmiyorsunuz? Aramızdaki problem bu değil mi? Başından bu yana

derslerimizde bahsettiğimiz, Resulullah'ın vefatından sonra iki ekol/iki İslam (*Ehlisünnet ile Ehlişia*) anlayışı arasındaki problem de böyledir. Yahudilerle Hristiyanlar, Hristiyanlarla Müslümanlar arasındaki probleme benzer bir problem Resulullah'tan sonra Müslümanlar arasında ortaya çıkmıştır.

Resulullah'tan Sonra İlahi Emanetçiye Yaklaşım

İki ekol arasında Allah birdir, O'ndan başka ilah yoktur, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.a) O'nun son elçisidir/son nebisidir inancında bir problem var mı? Yok. Problemimiz şuradadır: Mademki Âdem'den (a.s) başlayarak son Peygamber'e kadar bütün peygamberlere/nebilere/ilahi emanetçilere inanıyorsunuz, Allah Resulü'nden sonraki ilahi emanetçilere neden inanmıyorsunuz? Doğrudur, nübüvvet son bulmuştur. Ama Allah-u Teâlâ'nın kullarıyla kendisi arasındaki seçmiş olduğu elçilerin vasfı Kur'an-ı Kerim'de her zaman nebi olarak geçmiyor ki.

Mesela Hz. Talut'u (a.s) Allah seçmedi mi? Peki, Hz. Talut peygamber mi? Nebi mi? Hayır, tam tersine, hayatta olan bir nebi var. Kavmi gidip nebiye diyor ki: **"Rabbine yalvar, bize bir komutan göndersin de savaşalım."**⁽¹⁾ Ve Rabbi bir komutan gönderir. Nebi de ilan edip diyor ki: **"Rabbim, size Talut'u komu-**

1- Bakara, 246.

tan olarak seçti ve atadı.”⁽¹⁾ Kur’an’da mülk, imamet, hükümdarlık, saltanat, komutanlık, güç vb. farklı telaffuzları olan ortak deyimlerdir. Ayet-i kerimede mülk geçer. Talut özelindeki ayette ise mülk kavramına yer verilmiştir. **“Talut’a mülk verdi ve onu destekledi, kuvvetlendirdi. Biz hükümdarlığa ondan layıgız, kala kala Talut’a mı kaldı dediler.”⁽²⁾** İçimizde daha anlı-şanlı, daha güçlü-kuvvetli insanlar var. Allah’ın Resulü, Allah Talut’u seçti diyor. **“Allah hikmeti dilediğine verir.”⁽³⁾** **“Allah hükümdarlığı/imameti/mülkü dilediğine verir.”⁽⁴⁾** Peygamber kavmine diyor ki: *“Siz değil miydiniz Allah’tan bir komutan göndermesini isteyen?”* “Allah Talut’u seçti.” Ayetlerden anlıyoruz ki, kavmin bir kısmı, “Komutanlık kala kala Talut’a mı kaldı?” dediler ve elendiler. Bir kısmı da Talut’un imametini kabul etti ve kalkıp yola çıktılar.

Savaşa gidiyorlardı. Bir sudan geçeceklerdi, Talut’un kavmi bir imtihanla daha karşılaştı, **“...Bu sudan bir avuçtan fazla içen helak olur/kana kana içen helak olur. Bir avuç içebilirsiniz...”⁽⁵⁾** Kavmin bir kısmı itaat etmedi ve kana kana içerek imtihanı kaybetti. İmama itaat etmediler ve elendiler. Ve suyun diğer tarafına Talut ile beraber çok az mümin

1- Bakara, 247.

2- Bakara, 247.

3- Bakara, 269.

4- Bakara, 247.

5- Bakara, 249.

bir topluluk geçti. O topluluğun içerisinde de çok genç yaşlarda Davud (a.s) vardı. Davud'un attığı bir taşla karşı tarafın komutanı Calut öldürüldü ve savaşı kazandılar. Ve dediler ki: (*Ayet-i kerime onların diliyle aktarıyor*) “...Nice imanlı az topluluk, nice kâfir çok topluluğa Allah'ın izni ile galip geldi...”⁽¹⁾ Talut'la beraber olanlar çok azınlıkta kalmışlardı ve bu azınlık o günün güçlü ordularına karşı Allah'ın yardımını ile galip geldiler.

Kur'an'da Velayet, İmamet ve Mülk Sahipleri

Kur'an-ı Kerim'de Peygamber'den sonra ilahi otoritenin tecellisi olan makamdan söz eder. Bu makam velayet, imamet, mülk, hâdi, ulu'l-emr kavramları ile adlandırılır. Bu sözünü ettiğimiz makamın nübüvvetle alakası yoktur. Bazıları hem nebi hem imam, bazıları sadece veli, bazıları sadece imam, bazıları sadece melik, bazıları hem nebi hem melik. Şu anda aktardığım deyimlerin hepsini Kur'an-ı Kerim'den aktarıyoruz. Kur'an-ı Kerim'de böyle bir tanım var. İki ekol arasındaki en temel problemlerden biri de burada yatmaktadır. Sünniler diyor ki: “Nübüvvet son bulmuştur, artık ilahi emanetçi yoktur. Din işi ümmete terk edilmiştir.” Din işi ümmete terk edilmiştir cümlesi hem din hem de dil açısından yanlıştır. Bir taraftan din diyeceksiniz. Din ne demektir?

1- Bakara, 249.

Normalde kelime anlamı itibariyle din, *ilahi* kurallar bütünü, kanun, nizam, düzen demektir. Fakat burada sohbetimize konu olan din İslam dinidir. İslam dini, her şeyi görüp, bilen Allah'ın dinidir. Allah'a ait olan bir din *"asla ve kata"* kullara terk edilemez. Tarihin hiçbir boyutunda kullara terk edilmiş ilahi bir din yoktur. Şiiler diyor ki: *"Âdem'den Hâtem'e nasıl ki otoriteyi Allah belirledi ise, kıyamete kadar da öyle olması gerekir. Bir farkla ki, nübüvvet Peygamberimizin vefatı ile son bulmuştur."* Zaten beşerin seçeceği otoritenin hem fıtrata ters olduğunu hem de toplumsal çatışmanın önünü alamadığını görmüş idik.

Din Kullara Terk Edilmemiştir

Ne Âdem'in getirdiği din kullara terk edilmiştir, ne İbrahim'in, ne Musa'nın (a.s). Dinlerin kullara terk edildiğinin düşünüldüğü yerlerde dinler tahrif edilmiştir. Bu tahrif de kaçınılmazdır. Niye biz Hz. Musa'nın getirdiği dine muharref/bozulmuş/tahrif edilmiş/değiştirilmiş din diyoruz? Hz. Musa'dan sonraki İlahi emanetçiden koparılan Tevrat beşerin eline kalıyor. Ve beşer onda kalem oynatıyor, tahrif ediyor. Neden Hz. İsa'nın getirmiş olduğu dine biz bugün muharref din diyoruz? İsa'dan sonraki ilahi emanetçiler tanınmaz, bilinmez, itaat edilmez, terk edilir olunca insanlar rahatlıkla İncil'de kalem oynattılar. Kitap tahrif edildi, din tahrif edildi. İsa'nın getirdiği dinle alakası olmayan yeni bir din yazıldı, çizildi ve yaşanır oldu.

Aynı şey bizim Peygamberimizden sonrası için de geçerlidir. Doğrudur. Bizim Peygamberimizden sonra İlahi otorite nebi formatında olmayacaktır. Nitekim yukarıda işaret ettiğimiz üzere, nübüvvet formatının dışında bir format daha vardır. Bu format; bazen melik, bazen veli, bazen hâdi, bazen ulu'l-emr şeklinde ayetlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu sözünü ettiğimiz ilahi otoriteyi yok sayar, biz belirleriz dersek dinin tahrif edilmesinin ve ümmetin parçalanmasının önünü alamayız.

Otoriteyi biz belirleriz tezinin hâkim olduğu Müslümanların tarihi, bu sözümüzün en büyük delilidir.

İbadette İctihat Olmaz

Bu temel farklılık/açılım siyasal farklılık gibi algı-lansa da orada kalmamış itikadi konulardan ibadi konulara, hukuki konulardan ahlaki konulara kadar binlerce farklılığın kapısını aralamıştır. Ve bu farklılıklar yüzünden asırlardır Müslümanlar birbirleri ile uğraşmaktan fırsat bulup insani kemallere yönelmemişlerdir.

Mesela; Peygamber Efendimizden sonraki velayete inanarak devam edegelen dinde/İslam'da ibadette içtihat caiz değildir. İbadette içtihat olmaz. Yani namazı şöyle de kılabiliriz biçiminde bir içtihatla bulunamazsınız. Orucu şöyle de tutabiliriz. Namazın rekâtını şöyle yapabiliriz. Haccı şöyle de eda edebiliriz diye kendi kafamızdan içtihatla bulunamayız. Özellikle ibadette asla ve kata içtihat olmaz.

Peygamber'den sonra ilahi emanetçinin gereksizliğine inanan ve onları terk eden diğer ekol ibadette içtihadı caiz gördüler. Bu başlı başına araştırma konusudur. Buna rağmen dört hak mezhep diye bilinen mezhepler arasında namazdaki farklılıklar örnek olarak gösterilebilir.

Allah Yeryüzünü Hüccetsiz Bırakmaz

Hz. Musa'dan (a.s) sonraki ilahi emanetçiler *-burada peygamber demiyorum kasıtlı olarak-* çünkü Musa ile İsa arasında nice velayet makamına sahip insanlar gelmiştir. Bizim burada konumuz peygamber olmayan velayet sahibi insanlardır. İsrail oğulları Musa ile İsa arasında gelmiş, Zekeriya (a.s), Yahya (a.s) gibi peygamberleri öldürdükleri gibi gelen nebi olmayan hüccetleri/vasileri/imamları da öldürdüler ya da yalnızlığa terk ettiler.

Hz. İsa'dan (a.s) sonra da yine öyle olmuştur. Nitekim İsa'dan Resulullah'ın nübüvvetine kadar 610 yıl geçmiştir. Bu süreç içerisinde Allah'ın kullarını hüccetsiz bıraktığını düşünmemiz imkânsızdır. Sünni kaynaklarca sahih/kuvvetli rivayet olan, *"Allah yeryüzünü hüccetsiz bırakmaz."* hadisi kanıt için yeterlidir. İnsanlar bu hüccetlere muhalefet ettikleri için dinin tahrif edilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Bu tahrifatın en belirgin alanlarından biri de, *"ibadette içtihat!"* olmuştur. Resulullah'tan sonraki hüccetlere de muhalefet edilince ibadette içtihat, dolayısı ile dinde tahrifat meydana gelmiştir.

Dinde Tahrifat İhtilafı Doğurur

Dinde tahrifat, beraberinde dinde ihtilafı getirir. Dinde ihtilaf, beraberinde dağılmayı, çözülmeyi, zaafı getirir. Zalimlerin elinde oyuncak olmayı getirir. Ve tarih boyu Müslümanlar zalimlerin elinde oyuncak olmuşlardır. Şu anda olduğumuz gibi... Ne zaman ki kullar Allah'ın hüccetlerine itaat ederlerse, **"İzzet Allah'ındır, Resulü'nündür ve müminlerindir"**⁽¹⁾ ayet-i kerimesinin hikmeti tahakkuk eder. Müminler aziz olurlar, izzetlerini yeni baştan elde ederler.

İki ekol arasındaki problemler isimlere indirgeniyor. Ümmet arasında arzu edilen bütünlüğün gerçekleştirilebilmesi için isimlerden önce o isimleri ayrı düşüren asıl sebepler üzerinde yoğunlaşmamız gerekiyor. İşte birinci halife Ali olmalıydı, yok Ebubekir oldu. Yok, efendim Sıffin'de Ali Muaviye ile savaştı. Ali haklıydı Muaviye haksızdı, yok efendim ikisi de haklıydı. Bu yaklaşımlarla çözüme ulaşamadığımız ve ulaşamayacağımız görülmektedir.

Hiç unutmuyorum, ilk okuduğum zaman çok şaşırmıştım. Necip Fazıl Kısakürek Sıffin vakasını anlatıyor, "Ali haklıydı. Muaviye de haksız değildi!"⁽²⁾ Yazık, günah, dini böyle yorumlarsanız. Bir toplumun en önde giden dinî yazarına, en zeki, en estetik bir

1- Münafikun, 8.

2- N. Fazıl Kısakürek, Hazreti Ali.

zekâsına böylesine garip bir cümle kurdurursunuz. Adam bu cümleyi kurmak zorunda kalıyor. Çünkü Ali haklıydı Muaviye haksızdır derse üzerinde durduğu dine ihanet etmiş olacaktır. Nasıl ihanet etsin adam dinine? O din ona diyor ki: “Ali haklıydı, Muaviye’ye haksızdır diyemezsin. Muaviye de haklıydı!” Bal ile sirkeyi böyle bir edibe yedirtiyor bu tahrifat. Özgür bir ortamda olsa, salim bir dinin kucağında yetişmiş olsaydı bu edip, o bal ile sirkeyi karıştırmazdı. Böyle Necip Fazıl gibi nice değerler bozulmuş din anlayışından dolayı gariplikler yapmak zorunda bırakılmazdı.

Selam olsun onlara ki, onlar ayaklarını, ellerini ve zihinlerini bağlayan zincirleri kırmış, özgür davranma kabiliyetine ulaşmış ve zarureten garipliklere düşmemişler. Allah sayılarını çoğaltsın, Allah bizi onlardan kılsın.

Özgür Zihinler Ancak Doğruyu/ Gerçeği Bulur

Zihnimizi özgür bırakmamız lazımdır. Her mecliste söylemişimdir. Olaya mezhebî açıdan bakmayalım, olaya ilim açısından bakalım. Ayetlerde, **“Akletmez misiniz?”**⁽¹⁾ **“Düşünmez misiniz?”**⁽²⁾ buyurulmaktadır. Kur’an-ı Kerim’de Allah-u Teâlâ müşriklere diyor ki: **“Ne o, yanınızda bir kitap var da oradan mı**

1- Yasin, 62.

2- Bakara, 44.

okuyorsunuz?”⁽¹⁾ “Biz atalarımızı böyle yaparken bulduk. Ya atalarınız yanılıyor idiye.”⁽²⁾ Bu ayetlerden anlıyoruz ki, Allah-u Teâlâ delil istiyor. Bu ileri sürdüğünüz şeyler bir kitapta mı yazılı, deliliniz ne? Allah-u Teâlâ nezdinde delil çok önemlidir, hüccet çok önemlidir. İnsanın mesnetli konuşması, bir tercihte bulunduysa o tercihinin bir mesnedinin olması gerekir. Hele ki din/diyanet ile ilgili bir konuya mutlaka ya Kitap’tan ya Peygamber’den ya da onun vasileri/İmamlar’dan bir dayanağın/delilin olması şarttır.

Delil, hüccet çok önemlidir. Allah hepimizi duyduğu güzel sözlere uyan ve o güzel sözlerin mucibince amel eden, temsil ettiği mektebin cazibesine vesile olan insanlardan eylesin. Allah bizi nefsimizle baş başa bırakmasın, hidayetinden, nurundan bizleri mahrum etmesin.

1- Kalem, 37.

2- Bakara, 170; Maide, 104.

18. Konuşma

ŞERİAT ÜZERİNE

“Şeriat” ve “Şeriatçılık” kavramları üzerine birlikte bir beyin fırtınası yapalım. Bu değerlendirmeleri yaparken, tüm ön kabulleri bir kenara bırakalım.

Şeriat Nedir?

Öncelikle sözlük anlamı itibariyle şeriat; yol, cadde, gidilen güzergâh demektir. İstilahî anlamda şeriat; tüm varlığın mutlak sahibi olan Allah-u Teâlâ’nın gönderdiği Kur’an-ı Kerim’de ana hatları ile çerçevesi belirlenmiş, Peygamber Efendimizin uygulamalarıyla taçlandırdığı düzenin adıdır. Şeriatçılık ise, bireysel ve toplumsal hayatta bu ilâhî nizamın hâkim olmasını istemenin adıdır. Bugün şeriat ve şeriatçılık denildiği zaman algılanan budur.

Bu tespit genel itibariyle doğrudur fakat yeterli bir tanım mıdır?

Bu hassas noktayı biraz irdeleyelim. Sosyolojik bir değerlendirme yaparken, insan hayatını hedef alan Liberalizm, Kapitalizm, Demokrasi ve Kemalizm gibi ideolojilerin de sözlük anlamı itibarı ile birer

şeriat olduğunu görüyoruz. Çünkü bu ideolojilerin her biri, toplumsal bir düzen sağlamayı amaçlayan kurallar bütünüdür. Fakat bizim konumuz özelde “İslam Şeriatı” olduğu için, diğer ideolojilerin değerlendirmesini yapmayacağız.

Dünyada Farklı Şeriat Uygulamaları

Dünya coğrafyasında kendini İslam şeriatı ile tanımlayan ülkelere bir göz atalım. Örneğin Suudi Arabistan bir şeriat devletidir. Anayasası Kur'an-ı Kerim'dir ve helalleri helal, haramları haram kabul edilmektedir. Yasaların merkezinde Kur'an-ı Kerim bulunmaktadır. Pakistan ve İran da birer şeriat devletidir. Hatta bu ülkeler aynı zamanda kendilerini “İslam Cumhuriyeti” olarak adlandırmışlardır. Fakat Pakistan'ın idare biçimiyle, Suudi Arabistan'ın yönetim biçimi aynı mıdır? Hayır, değildir. Ama her ikisinin de merkezinde Kur'an-ı Kerim vardır. İran ile Suudi Arabistan yahut Pakistan ile İran arasında da yine yönetim biçimi açısından birçok fark vardır. Ancak her biri kendini İslam'a nispet etmektedirler.

Teorik açıdan tek renk gibi duran şeriatın uygulamada çok renkliliğe geçit veriyor olması bir problem gibi görülmektedir. Öyleyse bu “şeriatçılık” tanımında bir eksiklik söz konusudur. Eğer biz bu eksikliğı net bir şekilde tespit edip ortaya koyamaz isek, söz konusu ülkelerin birbirlerinden farklı şer'i uygulamalarına dair hiçbir söz söyleyemeyiz. Zira her biri-

nin kendine özgü bir şeriat tanımı ve buna mukabil uygulamaları olacaktır. Çünkü bu ülkelerde işlenen suçlar için öngörülen farklı şer'i had ve cezalar yürürlüktedir.

Örneğin Suudi Arabistan'da, içki içen bir şahıs için had cezası devlet tarafından uygulanmaktadır. Hırsızlık yapan bir şahsın cezası yine devlet tarafından infaz edilmektedir. Bu farklılıklara rağmen şer'i hükümler metin olarak, hayatın her alanında geçerlidir. Fakat diğer yandan birçok Müslüman, bu ülkenin farklı tutum ve uygulamaları için *"Amerika ve İsrail uşağı"* yorumunu rahatlıkla yapabiliyor. Yahut bu ülkenin müftüsü kalkıp, *"İsrail ile savaş halinde olan Hizbullah'a dua etmek haramdır."*⁽¹⁾ şeklinde fetva verebilmektedir. Burada çok ciddi bir eksiklik göze çarpmaktadır. Bu *"şeriat"* olgusu nasıl bir şeydir ki, bu ülkeler kendilerini oraya referans ederek farklı-farklı uygulamalarda bulunabiliyorlar. Bu nasıl bir olgu ki, merkezinde şeriat olan bir devletin müftüsü, yine merkezine şeriatı alarak İsrail'e karşı savaşan Hizbullah için, *"Dua etmek haramdır."* diyebiliyor.

Yeni Bir Şeriat Tanımına Doğru

Pakistan, İran, Suudi Arabistan ve diğer ülkelerde yapılan şeriat tanımına ilave olarak, Türkiye'de anayasal düzenin merkezinde Kur'an-ı Kerim olma-

1-http://www.ydh.com.tr/HD751_vahabi-lider-hizbullah-a-dua-etmek-haramdir.html

masına rağmen, icra makamının başına dindar, beş vakit namazını kılan, helallere ve haramlara dikkat ettiğini bildiğimiz bir insanın gelmesiyle birlikte ülkeye şeriatçılık gelmiş düşüncesi hâkim oldu. Böylelikle anayasası şer'i hükümlere göre düzenlenmemiş olmasına rağmen, bu anayasanın tanıdığı imkânlarla iktidara gelen şeriatçı bir ekibin peyderpey anayasayı da Kur'an'a uyduracaktır beklentisi vardır. Zira şu anda devletin başında olanlar, şeriata göre amel eden insanlardır. Dolayısıyla Türkiye'de yavaş-yavaş kendine göre benimsediği şeriat kuralları olan bir devlet oluşmaktadır. Söz konusu ettiğimiz diğer şeriat devletlerinin yanı sıra Türkiye'yi de saydığımız nedenlerle şeriat çizgisine rahatlıkla koyabiliriz. Çünkü halk içerisinde bu hüsn-ü kabul oluşmuş, zihinlerde çoktan yerini almıştır.

Fakat bu yeni uygulamaya rağmen, dikkat ederseniz henüz ortak bir şeriat tanımına ulaşamadık. Çünkü şeriatın tanımı açısından bu ülkeler arasında ciddi algılama ve uygulama farklılıkları bulunmaktadır.

Şeriatın Fonksiyonu ve Hayata Uyarlanması

Bugün şeriat olarak tanımlanan uygulamalara baktığımızda, bulunduğu coğrafyaya veya kültüre göre renk aldığına şahit oluyoruz. Hâlbuki şeriat, Allah-u Teâlâ'nın yarattığı kullarının dünya ve ahiret saadetlerini temin etmek için gönderdiği hayat nizamıydı. Bu nizamın geçmişte ve günümüzde

uygulayıcıları tarafından nasıl etki altına alındığını okuyor, görüyoruz.

Acaba varlığı ve fonksiyonu gereği şeriat belirleyen midir yoksa belirlenen mi? Yahut uygulayıcıları tarafından etki altına alınabilir mi yoksa alınamaz mı? Bu soruyu biraz daha netleştirelim. Acaba Allah'ın kitabında yer alan hükümlerin ilk uygulayıcısı olan peygamber, bu görevi yerine getirirken belirli olan bir kuralı mı icra ediyordu yoksa kuralı kendine göre mi belirliyordu? Bu konuda Rabbimiz çok net bir biçimde: **“Onlara ayetlerimiz apaçık belgeler olarak okunduğunda, bizimle karşılaşmayı ummayanlar derler ki: ‘Bundan başka bir Kur’an getir veya onu değiştir.’ De ki: ‘Benim onu kendi nefsimin bir öngörmesi olarak değiştirmem benim için olacak şey değildir. Ben, yalnızca bana vahyolunana uyarım. Eğer Rabbime isyan edersem, gerçekten ben büyük günün azabından korkarım.’”**⁽¹⁾ buyuruyor.

Öyleyse şeriat, Peygamber dâhil hiçbir şekilde bir başkası tarafından belirlenemez, değiştirilemez ve etki altına alınamaz. Eğer bir etki veya müdahale söz konusu olur ise, her ne kadar merkezinde Kur’an olduğu söylenirse söylensin, onun adı asla şeriat olamaz. Çünkü şeriatın etki altına alınması veya uygulayıcı tarafından belirlenmesi demek, onun sahibi olan Allah'ın *-hâşâ-* etki altına alınması demek olur ki bir Müslüman açısından böyle bir şey nasıl kabul edilebilir?

1- Yunus, 15.

Etki Altına Alınan Şeriatın Sonuçları

Tarihe bir göz attığımız zaman, şeriat kurallarına nasıl müdahale edildiğini ve bu müdahalelerin toplumsal hayata verdiği zararları rahatlıkla müşahade edebiliyoruz. Peygamber Efendimizin vefatından sonra şeriat kavramının karakteri, devleti yöneten veya etkin olan bir grubun uygulamalarına göre şekillenmiştir. Örneğin Emevi devleti kendi üslubu içerisinde şeriatla hükmetti. Kendilerinden sonra gelen Abbasi devleti de şeriatla hükmetti. Her ikisinin de uygulama merkezinde şeriat vardı. Metin olarak aynı olmasına rağmen, uygulama biçimi açısından çok ciddi farklılıkları bulunuyordu. Bu yüzden ki şeriat adına birbirlerinin kanını dökebildiler. Bunlardan sonra gelen Osmanlı Devleti için de aynı şeyler geçerliydi. Zira onlar da aynı metni kendi kültür ve anlayışlarına göre uygulamışlardı. Bu sebeptendir ki, her birinin uygulama biçimi yine kendi adları ile anılır olmuştur.

Bugüne gelindiğinde problemin hiç değişmediğini rahatlıkla görebiliyoruz. Çünkü bugünün şeriat devletleri de aynı metni kendi kültür ve anlayışlarına uyarlayarak, kendi karakterleri doğrultusunda bir uygulamaya sahiptirler ve uygulama biçimleri de kendi adları ile anılmaktadır. Pakistan İslam Cumhuriyeti, İran İslam Cumhuriyeti gibi!

Geçmişte veya günümüzde kendisini şeriata nispet eden devletler ile Batılı rejim ve ideolojiler arasında ne fark var? Her iki oluşumun da temeli güce dayan-

maktadır. Kim daha güçlü ve kuvvetli ise, o iktidarı elinde tutmuştur. Dün gücü belirleyen kılıç kuvveti iken bugün alınan oy oranı ve destek “güç” olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla her zaman gücün iktidar olduğu bir olgu var olmuştur. Şimdi kendi kendimize bir soralım; gücün iktidar olduğu bir yerde, merkezde Kur’an’ın olmasıyla başka bir ideolojinin olması arasında ne fark var? Sonuçta merkeze alınan şeyin niteliğinden daha çok, gücün etkisi ve sözü ön planda olmayacak mı?

Rabbimiz Kur’an-ı Kerim’de: **“Onlar Allah’ı bırakıp, rahiplerini ve din adamlarını rabler edindiler.”**⁽¹⁾ buyuruyor. Sizlerin de bildiği gibi bu ayet nazil olduğunda, iman etmeden önce Hristiyan olan Adiy b. Hatem Peygamber Efendimize hitaben: *“Ya Resulallah! Biz din adamlarımızı rabler edinmiyorduk ki!”* dediğinde Efendimiz ona, **“Siz onların helallerini helal, haramlarını haram olarak kabul etmiyor muydunuz?”** buyuruyor. O da, *“Evet! Öyledir.”* diyor. Buna karşılık Peygamber Efendimiz, **“İşte bu, onları rabler edinmenizdir.”** buyuruyor.⁽²⁾

Bu ayet ve hadisin ışığında şöyle bir değerlendirme yapabiliriz. O gün Hristiyan olan insanların ellerinde kutsal bir kitap ve metin vardı. Din adamlarının verdikleri hüküm ve yaptıkları uygulamaların mer-

1- Tevbe, 31.

2- İbn Kesir Tefsiri , c. 7, s. 3456; Tirmizi , Cem’u'l-Fevâid, c. 4, s. 68, Hadis: 3095; İbn Cerir.

kezinde de yine aynı kutsal metin yer alıyordu. Buna rağmen o metnin sahibi Allah (c.c), sözde bu metne bağlı hükmeden ve bu hükme tabi olanları çok net ve ağır bir biçimde eleştirerek, kendi rubûbiyetine yapılan bir saldırı olarak niteliyor.

Eğer biz doğru bir şeriat tanımı yapamazsak çok ciddi yanlışların içine düşebiliriz. Hatta Allah hem insanlar itaat etsinler diye kutsal bir metin göndermiş, din adamları bu metne göre hükmetmişler. Hem de halk bu hükümlere tabi olduğu halde Allah bunu kendi rubûbiyetine yapılan bir saygısızlık olarak görüyor diye Allah-u Teâlâ'yı *-hâşâ-* suçlayabiliriz.

Biz hayat içerisinde şeriat kavramını, sahibinin istediği yere koyamazsak, apaçık bir yanlışın, dalaletin içine düşmüş oluruz. Toplumsal hayatın sürekli gelişip değişmesiyle asılların korunması kaydı ile helal ve haramların güncellenmesi gerekir. Bu ihtiyaçların karşılanması için varlığın sahibi Allah (c.c) tarafından yetkilendirilen bir kimse yerine, kendisini o kitabın âlimi görüp bir şekilde toplum içerisinde üstat, hoca, şeyh, efendi, rahip veya peder olarak yer bulmuş kişiler oturmaktadır. Daha sonra bu kişiler, yeni ve güncel olgular için *"helal ve haram"* olarak düzenlemeler yapmaktadırlar. Böyle bir durumda tüm muhataplar, Tevbe Suresi 31. ayet ile karşı karşıya kalıyorlar. Biz hadis-i şerifte Peygamber Efendimizin tutumundan anlıyoruz ki, kıyamete kadar hayatın önümüze getireceği tüm sorunlar karşısında *"Bu helaldir."* ve *"Bu haramdır."* sözünü mutlaka Allah (c.c) tarafından

yetkilendirilen birisinin söylemesi gerekmektedir. Eğer Allah tarafından yetkilendirilmeyen birileri bir şeye “*helal*” veya “*haram*” diyorlarsa, bu sözlerinin merkezine Allah’ın kitabını alsalar bile “*batıl*” olur. Hatta Allah’ın rubûbiyeti karşısında yeni bir rubûbiyet iddiasında bulunmuş olurlar. Onların verdiği hükümlere göre amel edenler ise, ayette açıkça belirtildiği gibi onları “*rabler*” edinmiş olurlar.

Şeriat Kendisini Etki Altına Alınmaktan Nasıl Koruyabilir?

Öncelikle burada önemli bir noktayı belirtmemiz gerekiyor. Şeriat, sadece kutsal bir metin olarak tanımlandığı ve bırakıldığı sürece etki altına girmekten asla kurtulamaz. Öyle bir tanım yapabilmeliyiz ki, doğru ile doğru gibi görünen yanlışları birbirinden ayırt edebilelim. Ayrıca teori ile pratik arasındaki uçurumu ortadan kaldırabilelim.

Bu düzlemde şeriatın tanımını şöyle yapabiliriz. Kelime anlamı itibariyle şeriat, gidilen, takip edilen yol demektir.⁽¹⁾ İstilah anlamı itibariyle kanunlar bütünüdür. Genel anlamda ise şeriat, Allah’ın insanların yaratılış maksadına ulaşabilmeleri için vaz ettiği yasaları/disiplini uygulamak üzere, seçtiği/yetkilendirdiği elçilere/otoritelere itaatin adıdır. Şeriat tanımında anayasayı temsil eden Kur’an ile beraber

1- el-İsfahanî, er-Rağib, el-Müfredat fi Ğaribi'l-Kur'an, s. 258, Darü'l-Marife, Beyrut.

onun üzerinden Allah adına icrada bulunacak otoriteyi Allah'ın seçmiş olması gerekliliği önemlidir.

Bu, “*sünnetullah gereği*” Hz. Âdem'den (a.s) kıyamete kadar değişmeyecek⁽¹⁾ olan ilahî bir kuraldır. Ancak bu şekilde şariat, herhangi bir etki altına alınamaz veya istismar edilemez.

Bu konuda Rabbimiz şöyle buyuruyor:

“Sana da kendinden önceki kitapları hak üzere bir doğrulayıcı olarak bu kitabı indirdik. Öyleyse aralarında Allah'ın indirdiğiyle hükmet ve sana gelen haktan sapıp onların hevalarına uyma. Sizden her biriniz için bir şariat karar kıldık...”⁽²⁾

Başka bir ayette: **“Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği şeyleri kendilerine din olarak belirleyen ortakları mı var? Eğer (*azabın gecikmesine dair*) kesin bir söz olmasaydı, aralarında hükmedilirdi. Kuşkusuz, zalimlere acı bir azap vardır.”⁽³⁾** şeklinde buyuruyor.

Bir başka ayette de: **“Benden önceki Tevrat'ı doğrulamak ve size haram kılınan bazı şeyleri helal kılmak üzere size Rabbinizden bir ayetle geldim. Artık Allah'tan korkup bana itaat edin.”⁽⁴⁾** buyuruyor.

1- Ahzab, 62; Fetih, 23; Fatır, 43.

2- Maide, 48.

3- Şûra, 21.

4- Âl-i İmran, 50.

Buna benzer birçok ayet-i kerimede Rabbimiz, kendi rızasının ancak elçilere/imamlara iman ve itaatle mümkün olabileceğini açıkça emretmiştir. Zira bu somut itaate bakarak biz geçmişte ve günümüzde yapılan uygulamaları rahatlıkla tahlil edebiliriz. Aksi takdirde insanların içlerinde olan ve bizim nüfuz edemediğimiz soyut bir iman ve itaat söylemine göre hareket etmek zorunda kalırdık.

Şeriatın Sahibi Allah'tır

Şeriat, varlık âleminde insanı hayrete düşüren muhteşem ahengin aynı şekilde insanın toplumsal hayatına da uyarlanabilmesi için, Allah'ın öngördüğü düzendir. Bu sebeple şeriatın hâkim olduğu her coğrafya, şartlar ne olursa olsun mutlak adaletin tecelli ettiği bir yer olmalıdır. Çünkü şeriatın varlık nedeni budur. Bugün dünyada şeriat devleti olarak adlandırılan ülkelere baktığımızda, birbirinden farklı uygulamaların var olduğunu görüyoruz. Hatta bazen birbirine tamamen zıt uygulamalar olabiliyor. Şeriatın sahibi olan Allah, her coğrafyaya göre değişen, hatta birbiriyle çelişen bu uygulamalardan razı olabilir mi? Birden fazla “doğru” olabilir mi acaba?

Suudi Arabistan'a baktığımızda şeriat ile hükmettiğini söylüyor. Uygulama mercii ise mevcut Kral. Peki, Krala bu yetkiyi kim verdi? Kimden aldığı yetki ile Allah adına iş yapabiliyor? Kral, kan bağı yoluyla devletin başına geliyor. Halk bunun karşısında sükût ederek onaylamış oluyor. Bu haliyle halk,

Kralın koyduğu helal ve haramlara itaat ettiğinde Allah'ın şeriatına mı itaat etmiş olur? Yoksa Krala mı?

Pakistan da şeriat ile hükmettiğini söylüyor. Uygulama mercii ise devlet başkanı. Ona bu yetkiyi kim verdi? O kimden aldığı yetki ile Allah adına iş yapabiliyor? İktidar, halkın oyları ile seçilerek devletin başına geliyor. Bu durumda halk, iktidarın koyduğu helal ve haramlara itaat ettiğinde Allah'ın şeriatına mı itaat etmiş olur? Yoksa kendi tercihlerine mi?

Şeriatın sahibi olan Allah'ın gönderdiği metni, her uygulama mercii kendi tercihlerine göre yorumlar ve icra ederse, onların yanlışlarını hangi mercii düzeltecek? Yahut kim onların yanlış olduğunu söyleyebilecek? Peki, onlar yanlışlarını söyleyenlere hangi sıfatla itaat edecekler veya uygulamalarını hangi doğruya göre değiştirecekler? Eğer şeriatı uygulayacak olan icracı, yine o şeriatın sahibi tarafından belirlenmez ise bu sorulara verilecek hiçbir cevap bulamayız.

Allah-u Teâlâ yarattığı kullarını hiçbir zaman başıboş ve kendi haline bırakmamıştır. Bilakis kulunun yaşantısında mutlu olup kendi rızasına ulaşabilmesi için tüm detayları bildirmiştir. Bu detayları bildirirken yanlışla düşülmemesi için, insanlardan birini seçip ilahi otorite olarak yetkilendirmiştir. Allah (c.c.) amellerin kabul şartını kendi seçtiği otoriteye itaate bağlamıştır.⁽¹⁾ Yoksa her bireyin kendi istediği gibi

1- Nisa, 64-80; Nur, 54.

sunacağı kulluğa Allah itibar etmeyecektir. Zira elçisini kulları için “*en güzel örnek*”⁽¹⁾ olarak belirlemiştir.

Her birey veya her toplum kendi tercihlerine göre din ve şeriat olgusunu yorumladıklarında bir kimşenin başka bir kimseye ve bir toplumun başka bir topluma söz söyleme hakkı olamaz. Her biri kendi tanımları ve uygulamaları açısından haklı olurdu! Zira her biri hayatının merkezine şeriatı aldığını düşünmektedir! Bu durumda hiçbir grubun bir başka grubu sorgulamaya, eleştirmeye hakkı olmaz. Eğer böyle bir hakkı kendisinde görürse, aynı zamanda diğeri de aynı hakka sahip olmaz mı? Bu sebeple ne “A” şahsının “B” şahsına ne de “B” şahsının “A” şahsına, ne Abbasîlerin Emevîlere, ne Suudluların Pakistanlılara söz söyleme hakkı olabilir. Çünkü her biri kendi açısından haklıdır ve “hak” olanı temsil ettiklerini zannetmektedirler!

Gerek kraliyet ile yönetilen, gerekse halk tarafından seçimle belirlenerek yönetime gelen iktidarlar, halkın tamamının onayı ile gelseler ve anayasalarının merkezinde şeriat olsa bile meşru değildir. Hiçbir şekilde Allah’ın iradesini yansıtmıyordur. Halk bu otoritelere itaat ettiğinde Allah’a itaat etmiş değildir. Bu otoritelerin başında olan insanlar kendi hayatları üzerinde bile tasarruf hakkına sahip değilken, toplum üzerinde tasarrufta bulunuyorlar.

1- Ahzab, 21.

Bir devletin yöneticisi bir başka devlet ile savaş kararı alabiliyor, neticesinde her iki taraftan da insanlar hayatını kaybediyor. Bu otoriteler, bu cüret ve yetkiyi nereden alıyorlar? Yine kendi hayatları üzerinde bir tasarruf hakkına sahip olmayan insanlar, kendileri üzerinde tasarrufta bulunması için birilerine yetki veriyor veya yetkiyi kabul ediyorlar. Toplumlar bu yetki ve cüreti nereden buluyorlar? Benim kendi hayatımda bir tasarruf yetkim yokken, benim durumunda olan birine kendi canım üzerinde bir yetki nasıl verebilirim? Bu hakkı bana kim verdi? Eğer Allah'a ve ahiret gününe, mutlak bir hesabın varlığına iman ediyorsak, bu sorular üzerinde düşünmemiz gerekiyor. Aksi takdirde, kendi doğru zannettiklerimizi mutlak doğrulara tercih etmiş olabiliriz.

Sünnetullah'ta Bir Değişme Olmaz

Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın (c.c), Hz. Âdem'den (a.s) kıyamete kadar gelecek olan kulları için öngördüğü değişmez kurallar vardır. Bu konuda Allah (c.c), **"...Allah'ın sünnetinde kesin olarak bir değişiklik bulamazsın."**⁽¹⁾ buyuruyor. Bu değişmez kurallar gereği Allah-u Teâlâ, Hz. Âdem'den (a.s) Peygamber Efendimize (s.a.a) kadar devam ettirdiği sünnetini, acaba Son Peygamber'inin vefatından sonra değiştirdi mi? Eğer böyle olursa, Son Peygamber'in vefatından ta kıyamete kadar gelecek olan kullar, bu çok

1- Ahzab, 62.

özel ve önemli nimetten yoksun kalırlar. Hatta Allah bu özel nimetin önemini, ilk insanı aynı zamanda ilk peygamber seçmekle daha da belirginleştirmiştir. Merhametlilerin en merhametlisi olan Allah (c.c), hiçbir nimetini kullarından esirgemezken, bu kadar önemli bir nimeti niçin kullarından esirgesin ki. Allah (c.c) bu tip nispetlerden münezzeh ve çok yücedir.

Allah-u Teâlâ Peygamber Efendimizin vefatından sonra da, kıyamete kadar gelecek insanların bu ihtiyacını mutlaka gidermiştir. Hatta Peygamber'inin diliyle bu büyük nimetin niteliklerini ve detaylarını açıkça bildirmiştir. Fakat Peygamber Efendimizin vefatından sonra, şeriatın uygulayıcıları tarafından bu nimetin tecellileri birer-birer şehit edilmişlerdir. Bunun temelinde, *"Şeriatın metnine evet, şeriat sahibinin öngördüğü otoriteye hayır."* olgusu yatmaktadır.

Aslında bu konuyu sosyolojik ve psikolojik açıdan irdelediğimizde, niçin *"metne evet - otoriteye hayır"* denildiğini ve bunun neden yapıldığını görebiliyoruz. Çünkü şeriat, beşer aklının asla ulaşamayacağı ve benzerini ortaya koyamayacağı nitelikte bir anayasadır. Eğer siz bu anayasayı, sahibinin öngördüğü otoriteden soyutlarsanız, bu anayasanın dünyevi bütün kemallerinden yararlanırsınız! Yine bu anayasa sayesinde hayal bile edemeyeceğiniz bir güç ve makama ulaşabilirsiniz! Bu sebeple tarih sahnesinde yer alan zalimler, şeriati hiçbir zaman inkâr etmediler. Bilakis şeriattan yararlandılar, istismar ederek nemalandılar. Kendi iktidarlarının güvencesi ve

payandası olarak gördüler. Nihayet şeriatı zahiren savunup korumuş oldular. Öyle ki, bu hususta karşılarında o şeriatın bizzat sahibi tarafından yetkilendirilmiş olan gerçek otoriteleri bile öldürmekten çekinmediler.

Allah Kendi Şeriatını Korur

Allah-u Teâlâ, rubûbiyetinin bir gereği olarak hiçbir dönemde insanları kendi hüccetlerinden yoksun bırakmamıştır. Fakat Son Peygamber'inin ümmeti de daha önce aynı İsrail oğullarının yaptığı gibi, kendileri için büyük bir nimet olan insanların kıymetini bilmeyip onları birer-birer öldürdüler. Buna rağmen Allah (c.c) yine kullarına olan merhametinin bir tecellisi olarak son hüccetini zalimlerden saklamıştır. Rabbinin emri gereği ümmetinden zahiren uzak düşen son hüccet, bu büyük gaybet döneminde, *"İçinizdeki adil müçtehitler benim temsilcilerimdir. Onlara itaat ederseniz, bana itaat etmiş olursunuz."*⁽¹⁾ buyurarak, bir bakıma *"olağanüstü hal"* dönemindeki şer'i uyarlamayı yapmıştır. Bu uyarlama biçiminde *"adil müçtehitler"* bireysel ameller açısından öngörülmüştür.

İslam anayasası ümmetin vahdetini ve bir merkezden idare edilmesini esas almıştır. Bu vahdetin ümmet içerisinde özellikle siyasal ve sosyal alanda

1- Biharu'l-Envar, c. 2, s. 90, Hadis: 13; c. 75, s. 380, Hadis: 1.

tahakkuk edebilmesi için “*Velayet-i Fakih*” makamı mevcuttur. Bu olgu, tüm müçtehitlerin de üstünde son söz yetkisine sahip bir yapıdır.

Bunu bir örnek ile biraz daha açmış olalım. Sahibi bir kişi olan büyük bir fabrika düşünelim. Bünyesinde 1000 işçinin çalıştığını, farklı-farklı departmanların bulunduğu ve her departmanın başında işinin ehli olan müdürlerin olduğunu farz edelim. Fabrikanın sahibi, işlerini koordine edip geliştirecek ve fabrikasını sorunsuz yönetebilecek güvenilir bir genel müdür atar. Fabrika sahibi genel müdürü atama işini çalışanların kendi seçimlerine bırakmaz. Çalışanların fabrika sahibi ile birebir muhatap olmaları gerekmez. Zira genel müdürü o işin başına getiren ve tüm yetkileri ona veren fabrika sahibidir.

Genel müdür, o fabrikanın en küçük detayına kadar her şeyden sorumludur. Tüm yetki elindedir ve sözü fabrika sahibinin sözüdür. Bu konuda hiç kimsenin bir itirazı olabilir mi? Bu sıradan ve olması gereken bir çalışma düzenidir. Şimdi herhangi bir vesile ile genel müdürün, uzun bir dönem fabrika dışında olmasını gerektiren olağanüstü bir durum olduğunu farz edelim. Bu genel müdür kendi yokluğu dönemi için bir düzenleme yapmadan gidebilir mi? Öncelikle her kafadan bir ses çıkmaması için, yerine vekâleten bakacak birini getirir. Bu kişi, genel müdür yokken onun kendisine verdiği işleri yerine getirebilecek güvenilir bir kişidir. Yani onun sözü de, genel müdür olmadığı zaman genel müdürün

sözü hatta fabrika sahibinin sözü gibi oluverir. Genel müdür işi sebebiyle fabrikadan uzaklaştığında, tamamen fabrika ile ilgisini kesebilir mi? Böyle bir şey mümkün olabilir mi? Genel müdür zahiren fabrikadan uzak olsa da, yerine atadığı kişi ile sürekli irtibat halindedir. Teknolojinin imkânlarını kullanarak her şeyden haberdar olup aslında fabrikayı yine kendisi yönetiyordur.

Her Şey Bir Sistem Üzeredir

Her ülkenin kendine özgü bir takım düzen ve sistemleri vardır. İçinde yaşadığımız toplumda her gün binlerce hukuki sorun yaşanıyor. Bu sorunları ortadan kaldırmak için, Türkiye Cumhuriyeti devleti de yasalar çıkarmış ve bir düzen kurmuştur. Bu yasalar çerçevesinde oluşturulmuş olan bir yargı sistemi vardır. Devlet, Adalet Bakanlığı adı altında yargı sisteminin tüm unsurlarını bir araya getirerek “*yargı erki*” oluşturmuştur. Halk arasında bir anlaşmazlık çıktığı zaman, bunu giderebilmek için mahkemeler hazırlamıştır. Kendi okullarında kendi kanunlarını öğretip yetiştirdiği kişileri yine bu mahkemelerde hâkim ve savcılar olarak yetkilendirip görev vermiştir.

Şimdi iki kişi arasında bir anlaşmazlık çıktığını düşünelim. Bu anlaşmazlığı giderebilmek için çevrenizde bulunan hukuku, yasaları hâkim ve savcılardan daha iyi bilen birisine gitseniz ne olur? O kişi hukuku ne kadar iyi bilirse bilsin, verdiği kararı

uygulayabilme yetkisi ve gücü elinde yoktur. Devletin hukuk sisteminin nazarında o kişinin verdiği kararın ne hükmü olabilir? Eğer siz yaşanan bir anlaşmazlık sonrasında devletin mahkemelerine başvurur ve çözüm isterseniz, devletin bu konuda yetki verdiği hâkim ve savcılar yasalar çerçevesinde bu anlaşmazlığı gidermeye çalışırlar. Şayet taraflardan biri için herhangi bir yaptırım söz konusu olursa, yine yasalar çerçevesinde devletin tüm imkânlarını kullanabilirler. Burada önemli olan, sizin mevcut siyasi otoritenin oluşturduğu sistem ve yetki çerçevesinde iş yapmanızdır. Aksi takdirde diğer yöntemle doğru ve isabetli bir iş yapsanız bile, sistem nezdinde hiçbir değeri olmayacaktır. Hatta siz sistem dışı bir iş yaptığınız için, yasal olarak suçlu durumuna düşersiniz.

İmam-ı Zaman (a.f), gaybet dönemi için adil müçtehitlere itaat etmemizi emretti⁽¹⁾ demiştik. Buradan yola çıkarak herhangi bir müçtehidi taklit edemeyiz. Öncelikle taklit edeceğim müçtehidin imamete, İmam-ı Zaman'a inanıyor olması gerekir ki, yukarıdan aşağıya gelen ilahi düzene tutunmuş olsun. Ben de o müçtehide itaat edince ilahi düzene tutunmuş olayım. İmamete/İmam Mehdi'ye inanmamış herhangi bir müçtehit, taklit ettiğim müçtehitten daha âlim olsa da ona tabii olamam, zira biraz önce verdiğimiz örnekte olduğu gibi o müçtehit sistem dışı kalmaktadır.

1- Biharu'l-Envar, c. 2, s. 90, Hadis: 13; c. 75, s. 380, Hadis: 1.

Şeriat Allah'a Ait Sistemin Adıdır

Baştan beri ortaya koymaya çalıştığımız gibi şeriat, Allah'a ait olan ve en küçük detayına kadar O'nun emriyle cereyan eden bir sistemin adıdır. Bu konuda Rabbimiz, **"...Haberiniz olsun! Yaratmak da, yarattıktan sonraki tüm işler de yalnızca O'na aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir."**⁽¹⁾ buyurmuştur. Şeriat, Allah'ın razı olduğu nizamın yine razı olup seçtiği kişilerin eliyle uygulanan düzen ve disiplinin adıdır. Bu bazen İbrahim (a.s) gibi tek bir kişiden oluşmuş olsa bile. **"Gerçek şu ki, İbrahim (tekbaşına) bir ümmetti. Allah'a gönülden yönelip itaat eden bir muvahhit idi ve o asla müşriklerden olmadı."**⁽²⁾

Yarattığı kullarının dünya ve ahiret saadetini elde etmeleri için, onlara lütfettiği hayatın en küçük detayına kadar düzenlemeler yapan, kulları zahmet çekmesinler diye yaptığı düzenlemeleri ilahi otoriteleri ile apaçık uygulatan Allah-u Teâlâ, Son Peygamber'inin vefatından sonra gönderdiği din ve şeriatın kulları arasında ihtilaf sebebi haline gelmesine nasıl müsaade edebilir? Kullarına bir annenin yavrusuna olan şefkatinden çok daha şefkatli ve merhametli olan Allah (c.c), kullarının hevâ ve heveslerine uyarak ateşe doğru süratle gitmelerine nasıl razı olabilir?

1- A'raf, 54.

2- Nahl, 120.

Yine bir başka ayette Rabbimiz, **“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin, elçiye ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin. Eğer Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsanız bir şeyde anlaşmazlığa düştüğünüzde o hususta Allah’a ve elçisine başvurun. Böyle yapmanız, hem daha hayırlı ve sonuç bakımından daha güzeldir.”**⁽¹⁾ buyurmuştur. Bu ayet-i kerimeye göre Allah kendisine itaat edilmesini istediği gibi elçiye ve emir sahiplerine de itaat etmemizi emrediyor.

Allah’ın elçilerini daha önce içimizden kendimiz mi seçmiştik ki, şimdi emir sahiplerini içimizden şûra ve istişare ile kendimiz seçebilelim? Peygamber Efendimizin vefatından sonra anlaşmazlığa düştüğümüzde kendisine müracaat edeceğimiz bir elçi ve otorite yok ise, bu ve benzeri ayetler acaba nesh mi oldu? Yoksa elçinin yerini kendi düşüncelerimiz, hocalarımız, üstatlarımız, efendilerimiz, şeyhlerimiz veya mevcut siyasi otoriteler mi almış oldu? Ümmetin ve insanlığın kurtuluşu için, samimi bir şekilde bu sorular üzerinde kafa yormamız gerekmez mi?

Bu çalışmadaki amacımız, ilmî çerçevede şeriat kavramı üzerine bir değerlendirme yaparak Allah’a ve ahiret gününe inanan, inandığı gibi yaşamaya çalışan kardeşlerimizle ortak bir noktada buluşmaktır. Rabbimizden bu hususta bizi doğruya ve hayra muvaffak kılmasını niyaz ediyoruz. Vesselam...

1- Nisa, 59.

19. Konuşma

ŞÛRA-İMAMET

Gadir-i Hum, İmametın İlanı

Bugün Gadir-i Hum yani velayet bayramıdır. Muh-terem arkadaşlar birçok sohbetimizde ısrarla üze-rinde durduğumuz konulardan birisi özelde Müs-lümanları, genelde bütün bir insanlığı muhatap alan “İlahi Düzen” konusudur. Bu gerçeklik Müslümanla-rın elinin altından kaydığı için üzerinde ısrarla dur-mak zorundayız.

Gadir-i Hum ve o gün olup bitenler hakkında üm-met arasında bir ihtilaf yoktur. İhtilaf Hz. Ali’nin (a.s) velayeti hakkında olmuştur. Otoriteyi Allah (c.c.) belirler diyen görüş bu olayı Hz. Ali’nin ima-metinin ilanı olarak değerlendirmiştir. Otoriteyi belirleme işi ümmete aittir görüşüne sahip olanlar Gadir-i Hum olayında Resulullah (s.a.a) Hz. Ali’yi sevdiğini bildirdi demişlerdir. Delil olarak da şûra⁽¹⁾ ile ilgili ayetleri sunmuşlardır.

1- Âl-i İmran, 159; Şûra, 38.

Ümmete bırakılmıştır kısmı hakkında da çok şey söyledik. Burada “şûra” konusunu irdelemeğe çalışacağız. Zira bu konu velayetin anlaşılmasının önündeki en büyük engellerden biri gibi görülmektedir.

Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerin bir kısmı ilahi düzeni, bir kısmı da ilahi düzeni kabul eden müminleri ve Müslümanları vasfeder. İlk olarak ilahi düzeni vasıflandıran ayetleri, ikinci olarak müminleri vasseden ayetleri vereceğiz. Son olarak istişareyle ilgili ayetlerin bu iki grubun hangisinden olduğunu saptamağa çalışacağız.

İlahi Düzenin Kodları

Allah'tan başlayarak aşağıya doğru inen ilahi düzenden bahseden ayetler vardır. Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerin bir kısmı bu ilahi düzenin kodlarını verir. Öncelikle Allah'ın tekliğinden, birliğinden, ortağı olmadığından, kudretinden, ilminden, merhametinden, şefkatinden bahseden ayetler aktarılır. Allah evreni, yeryüzü ve gökyüzünü kendisi yaratıp insanoğlunun hizmetine vermiştir.

Bilahare böylesine muhteşem bir nizamın, düzenin, böylesine muhteşem bir âlemin varlığına sebep teşkil eden insanın varlık nedeni, **“Biz insanları ve cinleri yalnız bize ibadet etsinler diye yarattık.”**⁽¹⁾ buyruğuyla vurgulanır. Sistem yukardan aşağıya doğru

1- Zariyat, 56.

gelmektedir. Sizin için peygamberler gönderdim⁽¹⁾ buyuruyor ve hemen arkasından o peygamberlerin gönderiliş maksadını, Son Peygamber'i üzerinden anlamlandırıyor. Âlemlere Rahmet⁽²⁾ olsun diye peygamber gönderdik dedikten sonra aranızda adaletle hükmetsin, adaleti ayakta tutsun diye mizanı/kitabı ve demiri/gücü indirdiğini beyan ediyor.⁽³⁾

Ayet-i kerimde geçen demir ifadesi ile peygamber Allah adına zalimler karşısında gücü temsil eder ve adaletin ikamesine karşı duranlara hikmetli bir şekilde Allah'ın gönderdiği anayasa ile mukabele eder. İnsanlara bilmediklerini öğretir ve yine onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Nihai anlamda son söz yetkisi O'na aittir. Bütün bu ayetler "*İlahi Düzenin*" kodlarını verir. Ve nihayet, "**O mülkü dilediğine verir.**"⁽⁴⁾ ayetiyle ilahi düzeni somutlaştırır.

Kur'an'da Mülk

Kur'an-ı Kerim'de mülk devlettir, otoritedir, imamdır. O mülkü dilediğine verir. Aynı düzlemde bir başka ayette ise, "**O dilediğini seçer.**" buyrulur. Bu seçimde insanların bir hakkının olmadığından bahsedip, yukarıdan aşağıya doğru seyreden zarif bir beyan ile "**Allah'a, Peygamber'e ve sizden olan**

1- Hicr, 10; Nahl, 36.

2- Enbiya, 107.

3- Hadid, 25.

4- Bakara, 247.

emir sahiplerine/Allah'ın tayin ettiği imamlara itaat edin."⁽¹⁾ buyurur. Onların olmadığı zamana atfen daha aşağı gelir ve **"Bir bilene sorsalar ya, hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?"**⁽²⁾ buyurarak muttaki, salih, adil müçtehitleri öne çıkarır. O ilahi disiplinin sahibi, disipline eklemlenen âlimleri öne çeker. Hatta müteşabihe varana kadar, **"İşte biz Kuran'da böyle meseller irad ederiz ki, onları âlimlerden başkası anlamaz."**⁽³⁾ buyurmaktadır. İlahi kaynaklı bir düzen disiplin kuruldu ve son olarak her şey yok olacaktır denildi. Bu müteselsil ahenk İlahi düzenin, gerek toplumsal gerek bireysel, gerek melekûti ve gerekse mülkî anlamdaki özetidir.

Kur'an'da Mümin ve Müslümanların Vasıfları

Kuran-ı Kerim'de az önce aktardığımız ayetlerle açıklanan formatın dışında bir format daha vardır. Bu ayetlerde ilahi düzeni kabul eden, Müslümanlar ve müminlerin vasıflarından bahseder. **"Onlar Allah'a ve ahirete iman ederler, namazlarını kılarlar, zekâtlarını verirler."**⁽⁴⁾ **Onlar sabrederler.**⁽⁵⁾ **Öfkelendikleri zaman öfkelerini yutarlar.**⁽⁶⁾ **Onlar ki, şeytan**

1- Nisa, 59.

2- Zümer, 9.

3- Ankebut, 43.

4- Nisa, 162.

5- Ra'd, 22.

6- Âl-i İmran, 13.

kendilerine bir vesvese verdiği zaman düşünür, kendilerine döner ve şeytanın şerrinden Allah'a sığınır⁽¹⁾. Onlar ki mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihat ederler.⁽²⁾ Onlar ki sözün iyisini işitince ona uyarlar.⁽³⁾ Buna benzer onlarca ayet-i kerime müminlerin vasıflarını ortaya koyarak, bize somut bir profil sunar.

Velayet/İmamet Önündeki Duvar; 'Şûra' ve 'İstişare'

Konumuz şûra ayetlerinin bu iki ayet grubundan hangisine uygun düşeceğini belirlemektir. Zira velayetin anlaşılmasının önünde örülen duvar, şûra kavramından bahseden bu iki ayetle⁽⁴⁾ yükseltilmeye çalışılmıştır. Ben Müslümanım diyen, Allah'a samimiyetle inanan ve gerçekten imanlarına şahadet edeceğimiz milyonlarca Müslüman kardeşimiz, ayetlere olan saygısından dolayı o duvarı aşamıyorlar. Bahsettiğimiz duvarın arkasında ilahi nurun tecellisi olan Ali'nin ve Allah'ın seçip yetkilendirdiği On İki İmam'ın velayeti vardır. İmam Ali'nin velayeti demek Muhammed Mustafa'nın (s.a.a) velayeti demektir.

Örülen duvar, 'şûra', 'istişare' duvarıdır ve bu duvarın iki ana tuğlası vardır. Bu tuğlalardan biri Şûra Suresi'ndedir: **"Onların işleri kendi aralarındaki isti-**

1- A'raf, 201.

2- Nisa, 95.

3- Zümer, 18.

4- Şûra, 38; Âl-i İmran, 159.

şare iledir.”⁽¹⁾ İkinci tuğla ise, Âl-i İmran Suresi’nde, “Onlarla istişare et.”⁽²⁾ kısmıdır.

Demek ki velayetin anlaşılmasının önünde bulduğumuz en kalın, en dik duvarı ayakta tutan iki tuğla bunlardır. Şimdi Şûra Suresi’ndeki ayete bir göz atalım. **“Onlar davete icabet ederler, namazlarını kırlarlar, onların işleri kendi aralarında istişare iledir ve onlar Allah’ın kendilerine ihsan ettiği nimetlerden infak ederler...”⁽³⁾**

Bu ayeti az önce aktardığımız grupların hangisine koyabiliriz? Takdir edersiniz ki, Müslüman ve müminleri vassfedenden ikinci grup ayetlere daha uygundur. Allah, Şûra Suresi’ndeki bu ayet ile ilahi düzene inanmış, ilahi otoriteye evet demiş mümin ve Müslümanları vassfediyor. Davete icabet ederler diyor, davet ilahi düzenin bir parçasıydı. **“Size peygamberler gönderdim ki, o sizi hayat veren şeye çağırıldığı zaman ona icabet edin.”⁽⁴⁾** ayeti otoriteyi ifade ediyor. Düzenin kulplarını gösteriyor. Nitekim bazı ayetlerde kastedilen, **“tutulduğunda kırılmayacak sağlam kulp”⁽⁵⁾** tanımındaki mana da budur. Şûra Suresi’ndeki ayet davete icabet eden müminlerin karakterini kodluyor, çünkü devamında onu görüyo-

1- Şûra, 38.

2- Âl-i İmran, 159.

3- Şûra, 38.

4- Bakara, 183.

5- Lokman, 22; Bakara, 256.

ruz. Namazlarını kılarlar, namazı hangi kategoride aktarmıştık? İlahi düzeni, ilahi otoriteyi kabul eden müminlerin vasfı kategorisinde. **“Onlar namazlarını kılarlar, oruçlarını tutarlar, zekâtlarını verirler. Onların işleri kendi aralarında istişare ileidir.”** İstişare burada neyin vasfı oldu? Elbette müminlerin vasfı oldu, İlahi düzenin vasfı değildir.

Otoriteyi Allah Seçer

İlahi düzene dikkat ederseniz O sizi yarattı, O gökyüzünü ve yeryüzünü yarattı, sizin hizmetinize verdi,⁽¹⁾ insanı da kulluk için yarattı ama tüm bu mülk âlemindeki yönetim, düzen, sistem ve yönetici otoriteyi seçme, tayin etme yetkisini de kendi uhdesinde tuttu. Allah, kâinatı yaratıp bir düzen belirlemez mi? Kul olmak demek, insanın yaratıcısına verdiği söz, mükellef olduğu bilinçle hareket etmek ve bunları yerine getirmekle hür olmayı, özgür olmayı elde etmek demektir.

İnsanların/kulların sapmadan, özgürlüklerini kaybetmeden bu yolu kat edebilmesinin tek yolu Allah'ın seçtiği yol göstericiler, otoritelerin varlığı ile mümkün olabilecektir. Allah'ın seçtiğinin dışında bir alternatif söz konusu değildir. Yani Allah kendi aranızdan bir peygamber, imam seçin dememiştir. Konunun ehemmiyetine binaen mülkü, otoriteyi an-

1- Lokman, 20; İbrahim, 32.

cak ve ancak kendisinin belirleyeceğini, mülkü dile-
diğine vereceğini söylemiştir.

Peygamber'den sonra İlahi emanetçiyi, otoriteyi, yö-
neticiyi Allah belirlemiştir. Dolayısı ile bizim seçme
hakkımız yoktur.⁽¹⁾ Bu bizim seçimimize ve tesadüf-
lere bırakılamaz. Allah (c.c) bizim hayrımız, iyiliği-
miz için bu işi kendi uhdesinde tutmuştur.

‘Şûra’ Diyenlerin Büyük Çelişkisi

Nitekim bu işin şûra ile belirleneceğini, hem de
Kur'an'dan ayetler getirerek iddia ve icra edenlerin,
adı ister Halifetullah/Allah'ın temsilcisi ister sultan,
kral, şah olsun tarihte bıraktıkları kılıç, kan ve göz-
yaşı olmuştur.

Allah'ın seçtiğinin dışında bu iş için ehil kimsenin
olamayacağı gerçeğini bizler ömrümüzün her safha-
sında yaşamıyor muyuz? Hangimiz İlahi adaleti icra
hususunda ben bu işi yaparım ederim diyebiliriz?
Kaldı ki bu işin “Şûra” ile olacağını öne süren ekol
hiçbir zaman halifeyi şûra ile belirlememiştir.

Peygamberimizden sonra Hz. Ebubekir'in şûra ile se-
çildiği söylenir, bilinir ve böyle kabul edilir. Hâlbuki
bütün tarihî bilgi, belge ve kaynaklarda Benî Sakife
denilen mekânda geçen halife seçim şekli, eşine nadir
rastlanan bir hadisedir. Nerede ise, korkunç bir katli-

1- Kasas, 68.

amın eşiğinden dönülmüştür. Çok açık şekilde görüyoruz ki, Peygamberimizin vefatından hemen sonra onun yerine İlahi emaneti devam ettirmesi gereken kişi, İlahi makam tarafından değil Müslümanların kendi uygulamalarıyla gerçekleşmiştir. Yani İlahi nizamı icra etmekle vazifeli olacak kişinin İlahi makam tarafından seçilmesi gerektiği olgusu Müslümanlar tarafından askıya alınmıştır. İlahi otoritenin belirlenmesi yukarıdan aşağı olması gerekirken, aşağıdan yukarıya olmuş ve hep o şekilde devam etmiştir. Bunun adına da *“İslam Tarihi”* denilmiştir ki bu tabir yanlıştır. Doğru olan *“Müslümanların Tarihi”* diye isimlendirilmesidir. Dolayısıyla Şûra Suresi’ndeki ayette belirtilen istişareyi, Rabbani otoritenin seçimi konusunda Müslümanların başvurdukları yöntem olarak adlandırmak fevkalade yanlıştır.

İstişare’nin Mahiyeti

Velayet/imamet önünde ikinci tuğla, engel dediğimiz Âl-i İmran Suresi’ndeki ayete geçelim:

“Allah’tan bir merhametle onlara yumuşak davrandın. Eğer sert ve katı yürekli olsaydın etrafından dağılırlardı. O halde onları affet, onlar için bağışlanma dile ve onlarla istişare et. Ancak karar aldığında (artık kararını uygula) Allah’a tevekkül et. Şüphesiz Allah tevekkül edenleri sever.”⁽¹⁾

1- Âl-i İmran, 159.

Bu ayeti yukarıdaki iki gruptan hangisine koyabiliriz, orayı tahlil edelim. Hz. Ali'nin velayetine inanan İslam ekolüne göre güzellik ve çirkinlik zati ve aklidir. Öncelikle istişare, hakkında nas olmasa da güzeldir. İnsanların birbirleriyle istişare etmeleri, hatta ilahi otorite sahibi peygamberlerin ve imamların kendi tebaalarıyla istişare etmesi de güzel bir şeydir. Bu güzellik nas ile sabit olduğu için değildir. Aklen güzel olan bir şeydir. Mesela yalan söylemek, hırsızlık, zina, ihtikâr/vurgunculuk gibi olumsuzluklar da aklen çirkindir. İmamın velayetine münkir olan düşünce biçiminde ise bunların ikisi de nakıldır. Oysa Kur'an, güneşe tapan Belkıs'ın ve rububiyet iddiasında bulunan Firavun'un da danışmanları ile istişare ettiğini aktarmaktadır.

Kur'an Kıssalarında İstişare

Kur'an-ı Kerim'de Güneşe tapan Seba melikesi Belkıs ile Süleyman'ın (a.s) kıssasını anlatan ayetler vardır. Süleyman (a.s), Belkıs'a mektup göndererek İslam'a davet eder. Belkıs mektubu okuduktan sonra danışmanlarını toplar ve derki: **“Ey ileri gelenler! Bana değerli bir mektup bırakılmıştır, dedi. Mektup Süleyman'dandır ve şöyle başlıyor; ‘Rahman ve Rahim olan Allah'ın Adıyla. Bana karşı yücelik taslamayın ve teslimiyet içinde bana gelin. Ey ileri gelenler! Karşılaştığım bu konu hakkında görüşünüzü bana bildirin. Ben, siz bulunmadan hiçbir işi karara bağlamış değilim, dedi. Onlar, biz güçlü**

savaşçılarız. Emir senindir. Bak, ne emir vereceğini sen düşün, dediler.”⁽¹⁾

Kur’an-ı Kerim konuyu aktarırken Belkıs’ın danışmanlarıyla yaptığı istişare ile ilgili olumsuz bir şey söylemez. Biz buradan anlıyoruz ki tarih boyunca bırakın Belkıs’ı, yeri, makamı, mevkii, sıfatı ne olursa olsun herkesin hayatında müşavere yapması fitri bir olgudur. Nitekim Allah’ın Musa’yı (a.s) gönderip, **“Firavun’a git; gerçekten o azmıştır.”⁽²⁾** dediği, Musa’nın mucizelerini gören Firavun müşavirlerine dönüp görüşünüz nedir, ne tavsiye edersiniz diye istişare ettiğini aktarır. **“(Firavun) çevresindeki ileri gelen adamlara; Gerçekten bu, çok bilgili bir büyüçüdür dedi. Büyüsüyle sizi topraklarınızdan çıkarmak istiyor. Ne öneriyorsunuz? Dediler ki: Onu ve kardeşini bekle ve şehirlere toplayıcılar gönder.”⁽³⁾** Buradan anlıyoruz ki tarih boyu istişare geleneği fitridir, zati itibariyle güzeldir ve aklidir.

Dolayısıyla Peygamber Efendimize, *“Onlarla istişare et.”* emri İlahi nizamın parçası olan velayet/imamet seçimi için delil olamaz. O zaten güzel olan bir şeydir ve zaten Peygamber ashabıyla istişare etmektedir. Bunun ayetle kayıt altına alınması, Peygamber’in kendisinden sonra yerine gelecek idareciyi şûra ile seçin anlamına gelmez. Kendisinden sonra da idare-

1- Naml, 29-30-31-32-33.

2- Naziat, 17.

3- Şûra, 34-35-36.

ciyi Allah elçisinin dili ile açıklamıştır. O da masum bir kişidir. Zira, **“Allah mülkü dilediğine verir.”** ayetinin mistakı bu seçimin kullara bırakılamayacağı gerçeğidir. Bu ayette geçen istişare, masumların altındaki Müslüman tebaaya bir öğüt ve bir nasihattir.

Bütün müfessirleri özellikle de Taberi tefsirini incerseniz, başta Hasan-ı Basri olmak üzere bu manada öne çıkmış birçok müçtehidin görüşünü aktarır.⁽¹⁾ Vahiyle desteklenen bir peygamber neden istişare ile emrolundu? Bu manada güzel görüşler de serderler. Bunlardan bir tanesi der ki: *“Peygamber’in istişaresi, tebaasını, ashabını onurlandırmak için güzeldir. Müslümanların kendi aralarında istişareyi yaymasına vesile olur. Bu açıdan da güzeldir.”*

Nitekim Kur’an-ı Kerim anne-babanın emme çağındaki çocuklarını sütten kesme konusundaki istişarelerini hikâye eder. **“...Anne ve baba, aralarında anlaşarak ve danışarak (çocuğu erken) sütten kesmek isterse, onlara bir günah yoktur...”**⁽²⁾

Vali şehrin önde gelenleriyle istişare eder, iş yeri sahibi işçileriyle istişare eder. Kurumlar kendi içlerinde bir istişare heyeti oluşturur ve kendi aralarında müşavere ederler. İstişarenin keyfiyeti fikir danışmak demektir. Belki yanlışla düşerim endişesini taşı-

1- et-Taberî, Camiü'l-Beyan An Tevili Ayi'l-Kur'an c. 2, s. 354, Tahkik Beşşar Avvad Maruf, Müessesetü'r-Risale.

2- Bakara, 233.

yan ve bu konuda kibirden kurtulmuş mütevazı herkes daha doğruya ulaşmak için istişareye başvurur.

İlahi Düzen Mutlak Masumiyete Dayanır

İstişareye rağmen insanlar yanlış düşebilirler mi burayı incelememiz lazım. Merhum üstat Tabatabaî *“Mizan Tefsirinde”* Nisa Suresi 59. ayetin tefsirinde konuyla ilgili şöyle der: *“Şûra heyeti bir bütündür, o topluluğu oluşturan fertler birer-birer masum değillerse, günah işleme, yanlış düşme kabiliyetleri varsa o yanlış düşme kabiliyetine sahip bireylerden oluşan toplumun da yanlış düşme ihtimali vardır.”* Oysa biz ilahi düzenden bahsediyoruz ve ilahi düzen mutlak masumiyete, mutlak adaletin ikamesine dayanır. Peygamber mutlak masumdur, asla yanlış düşmez.

Peygamber tebaasını onurlandırmak için onlarla istişare etsin. Peygamber’den aşağıya doğru insanlar kendi aralarında istişare etsinler, ama nihayetinde bir yanlış varsa o masum peygamberin duvarına çarpsın ve geri dönsün. Masumun otoritesinde istişare güzel bir araçtır ama masumun otoritesinden bağımsız bir istişare asla nihai anlamda güven veren bir düzen vaat edemez.

Nitekim İmam Ali’nin velayetine hangi gerekçe ile karşı çıkılırsa çıkılsın, onun yerine ikame edilecek hangi düzen olursa olsun hatadan kurtulamayacaktır. Şûra’ya dayanarak ikame ettikleri söylenen düzende sürekli yanlışların olduğunu görmekteyiz.

Nitekim bu konuda, “Ali olmasaydı, Ömer helak olurdu.”⁽¹⁾ ifadesi ile biten birçok vaka aktarılır.

İlahi nizamda her an ümmetin üstünde masum otorite vardır. O masum otorite zaman-zaman tebaasını onurlandırmak için istişare yapar. Bu da toplumun inkişaf yollarından birisidir ve aynı zamanda İslam’ın müstebit/baskıcı düzen olmadığının da kanıtıdır.

Âl-i İmran Suresi’nde onlarla istişare et dedikten sonra bir karara varınca da azmet diye buyrulmaktadır. Bunu da şöyle anlayabiliriz; sahabenle istişare et. Çıkan sonuç sence uygunsa onları onura etmek için görüşleri ile amel et. Şayet onların görüşü doğru değilse, kendi kararınla amel et, Allah’a tevekkül et. Bu durum Tefsir-i Taberi de şöyle ifade edilmektedir: “*Sahabenin görüşüne uygun olsun veya olmasın kendi kararını aldığı zaman azmet ve Allah’a tevekkül et.*”⁽²⁾

Bunun sağlamasını Hucurat Suresi ile yapabiliriz. **“Eğer Peygamber sizin görüşlerinize uysaydı haliniz perişan olurdu.”**⁽³⁾ deniliyor. Demek ki istişare güzeldir, nereye kadar? Masumun onayından geçinceye

1- İbn Hacer Askalani, Tehzibu’t-Tehzib, s. 337; Celaleddin Süyuti, Tarihu’l-Hulefa, s. 66; Ahmed b. Hanbel, Fezail ve Müsned; İbn Kayyim el-Cevzi, Turuku’l-Hükmiyye, s. 41-53; Sibte b. Cevzi, Tezkire, s. 85-87; Muhammed b. Talha eş-Şafii, Metalibu’s-Süul, 6. fasıl s. 29; İbn Abdülbirr el-Kurtubi, İstiab, c. 2, s. 274.

2- Tefsir-i Taberi, Camiu’l-Beyan, Âl-i İmran, 159’un tefsirinde.

3- Hucurat, 7.

kadar. Şûra, nihai anlamda masumiyet düzeninin garantisi değildir. Şura mütegalibeden/istibdattan/güç-zor kullanmaktan iyidir ama mutlak manada insanları hatadan korumaz.

Âdem'den Hâtem'e Otorite Seçme Yetkisi

Peygamber Efendimizin vefatından sonra istişare yoluyla ilahi düzeni tanzim edebiliriz, zira Peygamber birisini atamadı, bu iş ümmete ait bir iştir, ümmet istişare edebilir ve bu konuda karar alabilir dediler(!) Bugün ki Müslüman kardeşlerimiz de şûra ve istişareyle belirlenir ifadesinin altındaki iki ayeti okuyunca teslim oluyorlar. Oysa az önce ifade ettik ki, ilahi düzende, ilahi düzeni vafeden ayetlerde, **“Allah mülkü dilediğine verir.”**⁽¹⁾ hükmü gereği otoriteyi belirleme yetkisini Allah (c.c) kendi üzerine alıyor. Toplumsal saadetin temini açısından düşündüğümüz zaman Allah Müslümanlara olan merhametinin bir tecellisi olarak, **“Mülkü dilediğime yani ehil olana veririm.”** buyuruyor. Allah bu iradesini Âdem'den Hatem'e kadar zaman-zaman nebiler, zaman-zaman imamlar üzerinden tahakkuk ettirmiştir.

Her peygamberden sonra İlâhi düzeni icra edecek vasileri/halefleri olmuştur. Onların eliyle Allah bu sünneti icra etmiştir. Peygamberimizden sonra tek farklılık din kemale ermiştir, artık yeni bir din, kitap

1- Âl-i İmran, 26.

ve peygamber gelmeyecektir. Ama Allah'ın belirleyeceği masum İlahi otorite insanlık var oldukça var olmak zorundadır. Neden? Çünkü insanların mal, can, ırz, namus vs. emniyeti için malda, canda, ırzda gözü olmayan, asla gözünün kayması ihtimali olmayan, masum bir otoriteye ihtiyaç vardır. Ve bu otoritelerin bereketinden faydalanmak için ümmetin onlara itaati şarttır. Otoriteyi belirlemek işi Allah'a, onun bereketinden faydalanma kısmı ise ümmetin itaatine bağlanmıştır.

Nifak Tehlikesi

Şûra yoluyla belirleyeceğimiz insan bizim iyi zannettiğimiz insandır! Oysa Allah-u Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de Peygamberimize hitaben, **“Sen onları bilemezsin Allah sana bildirmediğçe.”**⁽¹⁾ buyuruyor. Allah bildirmediğçe, Peygamber'in bile bilemeyeceği münafık tipli insanları şûra ehli nasıl bilecek? Onlardan gelecek tehlikelere karşı İslam toplumunu nasıl garanti altına alabiliriz? Bugün iyiyken yarın zalim olup-olmayacağını bilmediğimiz birisini İlahi düzeni icra etmesi için nasıl seçebiliriz?

Peygamber Efendimizin hemen arkasında saf tutanların çoğunun münafıklardan olduğunu Kur'an bize haber vermektedir: **“İnananlarla karşılaştıklarında, ‘İnandık.’ derler. Şeytanlarıyla (onları kötülükle-**

1- Tevbe, 101.

re yönelten dostlarıyla) baş başa kaldıklarında ise, ‘Biz sizinleyiz, biz sadece (onlarla) alay etmekteyiz.’ derler.”⁽¹⁾ Bunlar namazını kılıyor, orucunu tutuyor, zekâtını veriyorlar.

İmam Ali’nin katili namaz ehlidir. Sıffin’de İmam Ali’ye karşı kılıç sallayan Muaviye’nin ordusu namaz ehlidir! Yezid’in ordusu namaz ehlidir! İmam-larımıza her türlü eziyeti reva gören Emevi ve Abbasiler namaz ehlidir! Bugün ülkeleri kana bulayan ve kendilerine IŞİD (Irak Şam İslam Devleti) diyenler de namaz ehlidir ve tekbirlerle kafa kesip masum sivilleri öldürmektedirler!

Nihayet bizler de kaç kuruluşluk adam olduğumuzu biliyoruz! Ümmetin başına istişare ile bizden birini seçtiğimizi düşünün, vay o ümmetin haline. Biz insanların kalplerine nüfuz edemeyiz, istişareyle belki kamusal alanda hataları minimize edebiliriz. Ümmeti ilgilendiren bir mesele ancak Allah ile irtibatlı olan masum idareciye bırakılmalıdır.

Kaldı ki, Müslümanların tarihini doğru okuduğumuzda idareci seçimi hiçbir zaman şûra ayeti çerçevesinde istişare ile belirlenmemiştir. Peygamberimizin mübarek naaşı henüz defnedilmeden, Sakife denilen mahalde bu işin oldu-bittiye getirildiğini bizzat Hz. Ömer’in kendisi söylüyor.⁽²⁾ Dolayısıyla

1- Bakara, 14.

2- Müsned-i Ahmed, c. 2, s. 55; es-Sevaiku’l-Muhrike, s. 10 -14.

burada hangi şûradan bahsedilebilir? İkinci Halife Hz. Ömer'in seçimi de şûra yolu ile değil bizzat Hz. Ebubekir'in ataması ile yani "istihlaf" yolu ile belirlenmiştir. Üçüncü Halife'nin seçimi istişare gibi sunulmaktadır. Tarih iyi incelendiğinde öyle olmadığı görülecektir. Zira orada da iradenin Osman b. Affan'ın kayın biraderi olan Abdurrahman b. Avf'a terk edildiği görülecektir.

Gerçekleri Görmek

İmametin seçimi meselesi, Allah tarafından Peygamber'in diliyle birçok yerde ve en son Veda Haccı dönüşü Gadîr-i Hum'da belirlenmiştir. Buna rağmen, *"Peygamber kendisinden sonra Hz. Ali'yi idareci olarak seçmemiştir, aksine bu iş şûra ayeti ile belirlenir!"* diyen görüş, Peygamberimize tanımadığı istihlaf/atama hakkını Birinci Halife Hz. Ebubekir'e tanımıştır!

İşin ilginci, şûra naslarına dayananlar istişare ile ilgisi olmayan istihlaf olgusunu da kabul etmişlerdir. Yani ilahi düzen yukarıdan aşağı olması gerekirken, aşağıdan yukarı kendi yaptıklarını kurallaştırıp naslaştırdılar! Halifenin belirlenmesinin yollarından biri de istihlaptır diye kural geliştirdiler! Hatta orada da kalmadılar, Muaviye'nin kılıç yoluyla hilafeti ele geçirmesinden sonra mütegalibe/güç yoluyla hilafeti de caiz gördüler. Burada da kalmadı, Muaviye oğlu Yezid'i kendisinden sonra tahta geçirince saltanatı meşru kabul edildi. Bunlar çok ciddi, ilmî çelişkilerdir. Bu çelişkilerin üstünü örtemeyiz. Ört-

tüğümüz sürece de çözüm bulamaz, iflah olamayız.

Nitekim Dördüncü Halife Hz. Ali'nin seçimi ise, Üçüncü Halife'nin katledilmesiyle ortaya çıkan kaosun bir sonucudur. Bu kaostan ancak Hz. Ali ile çiklılır görüşüne binaen ümmet Hz. Ali'ye yönelmiştir. Yoksa o, hak imamdır diye yöneliş olmamıştır.

Bir başka ilginç nokta, her ne kadar Hz. Ali'nin imameti '*nas*' ile sabit olsa da bunu Peygamber'in içti-hadı olarak gördüler! Şûra hakkında dayandıkları ayetleri ileri sürerek Peygamber'in içti-hadının terk edilebileceği izlenimini oluşturdular!

Muaviye'den İŞİD'e

Allah'ın seçtiği otorite terk edilince geriye ne şûra ne istihlaf kaldı. Artık mütegalibe/güç kullananın hilafeti caiz görüldü. Orada da kalmadı ümmet saltanata razı edildi. Zira Muaviye mütegalibe yolu ile gelmiş, kendisinden sonrası için oğlu Yezid'e kılıç zoru ile biat almıştır. Ümmetin başına Muaviye'lerin Yezidlerin açtığı yoldan müstebit/zorba sultanların gelmesiyle din tepetaklak edildi. Muaviye'nin Yezid'in ellerinin değdiği bir dinin kutsallığı ancak İŞİD kutsalı olarak tecelli etti! Ve o kutsallık içinde masum insanların malı, canı, namusu helal bilindi! Oysa İslam hukukunda Müslümanın da kâfirin de canı güven altındadır, ta ki İslam nizamını tehdit edinceye kadar. İslam nizamından kastımız masumun otoritesindeki düzendir.

20. Konuşma

YERYÜZÜ ALLAH'IN HÜCCETİNDEN MAHRUM KALMAZ

Varlığın ve İnsanın Yaratılış Sebebi

Arkadaşlar bugünkü sohbetimizde İmam-ı Zaman'a (a.f) varlık ve evrensel düzen açısından bakmaya çalışacağım. Fakat bunu tersten bir mantık yürüterek yapacağım.

Allah-u Teâlâ Kuran-ı Kerim'de, **"Biz yeryüzündekileri ve gökyüzündekileri yarattık ve insanoğlunun emrine musahhar kıldık/boyun eğdirdik."**⁽¹⁾ buyuruyor. Bu ayet-i kerimeye göre bizim dışımızdaki bütün bir varlık âlemi ister şuhudi/maddi, görülebilen âlem olsun, ister melekuti/bildiğimiz ancak göremediğimiz, muhatap olamadığımız melekler/cinler âlemi olsun bunların hepsinin insan için yaratıldığını anlıyoruz. Düşünün ki, akıllara şaşkınlık veren gezegenler, güneş, yeryüzü, denizler, hayvanlar âlemi ve bu ikisinin arasında olanlar, bütün melekler -Cebail'den İsrail'e, Mikail'e, Azrail'e, diğer arşı taşıyan

1- Casiye, 13.

meleklerle kadar- bütün bunlar insanın hizmetine verilmiştir. İnsan varlık âleminin efendisidir.

Öyleyse insan niye yaratılmıştır? Allah bir başka ayette şöyle buyuruyor; **“Biz muhakkak ki, insanları ve cinleri bize kulluk etsinler diye yarattık.”**⁽¹⁾

Bu ayetlerde enteresan bir bakış açısı söz konusudur. Birinci ayette **“insanlar için yarattık”** diyor ama cinlerden bahsetmiyor. İkinci ayette kulluk konusu olunca **“insanları ve cinleri”** zikrediyor. Birinci ayette cinleri zikretmediği için cinlerin de insanların hizmetinde olduğu neticesini çıkarıyoruz. İkinci ayette hem insan hem de cinler kulluğa muhatap kılındığında anlıyoruz ki cinlerde ve insanlarda irade vardır. Öyleyse insanı bütün eşyanın efendisi yapan, Allah-u Teâlâ’nın kulluk açısından insanı ve cinleri kendisine muhatap kılması, onlardaki iradede kaynaklanıyor. Bu zaviyeden bakıldığında iradi bir varlık olmak çok-çok önemlidir, bütün varlığa sebep teşkil eden bir durum söz konusudur.

Kâmil Kul

Yaşadığımız hayatta biliyoruz ki iradesi güçlü, zayıf, orta seviyede, hiç iradesi olmayan, yani iradi bir varlık olarak yaratılmış ama iradesini kullanamayanlar gibi farklı insanlar vardır. Buradan iki neticeye ulaşabiliriz.

1- Zariyat, 56.

1.) İradesini kâmil kullanan ve kâmil kulluk sunacak insanlar sayesinde evren yaratılmıştır.

2.) İnsanların varlık sebebi olan âlem şu anda var, öyleyse insanın varlık sebebi olan Allah'a (c.c.) kulluk sunanlar veya kâmil kulluk sunan biri vardır.

Kulluğu sunanlar ve kulluğu sunan, birini çoğul kullandım, birini tekil. Evveleminde çoğul kullandım çünkü birçok kulluk sunan insan var. Fakat buradaki kulluğun varlığa sebep teşkil edecek kalitede bir kulluk olması söz konusudur.

Ben kendi nefsimden yola çıkarak diyorum ki: *“Benim kulluğum varlığa sebep teşkil edecek bir kaliteye haiz değildir.”* Kâmil kulluk hiçbir kusuru, hiçbir hatayı ve hiçbir günahı kabul etmez, çünkü her bir günah kulun ref'ine/yükselmesine manidir. Allah Resulü (s.a.a) dualarından birisinde, *“Yükselmeyen namazdan Allah'a sığınırım.”*⁽¹⁾ diyor. Namazın yükselmesi -namaz burada kulluğa, ibadete bir örnek olarak alınmıştır- bütünsel anlamda ameller yükselmeye layık olunca kâmil amel olur. Her günah ise ibadetlerimizin kabulüne engel teşkil eder. Ben, kulluğumun güneş gibi harikulade bir varlığın devamına sebep teşkil edecek keyfiyette olmadığını biliyorum. Benim gibilerin de, benim bildiğim öykündüğüm âlimlerin de ibadetinin bu keyfiyete haiz olabileceğine kanaat getirmek mümkün değildir. Çünkü nihai temizlik,

1- Ş. Abbas Kummi, Mefatihü'l-Cinan, s. 58.

nihai taharet, nihai günahsızlık ancak Allah'ın ezeli ilmiyle nihai temizliğine karar verip seçtiği insanlara mahsustur. Bu kulların ibadetleri varlığa ve onun devamına gerekçe olabilir. Ben belki nefsimin aldatmasıyla kendimi çok temiz addedebilirim veya birisi bir başkasını temiz addedebilir. Bu birisi bir başkası için hüccet olamaz. Bir başkası için hüccet olmayan birisi, varlık sebebi olamaz.

Sadece bu zaviyeden baktığımızda bile, bugün yeryüzünde kâmilen Allah'a kulluk sunan birinin varlığının zarureti ortaya çıkmaktadır. O var ki, güneş hala doğmakta, O'nun kulluğu var ki hala gece ve gündüz ardı ardına gelmektedir. Öyle bir kul ve öyle bir kulluk vardır ki, denizler hala yerinde sakin durmakta, ürünlerini vermekte, yeryüzü rızkını dağıtmakta, gökyüzü rızkını indirmekte, rüzgâr esmekte, hava ve bulutlar yer değiştirmekte, mevsimler ve yıllar değişmektedir.

Kimdir o tertemiz kul? Kimdir o varlığa sebebiyet teşkil edecek kulluğu sunan kişi? Yeryüzünün var olması ve varlığını sürdürmesi; İmam-ı Zaman'ın/ Mehdi'nin (a.f) gaybette oluşunun, hayatta oluşunun, diri oluşunun ve abid olup ibadet ettiğinin kanıtı ve resmidir. Allah zuhurunu çabuklaştırsın, zuhuruyla göğüslerimizdeki gamı ve kederi gidersin, onun zuhuruyla dünyayı bize dar edenlere dünyayı dar etsin.

Şu anda yağmur yağıyorsa onun sayesinde yağıyor. Burada Cin Suresi'nde olan bir ayeti hatırlatayım:

“(Yine bana vahyolundu ki:) Eğer (insanlar ve cinler) hak yolda direniş göstereceklerdi, bu hususta onları denememiz için onlara bol su verirdik. Kim Rabbi’ni anmaktan yüz çevirirse (Allah’ı anmak istemezse), Allah onu gittikçe artan bir azaba uğratar.”⁽¹⁾ Müfessirler buradaki ‘*bol su*’ dan kastın ‘*bol ve tükenmez rızık*’ olduğunu söylerler. Çünkü rızkın menşei sudur. Kur’an mantığında rızık ile istikamet/doğru yol arasında direkt bir ilişki kurulmuştur. Buna bağlı olarak, istikametsizlik ile rızık darlığı arasında da ilişki vardır.

Yeryüzü ve gökyüzünün varlığına devam ettiğini görmekteyiz. Öyleyse bunların varlık sebebi olan kâmil kulluk sunan birisi vardır. O Salih, o kâmil kullun kâmil olarak sunmuş olduğu kulluğunun bereketiyle varlık âlemi devam etmektedir. Gökyüzünden insanların muhtaç olduğu rızıklar inmektedir. Bu rızkın miktarı kulluk sunanların kulluğu nispetinde inmektedir. Umumen insanlar istikamet üzere olduğu zaman yeryüzü ve gökyüzü asla cimrilik etmez. İlâhi düzen rızıkla istikamet arasında ilişki kurmuştur. Bu kulluk nispetinin artması ve eksilmesi rızkın artması ve eksilmesine etki etmektedir. Nitekim halk arasında, “*İyilerin yüzü suyu hürmetine yaşıyoruz.*” sözü meşhurdur.

Bu düzlemde bakıldığında kâfirler, zalimler, müşrikler, münafıklar, tağutlar istikamet sahibi kulluk

1- Cin, 16-17.

sunanlara çok şey borçludurlar. Nasıl ki insanlar, varlığın sebebi olan Allah'ın hüccetlerini öldürmekle nankör oldular, şu anki rızıkların inmesine vesile olan abid insanlara zulmedenler de nankördür. Nitekim zulüm ve nankörlük ilk insandan bu yana devam etmektedir.

Varlığın Sebebinin Zuhuru

Hadislerde, İmam Mehdi'nin (a.f) yani varlığın sebebi zuhur edip hâkim olacağı zaman, insanlar onun eliyle istikamete girecektir. Dolayısıyla yeryüzü ve gökyüzünün kapıları açılacaktır. İnsanların her şeye doyacağı, barışın evrensel olacağı, yeryüzünün yaşanılabilir cennet olacağı rivayet edilmektedir. Varlığın sebebi de budur zaten. Allah-u Teâlâ kullarına eziyet olsun diye yeryüzünü ve gökyüzünü yaratmamıştır. Yaratılıştaki asıl hedef ikramdır. Allah-u Teâlâ kerimdir, ikram etmek istemiş ve yaratmıştır. İkrâm eden Allah, ikram ettiğini başa kakmaz. Biz kendi ellerimizle yapıp ettiklerimizin neticesinde gökyüzünü ve yeryüzünü fesada uğrattık. Nitekim Allah (c.c) Rum Suresi'nde: **"İnsanların kendi elleriyle işlediklerinden dolayı karada ve denizde bozulma meydana geldi..."**⁽¹⁾ buyurmaktadır.

Hani tersten başlayacağız demiştik ya, İmam-ı Zaman (a.f) hayatta ve ibadet sunmaktadır ki varlık âlemi devam ediyor. İnsanlar İmam-ı Zaman'a müd-

1- Rum, 41.

rik/istikamet üzere olmadığı için zuhur erteleniyor. Zuhur ertelendikçe yeryüzü ve gökyüzü bize cimri davranıyor. Ne zaman ki insanlar O'na muhtaç olduklarını idrak edecekler, işte o gün İmam zuhur edecek, evrensel yapı/var oluş asıl hedefine ulaşacak ve insanlığın hizmetine koşacaktır.

Bu noktada zuhurun zamanı hakkında yorum/tahmin yapılabilir mi diye bir soru sorabiliriz. Zuhurun zamanı hakkında tarih belirlemeye hadisler izin vermemiştir. Tarih belirtilmez, belirtenlere de inanmayın denilmiştir. Dolayısıyla zuhur zamanı reddediliyor. Onun ilmi Allah katındadır. Biz *-asla ve kata-* zaman veremeyiz. Ama yorum/tahmin yapabiliriz ki, bu açıdan âcizane benim yorumum yine varlık düzeni açısından olacaktır.

Allah-u Teâlâ yeryüzünü ve gökyüzünü bizim için yarattı ve bizden kulluk istedi. İnsan nasıl kulluk edeceğini bilemez. Bizden istediği kulluğun meçhul olmaktan çıkarılması, somutlaştırılması gerekmektedir. İnsan, akli sayesinde kendisini ve bütün varlığın bir Yaratan'ı olduğuna, O'nun yegâne güç ve kudret sahibi, ezeli ve ebedi olduğuna, O'na teşekkür edilmesi ve ibadet sunulması gerektiğine hükmedebilir. Akıl bu güce sahiptir. Onun içindir ki zaten şariat akıl sahiplerini mükellef kılar, akli olmayanı mükellef kılmaz.

İbadetin nasıl yapılacağına akıl güç yetiremez. Bu açığı kapatmak için Allah-u Teâlâ insanlar içeri-

sinden elçiler seçmiştir. Ve manidardır ki ilk insan aynı zamanda ilk elçidir. Yani insan yeryüzüne ayak bastığı zaman ilim sahibi, medeni birisi olarak ayak basmıştır. Materyalistlerin iddia ettiği gibi el yordamıyla çevresini tanıyan, el yordamıyla belli bilgilere ulaşan birisi olarak gelmemiştir. İlk insan, ilk elçi medeni, ilim sahibi bir insandı. Rabbi Âdem'e birtakım kelimeler, isimler öğretiyor ve sonra onun diliyle istigfarını aktarıyor. O kadar mükemmel bir dil ki: **"Rabbimiz, biz kendimize zulmettik. Bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen biz hüsrana uğrayanlardan oluruz."**⁽¹⁾ Bu dil kalıbı ve bu ifade biçimi ilk insanın ilmini, dilinin gücünü, medeniyet seviyesini, nezaketini, ahlakını bize ifade etmekte/resmetmektedir.

İnsanların Peygamberlere Tavırları

İnsanlar Allah'ın gönderdiği peygamberler/elçiler konusunda sınıflara ayrıldılar. *Bir sınıf*, biz Allah'a ve O'nun elçisine muhtacız dediler, elçinin kıymetini bildiler. Gittiler O'nun karşısına el pençe divan durdular, onlara itaat ettiler. Allah onların hepsine rahmet eylesin.

Bir sınıf da dedi ki: Doğrudur bizi ve evreni Allah yarattı; fakat Allah'ın bizim hayatımızla ilişkisi yoktur. Biz kendi hayatımızı kendimiz düzenleriz. Biz

1- A'raf, 23.

kendi mutluluğumuzu kendimiz temin edebiliriz! peygamberlere/elçilere itaat etmediler ve ellerinden geldikçe de onlara eziyet ettiler. Zaman zaman onları öldürdüler. Bunlar müşriklerdir.

Üçüncü bir sınıf, tarih boyu hep azınlıkta kalmıştır. Kâfirler, bugünkü karşılığı ile ateistler, dediler ki; Yok hayır! Ne Allah vardır ne peygamberi vardır. Biz zamanla oluşmuş, yaşamış ve zamanla da yok olacak, zamanın öğüttüğü varlıkları! Eski âlimler, kâfirlere/ateistlere '*dehriyyun/zamancılar*' demiştir. Bunlar hep azınlıkta olmuşlardır. Yani ateistler tarihte ve bugün de azınlıktalardır. Ve bunlar peygamberlere karşı müşriklerle aynı tutumu sergilemiş, gelen elçilere eziyet etmiş ve öldürmüşlerdir.

Elçileri öldürmek konusunda İsrail oğulları başı çekmiştir. Bu konuda ayetler vardır: **"De ki, eğer doğru sözlü iseniz neden onları/peygamberleri öldürdünüz."**⁽¹⁾ Bu ayet İsrail oğullarından bahsetmektedir. Peygamberlerini öldürdüler. Kendilerinin velinimetini, varlık sebeplerini, yaşadıkları arzın, semanın varlık sebeplerini, yeryüzünün nuru, yeryüzünün hücceti, Allah'ın yeryüzündeki eli olan elçileri birer-birer öldürdüler. Bir elçiyi öldürdüler Allah onlara merhamet etti, bir başka elçiyi gönderdi. Birini öldürdüler veya öldü, Allah bir elçi daha gönderdi. İnsanın eşyayla tanışıklığı nispetinde Allah şeriatını kemale erdirdi. Allah Peygamberimizi (s.a.a) gön-

1- Âl-i İmran, 183.

derdi ve kâmil şeriatla kitabı ona inzal etti. Peygamberimizle nübüvvet son buldu.

Peygamberimize de tarihte olduğu gibi tepkiler verildi. Müşrikler her türlü kötülüğü yaptılar. Resullullah döneminde ateizme tekabül eden kâfir azdı, daha çok müşrikler ve Ehlikitap etkindi.

İnsanların Allah'ın Hüccetlerine Tavırları

Peygamber Efendimizden sonra bu sefer inananlar, O'na inandığını söyleyenler, Peygamber'den sonraki Allah'ın hüccetleri/velileri/imamları konusunda değişik bir yapı arz ettiler. Az önce anlattığımız üç gruba Peygamberimizden sonra *dördüncü bir grup* daha eklemelendi. Evet, Allah vardır, peygamber de gönderir, dini vardır, şeriatı vardır, ama peygamber öldü. Artık, ilahi bir otoriteye ihtiyaç yoktur. Allah din işini bize bıraktı. Biz Allah'ın bıraktığı kitabı ile kendi hayatımızı düzenleriz. Allah'ın velisine, hüccetine ihtiyacımız yoktur dediler. Bu dördüncü grup Allah'ın hüccetleri konusunda önceki peygamberleri katleden müşrikler gibi Allah'ın hüccetlerini öldürdüler.

Bu dördüncü grup, elimizde ki Allah'ın kitabı ile ihtiyaçlarımızı giderebiliriz dediler. Bunların diğerlerinden farkı merkeze Kur'an-ı Kerim'i almış gibi görünmeleridir. Oysa Kur'an'ı da kendi reyleri ile yorumladıklarını dikkate alırsak, Kur'an'ın mer-

keze alınışının pratikte bir karşılığının olmadığını görürüz. Nitekim bu konuyu daha önceki derslerimizde işledik.

Ben her mecliste söylemişimdir, bırakın Şia ile Sünni arasındaki ihtilafları, bırakın dört mezhep arasındaki ihtilafları, şu anda sadece Ebu Hanife'nin mezhebi olduğunu kabul edelim. Bugün ben Hanefi'yim diyen A isimli üstadın Kur'an dan anladığı ile yine Hanefi mezhebine mensup olan B isimli efendinin anlayış biçimi aynı değildir. Bunu C,D,E,F....Z'ye kadar götürebiliriz. Afganistan'ın anlayış biçimiyle, Suudi Arabistan'ın anlayış biçimi de aynı değildir. Siz kitabı gökten indirilmiş kopuk, sahipsiz ve dil-siz bir kitap olarak algılayıp, *"Kitap bize yeter ve biz o kitapla kendi saadetimizi temin edebiliriz."* dersiniz, Allah'ın sizin için bir velinimet olarak göndermiş olduğu Kur'an'ın dili olan hüccetlerini görmezden gelirsiniz. İmam Ali'nin (a.s), ***"Ben Kur'an-ı Natık'ım yani konuşan Kur'an'ım."***⁽¹⁾ sözü çok meşhurdur. Bir insan nasıl olur da, *"Ben konuşan Kur'an'ım."* diyebilir ki? Tarihte Hz. Ali'den başka bir kimse bunu söylememiştir. Bu durumda bütün sahabeler edepli, İmam Ali edepsizdir diyebilir miyiz? Eğer Ali'ye edepsizdir diyemeyecek isek, *"Ben Kur'an-ı Natık'ım."* sözü dikkate şayandır.

1- el-Kunduzi, Şeyh Selman b. İbrahim, Yenabiü'l-Mevedde li-Zevi'l-Kurba, c. 1, s. 191.

Kur'an'ın Dili

Kur'an'ın dili yoktur. Allah Peygamberimizi Kur'an'ın dili kıldı. Kur'an önce onun diliyle konuştu. O, ayetleri perdenin arkasından alıp perdenin önüne koyan biri değildi. Dolayısıyla vefat eden peygamber, ayeti perdenin arkasından alıp önüne koyan kısmıyla vefat etti. Ama peygamberin vazifesi sadece o değildi ki, ayetleri icra eden, açıklayan, ayetler hakkında sağa sola kayanları toparlayandı. Öyleyse hayat devam ettikçe bu ikinci fonksiyonun devamı da şarttır. Bu fonksiyonun da yine bir eli Allah'ta olan birisi tarafından yapılması gerekiyordu. Ümmet bunu kabul etmedi. Müşriklerin elçilere/peygamberlere dünyayı dar ettikleri gibi İslam ümmeti bu manada Peygamberimizin vefatından sonra Allah'ın hüccetlerine/velilerine/imamlarına dünyayı dar ettiler. Hiçbirisi yatağında eceliyle ölmedi. Hepsı Müslümanların eliyle katledildi.

İmam Ali'yi (a.s) katleden İbn Mülcem diyor ki: *"Ben bu kılıcımı dünyanın en hayırsız insanını öldürmek için biledim ve zehirledim!"*⁽¹⁾ Allah'ın hüccetine dünyanın en hayırsız insanı diyor. Güya Kur'an'ın eğitiminden çıkmış bu adam da İslam toplumunda yetişmiş birisi. İmam Ali'nin oğlu Hasan eşi tarafından zehirlenerek, ciğerleri paramparça edilerek öldürülmüştü. Hüseyin'i hepimiz biliyorsunuz. Bizim konumuz burası olmadığı için oraya derinlemesine girmiyorum.

1- İsmail Mutlu, Dört Halife Devri, Yeni Asya Gazetesi Neş., İstanbul, 1992, s. 298.

İnsanın Pişmanlığı

İnsanlar hâlâ diyorlar ki, kendi saadetimizi kendimiz temin edebiliriz. İslam ümmeti bu manada bölük pörçük, paramparça olmuştur. İslam adına binlerce kral, binlerce tağut, binlerce zalim yönetimler denediler. Emeviler, Abbasiler, Selçuklular, Osmanlılar geldi olmadı, Laik parlamenter rejimler geldi, sözüm ona hepsi de hilafetin merkezi olmak iddiasındaydı.

Diğer coğrafyalarda neler olmakta? Bir yığın izmler geldi, felsefi ekoller gelişti. O felsefi ekollere paralel olarak siyasi disiplinler oluştu. Kapitalizm, liberalizm, sosyalizm, en nihayet Marksizm, komünizm... Hepsini denediler ve her bir deney arasında milyonlarca insan yok oldu/katledildi/öldü gitti. Ve en sonunda demokrasi denilen siyasi disipline ulaşılar. Demokrasinin merkezi denilen Amerika'da, yeni dünya düzeni fikir babalarından Japon asıllı Amerikan vatandaşı Francis Fukuyama, yaklaşık yirmi yıl önce yayınladığı "*Tarihin Sonu*"⁽¹⁾ başlıklı bir makalesinde diyor ki: "*İnsan akli demokrasiden öteye artık bir rejim bulamaz. İnsan aklının bulabileceği en ideal rejim demokrasi rejimidir.*" Dolayısıyla bu teoriye inanan Amerika eline kılıcı aldı ve demokrasinin olmadığı ülkelere demokrasiyi götürme görevini üstlendi. Yine bildiğiniz gibi milyonlarca insanın kanı aktı

1- İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl: 5, Sayı: 10, Güz. 2006/2, s. 233-252, (Şule ŞAHİN CEYLAN).

ve hâlen akmakta/akıtılmaktadır. Ama işin kötüsü bugün demokrasinin bekçiliğini ve sancaktarlığını yapan Amerika kaosta, krizde, halkı bunalımda ve mutsuzdur.

Demokrasi S.O.S. vermekte, elinden kan akmakta, ülkeler işgal edilmekte, halkları katledilmekte, bomba atan uçaklar, füzeler uçmakta, düştüğü yerde binlerce masum insan katledilmektedir. Demokrasi adı altında kanlar, katliamlar, tecavüzler, sömürü, baskı yapılmaktadır. Ve bugün dünya insanlığı, insanın en son ulaşabileceği en ideal rejim dediği demokrasi-den de yaka silkmeye, nefret etmeye başlamıştır.

Bunun anlamı, insanlığın, *“Ey Allah’ım! Zannetmiştik ki kendimiz bu işi hallederiz. Ulaşabileceğimiz en ideal rejim demokrasiydi. O da yaramıza merhem olmadı. Pişmanız. Senin katından göndereceğin bir kurtarıcıya muhtacız.”* feryadıdır.

İnsanların evrensel manada bu zihinsel yapıya ulaştıkları gün İmam-ı Zaman’ın/Mehdi’nin (a.f) zuhur günüdür. O günü Rabbim çabuklaştırsın inşallah.

21. Konuşma

İMAM MEHDİ (A.F)

Arkadaşlar, 15 Şaban İmam-ı Zaman'ın (a.f) doğum günüdür; aynı zamanda “Eyyamullah” dediğimiz Allah'ın günlerinden olan bir yıllık mukadderatın belirlendiği, “Beraat gecesi”dir.” Bu akşam İmam-ı Zaman'ı anlamak ve onun intizarının/gelişinin ne anlama geldiği konusu üzerinde duracağız.

Öncelikle bu mübarek gün münasebetiyle hepinize tebriklerimi arz ediyorum. Allah hepimizi İmam-ı Zaman'ın/Mehdi'nin (a.f) zuhuruyla şereflendirsin. Hepimizi onun yardımcılarından, askerlerinden ve hizmetkârlarından karar kılsın. Bizi onun zuhuruyla vücut bulacak fitnelerden selametle çıkan, ayakları sabit kalan kullarından eylesin.

Mehdeviyetin Evrenselliği

Ümmetin umumu açısından, “Mehdeviyet/İmam Mehdi'nin çıkışı/zuhuru” sabit bir olgudur; yani gerek Ehlişünnet gerek Ehlişia'da bu konuda ihtilaf söz konusu değildir. İslam ümmeti birçok konuda ihtilafa düştüğü gibi Mehdeviyet konusunda da bi-

reye uyarlamada ihtilafa düşmüştür. Sünni gruplar içerisinde Mehdeviyet'i inkar eden insanlar olmuştur fakat bunlar Sünni toplulukları temsil liyakatine haiz olmayan marjinal gruplardır.

Diğer taraftan Mehdeviyet, bırakın Ehlisünnet ve Ehlişia'yı semavi dinler Yahudi ve Hristiyanlarda, semavi olmayan dinler Hinduizm, Mecusilik ve Brahmanizm'de de bu manada ortak bir değerdir. Hatta bırakın din saliklerini, dini olmayan diyalektik materyalistlerde bile nihai anlamda bütün insanlığın kurtulacağı, dünya cennetinin tahakkuk edeceği, ezilmişlerin, sömürülenlerin kurtulacağı bir dünya cenneti dillendirilmiştir. Yine buna benzer, belki materyalist olmayan ama dinî bir temayülü de bulunmayan nice bilim adamları, özgürlüğüne, insanlık onuruna düşkün nice yazarlar, nice filozoflar bir gün mutlak manada insanların kurtarıcısının geleceğini söylemiştir.

Kur'an'da Mehdeviyet

Ehlisünnet ile Ehlişia arasındaki ihtilaf Mehdeviyetin bireye uyarlanmasıyla yaşanmaktadır. Buralara girmeyeceğiz. Üstat Cafer Subhani'nin iki ayet üzerindeki değerlendirmesiyle Mehdeviyetin Kur'anî kökenlerine işaret etmeye çalışacağız.⁽¹⁾

1- Röportajdan alıntı (<http://tr.abna24.com/service/important/archive/2012/05/16/315651/story.html>)

Allah kendisine hayırlı uzun ömürler versin Üstat, Hud Suresi ve Kasas Suresi'nde olan iki ayet çerçevesinde bir değerlendirme yapıyor. Daha sonrasında bu ayetler muvacehesinde İmam Cafer'den (a.s) gelen bir iki hadis ile olayı taçlandırıyor. **"Eğer iman etmiş iseniz Allah'ın geriye bıraktığı sizin için daha iyidir. Ben sizi koruyucu değilim."**⁽¹⁾

"Biz ise, o topraklarda ezilmiş olanlara lütfederek onları önderler yapmayı ve onları mirasçılar kılmayı istiyoruz."⁽²⁾

Hud Suresi Hz. Şuayb'in (a.s) kavmi Medyen halkının durumunu, Kasas Suresi ise İsrail oğullarıyla Firavun arasındaki durumu hikâye eden ayetlerden oluşmaktadır.

Tefsir usulünde bir kaide vardır. *"Sebeb-i Nüzul"* ayetlerin daha iyi anlaşılabilmesi için başvurulmuş bir yöntemdir. Fakat hiçbir zaman *"sebeb-i nüzul"* ayetin hükmünü ve çerçevesini sınırlandırmaya muktedir değildir. Ayetlerin hükmü indiği günden kıyamete kadar ki günleri kapsar. Bir kavme özel gelen ayetler İlâhi bir mantık, İlâhi bir disiplini içeriyorsa, onu o kavme has değerlendirmek gibi bir zorunluluk yoktur. Aksi takdirde ayetlerin çerçevesi daraltılarak hikâyenin konu edildiği döneme hapsedilmiş olur.

1- Hud, 86.

2- Kasas, 5.

Allah'ın Geriye Bıraktığı

Bu kural çerçevesinde Hz. Şuayb'in kavmi meşru kârın dışında, yaptıkları hilelerle daha fazla para kazanma yoluna gitmiştir. Ve Hz. Şuayb de kavmine yaptıklarının gayri meşru bir davranış olduğunu, bundan sakınmaları gerektiğini söylemiş ve Allah (c.c), **"Allah'ın sizin için geriye bıraktığı daha hayırlıdır."** ayeti ile uyarmıştır. Üstat Cafer Subhani bu ayette, *"Allah'ın geriye bıraktığı"* ifadesini Hz. Şuayb'in kavminin ticaretinden arta kalan anlamında sınırlandırmanın usul-i tefsir açısından sakıncalı olduğunu söyler. Düşünün ki bir savaş meydana gelmiştir. O savaştan geriye kalan ve geri gelen askerler de Allah'ın geriye bıraktığıdır. Meşru ticaretle insanların elde ettikleri kâr da Allah'ın geriye bıraktıklarıdır.

"Allah'ın geriye bıraktığı" ifadesini sosyal hayatta birçok alana uyarlamamız mümkündür. Zira İmam Cafer (a.s) bir hadis-i şerifinde bu ayete işaret ederek, **"Allah'ın geriye bıraktığı, Bakiyetullah, son hüccet İmam-ı Zaman'dır."** buyurmuştur. Ve İmam-ı Zaman'ın zuhur ettiği dönemde insanlar onu, *"Selam olsun sana Ey Allah'ın geriye bıraktığı."* diye selamlayacak buyurmaktadır.⁽¹⁾

1- Ayetullah Uzma Cafer Subhani, bkz: <http://tr.abna24.com/695270/print.html>

Mustazaflar Yeryüzünün Varisi Olacaktır

Kasas Suresi'ndeki ayet ise İsrail oğulları ile Musa (a.s) arasındaki durumu hikâye eder. Biliyorsunuz İsrail oğulları Firavun'un zulmü altındaydı. Firavun İsrail oğullarından gelecek bir gencin kendi saltanatını yıkacağı haberi üzerine karşı tedbir alarak İsrail oğullarının erkek çocuklarını öldürmüş, kız çocuklarını hayatta bırakmıştı. Buna rağmen Allah'ın takdiri ile Musa, Firavunun sarayında büyümüştür. Kur'an-ı Kerim bu kıssayı tekraren ve genişçe hikâye eder. Nihayet, **"...Ben sizin en yüce Rabbinizim."**⁽¹⁾ deme şımarıklığı noktasına gelen Firavun, kavmi ile birlikte helak olmuş, Musa ile İsrail oğulları o toplarlara varis olmuştu.

Bu kıssa da Allah gelecek zaman kipiyle, **"Allah istedi ki mustazafları yeryüzünün varisi kılsın."**⁽²⁾ Doğrudur İsrail oğulları mustazaf idi, Firavun zalim idi ve Allah zalim Firavun'u yıkıp yerine İsrail oğullarını varis kılmıştır. Fakat bu tevarüs/miras evrensel bir tevarüs değildir. Her ne kadar İsrail oğullarının durumunu hikâye etse de, ayetin geliş biçiminde mutlak bir beyan yani İlâhi kadere, İlâhi düzenlemeye tekabül eden bir ifade zikredilmektedir. **"Allah istedi ki, mustazafları yeryüzüne varis kılsın."** Yeryüzünü onlara miras bıraksın istedi. Ayet-i kerimede 'yeryüzü' ifadesi geçmektedir. Bu da Kur'an'ın bela-

1- Naziat, 24.

2- Kasas, 5.

gatinin inceliklerindendir ki, hem İsrail oğullarının Firavun'dan kalan topraklara varis kaldığını hem de kıyamete kadar nihai anlamda yeryüzünün varisinin mustazaf ve salih kullar olacağını ifade eder.

Ve yine bu düzlemde Cafer Subhani İmam Secad'dan (a.s) bir hadis zikreder ve buyurur ki: *“Bizim durumumuz İsrail oğullarıyla Firavun’un durumu gibidir. Biz Musa (a.s) gibiyiz, bize tabi olanlar Musa’ya tabi olan İsrail oğulları gibidir, bize muhalefet eden, bize karşı çıkan, bize düşmanlık edenlerin durumu ise Firavun’un durumu gibidir. Allah nasıl ki İsrail oğullarını Firavun’a ve Firavun’un mülküne varis kıldıysa, bizim Kaim’imizle/Mehdi ile de bizi yeryüzüne varis kılacaktır.”⁽¹⁾*

Kur’an’ı Asırlar Öncesine Hapsetmek!

Görüldüğü gibi ayetlerden biri İsrail oğullarından, diğeri Hz. Şuayib’in (a.s) kavminden bahsediyor. Siz kalkar Medyen halkından bahseden ayetleri o güne, İsrail oğullarından bahseden ayetleri de onların dönemine hapsederseniz, Kur’an-ı Kerim’i kendisinin inzal olduğu dönemden asırlar öncesine hapsetmiş olursunuz. Ayrıca Kur’an’da, geçmiş ümmetlerden bahseden ayetleri kendi dönemlerine hapsederek İslam ümmetine çok az şey kalacaktır. Bu tutum Kur’an’ın evrenselliğine de uygun düşmemektedir.

1- Ayetullah Uzma Cafer Subhani, bkz: <http://tr.abna24.com/695270/print.html>

Allah-u Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de bireylerin isimlerini zikrederken aynı zamanda ilahi düzenin temel yasalarından da söz eder ki, bu temel yasaların bir tanesi yeryüzünün mutlaka mustazaflara, salihlere kalacağı konusudur.

Bu iki ayetle elde ettiğimiz netice, buna benzer nice ayetlerle nice hadis-i şeriflerle teyit edilmiştir. Nitekim bu konu yukarıda da değindiğimiz gibi daha önceki semavi ve semavi olmayan dinler tarafından da teyit edilmiştir. Hatta bırakın dinleri dinî hassasiyeti, dinî inancı olmayan, insan özgürlüğüne ve insan onuruna düşkün düşünürlerin de akli istidlalleriyle teyit edilmiş bir olgudur.

“Allah Nurunu Tamamlayacaktır”

En son söyleyeceğimiz aklın zaruretindendir ki, **“Mutlak manada Allah nurunu tamamlayacaktır, kâfirler istemeseler de.”**⁽¹⁾ Bütün bu ayet ve hadisler İmam-ı Zaman'ın mevcudiyetine, kıyamına ve yeryüzünü adaletle dolduracağına işaret eder. Evet, bu hakikat az önce okuduğumuz, **“Kâfirler (bazı ayetlerde müşrikler geçer) istemeseler de Allah nurunu tamamlayacaktır.”** ayetine, hükmüne, ilahi beyanına, ilahi kaderine dayanmaktadır.

Akl da yine bunu ispat etmektedir ki filozofların bu manada temel aldıkları kurallardan birisi, *“Haricen*

1- Tevbe, 32; Saff, 8.

imkânsız olan bir şeyi fitrat talep etmez.’ kuralıdır. Haricen vücut bulması mümkün olmayacak şeyi insanın fitratı talep etmez. Oysa bütün bir dünya insanlığı, dünyadaki çatışmaların bitmesi, bütünsel anlamda insanların kardeşçe yaşayabilmesi iştiağı ve intizarı içerisindedir. Ve bu fitri bir reflekstir. Felsefi anlamda *‘Hariçte vücut bulması mümkün olmayan bir şey fitratta asla karşılık bulamaz.’* kuralı uyarınca olayı irdelediğimiz zaman, insanların fitraten çatışmasız, savaşırsız bir dünya talep etmesi, adaletin evrensel hâkimiyetini talep etmesi, harici âlemde böyle bir şeyin vücut bulacağına felsefi ispatıdır.

İmam Mehdi’nin (a.f) Gaybeti

O gün Firavun ve yandaşları nasıl Hz. Musa’ya, ilahi iradeye karşı tedbir almaya çalıştıysa, Peygamberimizin (s.a.a) ihtarıyla, ihbarıyla, tebliğiyle zahir olan ve ta o günden müjdelenen, Allah Resulü’nün Fatıma’dan olma evlatlarının sonuncusu İmam Mehdi’ye karşı da tedbir alıp ortadan kaldırmaya çalıştılar. Bu İlahi planın engellenebilmesi için Müslümanların halifeleri de Firavûnî bir yol izlemiş, İmam Mehdi’nin babası İmam Hasan Askerî’yi (a.s) zorunlu ikamete tabi tutmuş, askerî bölgede gözetim altına almışlardır. Ta ki İmam Mehdi’nin doğumunu izlesinler ve onu etkisizleştirsinler.

Firavun’un zulmünden Hz. Musa’yı saklayıp, sarayında yetiştiren ve daha sonra onun sarayını tepe taklak eden Musa gibi, iktidarın askerî lojmanların-

da İmam Mehdi dünyaya gelmiş, orada 5 yıl kadar yaşamış, iktidar onu keşfedememiş, bulamamıştır. Babasının cenaze namazını kıldırmış, açığa çıkmış, görünmüş, bilinmiş, namazı kıldırdıktan sonra da kaybolmuştur.

Âlimlerimiz bu konuda bir yanlışa daha işaret etmektedirler. Bugün ben Şii'yim diyen, kendisini aydın ve entelektüel zanneden bazı insanlar da İmam Mehdi'nin hiç dünyaya gelmediğini, bunun zayıf rivayetlere dayandığını söylerler. Buna karşı âlimlerimiz diyorlar ki, bu Allah-u Teâlâ'nın büyük bir planlamasıdır, O'na şükürler olsun ki İmam'ın gaybeti, Gaybet-i Suğra (*küçük kayboluş*) ve Gaybet-i Kübra (*büyük kayboluş*) şeklinde iki aşamalı olmuştur. Gaybet-i Suğra yaklaşık 60 sene sürmüş ve bu 60 sene içinde İmam Mehdi'nin 4 naibi/vekili olmuştur. Bu naibler vasıtası ile İmamla irtibat kurulmuştur. Tarihte tevkiler/mektuplar diye geçmektedir, İmam tevkiler yazar, naibler getirir o tevkileri muhataplarına okur ve ilan ederlerdi. Yani 60 sene İmam-ı Zaman'ın varlığını insanlar idrak etmişlerdir.

Bu 60 sene içerisinde dört naibin hepsi Rablerine kavuşunca Gaybet-i Suğra sona ermiştir. Âlimlerimiz buraya da ilahi cilve demektedirler. Eğer İmam-ı Zaman'ın gaybeti direkt Gaybet-i Kübra şeklinde olsaydı, 60 senelik bir münasebete rağmen İmam'ın varlığını inkâr eden insanlar daha şiddetli ve daha ayakları yere basan bir zemin bulacaklardı. Allah-u Teâlâ onlardan bu fırsatı da almış oldu.

Dolayısıyla Gaybet-i Suğra'nın ve Gaybet-i Kübra'nın da bu anlamda İlahi bir dayanağı, İlahi bir hikmeti vardır.

Allah'a Sunulacak En Büyük İbadet

Resulullah (s.a.a) kendi mübarek ağzıyla, kendi mübarek nefesiyle ifade etmiştir ki, *"Benim soyumdan gelecek olan Kaim'in gaybeti döneminde Allah'a sunulacak en büyük ibadet, onun beklentisinde olmaktır."*⁽¹⁾ Gaybet döneminde onun beklentisinde olmak, Allah Resulü'nün dilinde namazdan, oruçtan, zekâtтан üstün bir ibadettir. Buranın da çok iyi anlaşılması gerekmektedir. Anlaşılmasının hem akli hem irfani birçok zemini vardır. Bir-iki tanesine işaret etmek istiyorum.

Birincisi, kendisiyle Allah'a kulluk sunduğumuz dinin somut bir ayağının olması, o dinin mütemadiyen Allah'a bağlı kalmasıdır. On İki İmam itikadı, gaybet döneminde, *"Adil müçtehitler benim temsilcilerimdir, onlara itaat edin."* emri ile disiplin altına alınmıştır. Bu disiplini İmam-ı Zaman oluşturmuştur. Az önce sözünü ettiğimiz dinin somut ayağı İmam Mehdi'dir, onun emri ile adil müçtehitlere intikal etmiştir. Bu gaybetin zorunlu sonucudur. Fakat İmam'ın huzurda olmakla mukayese kabul etmez. Dolayısı ile bugünün Müslümanı ondan ayrı düşüşün derdine müpteladır.

1- Yenabiu'l-Mevedde, s. 493; el-Mehdi, s. 201.

Bu yüzden olsa gerek, “*En büyük ibadet onun zuhurunu beklemektir.*” diye buyurulmuştur.

Bu açıdan somut, elle tutulabilir, gözle görülebilir, dokunulabilir ve Allah’tan kopması mümkün olmayan bir dinin yaşanabilir oluşuyla, Allah’tan soyutlanmış, koparılmış bir dinin yaşanabilir oluşu aynı olmayacaktır. Yine, Allah’a dayanan bir dinin ön görüşüyle ibadet eden insanın ibadetinden elde edeceği iştihak ve lezzet, Allah’tan kopmuş, Allah’tan soyutlanmış bir dinin öngörülerıyla ibadet eden insanın bu ibadetten elde edeceği iştihak ve lezzet de aynı olmayacaktır.

İkincisi, muamelata tekabül eden, gelişen zaman ile birlikte inkişaf eden/edecek yeni hükümlere muhtacdır. İmam-ı Zaman bizi, “*Adil Müçtehitlere tabi kılmakla*” bu günkü muamelatımızı disiplin altına almıştır. Müslümanlar ya bu disipline riayet edecek ya da muamelat ile ilgili güncel konular karşısında bireysel çözümler arayacaktır. Bu ikisinin arasında ilahi zevk, ilahi şevk, ilahi lezzet açısından farklılıklar olacaktır.

Ayakları Yere Basan Kulluk

Allah’a sunduğumuz ibadetin O’na ulaşabilmesi için bugünkü yansımasıyla somut olması, zahir olması, hükmün yetkili ellerden gelmesi, bireylerin kendi başına muamelat hakkında hüküm vermek gibi bir anarşik ortama düşmemiş/düşürülmemiş olması ge-

rekmeektedir. Bu zaviyeden intizar/İmam Mehdi'yi beklemek ibadetlerin, Allah'a sunulacak kulluğun en üst makamı olacaktır. Zira onun varlığının idraki ile namaz, onun varlığının idrakiyle oruç, hülâsa onun idraki ile Allah'a sunulacak kulluk, ayakları yere basan bir kulluk olacaktır.

Öbür yandan içinde yaşadığımız günler, durumu en iyi resmeden günlerdir. Kur'an-ı Kerim'de, Allah-u Teâlâ daha önceki inanan toplulukları hikâye ederken derki, **"Onlar öylesine bunalmış, öylesine eziyetlere duçar olmuştu ki Allah'ın yardımını ne zaman diye beklemeye başlamış ve umutsuzluğa düşmüşlerdi."**⁽¹⁾ İmam Mehdi'nin varlığının ve onun bir gün kıyam edeceğinin idrakinde olmak, az önce okuduğumuz ayet-i kerimeler çerçevesinde mutlak manada yer-yüzünün salihlere, muttakilere, mazlumlara miras kalacağının müjdesiyle yakîne ulaşmak, insandan mutsuzluğu/umutsuzluğu alacaktır.

İlk ve Son Devrim

Bazılarının dediği gibi, *"Mehdi'yi beklemek miskinlik ve atalet değil, tam tersine hareket ve berekettir."* Nitekim Peygamberimizin vefatından sonra gerçekleşen ilk devrim, Mehdeviyet inancına inanan mektebin temsilcisi merhum İmam Humeyni'nin (r.h) rehberliğinde gerçekleşmiştir. Bu devrim bırakın

1- Bakara, 214.

farklı mektepleri Ehlibeyt mektebine mensup olduğu hâlde Mehdeviyeti, mektebi ve İmam'ı hakkıyla tanımayan, İmam'ın karşısında yer alan âlimlere rağmen gerçekleşmiştir. Bu devrim Allah'ın yardımıyla mektebi ve Mehdeviyeti derk etmiş, İmam'ın yanında yer alan muttaki âlimler ve elbette onlara omuz veren fedakâr mustazaf halkın desteğiyle gerçekleşmiştir.

Sürekli Mehdi'yi beklemenin acziyet ve avuntu olduğunu dillendiren özellikle akademisyen çevrelerin elinde bu tezlerini doğrulayan tek bir argüman yoktur. Bu yaklaşımda olanlar Ehlibeyt mektebini tanıdıklarını zannediyorlar. Zira onların söylemleri, ilmî olmaktan ziyade ortada dolaşan dedikodulardan ibarettir. Aslında bu kardeşlerimiz hiçbir komplekse girmeden biraz cesaret gösterip, mektebi temsil liyakatindeki âlimlerimizle ilmî çerçevede dostane oturumlar yapsalar, sadece Mehdeviyet değil doğru zannettikleri birçok konunun öyle olmadığını görecektir.

Bugün siyasi anlamda adı konmasa da akıl ehlinin rahatlıkla görebileceği gibi, ilahi emanetçinin kıyamına karşı tedbirler alınmaya çalışılmaktadır. Çok ilginçtir ki, İmam-ı Zaman'ın doğumunu kontrol altına almak isteyen irade, Abbasi halifesi yani Müslüman iradeydi. Bunu neden söylüyoruz? Zira bugün İmam Mehdi'nin zuhurunun gerçekleşmesine karşı tedbir alanlar sadece uluslararası emperyalistler, kâfirler ve müşrikler değil Müslümanım diyenler

de onların peşinden gitmektedirler. Bugün İmam Mehdi (a.f) ve ona hazırlık yapan İslam İnkılâbı'nın askerleri Hizbullahi gençler, ne yazık ki emperyalistlerin oyununa gelen sözde İslam devleti IŞİD ve benzerleriyle savaşmak zorunda kalıyor.

Nasıl ki Musa'ya karşı Firavun'un tedbirleri fayda vermeyip tarihin çöplüğüne gömüldülerse, onların bütün bağ ve bahçelerine mustazaflar varis olduysa, **"Onlara ne yer ne de gök ağlamadıysa."**⁽¹⁾ bugün de ne yaparlarsa yapsınlar, ne kadar çırpınırlarsa çırpınsınlar Allah'ın izniyle yarınlar İmam Mehdi'nin ve ona inananların olacaktır.

Ve'l-hamdu lillahi rabbi'l-alemin.

1- Duhan, 29.